

राष्ट्रिय सूचना आयोग
National Information Commission

राष्ट्रिय सूचना आयोग

वार्षिक प्रतिवेदन

२०७७-२०७८

वार्षिक प्रतिवेदन २०७७/७८

राष्ट्रिय सूचना आयोग

काठमाडौं, नेपाल

फोन: ०१-४६०२७४७, ४६०२८२०

फ्याक्स: ०१-४६०१२१२

ईमेल: info@nic.gov.np, वेब: www.noc.gov.np,

राष्ट्रिय सूचना आयोग
काठमाडौं, नेपाल

राष्ट्रिय सूचना आयोग
National Information Commission

वार्षिक प्रतिवेदन
२०७७/०७८

राष्ट्रिय सूचना आयोग
काठमाडौं, नेपाल

राष्ट्रिय सूचना आयोगको वार्षिक प्रतिवेदन २०७७/७८

प्रकाशक	: राष्ट्रिय सूचना आयोग काठमाडौँ, नेपाल ।
फोन नं.	: ४४६४४१२/४४९६५४४
फ्याक्स नं.	: ४४९६५४५
इमेल	: info@nic.gov.np
वेबसाइट	: www.nic.gov.np
हेल्प लाइन	: ४४९६५४१
अडियो नोटिस	: ९६९८०७०७८२४२६
प्रकाशन मिति	: २०७८
प्रति	:
मुद्रक	: गंगा प्रिन्टर्स, ९८५१०१६३३७

विषय : ते-हौ वार्षिक प्रतिवेदन

नेपालको संविधानको धारा २७ मा प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको विषयमा सूचना माग्ने र पाउने हक हुनेछ भन्ने व्यवस्था छ । संविधानमा व्यवस्था गरिएको नागरिकको मौलिक हकको कार्यान्वयनका लागि जारी गरिएको सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ मा प्रत्येक नेपाली नागरिकलाई सार्वजनिक निकायमा रहेको सूचनामा पहुँच हुनेछ भनेर सूचना माग गर्ने र प्राप्त गर्ने नागरिक अधिकारलाई कानूनद्वारा नै प्रत्याभूत गरिएको छ ।

सोही ऐनको दफा ११ मा सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलन गर्ने कामको लागि एक स्वतन्त्र राष्ट्रिय सूचना आयोग रहनेछ भन्ने व्यवस्था छ । कानुन अनुस्यू गठित राष्ट्रिय सूचना आयोगले ऐनको दफा २० उपदफा १ बमोजिम सूचना माग गर्ने र प्राप्त गर्ने नागरिकको अधिकार कार्यान्वयन एवम् सूचनाको हकको सम्बर्द्धन र प्रबर्द्धनका क्रममा आर्थिक बर्ष २०७७/०७८ मा सम्पन्न गरेका मुख्य-मुख्य कार्यहरू समावेश गरी यो वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको छ ।

आर्थिक बर्ष २०७७/०७८ मा राष्ट्रिय सूचना आयोगद्वारा सम्पादित कामकारवाही समेटिएको प्रस्तुत वार्षिक प्रतिवेदन सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूमार्फत् व्यवस्थापिका-संसदमा छलफलका लागि प्रस्तुत गर्न तथा सर्वसाधारणको जानकारीका लागि सार्वजनिकस्वमा प्रकाशन गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्था अनुस्यू कानूनले सुम्पिएको जिम्मेवारीलाई मन, वचन र कर्मद्वारा इमान्दारीपूर्वक क्रियाशील रही पूरा गर्ने क्रममा भए/गरेका कार्यहरू प्रतिवेदनमा समेटिएको छ ।

प्रतिवेदनलाई आठवटा परिच्छेदमा विभाजन गरिएको छ । पहिलो परिच्छेदमा आयोगको परिचय र दोस्रो परिच्छेदमा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, नियम तथा कानूनी व्यवस्था समावेश गरिएको छ । तेस्रो परिच्छेदमा आयोगमा परेका पुनरावेदन तथा तिनको फछ्यौटको विवरण समावेश गरिएको छ भने चौथो परिच्छेदमा आयोगबाट यस आर्थिक बर्षमा भएका महत्वपूर्ण आदेश तथा निर्देशनहरू समावेश गरिएको छ ।

पाँचौँ परिच्छेदमा आयोगबाट सञ्चालित वित्तीय तथा भौतिक प्रगतिको विवरण समावेश गरिएको छ भने छैठौँ परिच्छेदमा आयोगबाट सम्पन्न भएका प्रमुख कार्यहरू समेटिएको छ । सातौँ परिच्छेदमा विभिन्न निकायहरूले सञ्चालन गरेका सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रमहरूको विवरण र आठौँ परिच्छेदमा आयोगका सुझावहरूको विवरण समावेश गरिएको छ । पाँच अनुसूची र एक परिशिष्ट समावेश गरी तयार पारिएको यो वार्षिक प्रतिवेदन सर्वसाधारणको जानकारीका लागि आयोगको वेबसाइट www.nic.gov.np मा पनि राखिएको छ ।

संविधानमा व्यवस्था गरिएको मौलिक हकको सदुपयोग गर्ने नागरिक, सूचनाको हकको प्रचलन र प्रबर्द्धनमा विभिन्न प्रकारले योगदान पुऱ्याउने अभियन्ता तथा प्रतिवेदन तयार पार्न महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने आयोगमा कार्यरत राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूको आयोग आभार व्यक्त गर्दछ ।

(रत्नप्रसाद मैनाली)
सूचना आयुक्त

(कमला ओली थापा)
सूचना आयुक्त

(महेन्द्र मान गुरूङ्ग)
प्रमुख सूचना आयुक्त

सङ्क्षेपीकरण

उ.म.न.पा.	:	उपमहानगरपालिका
उ.मा.वि.	:	उच्च माध्यमिक विद्यालय
का.म.न.पा.	:	काठमाडौँ महानगरपालिका
को.ले.नि.का.	:	कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय
गा.पा.	:	गाउँपालिका
जि.प्र.का.	:	जिल्ला प्रशासन कार्यालय
त्रि.वि.	:	त्रिभुवन विश्वविद्यालय
ने.रा.बैंक	:	नेपाल राष्ट्र बैंक
ब.उ.शी.नं.	:	बजेट उपशीर्षक नम्बर
म.ले.प.	:	महालेखा परीक्षक
मा.वि.	:	माध्यमिक विद्यालय
रा.प.अनं.	:	राजपत्र अनङ्कित
रा.प.अनं.प्र.	:	राजपत्र अनङ्कित प्रथम
रा.प.तृ.	:	राजपत्राङ्कित तृतीय
रा.प.द्वि.	:	राजपत्राङ्कित द्वितीय
सा.प्र.	:	सामान्य प्रशासन

विषय सूची

परिच्छेद-१

राष्ट्रिय सूचना आयोगको परिचय	१
१.१ संवैधानिक व्यवस्था	१
१.२ कानूनी व्यवस्था	३
१.३ राष्ट्रिय सूचना आयोगको गठन	३
१.४ राष्ट्रिय सूचना आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार	३
१.५ राष्ट्रिय सूचना आयोगको थप काम, कर्तव्य र अधिकार	३
१.६ अधिकार प्रत्यायोजन	३
१.७ आयोगको कार्यालय र कर्मचारीसम्बन्धी व्यवस्था	४
१.८ आयोगको वार्षिक प्रतिवेदन	४

परिच्छेद-२

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, नियम तथा कानूनी व्यवस्था	६
२.१ सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ तथा सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को कानूनी व्यवस्था	६
२.२ सूचना माग गर्ने प्रक्रिया र पुनरावेदन	७
२.३ आयोगबाट गरिने निर्णय प्रक्रिया	९
२.४ सूचनाको संरक्षण	९

परिच्छेद-३

पुनरावेदन र फर्क्याउको अवस्था	१०
३.१ निवेदन, उजुरी तथा पुनरावेदनको विवरण	१०
३.२ क्षेत्रगत पुनरावेदनको विवरण	११

परिच्छेद-४

आयोगबाट भएका महत्वपूर्ण आदेश तथा निर्देशन	१३
४.१ आयोगबाट भएका केही महत्वपूर्ण आदेशहरू	१३
४.२ सूचना नदिएबापत सजाय गरिएका आदेशहरू	१५

परिच्छेद-५

वित्तीय तथा भौतिक प्रगति	३१
५.१ विनियोजित बजेट र खर्चको विवरण	३१
५.२ विगत आठ वर्षको विनियोजित बजेट र खर्चको विवरण	३२
५.३ आयोगका पदाधिकारीहरूले लिएको भुक्तानीको विवरण	३२

परिच्छेद-६

आयोगबाट सम्पन्न भएका प्रमुख कार्यक्रमहरू	३३
६.१ पृष्ठभूमि	३३
६.२ सम्माननीय प्रधानमन्त्रीसमक्ष वार्षिक प्रतिवेदन हस्तान्तरण	३३
६.३ विकास तथा प्रविधि समितिमा छलफल	३४
६.४ सूचनाको हकमा महिला सशक्तीकरणसम्बन्धी कार्यक्रम	३४
६.५ बुलेटिन प्रकाशन	३५
६.६ राष्ट्रिय सूचना आयोगबाट वेब-अनुगमन : सूचना अधिकारी तोकने र स्वतःप्रकाशन निराशाजनक	३६
६.७ जिल्लास्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम	३६
६.८ स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, समुदाय र समूहका लागि आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम	३९
६.९ राष्ट्रिय सूचना आयोग र प्रदेश सरकारका प्रमुख सचिवहरूबीच बैठक	३७
६.१० विभिन्न भाषाका सञ्चारकर्मी (सम्पादक) हरूसँग सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम	३८
६.११ सूचनामा सर्वव्यापी पहुँचसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय दिवस (सेप्टेम्बर २८)	३९
६.१२ सञ्चारकर्मी, अभियन्ता, पेशागत संघ/संस्थामार्फत् सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रम	४०
६.१३ सञ्चार माध्यमबाट सूचनाको हक सम्बन्धमा भएका प्रबर्द्धनात्मक कार्यक्रम	४०
६.१४ आर.टी.आई. अडिट	४१
६.१५ आयोगद्वारा पुरस्कार वितरण	४२
६.१६ सूचना आयुक्तहरूको अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन	४२
६.१७ पाँच बर्षे रणनीतिक योजना (२०२१-२०२५)	४३
६.१८ अन्य निकायहरूद्वारा सम्पन्न कार्यक्रम	४४
६.१९ कोरोना भाइरसका कारण हुन नसकेका कार्यक्रम	४५
६.२० कार्यक्रमबाट प्राप्त सुझाव र निष्कर्षहरू	४६

परिच्छेद-७

आयोगका बैठकका निर्णयहरू	४७
७.१ बैठक नं. २५२(३)१२ मिति २०७७/०४/१६	४७
७.२ बैठक नं. २५३(३)१३ मिति २०७७/०५/०३	४७
७.३ बैठक नं. २५४(३)१४ मिति २०७७/०५/२१	४८
७.४ बैठक नं. २५५(३)१५ मिति २०७७/०६/२७	४९
७.५ बैठक नं. २५६(३)१६ मिति २०७७/०८/११	४९
७.६ बैठक नं. २५७(३)१७ मिति २०७७/०९/२८	५२
७.७ बैठक नं. २५८(३)१८ मिति २०७७/११/१८	५४
७.८ बैठक नं. २५९(३)१९ मिति २०७७/१२/२२	५५
७.९ बैठक नं. २६०(३)२० मिति २०७८/०१/१७	५६
७.१० बैठक नं. २६१(३)२१ मिति २०७८/०२/२४	५७

७.११ बैठक नं. २६२(३)२२ मिति २०७८/०३/०८	५८
७.१२ बैठक नं. २६३(३)२३ मिति २०७८/०३/२७	५९

परिच्छेद-८

अन्य निकायहरूमा सूचनाको हकका सम्बन्धमा भएका कार्यहरू	६०
परिच्छेद- ९ सूचनाको हकको प्रभावकारी प्रचलनका लागि आयोगका सुभावहरू	७०
अनुसूची- १ नागरिक बडापत्र	८४
अनुसूची- २ राष्ट्रिय सूचना आयोगको सँगठन संरचना	८६
अनुसूची- ३ आर्थिक बर्ष २०७७/७८ मा जिल्लास्थित कार्यालय प्रमुखहरूसँग सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तर्क्रिया कार्यक्रमको तालिका	८७
अनुसूची- ४ आयोगमा आर्थिक बर्ष २०७६/७७ मा कार्यरत पदाधिकारी र कर्मचारीहरूको विवरण	९०
अनुसूची- ५ आर्थिक बर्ष २०७७/७८मा भएका आदेशहरूको विवरण	९३
परिशिष्ट- १ आ.व. ०७७/७८ मा आयोगमा परेको पुनरावेदन उपर भएको कारवाहीको संक्षिप्त विवरण	११०

कार्यकारी सारांश

राष्ट्रिय सूचना आयोगबाट आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा सम्पादित प्रमुख कार्यहरूमध्ये आयोगमा दर्ता भएका सबै ७ सय ५३ वटा पुनरावेदनहरूउपर कारबाही गरियो । क्षेत्राधिकारभित्र पर्ने पुनरावेदन तथा निवेदनउपरको सुनुवाई र कारवाहीको मुख्य जिम्मेवारी ९८.२ प्रतिशत फछ्यौट हुनुलाई आयोगले उपलब्धीमूलक ठानेको छ । आयोगमा परेका ७ सय ५३ वटा उजुरी तथा पुनरावेदनलाई दश वर्गमा वर्गीकरण गरी विश्लेषण गर्दा स्थानीय तहहरूसँग सम्बन्धित उजुरीहरू ७३ प्रतिशत रहेको छ । बैंक तथा वित्तीय संस्थासँग सम्बन्धित ४ प्रतिशत, सूचना तथा सञ्चार प्रविधिसँग सम्बन्धित १ प्रतिशत, कानून, न्याय तथा प्रशासनसँग सम्बन्धित ४ प्रतिशत, शिक्षा, स्वास्थ्य तथा खेलकुदसँग सम्बन्धित ७ प्रतिशत, खानेपानी, विद्युत, निर्माण तथा यातायातसँग सम्बन्धित ३ प्रतिशत, संस्थान तथा प्राधिकरणसँग सम्बन्धित १ प्रतिशत, जग्गा, मालपोत, भूमि, वन तथा कृषिसँग सम्बन्धित २ प्रतिशत, प्रशासनसँग सम्बन्धित १ प्रतिशत र अन्य (गैरसरकारी संस्था तथा अन्य संस्था)सँग सम्बन्धित उजुरीहरू ४ प्रतिशत रहेको छ ।

राष्ट्रिय सूचना आयोगसँग सूचनाको हकको प्रचलनका साथै यसको प्रबर्द्धन गर्ने कानुनी दायित्व पनि रहेको छ । सूचना माग गर्नु र प्राप्त गर्नु नागरिकको संविधाप्रदत्त अधिकार हो भन्ने विषयलाई नागरिकको आधारभूत वर्गसम्म पुऱ्याउन आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा राष्ट्रिय सूचना आयोगबाट सुदूरपश्चिमका दार्चुला, डोटीलगायतका ६ वटा जिल्लामा नागरिक सहभागितासहितका कार्यक्रमहरू आयोजना भए । विभिन्न ६ वटा जिल्लाहरूमा जिल्लास्थित कार्यालयका प्रमुख, सूचना अधिकारी तथा ५ वटा पालिकाहरूमा सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू जनप्रतिनिधि, नागरिक तथा सञ्चारकर्मीहरूको समेत सहभागितासहित सम्पन्न भए ।

आयोगबाट सङ्घीय, प्रदेश र स्थानीय तहअन्तर्गतका विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी सार्वजनिक निकायमा सूचनाको हकको कार्यान्वयनको अवस्था तथा समस्याका बारेमा अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका कार्यहरूसमेत सम्पन्न भएका छन् । आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा विभिन्न ६ जिल्लाका सार्वजनिक निकायमा सूचनाको हकसम्बन्धी अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने कार्य भएका छन् ।

कोरोना भाइरसको सङ्क्रमणका कारण देशमा भएको लकडाउनको समयमा पनि संघीय सरकारका मुख्य सचिव, प्रदेश सरकारका प्रमुख सचिव, स्थानीय तहका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत तथा विभिन्न सार्वजनिक निकायका जिम्मेवार पदाधिकारीलाई सूचनाको हकको प्रचलनमा अबरुद्धता नआओस् भन्नका खातिर आयोगबाट सुभाव, अनुरोध र आदेशसमेत भएको थियो । संविधान र कानुनले बन्देज गरेबाहेक नागरिकले माग गरेका व्यक्तिगत तथा सार्वजनिक सरोकारका विषय तथा सार्वजनिक निकायले स्वतः सार्वजनिक गर्नुपर्ने सूचना सार्वजनिक गर्न आयोगबाट आदेशहरू जारी भएका थिए ।

संविधान र कानुन अनुसार आयोगबाट भएका आदेश पालना नगर्ने विभिन्न सार्वजनिक निकायका प्रमुखलाई संविधान र कानुनको परिधिभित्र रहन तथा नागरिक अधिकारको सम्मान गर्न आयोगले पटक-पटक सचेतसमेत गराएको छ । संविधान र कानुन बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराउने र अटेर गर्ने विभिन्न सार्वजनिक निकायका पदाधिकारीलाई आयोगबाट कानुनबमोजिम जरिवाना पनि भएका छन् ।

सूचनाको हकका बारेमा नागरिक चेतना बृद्धि गर्नका लागि राष्ट्रिय सूचना आयोगबाट आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा नेपाल टेलिभिजन, रेडियो नेपाल र गोरखापत्र संस्थानसँगको सहकार्यमा विभिन्न जानकारीमूलक र चेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएका थिए । आयोगसँगको सहकार्यमा नेपाल टेलिभिजनमार्फत् प्रसारण भएको सूचना हाम्रो अधिकार कार्यक्रम,

रेडियो नेपालबाट प्रसारण हुने सूचनाको हक मौलिक हक तथा गोरखापत्रमा विभिन्न समयमा प्रकाशित नागरिकचेतनामूलक सामग्री सूचनाको हकको प्रचलन र प्रबर्द्धनमा प्रभावकारी भएको अनुभव आयोगले गरेको छ ।

आयोगले आफ्नै वेबसाइट www.nic.gov.np तथा अन्य माध्यमबाट समेत त्रैमासिक स्वतः प्रकाशन, त्रैमासिक बुलेटिन (अङ्ग्रेजी र नेपालीमा), आरटिआई जर्नल, बार्षिक प्रतिवेदन, २०७७ लगायतका माध्यमबाट विभिन्न प्रकाशन र सचेतनामूलक सन्देशहरू प्रवाह गरेको थियो ।

आयोगले देशको संघीय संरचना अनुरूप आगामी दिनमा आफ्ना कार्यक्रम र कामकारबाहीहरूलाई यथाशक्य प्रदेश तथा स्थानीय तहमा लक्षित गर्नु पर्ने महसुस गरेको छ । आयोगले सूचनाको हकसम्बन्धी नियम, कानूनहरू पनि परिवर्तित परिवेश अनुरूप अद्यावधिक गरिनुपर्ने महसुस गरेको छ । आयोगको कामको प्रकृति र आवश्यकता अनुसार नेपाल सरकारबाट वर्षेनी प्राप्त हुने वित्तीय स्रोत र साधनलाई पर्याप्त विनियोजन गर्नुका साथै बजेट ब्यवस्थापनमा स्वायत्तता प्रदान गरिनु पर्ने महसुस भएको छ ।

परिच्छेद- १

राष्ट्रिय सूचना आयोगको परिचय

नेपाल संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन प्रणाली अपनाएको मुलुक हो । नेपालको संविधानको प्रस्तावनामा समृद्ध राष्ट्र निर्माण गर्न सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको माध्यमद्वारा दिगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकाङ्क्षा पूरा गर्न संविधान जारी भएको उल्लेख गरिएको छ । संविधानबमोजिम नेपालको सार्वभौमसत्ता र राजकीयसत्ता नेपाली जनतामा निहित रहेको छ ।

संविधानको धारा २७ मा सूचनाको हकअन्तर्गत प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने र पाउने हक हुनेछ भन्ने व्यवस्था छ । नागरिकलाई सूचनाको हकको प्रत्याभूत गरिएकोले संविधानको यस धाराको कार्यान्वयनका लागि तत्कालीन व्यवस्थापिका- संसद्बाट सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ पारित भई २०६४ श्रावण ५ गते प्रमाणीकरण भएको हो । यो ऐन २०६४ भदौ ३ गतेदेखि लागू भएको हो । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन- २०६४ लागू भएको दिनलाई राष्ट्रिय सूचना दिवसका रूपमा मनाइन्छ । नेपालको संविधान- २०७२ को धारा २७ मा नागरिकको सूचनाको हकको व्यवस्था गरिएको छ ।

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ ले नेपाली नागरिकको सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलन गराउन एक स्वतन्त्र राष्ट्रिय सूचना आयोग रहने कानूनी ब्यबस्था गरेको छ । यस अनुसार आयोगले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा आफूले सम्पादन गरेका काम कारवाहीको वार्षिक प्रतिवेदन सम्माननीय प्रधानमन्त्री मार्फत् संघीय-संसद्मा प्रस्तुत गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्था ऐनको दफा २५ मा रहेको छ । यस बमोजिम आयोगबाट आर्थिक बर्ष २०७७/७८ मा सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलनका सम्बन्धमा भए गरेका कामहरूको कार्य सम्पादन एवम् गतिविधिका सम्बन्धमा प्रस्तुत तेह्रौं वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

१.१ संवैधानिक व्यवस्था

नेपालमा सूचनाको हकलाई सर्वप्रथम ऐतिहासिक जनआन्दोलनपश्चात् जारी भएको तत्कालीन नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ मा प्रत्याभूत गरिएको थियो । सो संविधानको भाग- ३, मौलिक हकअन्तर्गत धारा १६ मा प्रत्येक नागरिकलाई सार्वजनिक महत्वको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने र पाउने हक हुनेछ भन्ने व्यवस्था र सोही धाराको प्रतिबन्धात्मक व्यवस्थामा तर यस धारामा लेखिएको कुनै कुराले कानून बमोजिम गोप्य राख्नुपर्ने सूचनाको जानकारी दिन कसैलाई कर लगाएको मानिने छैन भन्ने उल्लेख गरिएको थियो । तत्पश्चात् जारी भएका दुवैवटा संविधानमा सूचनाको हकलाई मौलिक हकका रूपमा व्यवस्था गरिएको छ ।

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को भाग-३, मौलिक हकअन्तर्गत धारा २७ मा प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने वा पाउने हक हुनेछ भन्ने व्यवस्था र सोही धाराको प्रतिबन्धात्मक व्यवस्थामा तर कानूनद्वारा गोप्य राख्नुपर्ने सूचनाको जानकारी दिन कसैलाई कर लगाएको मानिने छैन भन्ने उल्लेख गरिएको थियो ।

वर्तमान नेपालको संविधानको भाग- ३ मौलिक हकअन्तर्गत धारा २७ मा प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयमा सूचना माग्ने र पाउने हक हुनेछ भन्ने उल्लेख गरिएको छ । सोही धाराको प्रतिबन्धात्मक व्यवस्थामा तर कानूनद्वारा गोप्य राख्नुपर्ने सूचनाको जानकारी दिन कसैलाई कर लगाएको मानिने छैन उल्लेख गरिएको छ ।

यसैगरी धारा २८ मा गोपनीयताको हकसम्बन्धमा व्यक्तिको जीउ, आवास, सम्पत्ति, लिखत, तथ्याङ्क, पत्राचार, चरित्रसम्बन्धी कुराहरूको गोपनीयता कानूनद्वारा तोकिएको अवस्थामा बाहेक अनतिक्रम्य हुनेछ उल्लेख गरिएको छ ।

१.२ कानूनी व्यवस्था

वर्तमान नेपालको संविधानको धारा २७ मा व्यवस्था गरिएको सूचनाको हकअन्तर्गत नागरिकको आफ्नो र सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने र पाउने हकलाई कानूनद्वारा व्यवस्थित गर्नुका साथै राज्यका काम कारवाहीलाई लोकतान्त्रिक पद्धतिअनुसृत खुला र पारदर्शी बनाई नागरिकप्रति जवाफदेही र जिम्मेवार बनाउन, सार्वजनिक निकायमा रहेको सार्वजनिक महत्वको सूचनामा आमनागरिकको पहुँचलाई सरल र सहज तुल्याउन, राज्य र नागरिकको हितमा प्रतिकूल असर पार्ने संवेदनशील सूचनाको संरक्षण गर्न र नागरिकको सुसूचित हुने हकलाई संरक्षण र प्रचलन गराउने सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले तत्कालीन व्यवस्थापिका-संसदले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ पारित गरी २०६४ साल श्रावण ५ गते प्रमाणीकरण गरेको हो । सो ऐन प्रमाणीकरण भएको ३० औँ दिनमा प्रारम्भ हुने व्यवस्था बमोजिम २०६४ भाद्र ३ गतेदेखि कार्यान्वयनमा आएको हो । सोही ऐनको दफा ३ ले प्रत्येक नेपाली नागरिकलाई यस ऐनको अधीनमा रही सूचनाको हक हुने र सार्वजनिक निकायमा रहेको सूचनामा पहुँच हुने व्यवस्था सुनिश्चित गरिएको छ । यसरी संवैधानिक र कानूनीरूपमा राज्यको काम, कारवाहीलाई लोकतान्त्रिक पद्धति अनुसृत खुला, पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाई सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलन गर्नु/गराउनु सार्वजनिक निकायहरूको दायित्व हो भनी व्याख्या गरिएको छ ।

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकारले सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ बनाई लागू गरेको छ । यस नियमावलीमा २०६८ चैत्र १३ गते पहिलो संशोधन, २०७० साल श्रावण २८ गते दोस्रो संशोधन र २०७७ साल मंसिर १९ मा तेस्रो संशोधन गरिएको छ ।

१.३ राष्ट्रिय सूचना आयोगको गठन

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को परिच्छेद ३ को दफा ११ मा सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलन गर्ने कामका लागि कम्तिमा एकजना महिलासमेत समावेश हुने गरी एक जना प्रमुख सूचना आयुक्त र दुई जना सूचना आयुक्त भएको तीन सदस्यीय स्वतन्त्र राष्ट्रिय सूचना आयोग रहने व्यवस्था छ । व्यवस्थापिका-संसद का सभामुखको अध्यक्षतामा सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्री र नेपाल पत्रकार महासंघका अध्यक्ष सदस्य रहेको समितिको सिफारिसमा नेपाल सरकारले प्रमुख सूचना आयुक्त र आयुक्तहरूको नियुक्ति गर्छ ।

सोही व्यवस्था अनुसार २०६५ साल वैशाख २२ गते पहिलो पटक गठित राष्ट्रिय सूचना आयोगको प्रमुख सूचना आयुक्तमा श्री विनय कुमार कसजु र सूचना आयुक्तहरूमा क्रमशः श्री श्रीआचार्य र श्री सविता भण्डारी बराल नियुक्त हुनुभयो । प्रमुख सूचना आयुक्त विनयकुमार कसजुको कार्यकाल उमेर हदको कारण २०६९ श्रावण ३ गते समाप्त भयो । त्यसपछि सूचना आयुक्त श्री श्रीआचार्यले कार्यवाहक प्रमुख सूचना आयुक्तको कार्यभार सम्हाल्नुभयो । २०७० जेठ २४ गते कार्यवाहक प्रमुख सूचना आयुक्त श्री श्रीआचार्य र सूचना आयुक्त श्री सविता भण्डारी बरालको कार्यकाल पदावधिका कारण समाप्त भयो । तत्पश्चात् करिब १७ महिना आयोग पदाधिकारीविहीन हुँदा कार्यालयका तर्फबाट रिक्त पदाधिकारीहरूको भूमिका निर्वाह भयो ।

दोस्रो कार्यकालको रूपमा २०७१ पुस २४ गतेको मन्त्रिपरिषद्को निर्णयानुसार प्रमुख सूचना आयुक्तमा श्री कृष्णहरि बाँस्कोटा र सूचना आयुक्तहरूमा श्री किरणकुमार पोखरेल र श्री यशोदादेवी तिमिसिना नियुक्त भएर २०७१ पौष ३० गते पद बहाली गर्नु भयो । आयोगको दोस्रो कार्यकालका पदाधिकारीको पदावधि २०७६ पुष २३ गते समाप्त भई अवकाश हुनु भयो ।

नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को मिति २०७६ मंसिर २३ गतेको निर्णयानुसार मिति २०७६ पुष २४ गतेबाट प्रमुख सूचना आयुक्तमा श्री महेन्द्रमान गुरुङ्ग र सूचना आयुक्तद्वयमा श्री कमला ओली थापा र श्री रत्नप्रसाद मैनालीले पद बहाली गर्नु भयो । आयोगका पदाधिकारीको कार्यकाल ५ वर्षको हुने कानूनी व्यवस्था छ ।

१.४ राष्ट्रिय सूचना आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को परिच्छेद ३ को दफा १९ ले राष्ट्रिय सूचना आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम तोकिएको छ :

- १.४.१ सार्वजनिक निकायमा रहेको सार्वजनिक महत्त्वको सूचनासम्बन्धी अभिलेख, लिखत तथा अन्य सामग्रीको अध्ययन तथा अवलोकन गर्ने ।
- १.४.२ त्यस्तो निकायमा रहेको अभिलेख, लिखत वा अन्य सामग्रीसम्बन्धी सूचना सूचीकृत गरी मिलाई राख्न आदेश दिने ।
- १.४.३ नागरिकको जानकारीको लागि सूचना सार्वजनिक गर्न सम्बन्धित सार्वजनिक निकायलाई आदेश दिने ।
- १.४.४ समय किटान गरी निवेदकले माग गरेको सूचना दिन सम्बन्धित सार्वजनिक निकायलाई आदेश दिने ।
- १.४.५ यस ऐनबमोजिमको दायित्व पालना गर्न/गराउन सम्बन्धित पक्षलाई आदेश दिने ।
- १.४.६ नेपाल सरकार तथा सूचना तथा सञ्चारसँग सम्बन्धित विभिन्न निकायहरूलाई सूचनाको हकको संरक्षण र सम्बर्द्धनका लागि आवश्यक सुझाव दिने वा सिफारिस गर्ने ।
- १.४.७ सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलन गर्नको लागि आवश्यक पर्ने उपयुक्त आदेश दिने ।

१.५ राष्ट्रिय सूचना आयोगको थप काम, कर्तव्य र अधिकार

- १.५.१ नेपाली नागरिकले सार्वजनिक निकायसँग सूचना माग गर्दा मागेको सूचना नपाएमा वा पाएको सूचनाउपर चित्त नबुझेमा निजले आयोगसमक्ष पुनरावेदन दिन सक्छन् । आयोगले सो पुनरावेदनमाथि कारवाही गरी सूचना दिनु भन्ने आदेश जारी गर्न सक्छ ।
- १.५.२ सरकारी निकायमा रहेका सूचनाको वर्गीकरण गर्न बनेको समितिले वर्गीकरण गरेको सूचनाउपर चित्त नबुझी त्यस्तो सूचना सार्वजनिक हुनुपर्ने भनी पुनरावलोकनको लागि निवेदन गर्न सक्छ । यस्ता निवेदनउपर आयोगले छानबिन गरी त्यस्तो सूचना गोप्य राख्नुपर्ने नदेखिएमा सार्वजनिक गर्न आदेश दिन सक्छ ।
- १.५.३ सूचना नदिने, दिन इन्कार गर्ने, आंशिक रूपमा सूचना दिने वा गलत सूचना दिने वा समयमा सूचना नदिने सार्वजनिक निकायको प्रमुख वा सूचना अधिकारीलाई जरिवाना गर्न र विभागीय कारवाहीका लागि आयोगले सम्बन्धित पदाधिकारीसमक्ष लेखी पठाउन सक्छ ।
- १.५.४ सूचना नदिएको, दिन इन्कार गरेको, आंशिक रूपमा दिएको वा गलत सूचना दिएको वा सूचना नष्ट गरेको कारणले कुनै व्यक्तिलाई हानिनोक्सानी पर्न गएमा आयोगले सम्बन्धित निकाय वा पदाधिकारीबाट क्षतिपूर्ति भराई दिन सक्छ ।
- १.५.५ सूचना प्रवाह गर्ने क्रममा कुनै निकाय वा पदाधिकारीले बढी दस्तुर लिने अवस्था सिर्जना भएमा नागरिकले आयोगमा उजुरी गर्न सक्ने र आयोगले दस्तुर पुनरावलोकनको आदेश दिन सक्छ ।
- १.५.६ आयोगले सूचनादाताको संरक्षण गर्छ र निजलाई कुनै क्षति पुऱ्याइएको भए क्षतिपूर्तिसमेत दिलाउँछ ।
- १.५.७ कुनै पनि व्यक्तिले सार्वजनिक निकायबाट प्राप्त गरेको सूचनालाई दुरुपयोग गरेमा आयोगले जरिवाना गर्न सक्छ ।
- १.५.८ आयोगले आफूले वर्षभरि गरेको कामकारवाहीको वार्षिक प्रतिवेदन प्रधानमन्त्रीमार्फत् संघीय संसद्मा प्रस्तुत गर्छ । यसका साथै सर्वसाधारणको जानकारीको लागि सार्वजनिक रूपमा समेत प्रकाशन गर्छ ।

१.६ अधिकार प्रत्यायोजन

राष्ट्रिय सूचना आयोगले आफूलाई प्राप्त पुनरावेदनको कारवाही र किनारा गर्ने अधिकारबाहेक अन्य काम, कर्तव्य र अधिकारमध्ये कुनै काम, कर्तव्य र अधिकार प्रमुख सूचना आयुक्त, सूचना आयुक्त वा कुनै निकाय वा अधिकारीलाई तोकिएको शर्तको अधीनमा रही प्रयोग तथा पालना गर्न पाउने गरी प्रत्यायोजन गर्न सक्ने कुरा ऐनको दफा २० मा उल्लेखित छ ।

यस अनुसार आयोगले २०७७ मंसिर ११ को बैठकबाट ७७ जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरूलाई निम्नानुसार ३ बुँदे अधिकार प्रत्यायोजन गरेको छ :

- क) सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ को उपदफा (३) र (४) तथा सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम प्रत्येक तीन/तीन महिनामा स्वतः प्रकाशन (Pro-Active Disclosure) नियमित प्रकाशन गर्न तहाँ जिल्लाका सबै सरकारी कार्यालय, स्थानीय तह र सार्वजनिक निकायहरूलाई (सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा २(क)) सरकारी कार्यालय, स्थानीय तह र सार्वजनिक निकायहरूलाई आदेश दिने ।
- ख) सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ६ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम २४ क बमोजिम तहाँ जिल्लाका सबै सरकारी कार्यालय, स्थानीय तह तथा सार्वजनिक निकायमा सूचना अधिकारी तोक्न र तहाँ पदाधिकारीको नाम, सम्पर्क र फोटोसहित विवरण फ्लेक्स बोर्ड (Flex Board) लगायतका उपयुक्त माध्यमद्वारा सार्वजनिक गर्न आदेश दिने ।
- ग) सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ ख (४) मा सार्वजनिक निकायमा परेको सूचनाको मागसम्बन्धी निवेदन र सोउपर सूचना दिएको विषयलाई पनि ३/३ महिनामा सार्वजनिक गर्नुपर्ने व्यवस्था भएबमोजिम तहाँ जिल्लाका उल्लेखित सबै सरकारी कार्यालय, स्थानीय तह तथा सार्वजनिक निकायहरूमा पर्ने निवेदन र सोबमोजिम सूचना उपलब्ध गराइएको वा इन्कार गरिएको विवरणको छुट्टै अभिलेख राख्न आदेश दिने ।

१.७ आयोगको कार्यालय र कर्मचारीसम्बन्धी व्यवस्था

राष्ट्रिय सूचना आयोगको केन्द्रीय कार्यालय काठमाडौँमा रहेको छ । यस आयोगले आवश्यकता अनुसार नेपालका विभिन्न स्थानमा आफ्नो कार्यालय खोल्न सक्नेछ । सूचनाको हकसम्बन्धी क्रियाकलाप अझ प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न राष्ट्रिय सूचना आयोगले नेपाल सरकारलाई सातै प्रदेशमा प्रादेशिक सूचना आयोग गठन गर्नुपर्ने सुझाव दिएको छ । साथै, प्रादेशिक सूचना आयोगको स्थापना नहुञ्जेल आयोगको प्रदेशस्तरमा वा जिल्लास्तरमा सम्पर्क कार्यालय स्थापना गर्न पनि नेपाल सरकारसमक्ष सुझाव प्रस्तुत भएको छ । आयोगलाई आवश्यक कर्मचारीको व्यवस्था नेपाल सरकारले गर्नेछ भन्ने व्यवस्था भएबमोजिम निजामति सेवाका कर्मचारी उपलब्ध गराउने गरेको छ ।

यस्ता कर्मचारीहरूमध्ये प्रशासकीय प्रमुखका रूपमा निजामती सेवाको राजपत्राङ्कित विशिष्ट श्रेणीको सचिव रहने व्यवस्था भएकोमा नेपाल सरकारको मिति २०७७/०७/२० को निर्णयानुसार रा.प. प्रथम श्रेणीको सह-सचिव आयोगको सचिवको रूपमा रहने व्यवस्था गरेको र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम २० को उपनियम २ मा रहेको व्यवस्थालाई नेपाल सरकारको मिति २०७७/०७/२० को निर्णयानुसार संशोधन गरी आयोगको सचिव रा.प. प्रथम श्रेणीको सहचिव रहने व्यवस्था गरेको छ ।

आयोगको सचिवालयमा ३ वटा शाखाहरू क्रमशः प्रशासन शाखा, योजना तथा प्रबर्द्धन शाखा र पुनरावेदन तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा रहेका छन् । कूल दरबन्दी ३७ जना रहेकोमा अधिकृत स्तरका १३ जना र सहायक स्तरका ७ जना र श्रेणीविहीन १६ जनाको दरबन्दी रहेको छ । आयोगको कार्यसम्पादन गर्न आवश्यक पर्ने खर्चको व्यवस्था नेपाल सरकारले गर्दछ ।

१.८ आयोगको वार्षिक प्रतिवेदन

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा २५ बमोजिम आयोगले प्रत्येक वर्ष आफूले सम्पादन गरेका कामकारवाहीको वार्षिक प्रतिवेदन सम्माननीय प्रधानमन्त्रीमार्फत् संघीय संसद्समक्ष प्रस्तुत गर्नुपर्छ । यही व्यवस्था अनुसार आयोगले स्थापनाकालदेखि नै प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्दै आएको छ । सोही ऐनको दफा २५ को उपदफा (२) बमोजिम यसरी प्रस्तुत गरिएको प्रतिवेदन सर्वसाधारणको जानकारीका लागि आयोगको वेबसाइट www.nic.gov.np मार्फत् पनि सार्वजनिक

रूपमा प्रकाशित गर्ने गरिएको छ ।

आयोगले विगतका आर्थिक बर्ष २०६५/०६६, २०६६/०६७, २०६७/०६८, २०६८/०६९, २०६९/०७०, २०७०/०७१, २०७१/०७२, २०७२/०७३, २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ र २०७६/०७७ मा गरी १२ वटा प्रतिवेदन सम्माननीय प्रधानमन्त्रीमार्फत् व्यवस्थापिका संसदमा प्रस्तुत गर्नका लागि पेश गरिसकेको छ । यो आयोगको तेर्हाँ प्रतिवेदन हो ।

परिच्छेद- २

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, नियम तथा कानूनी व्यवस्था

नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०१५ को भाग ३ को मौलिक हकअन्तर्गत धारा ३ को वैयक्तिक स्वतन्त्रता अन्तर्गत उपधारा (६) र नेपालको संविधान, २०१९ को धारा ११ को समानताको हकअन्तर्गत उपधारा (६) मा कुनै गिरफ्तार भएको व्यक्तिलाई गिरफ्तार भएको कारणसहितको सूचना, यथाशक्य चाँडो नदिई थुनामा राखिने छैन भनी मौलिक हकअन्तर्गत स्वतन्त्रताको हकमा केही विषयलाई समावेश गरिएको थियो ।

नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ को धारा १६ मा पहिलो पटक सूचनाको हकसम्बन्धी छुट्टै धाराको व्यवस्था गरी प्रत्येक नागरिकलाई सार्वजनिक महत्वको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने र पाउने हक हुनेछ भनी उल्लेख गरेको पाइन्छ । नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ मा पनि यसका केही प्रावधानहरू थिए । वर्तमान नेपालको संविधान, २०७२ को धारा २७ मा सूचनाको हकसम्बन्धी व्यवस्था गरी प्रत्येक नागरिकलाई सार्वजनिक महत्वको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने र पाउने हक हुनेछ भनी व्यवस्था गरिएको छ । संवैधानिक व्यवस्थालाई आधार मानी पहिलो पटक सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ तथा सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को कानूनी व्यवस्थाबाट नेपालमा सूचना आयोग गठन भई सूचनाको हक कार्यान्वयनमा आएको हो ।

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकारले आयोगसँग परामर्श गरी सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ बनाई लागू गरेको छ । यस नियमावलीमा २०६८ चैत्र १३ गते पहिलो, २०७० श्रावण २८ गते दोस्रो संशोधन र २०७७ साल मंसिर १९ मा तेस्रो संशोधन गरिएको छ । संविधान र ऐन-नियममा व्यवस्थित नागरिकको सूचनाको हकलाई प्रचलन गर्न/गराउन राष्ट्रिय सूचना आयोगले आफ्नो आन्तरिक कार्यविधिलाई चुस्त र दुरुस्त पार्ने क्रममा राष्ट्रिय सूचना आयोगको बैठक व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्यविधि, २०७२, पुनरावेदनको कारवाही र किनारा गर्नेसम्बन्धी कार्यविधि, २०७८, उजुरीको कारवाही र किनारा गर्नेसम्बन्धी कार्यविधि, २०७७ तथा निवेदनको कारवाही र किनारा गर्नेसम्बन्धी कार्यविधि, २०७२ बनाई कार्यान्वयन भइरहेका छन् ।

यसैगरी राष्ट्रिय सूचना आयोगमा कार्यरत कर्मचारीले पालना गर्नुपर्ने आचारसंहिता, २०७२; सरकारी निकायले स्वतः प्रकाशन (Proactive Disclosure) गर्नुपर्ने सम्बन्धी निर्देशिका, २०७१; राष्ट्रिय सूचना आयोगको इजलास सञ्चालनसम्बन्धी निर्देशिका, २०७५; इजलास सञ्चालन तथा पेसी व्यवस्थापन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७६; सूचनाको हक कार्यान्वयनसम्बन्धी अनुगमन निर्देशिका, २०७६ र राष्ट्रिय सूचना आयोगका पदाधिकारीको आचारसंहिता, २०७६ जारी भई कार्यान्वयन भइरहेका छन् ।

२.१ सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ तथा सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को कानूनी व्यवस्था :

सूचना माग गर्न सकिने निकाय र विषय :

सार्वजनिक निकायमा रहेको सार्वजनिक महत्वको विषयमा नेपाली नागरिकले सूचना माग गर्न पाउँछ । सार्वजनिक निकाय भन्नाले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनको दफा २ को खण्ड (क) अनुसार,

- (१) संविधानअन्तर्गतका निकाय,
- (२) ऐनद्वारा स्थापित निकाय,
- (३) नेपाल सरकारद्वारा गठित निकाय,
- (४) प्रदेश सरकारका कार्यालय वा प्रदेश सरकारद्वारा गठित निकाय,
- (५) स्थानीय तह वा त्यसका कार्यालयहरू,

- (६) कानूनद्वारा स्थापित सार्वजनिक सेवा प्रदायक संगठित संस्था वा प्रतिष्ठान,
  - (७) प्रचलित कानूनबमोजिम दर्ता भएका राजनितिक दल तथा संगठन,
  - (८) नेपाल सरकारको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्व वा नियन्त्रणमा रहेको वा अनुदानमा सञ्चालित वा नेपाल सरकारको अनुदान प्राप्त संगठित संस्था,
  - (९) नेपाल सरकार वा कानूनद्वारा स्थापित निकायले कुनै सम्झौता गरी गठन गरेको संगठित संस्था,
  - (१०) प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा नेपाल सरकार वा विदेशी राष्ट्र वा अन्तर्राष्ट्रिय संघ/संस्थाबाट रकम प्राप्त गरेर सञ्चालन भएका गैरसरकारी संघ/संस्थाहरू,
  - (११) प्रदेश सरकारको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्व वा नियन्त्रणमा रहेको वा अनुदानमा सञ्चालित वा प्रदेश सरकारको अनुदान प्राप्त संगठित संस्था,
  - (१२) प्रदेश सरकार वा कानूनद्वारा स्थापित निकायले कुनै सम्झौता गरी गठन गरेको संगठित संस्था,
  - (१३) प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा प्रदेश सरकारबाट रकम प्राप्त गरेर सञ्चालन भएका गैरसरकारी संघ र संस्थाहरू,
  - (१४) नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी सार्वजनिक निकाय भनी तोकेका अन्य निकाय वा संस्था रहेका छन् ।
- सार्वजनिक महत्त्वको विषय भन्नाले सोही ऐनको दफा २ को खण्ड (ग) अनुसार सार्वजनिक सरोकारको विषय समावेश भएको छ ।

२.२ सूचना माग गर्ने प्रक्रिया र पुनरावेदन :

१. ऐनको दफा ७ बमोजिम सूचना माग गर्ने मागकर्ताले आफूले चाहेको सार्वजनिक सरोकारको सूचना कारणसहित माग गर्न सक्दछ । निवेदनमा कुन सूचना मागिएको हो भन्ने कुरा स्पष्ट रूपमा उल्लेख गरेको हुनु पर्नेछ । सूचना अधिकारीले तत्काल उपलब्ध गराउन सकिने प्रकृतिको सूचना भए तत्काल र तत्काल उपलब्ध गराउन नसकिने प्रकृतिको सूचना भए निवेदन प्राप्त भएको मितिले पन्द्र दिनभित्र निवेदकलाई सूचना उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
२. तत्काल सूचना उपलब्ध गराउन नसकिने भएमा सूचना अधिकारीले सोको कारणसहितको जानकारी तुरुन्त निवेदकलाई गराउनु पर्नेछ । कुनै व्यक्तिको जीउ-ज्यानको सुरक्षासँग सम्बन्धित सूचना माग गरेको रहेछ भने त्यस्तो सूचना माग गरेको चौबीस घण्टाभित्र निवेदकलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनको उद्देश्य नै खुला, पारदर्शी, जिम्मेवार र जवाफदेशी शासन व्यवस्थाको स्थापना गर्नु रहेकोले सूचना माग गर्दा मौखिक, टेलिफोन, इमेल वा अन्य माध्यमबाट माग्न सकिन्छ । सूचना माग गर्दा कुनै दस्तुर लाग्दैन । वारेसद्वारा पनि सूचना माग्न सकिन्छ ।
३. सूचना अधिकारीले निवेदकद्वारा माग भएको सूचना सम्भव भएसम्म माग भएको स्वस्थमा नै उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । कुनै लिखत, सामग्री वा काम कारबाहीको अध्ययन वा अवलोकन गर्नको लागि निवेदन दिएको भए सूचना अधिकारीले निवेदकलाई त्यस्तो लिखत, सामग्री वा काम कारबाहीको अध्ययन वा अवलोकनको निमित्त मनासिव समय उपलब्ध गराउनेछ ।
४. सूचना माग गर्दा बुझाउनु पर्ने दस्तुरको सम्बन्धमा ऐनको दफा ८ तथा सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ४ बमोजिम प्रचलित कानूनमा छुट्टै व्यवस्था गरेकोमा सोहीबमोजिमको दस्तुर र त्यस्तो दस्तुरको व्यवस्था नगरेकोमा देहायबमोजिमको दस्तुर सम्बन्धित सार्वजनिक निकायसम्म बुझाउनु पर्नेछ :
  - (क) सामान्य आकारको (आठ दशमलब तीन इञ्च चौडाइ र एघार दशमलब सात इञ्च लम्बाइसम्म आकार भएको) कागजमा तयार गरिएको वा रहेको सूचनाको लागि प्रतिपृष्ठ पाँच रूपैयाँ,
  - (ख) खण्ड (क) मा उल्लेख भएभन्दा ठूलो आकारको कागजमा तयार गरिएको वा रहेको सूचनाको लागि प्रतिपृष्ठ दश रूपैयाँ,

- (ग) डिस्क्रेट, सीडी र अन्य यस्तै प्रकारका विद्युतीय माध्यमद्वारा प्रदान गरिने सूचनाको लागि प्रतिडिस्क्रेट, सीडी बापत पचास रुपैयाँ,
- (घ) सार्वजनिक निकायमा रहेको कुनै लिखत, सामग्री वा सो निकायको काम/कारबाहीको अध्ययन वा अवलोकन वा सार्वजनिक महत्वको निर्माण कार्य भइरहेको स्थलको भ्रमण वा अवलोकन आधा घण्टाभन्दा बढी समय गर्ने भएमा प्रतिघण्टा प्रतिव्यक्ति पचास रुपैयाँ । तर सार्वजनिक पुस्तकालय र सार्वजनिक रूपमा निःशुल्क उपलब्ध गराइएको स्थानको अवलोकनबापत दस्तुर लाग्ने छैन ।
५. माथि जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि सामान्य आकारको (आठ दशमलब तीन इञ्च चौडाइ र एघार दशमलब सात इञ्च लम्बाइसम्म आकार भएको) कागजमा तयार गरिएको वा रहेको त्योभन्दा बढी दश पृष्ठसम्मको सूचना सम्बन्धित सार्वजनिक निकायले निःशुल्क उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । कुनै सूचना तयार गर्दा लेखिएभन्दा बढी खर्च लाग्ने भएमा सार्वजनिक निकायले वास्तविक लागतको आधारमा दस्तुर निर्धारण गर्न सक्नेछ । सार्वजनिक निकायले सूचना दिँदा लिने दस्तुरबापतको रकम नगर्दै लिने वा कुनै खास बैङ्कमा जम्मा गरी सोको भौचर पेश गर्न लगाउन वा सो रकम बराबरको टिकट निवेदनमा टाँस गर्न लगाउन सक्नेछ । सूचनाबापतको दस्तुर प्रत्येक दुई वर्षमा पुनरावलोकन गरी अद्यावधिक गरिनेछ भनिएता पनि हालसम्म पुनरावलोकन गरिएको छैन ।
६. ऐनको दफा ९ बमोजिम सूचना अधिकारीले सूचना उपलब्ध नगराएमा, सूचना दिन अस्वीकार गरेमा, आंशिकरूपमा सूचना उपलब्ध गराएमा वा गलत सूचना दिएमा वा सरोकारवाला होइन भनी सूचना नदिएमा सम्बन्धित व्यक्तिले त्यसरी सूचना नपाएको वा आंशिक रूपमा सूचना पाएको मितिले सात दिनभित्र सम्बन्धित कार्यालयका कार्यालय प्रमुखसमक्ष उजुरी दिन सक्नेछ ।
७. उजुरी प्राप्त भएपछि उजुरी जाँचबुझ गर्दा सूचना नदिएको वा आंशिक रूपमा सूचना दिएको वा गलत सूचना दिएको देखिएमा प्रमुखले निवेदकद्वारा माग भएबमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउन सूचना अधिकारीलाई आदेश दिनेछ र त्यसरी आदेश भएमा सूचना अधिकारीले सम्बन्धित निवेदकलाई सूचना उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । सूचना अधिकारीले जानी जानी वा बदनियतपूर्वक सूचना नदिएको, सूचना दिन अस्वीकार गरेको वा आंशिक रूपमा सूचना दिएको वा गलत सूचना दिएको देखिएमा प्रमुखले त्यस्तो सूचना अधिकारीलाई प्रचलित कानूनबमोजिम विभागीय कारबाही गर्न सक्नेछ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ५ (क) बमोजिम ७ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउन आदेश दिन सक्दछ । जाँचबुझ गर्दा सूचना दिन नमिल्ने देखिएमा प्रमुखले सोही व्यहोराको निर्णय गरी सोको कारणसहितको जानकारी निवेदकलाई दिनु पर्नेछ ।
८. कार्यालय प्रमुखसमक्ष उजुरी दिँदा निवेदकको उजुरीउपर सात दिनभित्र कुनै कारवाही नभएमा वा सार्वजनिक निकायको प्रमुखले गरेको निर्णयउपर चित नबुझेने व्यक्तिले ऐनको दफा १० बमोजिम त्यस्तो निर्णयको जानकारी पाएको मितिले पैंतीस दिनभित्र आयोगसमक्ष देहायबमोजिमको विवरण उल्लेख गरी स्वयम् आफैँ कार्यालयमा उपस्थित भई लिखित निवेदन दिन, वारेसमार्फत्, ईमेल वा अनलाइनमार्फत्, हुलाक वा जिल्ला प्रशासन कार्यालयमार्फत् पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।
- क. पुनरावेदकको नाम, थर, वतन र सम्पर्क नम्बर सम्भव भए इमेल ठेगाना ।
- ख. वारिस भए निजको नाम, थर, वतन र सम्पर्क नम्बर ।
- ग. विपक्षीको नाम, थर, वतन सम्भव भए सम्पर्क नम्बर ।
- घ. आफूले माग गरेको सूचनाको स्पष्ट विवरण ।
- ङ. सूचना रहेको सार्वजनिक निकायमा पुनरावेदक सूचना माग गर्न गएको स्पष्ट विवरण ।
- च. सूचना रहेको सार्वजनिक निकायको कुन पदाधिकारी वा शाखा र उपशाखामा सूचना छ, सम्भव भए खुलाउने ।
९. पुनरावेदकले पुनरावेदन गर्दा देहायबमोजिमको कागजात पेश गर्नुपर्दछ :
१. नेपालको नागरिक प्रमाणित गर्ने कुनै प्रमाण ।
२. सूचना अधिकारीसमक्ष सूचना माग गरेको निवेदनको प्रतिलिपि ।

३. कार्यालय प्रमुखसमक्ष उजुरी गरेको प्रमाणको प्रतिलिपि ।
४. हुलाकमार्फत् सूचना माग गरिएको रहेछ भने हुलाकको छाप लागेको रसिद वा डकुमेन्ट ।
५. वारेस राखेमा सम्बन्धित व्यक्तिले सहीछाप गरेको वारिसनामा वा मञ्जुरीनामा कागज ।

२.३ आयोगबाट गरिने निर्णय प्रक्रिया :

प्रक्रिया पूरा गरी प्राप्त हुन आएका पुनरावेदनको कारबाही र किनारा गर्दा आयोगले सम्बन्धित प्रमुख वा सूचना अधिकारीलाई आफूसमक्ष उपस्थित गराई बयान गराउन, कुनै लिखत पेश गर्न लगाउन, सो सम्बन्धमा साक्षीप्रमाण बुझ्न वा सार्वजनिक निकायबाट कुनै लिखतको नक्कल माग गर्न सक्नेछ । पुनरावेदनको कारबाही र किनारा गर्दा देहायबमोजिमको आदेश गर्न सकिनेछ :

- (क) पुनरावेदनको व्यहोरा मनासिब देखिएमा समयावधि तोक्यो पुनरावेदकलाई बिनाशुल्क सूचना उपलब्ध गराउनु भनी सम्बन्धित सार्वजनिक निकायको प्रमुख र सूचना अधिकारीको नाममा आदेश गर्न ।
- (ख) सार्वजनिक निकायको प्रमुख वा सूचना अधिकारीले मनासिब कारणबिना सूचना नदिएको वा दिन इन्कार गरेको, आंशिक रूपमा वा गलत सूचना दिएको वा सूचना नष्ट गरेको देखिएमा आयोगले त्यस्तो प्रमुख वा सूचना अधिकारीलाई एक हजारदेखि पच्चीस हजार रूपैयाँसम्म जरिवाना गरी त्यस्तो प्रमुख वा सूचना अधिकारी विभागीय कारबाही हुने पदमा रहेको भए निजलाई विभागीय सजायको लागि सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउन ।
- (ग) प्रमुख वा सूचना अधिकारीले समयमा दिनु पर्ने सूचना बिनाकारण समयमा उपलब्ध नगराई ढिलाइ गरेमा जति दिन ढिलाइ गरेको हो प्रतिदिन दुई सय रूपैयाँको दरले निजलाई जरिवाना गर्न ।
- (घ) पुनरावेदन निरर्थक देखिएमा पुनरावेदन खारेज गर्न ।

आयोगले दर्ता भएको पुनरावेदन उपर ६० (साठौं) दिनभित्र निर्णय गर्नेछ । आयोगले पुनरावेदनको कारबाही र किनारा गर्दा पुनरावेदकको माग दाबी, सम्बन्धित प्रमुखको जवाफ तथा प्राप्त सबुद प्रमाणको मूल्याङ्कनका आधारमा गर्नेछ ।

२.४ सूचनाको संरक्षण :

सार्वजनिक निकायमा रहेको सार्वजनिक महत्वको सूचनासम्बन्धी अभिलेख, लिखत तथा अन्य सामग्री आदेश सम्बन्धी सूचना सूचीकृत गरी मिलाई राख्नु सार्वजनिक निकायको दायित्व हो । सार्वजनिक निकायले सम्भव भएसम्म सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ लागू हुनुभन्दा कम्तिमा बीस बर्षसम्मका आफ्नो निकायसँग सम्बन्धित सूचना अद्यावधिक गर्नु/गराउनु पर्ने व्यवस्था ऐ. ऐनको दफा ५ मा गरेको छ भने प्रत्येक ३/३ महिनामा सूचना अद्यावधिक गरी प्रकाशनसमेत गरी आफ्नो निकायसँग सम्बन्धित सूचना अद्यावधिक गरी राख्नु पर्नेछ । सार्वजनिक निकायमा रहेको देहायको विषयसम्बन्धी सूचना प्रवाह गरिने छैन । यस्ता प्रकृतिका सूचनाहरू बढीमा तीस बर्षको अवधिसम्म मात्र गोप्य राख्न सकिनेछ :

- (क) नेपालको सार्वभौमसत्ता, अखण्डता, राष्ट्रिय सुरक्षा, सार्वजनिक शान्ति सुव्यवस्था वा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धमा गम्भीर खलल पार्ने,
- (ख) अपराधको अनुसन्धान, तहकिकात तथा अभियोजनमा प्रत्यक्ष असर पार्ने,
- (ग) आर्थिक, व्यापारिक तथा मौद्रिक हित वा बौद्धिक सम्पत्तिको संरक्षण वा बैकिङ्ग वा व्यापारिक गोपनीयतामा गम्भीर आघात पार्ने,
- (घ) विभिन्न जातजाति वा सम्प्रदायबीचको सुसम्बन्धमा प्रत्यक्ष रूपमा खलल पार्ने,
- (ङ) व्यक्तिगत गोपनीयता र व्यक्तिको जीउ, ज्यान, सम्पत्ति, स्वास्थ्य वा सुरक्षामा खतरा पुऱ्याउने ।

परिच्छेद- ३

पुनरावेदन र फछ्यौटको अवस्था

३.१ निवेदन, उजुरी तथा पुनरावेदनको विवरण

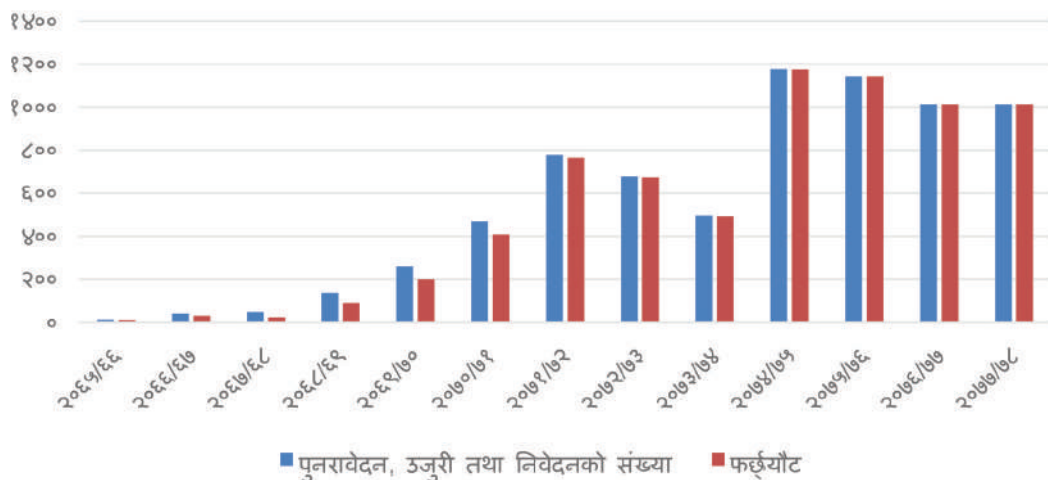
सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ मा भएको कानूनी व्यवस्थाबमोजिम नागरिकले सार्वजनिक निकायमा सूचना माग गर्दा प्राप्त सूचना वा निर्णयउपर चित्त नबुझेमा वा सूचना प्राप्त नभएको कारणबाट आयोगमा दिएका निवेदन उजुरी तथा पुनरावेदनको अवस्था तालिका नं. १ मा प्रस्तुत गरिएको छ । प्रस्तुत तालिका अनुसार प्रत्येक बर्ष उजुरी तथा पुनरावेदनको सङ्ख्या बृद्धि हुँदै गरेको अवस्थाले सूचना माग गर्ने प्रवृत्तिमा परिवर्तन भएको बुझिन्छ । विगत बर्षहरूमा भन्दा गत बर्ष यस्ता पुनरावेदनको सङ्ख्या घटनुमा मुख्यतः कोरोना महामारीको कारण नेपाल सरकारले घोषणा गरेको लकडाउन रहेको अनुमान छ । आयोगले प्राप्त निवेदन, उजुरी तथा पुनरावेदनहरूउपर तोकिएको समयभित्रै कार्य सम्पन्न हुने गरी काम गरिरहेको छ ।

तालिका नं. १ को विवरण आयोगमा प्राप्त भएका उजुरी, निवेदन र पुनरावेदनको मात्र अवस्था हो । प्रस्तुत विवरणमा सार्वजनिक निकायहरूमा सूचना माग भएको, सूचना प्राप्त गरेको, सूचना दिन इन्कार गरिएको विवरण सङ्कलन गर्न सकिएको अवस्था छैन । सबै सार्वजनिक निकायले सूचनाको हकसम्बन्धी व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्ने बिषयलाई प्राथमिकताका साथ सम्बोधन गर्न जरूरी छ । साथै, सूचना प्रविधिको प्रयोगमार्फत् एकीकृत तथ्याङ्क सङ्कलन र विश्लेषणमा ध्यान दिनु पर्ने देखिएको छ ।

तालिका नं. १ : पुनरावेदन, उजुरी र निवेदनको अवस्था

आर्थिक बर्ष	पुनरावेदन, उजुरी तथा निवेदनको सङ्ख्या	फछ्यौट	फछ्यौट प्रतिशत
२०६५/०६६	१२	११	९१.६७
२०६६/०६७	३९	२९	७४.३६
२०६७/०६८	४७	२२	४६.८१
२०६८/०६९	१३६	९०	६६.१८
२०६९/०७०	२६०	१९९	७६.५५
२०७०/०७१	४७०	४०९	८७.०२
२०७१/०७२	७७७	७६५	९८.४५
२०७२/०७३	६७८	६७४	९९.४१
२०७३/०७४	६७२	६७०	९९.७९
२०७४/०७५	११७६	११७५	९९.९९
२०७५/०७६	११४४	११४४	१००
२०७६/०७७	१०१३	१०१३	१००
२०७७/०७८	७५३	७४२	९८.५

पुनरावेदन, उजुरी र निवेदनको अवस्था चार्टमा

३.२ क्षेत्रगत पुनरावेदनको विवरण

आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा सूचनाको हक प्रचलन गराउने सम्बन्धमा आयोगमा पर्न आएका ७ सय ५३ पुनरावेदनहरूको क्षेत्रगत स्थिति देहाय अनुसार रहेको छ । यस अनुसार स्थानीय तहसँग सम्बन्धित सूचना माग गर्दै परेको उजुरी सङ्ख्या कूल उजुरी सङ्ख्याको आधारमा बढी छ ।

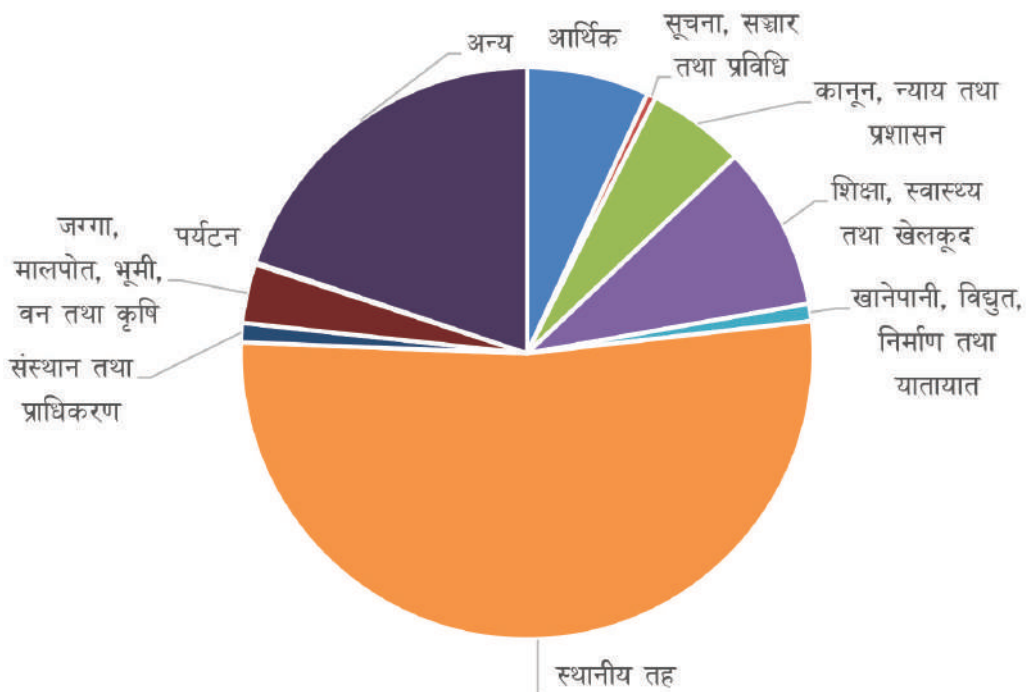
तालिका नं. २ : क्षेत्रगत पुनरावेदनको विवरण

क्र. सं.	क्षेत्र	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	स्थानीय तह	५४६	७३
२	बैंक तथा वित्तीय संस्था	३२	४
३	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि	६	१
४	कानून, न्याय तथा प्रशासन	३१	४
५	शिक्षा, स्वास्थ्य तथा खेलकूद	५६	७
६	खानेपानी, विद्युत, निर्माण तथा यातायात	२०	३
७	संस्थान तथा प्राधिकरण	७	१
८	जग्गा, मालपोत, भूमि, वन तथा कृषि	१३	२
९	प्रशासन	११	१
१०	अन्य (गैरसरकारी संस्था, अन्य संस्था)	३१	४
	जम्मा	७५३	१००

आयोगमा पर्न आएका ७ सय ५३ पुनरावेदनहरूको क्षेत्रगत विवरणलाई निम्न जायग्रामबाट पनि प्रस्तुत गरिएको छ । स्पष्टरूपमा ७० प्रतिशतभन्दा बढी पुनरावेदनहरू स्थानीय तहसँग सम्बन्धित देखिन्छ ।

डायग्राममा क्षेत्रगत पुनरावेदनको स्थिति

माथि प्रस्तुत गरिएको क्षेत्रगत स्थितिको मूल्याङ्कनका आधारमा नागरिकले सबैभन्दा बढी सूचना माग स्थानीय तहसँग सम्बन्धित विषयमा गरेको देखिनुले उक्त तहहरूबाट सम्पादन हुने कार्यहरू सरोकारवालाको प्रत्यक्ष सरोकारको विषय रहनु हो । स्थानीय सरकारका रूपमा रहेका स्थानीय तहहरूले कानूनले तोकेबमोजिम सार्वजनिक गर्नु पर्ने विषयका सूचना समयमै पारदर्शीरूपमा सार्वजनिक नगरेका कारणबाट पनि स्थानीय तहसँग नागरिकले बढी सूचना माग गरेका हुन सक्छन् ।

सार्वजनिक सरोकार रहने विषय र कानूनले समेत स्वतः प्रकाशन गर्नुपर्ने बाध्यात्मक व्यवस्था गरेको सूचना कानूनले तोकेको समयभित्रै सार्वजनिक गर्ने तथा सूचना मागकर्ताले माग गरेको सूचनाउपर समयमै सम्बोधन हुनु जरूरी छ । सूचनाको हकसम्बन्धी कानूनले नेपाली नागरिकलाई सूचनाको पहुँच हुनेछ भन्ने व्यवस्थाले कानूनले नदिनु भनेर तोकेभन्दा बाहेकका सार्वजनिक निकायमा रहने सबै सूचनाको जानकारी नागरिकलाई दिन आवश्यक देखिन्छ । हरेक सार्वजनिक निकाय आफूले गरेको कामको विवरण पारदर्शी रूपमा प्रकाशित गर्नुपर्ने कानूनी दायित्वबाट पछि नमिल्दैन । आयोगबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरूमा बढीभन्दा बढी सर्वसाधारण नागरिकलाई सूचनाको हक प्रयोग गर्ने सन्दर्भमा सशक्त रूपमा सहभागी गराउने खालका कार्यक्रम सञ्चालन हुन सकेमा सबै क्षेत्रमा सूचनाको हकको प्रयोग महसुस हुनेछ ।

परिच्छेद- ४

आयोगबाट भएका महत्वपूर्ण आदेश तथा निर्देशन

आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा ७ सय ५३ वटा पुनरावेदन प्राप्त भएका थिए । जसउपर आयोगबाट कारबाही हुँदा ७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने ७ सय ३ वटा आदेश भयो भने ७ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने ९५ वटा आदेश भयो । त्यसैगरी ३ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने ३५ वटा र १५ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आदेश १ वटा भयो ।

सूचना उपलब्ध नगराउने कार्यालय प्रमुखलाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही गर्नु भन्ने आदेश ६ वटा भयो भने ऐनको दफा ३३ बमोजिम सूचना संरक्षण गर्नु भन्ने १ वटा आदेश भयो । सूचना उपलब्ध नगराई क्षति पुऱ्याएबापत क्षतिपूर्ति भराई पाऊँ भनी परेको निवेदनउपर १ वटा आदेश भयो भने आयोगका सचिवद्वारा दरपीठ गरिएको पुनरावेदनको पुनरावलोकन सम्बन्धमा २ वटा आदेश भए । त्यसैगरी पुनरावेदन, उजुरी तथा निवेदनउपर आयोगबाट आदेश वा पत्राचार भएपश्चात् सूचना पाइन भनी भन्न नआएकाले तामेलीमा राख्नु भन्ने आदेश ३१ वटा भयो भने सूचना पाएकाले लगतकट्टा गर्नु भन्ने २ सय ७९ गरी विभिन्न ११ सय ५५ वटा आदेश भएका थिए ।

यस अवधिमा ऐनबमोजिम प्रक्रिया नपुगेको वा ऐनको अवधिभित्र नपरेको पुनरावेदनउपर आयोगका सचिवबाट दरपीठ गर्नु भन्ने १५ वटा आदेश भयो भने विभिन्न पुनरावेदनका सम्बन्धमा १२ सय ९५ वटा पत्राचार भएका थिए । आयोगबाट आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा पुनरावेदनउपर भएका आदेशहरूको विवरण अनुसूची ५ मा राखिएको छ ।

४.१ आयोगबाट भएका केही महत्वपूर्ण आदेशहरू :

सूचनाको हकसम्बन्धी संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्थाको प्रभावकारी कार्यान्वयन र सार्वजनिक निकायहरूलाई थप पारदर्शी, जवाफदेही तथा जिम्मेवार बनाउने उद्देश्यबाट सूचनाको हकसम्बन्धी कानूनले दिएको अधिकार प्रयोग गरी आयोगले समयसमयमा आदेश तथा निर्देशन दिने गरेको छ । यसै सन्दर्भमा यस आर्थिक वर्षमा राष्ट्रिय सूचना आयोगबाट देहायबमोजिमका महत्वपूर्ण आदेश तथा निर्देशन भएको छ ।

४.१.१. कोरोना महामारीबाट जोगिन प्रयोग हुने मास्क तथा स्यानिटाइजरको गुणस्तर, कोरोनाको औषधिको रोकथामका लागि उपयोगी हुने भनी विक्रीवितरणमा रहेका आयुर्वेदिक उत्पादनको गुणस्तर सम्बन्धमा स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालका सचिवका नाममा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन २०६४ को दफा १९ को उपदफा १० बमोजिम देहायबमोजिका आदेश जारी गरेको ।

१. मास्क तथा स्यानिटाइजरको गुणस्तर निर्धारण गरी त्यसबारेमा व्यापक प्रचारप्रसार गर्नु/गराउनु ।
२. मास्क र स्यानिटाइजरको बजार अनुगमन गर्ने र त्यसको परिणाम बारेमा नियमित रूपमा सूचना प्रवाह गर्नु/गराउनु ।
३. कोरोनाको औषधी वा रोकथाम गर्ने भनी विक्रीवितरण हुने वा हुनसक्ने आयुर्वेदिक उत्पादनहरूको गुणस्तर निर्धारण गरी सर्वसाधारणलाई नियमित रूपमा जानकारी गराउने । यस्ता उत्पादनको नाममा विक्रीवितरण भइरहेको भए रोक लगाई सर्वसाधारणलाई जानकारी गराउनु ।
५. कोरोनाबाट सङ्क्रमितहरूको विवरण (व्यक्तिगत गोपनीयता कायम हुने गरी मात्र) वडा तहसम्मको विवरण तयार गरी नियमित रूपमा सार्वजनिक गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाउनु ।

४.१.२. सर्वसाधारण नागरिकले सार्वजनिक निकायमा सूचना माग गर्दा सहज होस् भन्ने उद्देश्यबाट सार्वजनिक निकायमा रहेको सूचना अधिकारीको इमेलमा एकरूपता ल्याउनका लागि सबै सार्वजनिक निकायले सूचना अधिकारीको नाममा इमेल ठेगाना बनाई सार्वजनिक गर्ने, संघीय सार्वजनिक निकायहरूमा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को

कार्यालयमार्फत्, प्रादेशिक सार्वजनिक निकायका हकमा मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमार्फत् तथा स्थानीय तहका सार्वजनिक निकायको हकमा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयमार्फत् लेखिपठाउने र राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्रमार्फत् तयार भइरहेको सरकारी इमेलमा पनि सूचना अधिकारीको नाममा इमेल बनाउन सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयमार्फत् लेखिपठाउने भनी आयोगको मिति २०७७ फागुन १४ गते बसेको बैठकले निर्णय गरी कार्यान्वयनका लागि पठाइएको ।

४.१.३. सूचनाको हकको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि अन्य कार्यका अतिरिक्त देहायबमोजिमको व्यवस्था गर्न/गराउन नेपाल सरकारका सार्वजनिक निकायहरूका हकमा नेपाल सरकारका मुख्य सचिव, प्रदेश सरकारका सार्वजनिक निकायहरूका हकमा प्रदेश सरकारका प्रमुख सचिव र स्थानीय तहका सार्वजनिक निकायहरूका हकमा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयका सचिवमार्फत अनुरोध गर्ने मिति २०७७ पुस २८ को आयोगको बैठकले निर्णय गरी कार्यान्वयनका लागि पठाइएको छ ।

क) प्रत्येक सार्वजनिक निकायले सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रम तथा बजेट अनिवार्य रूपमा राख्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने (कार्यक्रम प्रस्ताव गर्दा सूचनाको हकसम्बन्धमा सरोकारवालाहरूसँग अन्तरक्रिया, छलफल तथा नागरिकहरूका लागि सूचनाको हकसम्बन्धी अभिमुखीकरण, सूचनाको हकसम्बन्धी ब्रोसर तथा पुस्तिका प्रकाशन इत्यादि),

ख) प्रत्येक सार्वजनिक निकायले सूचनाको हकसम्बन्धी कानूनान्तर्गत प्रकाशन गर्नु पर्ने स्वतः प्रकाशनका लागि पर्याप्त बजेटको व्यवस्था गर्नुपर्ने,

ग) प्रत्येक सार्वजनिक निकायले सूचना अधिकारीलक्षित तालिम र अभिमुखीकरणका कार्यक्रमका साथै सहज र सजिलोका लागि मोबाइल, सिम कार्ड, इन्टरनेट तथा मसलन्दका लागि उपयुक्त व्यवस्था मिलाउनु पर्ने,

घ) प्रत्येक सार्वजनिक निकायले सूचना मागकर्ताको सहजताका लागि सूचना कक्षा, निवेदनको नमूना तथा बस्ने, प्रतिक्षा गर्ने कक्षको व्यवस्था मिलाउन ।

४.१.४. राष्ट्रिय जनगणना २०७८ का सन्दर्भमा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को खण्ड (ग), (च) र (छ) अनुसार नेपाल सरकार केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागका महानिर्देशकका नाममा देहायबमोजिमको आदेश २०७७ पुस २८ मा जारी गरेको छ ।

१. राष्ट्रिय जनगणना के हो ? यसमा सबैले सहभागी हुन किन आवश्यक छ ? सही जानकारी दिन किन महत्वपूर्ण छ ? साथै दिइएको जानकारी गोप्य रहन्छ भन्ने विषयमा नागरिकलाई विश्वास दिलाउने विषयहरूमा व्यापक प्रचारप्रसार गर्नु ।

२. राष्ट्रिय जनगणनाका क्रममा नागरिकको हक, अधिकार र गणकको दायित्वका बारेमा स्पष्ट खुल्ले विवरणसहितको पुस्तिका वितरण गर्नु ।

३. राष्ट्रिय जनगणनाका सन्दर्भमा गरिने प्रचार सामाग्री, प्रसार सामाग्री नेपाली भाषालगायत स्थानीयरूपमा प्रचलनमा रहेका राष्ट्रिय भाषाहरूमा पनि प्रकाशन तथा प्रसारण गर्ने व्यवस्था मिलाउनु ।

४. नागरिकलाई सूचना प्रवाह गर्ने काममा संघीय सरकारले प्रदेश सरकार र स्थानीय तहसँग पनि समन्वय गरी सबै प्रदेश र सबै स्थानीय तहबाट पनि यसबारे आवश्यक सूचना प्रवाह गर्ने प्रबन्ध मिलाउनु ।

५. स्थानीय स्तरमा रहेका आमसञ्चारका माध्यमहरूको व्यापक प्रयोग गर्ने/गराउने व्यवस्था मिलाउनु ।

६. सूचनालाई व्यापक प्रचारप्रसार गर्न अनलाइन, वेबसाइटलगायत सामाजिक सञ्जालको समेत उपयोग गर्नु, स्थान र आवश्यकता अनुसार माइकिङ्ग गर्ने, पर्चा-पम्प्लेट वितरण गर्ने, फ्लेक्स बोर्ड तथा डिजिटल बोर्डमार्फत् सार्वजनिक गर्ने, स्कुल-कलेजका शिक्षक, विद्यार्थीलाई यसबारे जानकारी दिने र आमनागरिक भेला हुने स्थान तथा कार्यक्रमहरूमा यससम्बन्धी सूचना प्रवाह गर्ने प्रबन्ध मिलाउनु ।

७. सम्भव भएसम्म सञ्चारका आधुनिक माध्यम, जस्तै- मोबाइल तथा एसएमएस, कलर ट्युन र टोल फ्रि

नम्बरमार्फत् समेत आमनागरिकलाई जनगणनाको महत्वबारे सूचना तथा जानकारी सम्प्रेषण गर्नु ।

८. जनगणनालाई सफल बनाउन विभिन्न महिला समूह, उपभोक्ता समूहहरू, सामाजिक संघसंस्थाका कर्मचारी, शिक्षक, विद्यार्थीहरूलाई यो राष्ट्रिय अभियानको प्रचारप्रसारमा सहभागी गराउने व्यवस्था गर्ने ।

४.१.५. नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सूचनाको हकको सम्मान र संरक्षण गर्न जारी गरेको "नेपाल राष्ट्र बैंक सूचना तथा सञ्चार नीति, २०७७" का सम्बन्धमा अध्ययन गरी प्रतिवेदन दिन आयोगका सदस्य श्री कमला ओली थापाको संयोजकत्वमा गठित समितिले दिएको प्रतिवेदनमाथि छलफल भयो । सूचनाको हकको कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउन नीति ल्याएकोमा नेपाल राष्ट्र बैंकलाई आयोग धन्यवाद दिन्छ । प्रस्तुत नीतिका देहायका बुँदाहरू सूचनाको हकसम्बन्धी कानूनसँग बाफिने, अस्पष्ट हुने तथा थप गर्नु पर्ने पाइएकोले ती बुँदाहरूमा आवश्यक संशोधन गरी मात्र लागु गर्न/गराउन नेपाल राष्ट्र बैंकका गभर्नरलाई लेखिपठाउने र निर्णयको कार्यान्वयन भएको जानकारी आयोगलाई उपलब्ध गराउन पनि निर्देशन दिने ।

(क) उल्लेखित नीतिको ६(२) मा भएको व्यवस्था सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३ (३) र दफा २७ सँग बाफिएको देखिँदा सो अनुकूल बनाई लागु गर्नु ।

(ख) उक्त नीतिको दफा ७ मा सूचना मागकर्ताले अनुसूची-१ बमोजिमको ढाँचामा सूचना माग गर्ने ढाँचा मात्र राखेको पाइयो । सो अनुरूप सूचना नपाइएमा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनको दफा ९ बमोजिम उजुरी गर्न सक्ने नमूनासमेत समावेश गर्नु । साथै सूचना मागकर्ताले इमेलमार्फत् पनि सूचना माग गर्न र सूचना नपाएमा कार्यालय प्रमुखसमक्ष उजुरी गर्ने व्यवस्था समावेश गर्नु ।

(ग) उक्त नीतिको दफा ९ (३) मा उल्लेखित व्यवस्थाका सम्बन्धमा नीतिको ६ (२) मा (आयोगको निर्देशन अनुसार बनाइएपश्चात्) राखिएको व्यवस्था नै पर्याप्त हुने भएकोले दफा ९ (३) को व्यवस्था हटाउनु ।

(घ) सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ को उपदफा (३) र (४) सम्बन्धी व्यवस्था नीतिमा समावेश गर्ने व्यवस्था मिलाउनु ।

(ङ) सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ७ र दफा ९ ले सूचना अधिकारीले र कार्यालय प्रमुखले सूचना दिनु पर्ने समयसीमा तोकेको हुँदा सो समयसीमा नीतिमा समावेश गर्ने ।

४.२ सूचना नदिएबापत सजाय गरिएका आदेशहरू :

नागरिकको संबिधानप्रदत्त हक र कानूनको व्यवस्थाबमोजिम माग गरिएको सूचना नदिने देहायको सार्वजनिक निकायका कार्यालय प्रमुखलाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाहीको आदेश भएका छन् । आदेशका संक्षिप्त व्यहोरा यहाँ उल्लेख गरिएको छ । आदेशको विस्तृत विवरण अनुसूची ६ मा राखिएको छ ।

४.२.१. शिक्षाध्यक्ष, त्रिभुवन विश्वविद्यालय, केन्द्रीय कार्यालय

स्याङ्जा जिल्ला, पुतलीबजार-८ हाल कामनपा- ११ निवासी आशिष पौडेलद्वारा त्रिभुवन विश्वविद्यालयका शिक्षाध्यक्षलाई विपक्षी बनाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा १० बमोजिम २०७५/०९/२९ गते सञ्चालित विज्ञान तथा प्रविधिअध्ययन संस्थान अन्तर्गतको स्नातकोत्तर तह भौतिकशास्त्रको प्रथम सेमेष्टरको Msc Quantum Mechanics I Phy, 503 को पुरानो कोर्सको परीक्षाको सम्पूर्ण परीक्षार्थीहरूको उत्तर पुस्तिका धुल्याउनबाट निषेध गरी सुरक्षित रूपमा शिलबन्दी गरी राखी पाउँ भनी राष्ट्रिय सूचना आयोगमा २०७६/०६/०९ मा (मु.नं.८५/०७६/७७) पुनरावेदन गरिएको थियो । सो सम्बन्धमा पुनरावेदकको मागबमोजिम उत्तरपुस्तिका संरक्षण गर्न सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनको दफा २८ बमोजिम उत्तरपुस्तिका संरक्षणका लागि विभिन्न मिति र समयमा त्रिभुवनविश्वविद्यालयका सम्बन्धित पक्षलाईआयोगको इजलाशबाट आदेश भएको थियो । तर, आयोगले आदेश बमोजिम कागजातहरूको संरक्षणको व्यवस्था मिलाउन भनिएकोमा त्रि. वि., शिक्षाध्यक्ष, शिक्षाध्यक्षको कार्यालय, कीर्तिपुरले बेवास्ता गरी मातहतको कार्यालयलाई देखाई आफ्नो जिम्मेवारीबाट पछिदै संबिधानप्रदत्त

र कानूनले व्यवस्था गरेबमोजिम संरक्षण गरिनु पर्ने सूचना संरक्षण गर्नु भन्ने आयोगको आदेश विपरीत उत्तर पुस्तिका नष्ट गर्ने त्रि. वि., शिक्षाध्यक्षको कार्यालय, कीर्तिपुरका कार्यालय प्रमुख (शिक्षाध्यक्ष) लाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ को उपदफा (५) बमोजिम रु. ५,००० (अक्षरेपी पाँच हजार) जरिबाना हुने ठहर आयोगको २०७७ मंसिर २५ गते को इजलाशले गरेको छ ।

४.२.२. लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसारका कार्यालय प्रमुख

पुनरावेदक जुम्ला जिल्ला, च. ना. न. पा.-४ हाल नयाँठिमी, भक्तपुर निवासी अंगराज भारतीयको मिति २०७६।०८।२४ गते आयोगमा दर्ता भएको पुनरावेदन बमोजिम मिति २०७६।०९।०८ मा लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंका नाममा सूचना नदिनुको कारण खुलाउनु भनी पत्राचार गरिएको थियो । आयोगको पत्राचार पश्चात लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंले कुनै जानकारी उपलब्ध नगराएको भनी पुनरावेदकले मिति २०७६।१०।०८ मा पुनः उजुरी गरेको सम्बन्धमा यस आयोगबाट लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंको नाममा पुनरावेदकलाई ७ (सात) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु भनी मिति २०७६।१०।१४ मा आदेश जारी भएको थियो । आयोगको आदेश पश्चात लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंले प्रत्येक महिनामा मात्र स्वीकृत उत्पादनशील क्षेत्र कर्जा लगानी विवरण बैंकको सिस्टमबाट निकाल्न सम्भव नहुने भएकोले कर्जा लगानीको मासिक विवरण निवेदकले बुझि लिएको भनी मिति २०७७।०३।२२ मा आयोग समक्ष लिखित जवाफ पेश गरेको । तत् पश्चात लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंले माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध नगराएको भनी पुनरावेदकले मिति २०७६।१२।०३ मा पुनः उजुरी गरेकाले यस आयोगबाट लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंको नाममा मिति २०७६।१०।१४ को आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराउनुको स्पष्ट कारण ३ (तीन) दिनभित्र आयोगमा पठाउन र पुनरावेदकलाई ३ (तीन) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु, आयोगको आदेश बमोजिमको सूचना उपलब्ध नगराए सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही प्रक्रिया अगाडि बढाईने भनी चेतावनी सहित मिति २०७७।०३।१९ मा आदेश जारी भएको । आयोगको आदेश पश्चात लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंले प्रत्येक महिनामा मात्र स्वीकृत उत्पादनशील क्षेत्र कर्जा लगानी विवरण बैंकको सिस्टमबाट निकाल्न सम्भव नभएको भनी आयोग समक्ष लिखित जवाफ पेश गरेको ।

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३ ले 'प्रत्येक नेपाली नागरिकलाई सूचनाको हक हुने छ । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ७ को उपदफा (५) मा सूचना अधिकारीले निवेदकद्वारा माग गरिएको सूचना सम्भव भएसम्म माग भएको स्वरूपमा नै उपलब्ध गराउनु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था भएको । सोही दफाको उपदफा (६) मा उपदफा (५) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि निवेदकले माग गरेको स्वरूपमा सूचना उपलब्ध गराउँदा सूचनाको स्रोत बिग्रने, भत्किने वा नष्ट हुने सम्भावना भए सूचना अधिकारीले सोको कारण खोली उपयुक्त स्वरूपमा निवेदकलाई सूचना उपलब्ध गराउन सक्नेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ ।

पुनरावेदनको सम्बन्धमा यस आयोगबाट भएको पटक-पटकको आदेश र पत्राचार समेतको आधारमा लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंले आयोगको आदेशको सम्बन्धमा कुनै संबोधन नगरी लामो समयदेखि आयोगको आदेश पालना नगरेको देखिँदा निजको कामकारबाही स्वच्छ व्यवहारबाट भएको मान्न सकिने अवस्था देखिएन ।

निज पुनरावेदकले माग गरेको सूचनाको प्रकृति हेर्दा लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंले आफ्नो सूचना पाटीमा टाँस गर्नु पर्ने, वेवसाईटमा राख्नु पर्ने र पुस्तिकामा प्रकाशित गर्नु पर्ने

प्रकृतिका सूचना भएको देखिन्छ । सामान्य सार्वजनिक सरोकारको सूचना प्रवाह गर्न समेत लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौं पूर्णतः उदासीन रहेको देखिन्छ । आयोगबाट प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त बमोजिम निज लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंका कार्यालय प्रमुखलाई पटक पटक सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही हुने ब्यहोराबाट सजग गराउँदा पनि ती पदाधिकारीले आफ्नो जिम्मेवारी पालनामा पूर्णतः गैर जिम्मेवार देखिएको ठहर्छ । यसर्थ, नागरिकको संबिधान प्रदत्त मौलिक हकको प्रचलनका लागि स्वतन्त्र आयोगबाट पटक पटक चेतावनीयुक्त आदेश जारी गर्दा पनि सूचना उपलब्ध नगराउने पदाधिकारीलाई दण्डित गर्नु पर्ने देखिन आयो ।

यसर्थ, नागरिकको संबिधान प्रदत्त र कानूनले व्यवस्था गरेको सूचनाको हकको टाडो उल्लंघन गर्ने लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंका कार्यालय प्रमुखलाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ को उपदफा (१) बमोजिम रु. १०,००० (अक्षरेपी दश हजार) जरिवाना हुने ठहर्छ ।

४.२.३. बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालयका कार्यालय प्रमुख

पुनरावेदक जुम्ला जिल्ला, च. ना. न. पा-४ हाल नयाँठिमी, भक्तपुर निवासी अंगराज भारतीको मिति २०७६।०८।२४ गते आयोगमा दर्ता भएको पुनरावेदन वमोजिम मिति २०७६।०९।०८ मा बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीका नाममा सूचना नदिनुको कारण खुलाउनु भनी पत्राचार गरिएको थियो । आयोगको पत्राचार पश्चात बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीले पहिले नै उपलब्ध गराएको अपूर्ण सूचना दिएको भनी पुनरावेदकले मिति २०७६।१०।०९ मा पुनः उजुरी गरेको सम्बन्धमा यस आयोगबाट बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीको नाममा पुनरावेदकलाई ७ (सात) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु भनी मिति २०७६।१०।१४ मा आदेश जारी भएको थियो । आयोगको आदेश पश्चात पनि सूचना उपलब्ध नगराएको भनी पुनरावेदकले मिति २०७६।१२।०३ मा पुनः उजुरी गरेकाले यस आयोगबाट बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीको नाममा मिति २०७६।१०।१४ को आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराउनुको स्पष्ट कारण ३ (तीन) दिनभित्र आयोगमा पठाउन र पुनरावेदकलाई ३ (तीन) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु, आयोगको आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराए सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही प्रक्रिया अगाडि बढाईने भनी चेतावनी सहित मिति २०७७।०३।११ मा आदेश जारी भएको । आयोगको आदेश पश्चात बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीले पत्र संख्या १० मिति २०७७।०३।२१ को पत्रसाथ आयोगलाई सूचना उपलब्ध गराएको । आयोगबाट पु. च. नं. १०९३ मिति २०७७।०३।२९ को पत्रसाथ उक्त सूचना पुनरावेदकलाई उपलब्ध गराए पश्चात आंशिक मात्र सूचना प्राप्त भएकोले पूर्ण सूचना उपलब्ध नगराउने कार्यालय प्रमुख उपर सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही गरी पूर्ण सूचना उपलब्ध गराई पाउँ भनी पुनरावेदकले २०७७।०७।२३ मा पुनः उजुरी गरेको ।

यस प्रकार सम्पूर्ण वस्तुस्थितिको विश्लेषण गर्दा पुनरावेदक अंगराज भारतीले माग गरेको सूचना दिने सम्बन्धमा बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीबाट पुनरावेदकले आंशिक मात्र सूचना प्राप्त भएकोले पूर्ण सूचना उपलब्ध गराई पाउँ भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा यस आयोगबाट विभिन्न मितिमा गरिएको पटक पटकको ओदश, पत्राचार पश्चात बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीका कार्यालय प्रमुख आयोगको निर्णय प्रति संवेदनशील भएको देखिएन । पुनरावेदकले मागेको सूचना मागेकै स्वरूपमा दिनुको सट्टा पहिले उपलब्ध गराएको सूचना बारम्बार दिएर माग अनुरूपको सूचना दिने मनसाय भएको देखिएन । यस आयोगबाट विभिन्न मितिमा गरिएको पटक पटकको आदेश, पत्राचार पश्चात बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीका कार्यालय प्रमुख आयोगको निर्णय प्रति संवेदनशील

भएको देखिएन । आयोगको उल्लेखित विभिन्न मितिमा गरिएको आदेश पश्चात पनि सूचना दिन इन्कार गरेको अवस्था समेतलाई ध्यानमा राख्दा आयोग प्रति नै कुनै सम्मान नराखेको अवस्था देखिन्छ ।

प्रस्तुत विषयमा नेपालको संविधानको धारा २७ मा भएको सूचनाको हकसम्बन्धी व्यवस्था, सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ तथा सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ समेतको व्यवस्थालाई हेर्दा नेपालको संविधानको धारा २७ ले 'प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने र पाउने हक हुनेछ । तर कानून वमोजिम गोप्य राख्नुपर्ने सूचनाको जानकारी दिन कसैलाई बाध्य पारिने छैन' भन्ने व्यवस्था रहेको छ । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३ ले 'प्रत्येक नेपाली नागरिकलाई सूचनाको हक हुने छ । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ७ को उपदफा (५) मा सूचना अधिकारीले निवेदकद्वारा माग गरिएको सूचना सम्भव भएसम्म माग भएको स्वरूपमा नै उपलब्ध गराउनु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था भएको । सोही दफाको उपदफा (६) मा उपदफा (५) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि निवेदकले माग गरेको स्वरूपमा सूचना उपलब्ध गराउँदा सूचनाको स्रोत बिग्रने, भत्किने वा नष्ट हुने सम्भावना भए सूचना अधिकारीले सोको कारण खोली उपयुक्त स्वरूपमा निवेदकलाई सूचना उपलब्ध गराउन सक्नेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ । प्रत्येक नेपाली नागरिकलाई सार्वजनिक निकायमा रहेको सूचनामा पहुँच हुनेछ' भन्ने व्यवस्था गरेको छ । साथै ऐनको दफा ३२ ले सार्वजनिक निकायले मनासिव कारण विना सूचना नदिएको वा दिन इन्कार गरेको, आंशिक रूपमा वा गलत सूचना दिएको वा सूचना नष्ट गरेको देखिएमा आयोगले त्यस्तो निकायका जिम्मेवार पदाधिकारीलाई एक हजारदेखि पच्चीस हजार रूपैयासम्म जरिवाना गरी त्यस्तो अधिकारी विभागीय कारवाही हुने पदमा रहेको भए निजलाई विभागीय सजायका लागि लेखी पठाउन सक्नेछ भन्ने उल्लेख छ ।

पुनरावेदकले माग गरेको सूचनाको प्रकृति हेर्दा बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीले आफ्नो सूचना पाटीमा टाँस गर्नु पर्ने, वेवसाईटमा राख्नु पर्ने र पुस्तिकामा प्रकाशित गर्नु पर्ने प्रकृतिका सूचना भएको देखिन्छ । सामान्य सार्वजनिक सरोकारको सूचना प्रवाह गर्न समेत बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी पूर्णतः उदासीन रहेकोले राष्ट्रिय सूचना आयोगलाई नागरिकको संबिधान र कानून प्रदत्त हकको प्रचलन गराउनु पर्ने बाध्यात्मक स्थिति आएको छ । आयोगबाट प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त बमोजिम निज बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीका कार्यालय प्रमुखलाई पटक पटक सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही हुने ब्यहोराबाट सजग गराउँदा पनि ती पदाधिकारी आफ्नो जिम्मेवारी पालनामा पूर्णतः गैर जिम्मेवार देखिएका छन् । यसर्थ, नागरिकको संबिधान प्रदत्त मौलिक हकको प्रचलनका लागि स्वतन्त्र आयोगबाट पटक पटक चेतावनीयुक्त आदेश जारी गर्दा पनि गैरजिम्मेवार चरित्र प्रदर्शन गर्ने पदाधिकारीलाई दण्डित गर्नु पर्ने देखिन आयो ।

यसर्थ, नागरिकको संबिधानप्रदत्त र कानूनले व्यवस्था गरेको सूचनाको हकको ठाडो उल्लंघन गर्ने बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीका कार्यालय प्रमुखलाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ को उपदफा (१) बमोजिम रु. १०,००० (अक्षरेपी दश हजार) जरिवाना हुने ठहर्छ ।

४.२.४. प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीका कार्यालय प्रमुख

पुनरावेदक जुम्ला जिल्ला, च. ना. न. पा-४ हाल नयाँठिमी, भक्तपुर निवासी अंगराज भारतीको मिति २०७६।०८।२४ गते आयोगमा दर्ता भएको पुनरावेदन वमोजिम मिति २०७६।०९।०८ मा प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंका नाममा सूचना नदिनुको कारण खुलाउनु भनी पत्राचार गरिएको थियो । आयोगको पत्राचार पश्चात प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंले कुनै जानकारी उपलब्ध नगराएको भनी पुनरावेदकले मिति २०७६।१०।०८ मा पुनः उजुरी गरेको सम्बन्धमा यस

आयोगबाट प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंको नाममा पुनरावेदकलाई ७ (सात) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु भनी मिति २०७६।१०।१४ मा आदेश जारी भएको थियो । आयोगको आदेश पश्चात पनि सूचना उपलब्ध नगराएको भनी पुनरावेदकले मिति २०७६।१२।०३ मा पुनः उजुरी गरेकाले यस आयोगबाट प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंको नाममा मिति २०७६।१०।१४ को आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराउनुको स्पष्ट कारण ३ (तीन) दिनभित्र आयोगमा पठाउन र पुनरावेदकलाई ३ (तीन) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु, आयोगको आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराए सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही प्रक्रिया अगाडि बढाईने भनी चेतावनी सहित मिति २०७७।०३।११ मा आदेश जारी भएको । आयोगको आदेश पश्चात प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंले मिति २०७७ असार २६ मा आयोग समक्ष पुनरावेदकको इमेलमा सूचना उपलब्ध गराएको व्यहोरा उल्लेख गरी लिखित जवाफ पेश गरेको । तत् पश्चात पुनरावेदकले प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंबाट आंशिक मात्र सूचना प्राप्त भएकोले पूर्ण सूचना उपलब्ध नगराउने कार्यालय प्रमुख उपर सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही गरी पूर्ण सूचना उपलब्ध गराई पाउँ भनी पुनरावेदकले क्रमशः मिति २०७७।०४।११, २०७७।०६।०४ र २०७७।०७।२३ मा पुनः उजुरी गरेको ।

यस प्रकार सम्पूर्ण वस्तुस्थितिको विश्लेषण गर्दा पुनरावेदक अंगराज भारतीले माग गरेको सूचना दिने सम्बन्धमा प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीको मिति २०७७।०३।२६ मा आयोग समक्ष पेश गरेको लिखित जवाफमा पुनरावेदकको इमेलमा सूचना उपलब्ध गराइएको व्यहोरा उल्लेख भएको । तत् पश्चात पुनरावेदकले आंशिक मात्र सूचना प्राप्त भएकोले पूर्ण सूचना उपलब्ध गराई पाउँ भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा यस आयोगबाट विभिन्न मितिमा गरिएको पटक पटकको ओदश, पत्राचार पश्चात प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीका कार्यालय प्रमुख आयोगको निर्णय प्रति संवेदनशील भएको देखिएन । पुनरावेदकले मागेको सूचना मागेकै स्वरूपमा दिनुको सट्टा आफू अनुकूलको तर्कको सहारा लिएर माग अनुरूपको सूचना दिने मनसाय भएको देखिएन । आयोगको माथि विभिन्न मितिमा गरिएको आदेश पश्चात पनि माग गरे बमोजिम सूचना दिन इन्कार गरेको अवस्था समेतलाई ध्यानमा राख्दा आयोग प्रति संवेदनशील रहेको अवस्था देखिएन । पुनरावेदकले मागेको सूचना उपलब्ध गराउनुको सट्टा उक्त बैंकले आफू अनुकूलको तर्कको सहारा लिएर माग बमोजिमको सूचना दिने मनसाय नराखेको देखिन आयो ।

नेपालको संविधानको धारा २७ मा भएको सूचनाको हकसम्बन्धी व्यवस्था, सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ तथा सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ समेतको व्यवस्थालाई हेर्दा नेपालको संविधानको धारा २७ ले 'प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने र पाउने हक हुनेछ । तर कानून बमोजिम गोप्य राख्नुपर्ने सूचनाको जानकारी दिन कसैलाई बाध्य पारिने छैन' भन्ने व्यवस्था रहेको छ । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३ ले 'प्रत्येक नेपाली नागरिकलाई सूचनाको हक हुने छ । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ७ को उपदफा (५) मा सूचना अधिकारीले निवेदकद्वारा माग गरिएको सूचना सम्भव भएसम्म माग भएको स्वरूपमा नै उपलब्ध गराउनु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था भएको । सोही दफाको उपदफा (६) मा उपदफा (५) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि निवेदकले माग गरेको स्वरूपमा सूचना उपलब्ध गराउँदा सूचनाको स्रोत बिग्रने, भत्किने वा नष्ट हुने सम्भावना भए सूचना अधिकारीले सोको कारण खोली उपयुक्त स्वरूपमा निवेदकलाई सूचना उपलब्ध गराउन सक्नेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ ।

निज पुनरावेदकले माग गरेको सूचनाको प्रकृति हेर्दा प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी,

काठमाडौंले आफ्नो सूचना पाटीमा टाँस गर्नु पर्ने, वेवसाईटमा राख्नु पर्ने र पुस्तिकामा प्रकाशित गर्नु पर्ने प्रकृतिका सूचना भएको देखिन्छ । सामान्य सार्वजनिक सरोकारको सूचना प्रबाह गर्न समेत प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौं पूर्णतः उदासीन रहेकोले राष्ट्रिय सूचना आयोगलाई नागरिकको संबिधान र कानून प्रद्वत हकको प्रचलन गराउनु पर्ने बाध्यात्मक स्थिति आएको छ । आयोगबाट प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त बमोजिम निज प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंका कार्यालय प्रमुखलाई पटक पटक सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही हुने ब्यहोराबाट सजग गराउँदा पनि ती पदाधिकारी आफ्नो जिम्मेवारी पालनामा गैर जिम्मेवार देखिएका छन् । यसर्थ, नागरिकको संबिधान प्रद्वत मौलिक हकको प्रचलनका लागि निज पदाधिकारीलाई दण्डित गर्नु पर्ने देखिन आयो ।

यसर्थ, नागरिकको संबिधान प्रद्वत र कानूनले व्यवस्था गरेको सूचनाको हकको ठाडो उल्लंघन गर्ने प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंका कार्यालय प्रमुखलाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ को उपदफा (१) बमोजिम रु. १०,००० (अक्षरेपी दश हजार) जरिबाना हुने ठहर्छ ।

४.२.५. पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरका कार्यालय प्रमुख

नागरिकको संबिधानप्रदत हकको बेवास्ता गर्दै कानूनले व्यवस्था गरेबमोजिम माग गरेको सूचना उपलब्ध नगराउने पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरका कार्यालय प्रमुख (अध्यक्ष) लाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही भएको छ । २०७७ साल माघ १२ गते सोमबारको आयोगको पूर्ण इजलासले सिन्धुपाल्चोक जिल्ला, मेलम्ची न. पा.- ३, हाल काठमाडौं-निवासी रामप्रसाद दाहालद्वारा पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरसमक्ष सूचना नं. १/०७५ र ०७६ तथा विज्ञापन नं. २/०७५/७६ शिक्षणतर्फको (करार) पदपूर्ति अन्तर्गत विकास व्यवस्थापन तथा प्रशासन विषयको उपप्राध्यापकको २०७६ असारमा भएको परीक्षामा निवेदकसमेत परीक्षार्थी रहेकोले निवेदकको रोल नं. ०२५ को प्रथम र दोस्रो पत्रको परीक्षण भएको उत्तरपुस्तिकाको प्रतिलिपी पाऊँ भनी २०७६ माघ २३ गते आयोगमा पुनरावेदन गरिएको थियो । सो पुनरावेदनपश्चात् आयोगबाट पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरका नाममा आयोगसमक्ष लिखित जवाफ पेश गर्नु भनी ०७६ फागुन २ गते आदेश भएको थियो । पुनरावेदकले माग गरेको सूचना सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३ को उपदफा (१) र (२) बमोजिम रहेकोले पुनरावेदकले माग गरेको सूचना उपलब्ध गराउनु भनी आयोगबाट पटक/पटक आदेश र ताकेता गर्दा पनि सूचना उपलब्ध नगराएकोले संबिधानप्रदत नागरिक अधिकार र कानूनले व्यवस्था गरेको सूचनाको हकको पालना नगर्ने पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरका कार्यालय प्रमुख (अध्यक्ष) लाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ को उपदफा (१) बमोजिम रु. ५,००० (अक्षरेपी पाँच हजार) जरिबाना हुने ठहर आयोगले गरेको छ । सूचना मागकर्ताले मागेको सूचना तुरुन्त उपलब्ध नगराए सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ को उपदफा (२) आकर्षित हुने ठहरसमेत आयोगले गरेको छ ।

परिच्छेद- ५ वित्तीय तथा भौतिक प्रगति

५.१ विनियोजित बजेट र खर्चको विवरण

आर्थिक बर्ष २०७७/७८ मा भएको विनियोजित बजेटमध्ये चालूतर्फ ८२.६३ प्रतिशत र पूँजीगततर्फ १८.४६ प्रतिशत रहेको थियो । विविध कारण खासगरी कोभिड- १९ (कोरोना) को प्रभावका कारण विनियोजित बजेट सबै खर्च हुन सकेन । चालू खर्च कम हुनुमा तेस्रो चौमासिकको शुरुवातदेखि नै कोरोना भाइरसको महामारी मुख्य कारण रह्यो । समग्रमा वित्तीय प्रगति ८२.९३ प्रतिशत रहेको थियो भने भौतिक प्रगति ८३.५ प्रतिशत रहेको थियो । विस्तृत विवरण निम्नानुसार तालिकामा उल्लेख गरिएको छ :

तालिका नं. ३

आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को विनियोजित बजेट र खर्चको विवरण

बजेट शीर्षक	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च	बाँकी	
			बजेट	कै.
पारिश्रमिक कर्मचारी	१३०००००१००	९०८४५६०१७०	३९१५४३९।३०	
पारिश्रमिक पदाधिकारी	२८०००००१००	२७९७६८४१००	२३१६।००	
पोशाक	२०००००१००	१५००००१००	५००००१००	
औषधी उपचार	२०००००१००	१९७०२०१००	२९८०१००	
महङ्गी भत्ता	५०००००१००	३६९२६६।००	१३०७३४।००	
कर्मचारीको बैठक भत्ता	२०००००१००	१९००००१००	१००००१००	
अन्य भत्ता	२०००००१००	१८९००१००	१८१९००१००	
पदाधिकारी बैठक भत्ता	३०००००१००	२८६०००१००	१४०००१००	
योगदानमा आधारित निवृत्तिभरण तथा उपदान कोष खर्च	१०००००१००	०	१०००००१००	
योगदानमा आधारित विमाकोष खर्च	१०००००१००	७४४००१००	२५६००१००	
पानी तथा विजुली	६०००००१००	३९१४११।००	२०८५८९।००	
सञ्चार महसुल	८०००००१००	५०८२६७।००	२९१७३३।००	
इन्धन (पदाधिकारी)	७०००००१००	६९०१७२।००	९८२८।००	
इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	७०००००१००	४९२०७९।००	२०७९२१।००	
सवारी साधन मर्मत खर्च	२२५८९५८।००	२२४४०३६।००	१४९२२।००	
विमा तथा नवीकरण खर्च	४८६३८०।००	४७२३८०।००	१४०००१००	
मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	१४०००००१००	१३९९५८६।००	४१४।००	
पुस्तक तथा सामग्री खर्च	१०००००१००	९५९८१।००	४०९१।००	
इन्धन अन्य प्रयोजन	२०००००१००	८१५१०।००	११८४९०।००	
पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन	३०००००१००	१७२०६१।००	१२७९३९।००	
सेवा र परामर्श खर्च	६०००००१००	५८३१६६।००	१६८३४।००	
करार सेवा शुल्क	५२०००००१००	५०१४९४५।००	१८५०५५।००	
सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	२२०००००१००	१२२६६९५।००	९७३३०५।००	
कार्यक्रम खर्च	५५०००००१००	४९७७०९६।००	५२२९८४।००	

बजेट शीर्षक	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च	बाँकी	
			बजेट	कै.
विविध कार्यक्रम खर्च	६९५००००१००	५६४२९३२१००	१३०७०६८१००	
अनुगमन मूल्याङ्कन खर्च	८०००००१००	४४५८३२१००	३५४१६८१००	
विविध खर्च	६०००००१००	५९९१०२१००	८९८१००	
घर भाडा	४२३८०००१००	४१२८१८९१००	१०९८१११००	
जम्मा	५१२३३३३८१००	४२३३३१९०१००	८९००१४७३०	
वित्तीय प्रगति	८२१९३			
भौतिक प्रगति	८३५			

५.२ विगत आठ वर्षको विनियोजित बजेट र खर्चको विवरण

विभिन्न विगत आठ आर्थिक बर्षहरूमा भएको विनियोजित बजेट, खर्च रकम र सोको प्रतिशत निम्न तालिका नं. ४ मा प्रस्तुत गरिएको छ :

तालिका नं. ४

विगत आठ वर्षको विनियोजित बजेट र खर्चको विवरण

सि नं.	आर्थिक वर्ष	विनियोजित बजेट (रु हजारमा)	खर्च बजेट (रु हजारमा)	खर्च प्रतिशत
१	२०७७/७८	५२२३३	४३३१७	८२.९३
२	२०७६/७७	६२३४१	३९०३०	६२.६१
३	२०७५/७६	५०३९९	४१०७२	८१.५
४	२०७४/७५	५२०४५	४७८००	९१.९
५	२०७३/७४	३९२०१	३८१२२	९७.३
६	२०७२/७३	३१३३३	२८४४०	९०.८
७	२०७१/७२	२३४६४	१८७५७	८०
८	२०७०/७१	२२८९३	१८६९९	८१.७
९	२०६९/७०	१५५८९	१५४५३	९९.२

चार्ट नं. २: विगत आठ वर्षको विनियोजित बजेट र खर्चको विवरण

५.३ आयोगका पदाधिकारीहरूले लिएको भुक्तानीको विवरण

आर्थिक बर्ष २०७७/७८ मा आयोगका पदाधिकारीहरूले सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम (१०), नियम (११), नियम (१२), नियम (१३), नियम (१४), नियम (१५) र बेलाबेलामा नेपाल सरकारले निर्णय गरी तोके बमोजिम लिएको तलब, भत्ता, घरभाडा, मर्मत खर्च, टेलिफोन, धारा र बिजुली बापतको खर्च, उपचार खर्च र दैनिक भ्रमण भत्ताको विवरण निम्न तालिका नं. ५ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ५

आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा आयोगका पदाधिकारीहरूले लिएको भुक्तानीको विवरण

नाम	तलबचाड पर्व समेत	आयोगको बैठक भत्ता	घरमर्मत/ भाडा	टेलिफोन / धारा / बिजुली	उपचार खर्च	दैनिक भ्रमण भत्ता	कूल जम्मा	इन्धन लि.
महेन्द्रमान गुरुङ्ग	९६८१५६	२४०००	१८०००	१८०००	६८१८०		१०७८३३६	११७०
कमला ओली थापा	९१४७६४	२४०००	१४४००	१८०००	६४४२०	२१२५०	१०५६८३४	१०८५
रत्नप्रसाद मैनाली	९१४७६४	२४०००	१४४००	१८०००	६४४२०	३९३७५	१०७४९५९	११५०

आयोगबाट सम्पन्न भएका प्रमुख कार्यक्रमहरू

६.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानको धारा २७ मा प्रत्येक नेपाली नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने र पाउने हकको व्यवस्था छ । संविधानले व्यवस्था गरेको सोही प्रावधानलाई सम्मान गर्दै सरकार तथा मातहतका सार्वजनिक निकायलाई खुला र पारदर्शी बनाई नागरिकप्रति जवाफदेही बनाउन नेपालको संविधान- २०७२ को भाग ३ मा भएको मौलिक हक र कर्तव्यअन्तर्गत धारा २७ मा प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने र पाउने हक हुनेछ भनी सूचना माग गर्ने र प्राप्त गर्ने नागरिकको हकलाई संवैधानिक रूपमा व्यवस्था गरिएको छ ।

संविधानमा व्यवस्था भएको सूचनाको हकसम्बन्धी प्रावधानलाई कार्यान्वयन गर्न व्यवस्थापिका संसद्बाट सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को जारी गरिएको थियो । सोही ऐनमा संवैधानिक रूपमा नागरिकलाई प्रत्युभूत गरिएको सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलन गर्ने प्रयोजनका लागि एक स्वतन्त्र राष्ट्रिय सूचना आयोग रहने व्यवस्था गरिएको छ । राष्ट्रिय सूचना आयोगबाट सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ ले निर्धारण गरेका उद्देश्य तथा लक्ष्य प्राप्तिका लागि विविध कार्यहरू सम्पादन भएका छन् । यस परिच्छेदमा आयोगले आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा सम्पादन गरेका प्रमुख कार्यहरूको बारेमा संक्षिप्त प्रकाश पारिएको छ ।

कार्यक्रमको उद्देश्यहरू देहाय अनुरूपका थिए :

- सूचनाको हकसम्बन्धी जनप्रतिनिधि, राष्ट्रसेवक कर्मचारी र आमनागरिकमा सचेतना फैलाउने ।
- सार्वजनिक निकायका जिम्मेवार पदाधिकारीहरूलाई संविधानप्रदत्त नागरिकको सूचनाको हकको सम्मान गर्न उत्प्रेरित गर्ने ।
- सार्वजनिक निकायहरूलाई तीन/तीन महिनामा आ-आफ्नो निकायबाट सम्पादन भएका कार्यको विवरण सार्वजनिक गर्न प्रोत्साहित गर्ने ।
- सार्वजनिक निकायमा सूचना अधिकारीको व्यवस्था गर्न आदेश दिने र तोकिएका सूचना अधिकारीलाई तालिम र अभिमुखीकरण कार्यक्रमहरूमार्फत् सूचना प्रवाहलाई सरल र सहज बनाउन सक्षम बनाउने ।
- सार्वजनिक निकायमा सूचना माग भएको विवरण छुट्टै अभिलेखमा राख्ने पद्धति विकास गरी एकस्यता अपनाउन प्रेरित गर्ने ।
- कानूनले तोकेका अवधिभित्र माग भएको सूचना दिन जिम्मेवार पदाधिकारीहरूलाई उत्प्रेरित गर्ने र नागरिकले पाउनु पर्ने सूचना नपाएमा उजुरी वा पुनरावेदन गर्ने निकायको बारेमा जानकारी दिने ।
- ऐनमा व्यवस्था भएको सूचनाको वर्गीकरण गरी दिनु पर्ने/नपर्ने सूचनाको जानकारी प्रदान गर्ने ।
- सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन नियमको व्यवस्था र विश्वव्यापी प्रचलनबारे जानकारीमूलक सन्देश प्रवाह गर्ने गराउने ।

६.२ सम्माननीय प्रधानमन्त्रीसमक्ष वार्षिक प्रतिवेदन हस्तान्तरण

राष्ट्रिय सूचना आयोगले आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा आयोगबाट सम्पादन भएका कामकारवाहीको वार्षिक प्रतिवेदन सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन २०६४ को दफा २५ को उपदफा १ बमोजिम व्यवस्थापिका संसदमा पेश गर्नका लागि २०७७ साल चैत १३ गते सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूसमक्ष पेश गरेको छ । उक्त प्रतिवेदन आयोगले सोही दफाको उपदफा २ बमोजिम सर्वसाधारणको जानकारीका लागि सार्वजनिक रूपमा प्रकाशन गरिसकेको छ ।

सो अवसरमा आयोगका प्रमुख सूचना आयुक्त महेन्द्रमान गुरूङ्गले संवैधानिक रूपमा व्यवस्था भएको महत्वपूर्ण मौलिक हकको कार्यान्वयनका लागि आयोग सक्रियतापूर्वक लागिपरेको र वार्षिक प्रतिवेदनमा आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ का अवधिका आयोगबाट भएका कामकारवाहीहरू समेटिएको जानकारी गराउँदै आयोगका तर्फबाट राखिएका सुभावहरूका बारेमा चर्चा गर्नु भएको थियो । उक्त अवसरमा आयोगका आयुक्तहरू कमला ओली थापा र रत्नप्रसाद मैनाली तथा आयोगका सचिव डा. मुकुन्द प्रसाद पौडेल र कर्मचारीहरूको उपस्थिति रहेको थियो ।

नेपालको संविधानको धारा २७ मा रहेको सूचनाको हकसम्बन्धी व्यवस्था र सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन २०६४ को दफा ११ बमोजिम सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलन गर्ने कामका लागि गठित राष्ट्रिय सूचना आयोगले सूचना माग गर्दा नपाएको कारणबाट प्राप्त हुने पुनरावेदनउपर गरेका आदेश, सूचनाको हकको प्रचलनका लागि दिइएका विभिन्न निर्देशन, संरक्षण र सम्बर्द्धनका लागि सरोकारवाला, कार्यालय प्रमुख तथा सूचना अधिकारीहरूसँग गरिएका कार्यक्रम र सूचनाको हकको संरक्षणका लागि आगामी दिनमा गर्नु पर्ने नीतिगत तथा व्यावहारिक सुभावहरू समेटेी वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

आयोगमा यस अवधिमा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनको दफा १० बमोजिम सार्वजनिक निकायहरूबाट सूचना प्राप्त नभएको भनी १ हजार १३ वटा पुनरावेदनका उजुरीहरू प्राप्त भएका थिए । यसरी प्राप्त पुनरावेदन तथा उजुरीहरूमध्ये सबैभन्दा बढी ५२.४ प्रतिशत स्थानीय तहसँग सम्बन्धित थिए । त्यसैगरी शिक्षा, स्वास्थ्य तथा खेलकुदसँग सम्बन्धित ९.३ प्रतिशत, आर्थिक क्षेत्रसँग सम्बन्धित ५.५ प्रतिशत, कानून, न्याय र प्रशासनसँग सम्बन्धित ५.५ प्रतिशत रहेका थिए । यसरी प्राप्त पुनरावेदनहरूउपर आयोगले विभिन्न आदेशहरूमार्फत् शतप्रतिशत फर्छ्यौट गरेको छ ।

६.३ विकास तथा प्रविधि समितिमा छलफल

राष्ट्रिय सूचना आयोगबाट सम्पादन भएका कार्यका विषयलाई लिएर मिति २०७७ साउन १३ गते प्रतिनिधि सभा विकास तथा प्रविधि समितिकी माननीय सभापति कल्याणीदेवी खड्काको अध्यक्षतामा बैठक बस्यो । बैठकमा नेपालमा सूचनाको हक र राष्ट्रिय सूचना आयोगका विविध विषयहरूमा छलफल भयो । सो बैठकमा आयोगका प्रमुख आयुक्त महेन्द्रमान गुरूङ्गले राष्ट्रिय सूचना आयोगले गरेका कार्यसम्पादन सम्बन्धमा विस्तृत प्रस्तुति दिनुभएको थियो । समितिका माननीय सदस्यहरूबाट उठाइएका जिज्ञासाहरूमाथि आयोगका सम्बद्ध पदाधिकारीहरूबाट सम्बोधनसमेत भएको थियो । आयोगसँगको छलफलपछि समितिबाट देहायबमोजिमको निर्देशन भएको थियो ।

- सूचना प्रविधिको युगमा भौतिक रूपमा उपस्थित भई निवेदनका आधारमा मात्र सूचना प्राप्त हुने व्यवस्थाको अन्त्य गरी सार्वजनिक निकायले उपलब्ध गराउनुपर्ने सूचना वेबसाइट, ईमेल, इन्टरनेट र राष्ट्रिय तथा स्थानीय सञ्चार माध्यममार्फत् उपलब्ध हुने व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकार सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय र राष्ट्रिय सूचना आयोगलाई निर्देशन दिने ।
- राष्ट्रिय सूचना आयोगले वार्षिक रूपमा तयार गर्ने प्रतिवेदन प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पेश हुने गरेको र त्यस सम्बन्धमा कुनै छलफल हुने व्यवस्था नरहकोले अब उपरान्त वार्षिक प्रतिवेदन संघीय संसदमा पेश गरी प्रतिवेदनमाथि छलफल हुने नीतिगत व्यवस्था मिलाउन नेपाल सरकार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् को कार्यालयलाई निर्देशन दिने ।
- सूचना पारदर्शिता र सुशासनको आधारस्तम्भ भएकोले सूचना अधिकारी तोकै सबै निकायहरूबाट सम्पादित कार्य ३/३ महिनामा स्वतः प्रकाशन गर्ने गराउने एवम् सेवाग्राहीले मागेको सूचना सरल र बुझिने भाषामा तोकिएको अवधिभित्र उपलब्ध गराउने कार्य कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।

६.४ सूचनाको हकमा महिला सशक्तीकरणसम्बन्धी कार्यक्रम

विभिन्न जिल्लाहरूमा कार्यरत उपप्रमुख (स्थानीय तह), सञ्चारकर्मी (पत्रकार), अभियन्ता तथा कानून व्यवसायी महिलाहरूलाई सूचनाको हक कार्यान्वयनमा सार्वजनिक निकायको दायित्व र कानूनी प्रावधान विषयक भर्चुअल

अन्तरक्रिया कार्यक्रम मिति २०७७ असोज ३० गते सम्पन्न भयो ।

कार्यक्रमका सहभागीहरूलाई आयोगका सचिव मणिराम ओभाले स्वागत गर्नु भएको थियो । सो क्रममा सचिव ओभाले स्थानीय निकायमा कार्यरत उपप्रमुख, विभिन्न सञ्चार संस्थामा कार्यरत सञ्चारकर्मीहरू, अभियन्ता तथा कानून व्यवसायी महिलाहरूलाई सूचनाको हक कार्यान्वयनमा सार्वजनिक निकायको दायित्व र कानूनी प्रावधान विषयक भर्चुअल अन्तरक्रिया कार्यक्रमको उद्देश्यमाथि प्रकाश पार्दै विश्वभरि महामारीको रूपमा देखा परेको Covid-19 का कारण भौतिक रूपमा उपस्थित भई कार्यक्रम सञ्चालन गर्न कठिनाइ भएकोले भर्चुअल रूपमा अन्तरक्रिया कार्यक्रम गर्नु परेको बताउनु भयो ।

सो भर्चुअल अन्तरक्रिया कार्यक्रममा सूचना आयुक्त कमला ओली थापाले कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । आफ्नो प्रस्तुतीकरणका क्रममा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ ले सार्वजनिक निकायलाई जिम्मेवार र जवाफदेही बनाउँदै पारदर्शिता र सुशासनको परिकल्पना गरेको विचार व्यक्त गर्दै ऐनले सार्वजनिक निकायको जिम्मेवारीलाई सम्बन्धित कार्यालयका प्रमुखको जिम्मेवारीका रूपमा परिभाषित गरेको बताउनु भयो । सूचना आयुक्त ओलीले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन तथा नियमावलीमा भएको व्यवस्था, सूचना अधिकारी तोक्ने विषय, स्वतः प्रकाशन गर्नुपर्ने विषय, सूचना माग गर्दा सूचना दिनु पर्ने विषय, सार्वजनिक निकायको दायित्वको विषय, आयोगले गरेका आदेशहरूको कार्यान्वयनसम्बन्धी विषय, आयोगले गरेको वेब अनुगमनसम्बन्धी प्रतिवेदनहरू प्रस्तुतीकरणमा समावेश गर्नुभएको थियो ।

कार्यक्रमको अध्यक्षतासमेत गर्नुभएका प्रमुख सूचना आयुक्त महेन्द्रमान गुरुङ्गले कार्यक्रममा सहभागी सबैलाई धन्यवाद दिँदै निरन्तर रूपमा सूचनाको हकको लागि आयोग लागिरहने र सहभागीहरूलाई पनि सूचनाको हकको प्रयोग र प्रचलनमा निर्भीक भई कानूनको परिधिभित्र रही सूचना माग गर्न र सो सम्बन्धमा कुनै समस्या आइपरेमा आयोगमा प्रक्रियागत जानकारी गराउन अनुरोध गर्नुभयो । कार्यक्रममा उठेका प्रतिक्रिया र जिज्ञासाको जवाफसहित प्रमुख सूचना आयुक्त गुरुङ्गले सहभागीहरूलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्दै कार्यक्रमको समापन गर्नुभएको थियो । कार्यक्रममा ३५ जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

६.५ बुलेटिन प्रकाशन

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ मा राष्ट्रिय सूचना आयोगलाई सूचनाको हकको प्रचलन, प्रबर्द्धन तथा सम्बर्द्धन गर्ने जिम्मेवारी तोकिएको छ । ऐनमा तोकिएको जिम्मेवारी पूरा गर्ने क्रममा आयोगद्वारा सम्पादन भएका विभिन्न क्रियाकलापहरूमा नागरिकको पहुँच सहज होस् भन्ने उद्देश्यका साथ २०७७ कार्तिकदेखि राष्ट्रिय सूचना आयोगले सूचना मेरो अधिकार नामको बुलेटिन प्रकाशन आरम्भ गरेको छ ।

आर्थिक वर्षको सुरुको महिनालाई आधार मानेर प्रकशन हुने सो बुलेटिन एक वर्षमा ४ अङ्क प्रकाशित हुनेछ । आयोगबाट सम्पादन हुने कार्यका अतिरिक्त सूचनाको हकको क्षेत्रमा भएका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गतिविधि तथा सूचनाको हकको प्रयोगका क्षेत्रमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा देखिएका विविध समस्या तथा उत्कृष्ट अभ्यास आदि विषयमा विज्ञहरूको धारणासहितका सामग्री बुलेटिनमा समावेश हुनेछन् ।

यो बुलेटिनले राष्ट्रिय सूचना आयोग र अन्य पक्षबाट सूचनाको अधिकारका क्षेत्रमा भए/गरिएका गतिविधिका साथै आयोगबाट सम्पादन भएका अन्य कार्यहरूबारे जानकारी दिने उद्देश्य राखेको छ । प्रत्येक तीन महिनामा प्रकाशित हुने यो बुलेटिनले निरन्तरता पाउने विश्वास आयोगले लिएको छ ।

६.६ राष्ट्रिय सूचना आयोगबाट वेब-अनुगमन : सूचना अधिकारी तोक्ने र स्वतःप्रकाशन निराशाजनक

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ अनुरूप सार्वजनिक निकायहरूमा सूचना अधिकारी तथा स्वतः प्रकाशनसम्बन्धी यथार्थ अवस्थाको पहिचान गर्न हालको कोरोना महामारीका कारण स्थलगत अनुगमन सम्भव नभएकोले वेबमा आधारित अनुगमन गरिएको हो । आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को प्रथम त्रैमासिकमा राष्ट्रिय सूचना आयोगबाट प्रदेश १ र प्रदेश २ अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा वेबमा आधारित अनुगमन भएको थियो ।

सो क्रममा प्रदेश नं १ मा रहेका संघ मातहतका केही कार्यालयहरूमा सूचना अधिकारी नतोकिएको पाइयो भने प्रदेश अन्तर्गतका अधिकांश कार्यालयहरूमा सूचना अधिकारी तोक्दै नतोकिएको पाइयो । प्रायः स्थानीय तहहरूमा सूचना अधिकारी नतोकिएको पाइयो ।

यसैगरी प्रदेश नं २ का विभिन्न कार्यालयहरूको अनुगमन गर्दा संघ मातहतका धेरै कार्यालयहरूमा सूचना अधिकारी नतोकिएको पाइयो भने प्रदेश अन्तर्गतका अधिकांश कार्यालयहरूमा सूचना अधिकारी नतोकिएको पाइयो । धेरै स्थानीय तहहरूमा सूचना अधिकारी नतोकिएको पाइयो ।

यस्तै प्रदेश नं १ का विभिन्न कार्यालयहरूको अनुगमन गर्दा संघका ०३ कार्यालयहरूमा स्वतः प्रकाशन गरिएको पाइयो भने कुनै पनि प्रदेश अन्तर्गतका कार्यालयहरू र स्थानीय तहहरूमा स्वतः प्रकाशन गरिएको पाइएन । यसैगरी प्रदेश नं २ का विभिन्न कार्यालयहरूको अनुगमन गर्दा कुनै पनि संघका कार्यालयहरू, प्रदेश अन्तर्गतका कार्यालयहरू र स्थानीय तहहरूमा स्वतः प्रकाशन गरिएको पाइएन ।

सर्वेक्षणका क्रममा धेरै स्थानीय तहका निकायहरूमा सूचना अधिकारी नतोकिएको पाइनुले स्थानीय तहहरूलाई सूचनाको हकको महत्वबारे पर्याप्त जानकारी नभएको बुझ्न सकिन्छ । यस सम्बन्धमा सबैजसो स्थानीय तहहरूमा अभिमुखीकरणको आवश्यकता रहेको प्रष्ट हुन्छ ।

स्वतः प्रकाशन नगर्ने निकायहरूको प्रकृति पनि करीवकरीव उस्तै छ । संघ अन्तर्गतका कार्यालयहरूले स्वतः प्रकाशन गर्ने गरे पनि प्रदेश र स्थानीय तहका कार्यालयहरूमा स्वतः प्रकाशन गर्ने अभ्यास अत्यन्तै न्यून पाइएको छ । स्मरणीय छ, सूचनाको हकको नियमावलीको नियम ३ अनुसार हरेक सार्वजनिक निकायहरूले आफूले गरेका कामको विवरणात्मक प्रतिवेदन प्रत्येक तीन/तीन महिनामा स्वतः प्रकाशन (Proactive-Disclosure) गर्नुपर्ने कानूनी प्रावधान रहेको छ ।

६.७ जिल्लास्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम

६.७.१ धनगढी जिल्लामा आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम

राष्ट्रिय सूचना आयोगले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ ले निर्धारण गरेका उद्देश्य तथा लक्ष्य प्राप्तिका लागि प्रबर्द्धनात्मक कार्यअन्तर्गत धनगढी जिल्लामा रहेका सार्वजनिक निकायका कार्यालय प्रमुख, सूचना अधिकारी, सञ्चारकर्मी एवम् पेशागत संघसंस्थाका प्रतिनिधिहरूका लागि आयोजना गरेको सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम मिति २०७७ मंसिर २४ गते भर्चुअल रूपमा सम्पन्न भयो ।

उक्त कार्यक्रमको सभापतित्व सूचना आयुक्त कमला ओली थापाले गर्नुभएको थियो । कार्यक्रममा राष्ट्रिय सूचना आयोगका सचिव मणिराम ओझा, सूचना अधिकारीहरू, सञ्चारकर्मीहरू, जिल्लामा कार्यरत विभिन्न संघसंस्थाका प्रतिनिधिहरूको सहभागिता रहेको थियो । कार्यक्रममा ३० जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

६.७.२ सिन्धुपाल्चोक जिल्लामा आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम

सिन्धुपाल्चोक जिल्लास्थित कार्यालयका प्रमुख, सूचना अधिकारी, सञ्चारकर्मी एवम् पेशागत संघसंस्थाका प्रतिनिधिहरूका लागि आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनको कार्यान्वयन सम्बन्धमा अभिमुखीकरण कार्यक्रम मिति २०७७ फागुन ६ गते सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको सदरमुकाम चौतारास्थित जिल्ला समन्वय समितिको सभाहलमा सम्पन्न भयो ।

आयोगका शाखा अधिकृत हरिहर कार्कीले सञ्चालन गर्नुभएको कार्यक्रममा आयोगका उपसचिव कपिलप्रसाद उपाध्यायले स्वागत मन्तव्यसहित कार्यक्रमको उद्देश्यमाथि प्रकाश पार्नुभएको थियो भने आयोगका सचिव डा. मुकुन्द प्रसाद पौड्यालबाट कार्यपत्र प्रस्तुत गरिएको थियो । कार्यपत्र प्रस्तुतीकरणका क्रममा सचिव पौडेलले सूचनाको हकको संवैधानिक र कानूनी आधार, सरकारी निकायको दायित्व, सूचना अधिकारीको व्यवस्था, सूचनाको हकका विषयमा उजुरी दिने प्रक्रिया र पुनरावेदको व्यवस्था, सूचनाको संरक्षण गर्नुपर्ने र यसको दुरुपयोग गर्दा भोग्नु पर्ने कारवाही त्यस्तै दिनुपर्ने सूचना नदिएका कारण भोग्नु पर्ने सजाय र क्षतिपूर्तिसमेतको व्यवस्थाका बारेमा सविस्तार बताउनु भएको थियो ।

सिन्धुपाल्चोक जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी उमेशप्रसाद ढकालले आफ्नो मन्तव्य राख्ने क्रममा राष्ट्रिय सूचना आयोगले सिन्धुपाल्चोक जिल्लामा सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रम राखेकोमा खुशी व्यक्त गर्दै यसबाट जिल्लास्थित सरकारी कार्यालयका कार्यालय प्रमुखहरू, सूचना अधिकारीहरू र सञ्चारकर्मीहरू आयोगप्रति आभारी रहेको बताउनु भयो । कर्मचारीहरू नागरिकप्रति जवाफदेही हुँदै आफूले गर्ने हरेक कामहरू पारदर्शी हुनुपर्ने कुरामा प्रजिअ ढकालले जोड दिँदै कार्यक्रमबाट जिल्लामा कार्यरत कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारीहरू लाभान्वित भएको बताउनु भयो ।

कार्यक्रमका अध्यक्ष तथा राष्ट्रिय सूचना आयोगका सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनालीले जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रमका लागि आवश्यक समन्वय र सहजीकरण गरेकोमा धन्यवाद व्यक्त गर्दै सार्वजनिक सरोकार राख्ने सबै निकायमा सूचना अधिकारीको व्यवस्था गर्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो । आयोगमा परेका निवेदन, उजुरी र पुनरावेदनउपर सुनुवाइको अवस्थाका बारेमा समेत जानकारी गराउँदै कार्यक्रममा उठेका प्रतिक्रिया र जिज्ञासाको जवाफसहित सूचना आयुक्त मैनालीले कार्यक्रममा सक्रिय सहभागिताका लागि सबैलाई धन्यवादसहित कार्यक्रमको समापन गर्नुभएको थियो । सो कार्यक्रममा ६६ जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

६.७.३ पर्सा जिल्लामा आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम

राष्ट्रिय सूचना आयोगले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ ले निर्धारण गरेका उद्देश्य तथा लक्ष्य प्राप्तिका लागि प्रबर्द्धनात्मक कार्यअन्तर्गत पर्सा जिल्लामा कार्यालय प्रमुख, सूचना अधिकारी, सञ्चारकर्मी एवम् पेशागत संघसंस्थाका प्रतिनिधिहरूका लागि आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रममिति २०७७ फागुन १६ गते जिल्ला प्रशासन कार्यालयको सभा हलमा सम्पन्न भएको थियो ।

कार्यक्रमका अध्यक्ष कमला ओली थापाले गमलामा रहेको विरुवामा पानी हालेर कार्यक्रमको औपचारिक शुभारम्भ गर्नुभएको थियो । आयोगका तर्फबाट सूचना आयुक्त कमला ओली थापाले सूचनाको हक कार्यान्वयनमा सार्वजनिक निकायको दायित्व र कानूनी प्रावधानका बारेमा कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । कार्यक्रम सूचना आयोगका शाखा अधिकृत हरिहर कार्कीले सञ्चालन गर्नुभएको थियो ।

आयोगका उपसचिव कपिलप्रसाद उपाध्यायले कार्यक्रमको उद्देश्यमाथि प्रकाश पाउँ सहभागीहरूलाई स्वागत गर्नुभएको थियो । कुनै पनि सूचनामाथिको सहज पहुँच नै सूचनाको हक रहेको उल्लेख गर्दै उपसचिव उपाध्यायले मानवलाई प्रत्याभूत गरिएका अधिकारहरूमध्ये सूचनाको हक सर्वश्रेष्ठ अधिकारका भएको र यसलाई नेपालको संविधानको धारा २७ मा व्यवस्था गरिएको बताउनुभयो । प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने वा पाउने हक हुनेछ भनी मौलिक हकका रूपमा समेत उल्लेख गरिएकोले सूचनाको हक महत्वपूर्ण हक रहेको उपसचिव उपाध्यायले बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा आयोगका सूचना आयुक्त कमला ओली थापाले सूचनाको हक कार्यान्वयनमा सार्वजनिक निकायको दायित्व र कानूनी प्रावधानका बारेमा कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नु भएको थियो । कार्यपत्र प्रस्तुतीकरणका क्रममा सूचना के हो ? सूचनाको हक किन ? सूचनाको हकसम्बन्धी विश्वव्यापी सिद्धान्तहरू, सूचनाको हकको संवैधानिक र कानूनी आधार, सार्वजनिक निकायको दायित्व, सूचना अधिकारीको व्यवस्था, सूचनाको हकका विषयमा उजुरी दिने प्रक्रिया र पुनरावेदको व्यवस्था, सूचनाको संरक्षण गर्नुपर्ने र यसको दुरुपयोग गर्दा भोग्नु पर्ने कारवाही तथा दिनुपर्ने सूचना नदिएका कारण भोग्नु पर्ने सजाय र क्षतिपूर्तिको व्यवस्थाका बारेमा सूचना आयुक्त ओलीले सविस्तार बताउनु भएको थियो ।

कार्यक्रममा पर्सा जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी अस्मान तामाङ्गले जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट वेबसाइटमार्फत् नियमित रूपमा सूचना सम्प्रेषण गर्ने गरेको, प्रत्येक महिना सूचना अधिकारीहरूको बैठक बस्ने गरेको, नागरिक बडापत्र राख्ने गरेको, कार्यालयले गर्ने गरेका निर्णयहरू सार्वजनिकीकरण गर्ने गरेको, जिल्लास्थित स्थानीय तहहरूमा ठूलो सङ्ख्यामा सूचनाहरू रहने गरेको, जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा ठाडो उजुरीको सुनुवाई र मुद्दाको फैसला गर्ने गरेको बताउनु भयो ।

सूचना आयुक्त कमला ओली थापाले सहभागीहरूबाट उठेका जिज्ञासा एवम् सवालहरूको जवाफ दिँदै सूचना सहज रूपमा प्राप्त गर्न नसकेको विषयमा आयोगमा उजुरी आउने गरेको र सूचना जस्तो स्वस्थ वा ढाँचामा माग्यो सूचना मागकर्तालाई सूचना दिनु सूचना अधिकारीको दायित्व हुने भनाइ राख्नु भएको थियो । आयोगले सूचनाको हकका सम्बन्धमा गरेका फैसला एवम् कार्यहरूका बारेमा समेत सविस्तार भनाइ राख्दै अन्तरक्रिया कार्यक्रममा सहभागी भएर कार्यक्रम सफल पार्न सहयोग पुऱ्याउने सबैलाई धन्यवाद व्यक्त गर्दै कार्यक्रम समापन गर्नुभएको थियो । सो कार्यक्रममा ८४ जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

६.७.४ कञ्चनपुर जिल्लामा आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम

जिल्लाका जनप्रतिनिधि, कार्यालय प्रमुख, कर्मचारी, समुदाय र समूहलाई लक्षित गरी २०७७ फागुन २३ गते महेन्द्रनगरमा आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम जिल्ला समन्वय समिति, कञ्चनपुरको सभाहलामा सम्पन्न भयो ।

कार्यक्रमको अध्यक्षता राष्ट्रिय सूचना आयोगका सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनालीले गर्नुभएको थियो भने प्रमुख अतिथि कञ्चनपुर जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी रामकुमार महतो रहनु भएको थियो । आयोगका उपसचिव फणिन्द्र दाहालले स्वागत मन्तव्य राख्नुका साथै कार्यक्रमको उद्देश्यमाथि पनि प्रकाश पार्नुभएको थियो । कार्यक्रमको सञ्चालन आयोगका लेखा अधिकृत यज्ञराज उप्रेतीले गर्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा राष्ट्रिय सूचना आयोगका सचिव डा. मुकुन्द प्रसाद पौड्यालले सूचनाको हकसम्बन्धमा प्रस्तुतीकरण दिनु भएको थियो । आफ्नो प्रस्तुतीकरणका क्रममा आयोगका सचिव डा. मुकुन्द प्रसाद पौड्यालले सूचनाको हकको संवैधानिक र कानूनी आधार, सरकारी निकायको दायित्व, सूचना अधिकारीको व्यवस्था, सूचनाको हकको प्रयोग गरेर उजुरी दिने प्रक्रिया र पुनरावेदको व्यवस्था, सूचनाको संरक्षण गर्नुपर्ने र यसको दुरुपयोग

गर्दा भोग्नु पर्ने कारवाही तथा दिनुपर्ने सूचना नदिएका कारण भोग्नु पर्ने सजाय र क्षतिपूर्तिको व्यवस्थाका बारेमा सविस्तार बताउनु भएको थियो ।

सूचनाको हकसम्बन्धी विषयमा कार्यपत्र प्रस्तुत गर्दै सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनालीले नेपालमा भएका राजनीतिक आन्दोलन र परिवर्तनले नागरिक अधिकार स्थापित गरेको तथा सूचनाको हकलाई संवैधानिकरूपमा व्यवस्थित गराउने कार्य पनि आन्दोलनबाटै सफल भएको बताउनु भयो । नागरिकको विशिष्ट मौलिकका रूपमा स्थापित सूचनाको हकको प्रभावकारी प्रचलनका लागि सञ्चारकर्मी र सूचनाको हकका अभियन्ताले विशेष भूमिका खेल्नु पर्नेमा उहाँले जोड दिनुभयो । सुशासनका लागि सूचनाको हकको प्रयोग गरिएका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय घटना र प्रसङ्ग उल्लेख गर्दै सूचना आयुक्त मैनालीले राष्ट्रिय सूचना आयोगबाट सम्पादन भएका कार्यको चर्चा गर्नुभयो ।

सो अवसरमा मौखिक र लिखित हिसाबले माग भएका सूचनाको जानकारी गराइने गरेको र केही सूचना मागकर्ताबाट व्यक्तिगत स्वार्थका हिसाबले पनि सूचना माग गर्ने गरिएका घटनाका बारेमा कार्यक्रममा सहभागी केही कार्यालयका प्रमुख र सूचना अधिकारीले गुनासो राख्नुभएको थियो ।

अन्तरक्रिया कार्यक्रमबाट सूचनाको हकको विषयमा धेरै जानकारी प्राप्त भएको, सूचना दिनु पर्ने र नपर्ने विषयका बारेमा द्विविधा हटेको र यसबाट सूचनाको हकको कार्यान्वयन र सूचना प्रवाहमा सहजता आउने अनुभूति कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारीहरूले बताउनु भयो ।

कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि एवम् कञ्चनपुर जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी रामकुमार महतोले राष्ट्रिय सूचना आयोगको टोली काठमाडौँदेखि आएर कञ्चनपुर जिल्लामा सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रम राखेकोमा खुशी व्यक्त गर्दै यसबाट जिल्लास्थित सरकारी कार्यालयका प्रमुख र सूचना अधिकारीका तर्फबाट आयोगप्रति आभार व्यक्त गर्नुभयो । कर्मचारीले नागरिकप्रति जवाफदेही हुँदै आफूले गर्ने हरेक कामलाई पारदर्शी बनाउनुपर्नेमा उहाँले जोड दिनु भयो ।

कार्यक्रमको अध्यक्षतासमेत गर्नुभएका सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनालीले आयोगमा परेका उजुरीहरू र उजुरीहरूको सुनुवाइको अवस्थाका बारेमा समेत जानकारी गराउँदै कार्यक्रममा उठेका प्रतिक्रिया र जिज्ञासाको जवाफसहित कार्यक्रम सफल बनाउन सहयोग गर्नुहुने सबैप्रति आभार व्यक्त गर्दै कार्यक्रम उपलब्धीमूलक हुने अपेक्षासहित कार्यक्रम समापन गर्नुभएको थियो । कार्यक्रममा ७१ जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

६.७.५ दार्चुला जिल्लामा आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम

राष्ट्रिय सूचना आयोगले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ ले निर्धारण गरेका उद्देश्य तथा लक्ष्य प्राप्तिका लागि प्रबर्द्धनात्मक कार्यअन्तर्गत दार्चुला जिल्लास्थित कार्यालयका प्रमुख, सूचना अधिकारी, कर्मचारी र सञ्चारकर्मीसँग आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तर्क्रियात्मक कार्यक्रम २०७७ फागुन २५ गते सुदुरपश्चिमको दार्चुला जिल्लाको सदरमुकाम खलङ्गामा सम्पन्न भयो । सदरमुकाम खलङ्गास्थित महाकाली नगरपालिकाको सभाहलमा आयोजित कार्यक्रमको अध्यक्षता राष्ट्रिय सूचना आयोगका सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनालीले गर्नु भएको थियो भने दार्चुला जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी सिद्धराज जोशी प्रमुख अतिथिका रूपमा आमन्त्रित हुनुहुन्थ्यो ।

आयोगका लेखा अधिकृत यज्ञराज उप्रेतीले सञ्चालन गर्नुभएको सो कार्यक्रममा आयोगका उपसचिव फणिन्द्र दाहालले स्वागत मन्तव्य राख्नुभएको थियो । कार्यक्रममा आयोगका सचिव डा. मुकुन्द प्रसाद पौड्याल र सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनालीबाट सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यपत्र प्रस्तुत गरिएको थियो ।

कार्यक्रमका सहभागीहरूलाई स्वागत मन्तव्यसहित आयोगका उपसचिव फणिन्द्र दाहालले कार्यक्रमको

उद्देश्यमाथि प्रकाश पार्नु भएको थियो । कुनै पनि सूचनामाथिको सहज पहुँच नै सूचनाको हक हो भन्दै नेपालको उपसचिव दाहालले संविधानको धारा २७ मा व्यवस्था गरिएको बताउनु भयो ।

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ ले सार्वजनिक निकायलाई जिम्मेवार र जवाफदेही बनाउँदै पारदर्शिता र सुशासनको परिकल्पना गरेको प्रष्ट पाउँ सचिव डा. पौडेलले ऐनले सार्वजनिक निकायको जिम्मेवारीलाई सम्बन्धित कार्यालयका प्रमुखको जिम्मेवारीका रूपमा परिभाषित गरेको र सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन तथा नियमावलीमा भएको व्यवस्था, सूचना अधिकारी तोक्ने, स्वतःप्रकाशन गर्नुपर्ने, सूचना माग गर्दा सूचना दिनुपर्ने, सार्वजनिक निकायको दायित्व र आयोगले गरेका आदेशहरूको कार्यान्वयनसम्बन्धी विषयमा प्रस्तुतीकरणसहित प्रकाश पार्नुभएको थियो ।

प्रस्तुतीकरणकै क्रममा राष्ट्रिय सूचना आयोगका सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनालीले नागरिकलाई कानुनी राज्यको अनुभूति गराउन जिम्मेवार राष्ट्र सेवक कर्मचारीहरू संवैधानिक र कानुनी रूपमा व्यवस्था गरिएको सूचनाको हकका कार्यान्वयन गर्न सबैभन्दा बढी जिम्मेवार हुनु पर्ने बताउनुभयो । नागरिकलाई कानून पालना गराउने जिम्मेवारी बोकेका कर्मचारीहरूले सूचना माग गर्ने र प्राप्त गर्ने नागरिकको संवैधानिक अधिकारलाई अनावश्यक ठानेर कुण्ठित गर्न नहुने धारणा व्यक्त गर्नुभयो ।

सूचना अधिकारी तोक्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित कार्यालय प्रमुखको जिम्मेवारीको विषय भएकोले सूचना अधिकारीको व्यवस्था गरे सूचना प्रवाह सहज हुने तथा कार्यालय प्रमुख स्वयमलाई पनि कार्यबोझ कम हुने बताउँदै आयुक्त मैनालीले सूचना प्रवाहमा अवरोध भएर दफा ३२ अनुसारको प्रक्रियामा जाँदा प्रायः कार्यालय प्रमुखहरू नै कारवाहीमा पर्ने गरेको स्मरण गराउनुभयो ।

दार्चुला जिल्लास्थित कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारीहरूले सूचना मागका सम्बन्धमा मौखिक र लिखित रूपमा माग भएको सूचनाबारे मागकर्तालाई जानकारी गराउने गरिएको बताउनु भयो । केही सूचना मागकर्ताबाट व्यक्तिगत स्वार्थका हिसाबले पनि सूचना माग गर्ने गरिएका घटनाका बारेमा पनि सहभागीहरूबाट गुनासो राखिएको थियो । सूचनाको हक सम्बन्धमा राष्ट्रिय सूचना आयोगबाट आयोजित अन्तरक्रिया कार्यक्रमबाट कस्ता सूचना दिनुपर्ने र कुस्ता प्रकारका सूचना चाहिँ दिनु नपर्ने हो भन्ने बारेमा रहेको द्विविधा हटेकोले सूचना अधिकारीको जिम्मेवारी पूरा गर्न आफूहरूलाई सहज हुने अनुभूति सहभागीहरूबाट राखिएको थियो ।

आफ्नो मन्तव्य राख्ने क्रममा प्रमुख जिल्ला अधिकारी सिद्धराज जोशीले राष्ट्रिय सूचना आयोगको टोली काठमाडौँदेखि आएर जिल्लामा सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रम राखेकोमा खुशी व्यक्त गर्दै यसबाट जिल्लास्थित सरकारी कार्यालयका कार्यालय प्रमुख, सूचना अधिकारीहरू आयोगप्रति आभारी रहेको बताउनु भयो । कर्मचारीहरूले नागरिकप्रति जवाफदेही बन्दै आफूले गर्ने हरेक कामलाई पारदर्शी रूपमा सम्पादन गर्नुपर्नेमा जोड दिनु भयो । कार्यक्रमले जिल्लास्थित कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारीहरू लाभान्वित भएको बताउँदै जिल्लाका सबै कार्यालयमा सूचना अधिकारी अनिवार्य तोक्न र आयोगलाई समेत जानकारी गराउन, सूचनाको हकसम्बन्धी निवेदन छुट्टै दर्ता गरी अभिलेख दुरुस्त राख्न र स्वतः प्रकाशन समेत नियमितरूपमा गर्न प्रजिअ जोशीले निर्देशन दिने बताउनु भयो ।

कार्यक्रमको अध्यक्षतासमेत गर्नुभएका सूचना आयुक्त मैनालीले सहभागीका तर्फबाट राखिएका जिज्ञासाहरूको जवाफसहित कार्यक्रम सफल बनाउन संयोजन गर्ने प्रजिअ, सहायक प्रजिअसहित सहभागीहरूलाई धन्यवाद ज्ञापन गरि कार्यक्रमको समापन गर्नुभएको थियो । कार्यक्रममा ९० जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

६.७.६ डोटी जिल्लामा आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम

डोटी जिल्लास्थित कार्यालयका प्रमुख, सूचना अधिकारी, कर्मचारीका लागि आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तर्क्रियात्मक कार्यक्रम २०७७ फागुन २८ गते सदरमुकाम सिलगढीमा सम्पन्न भयो । राष्ट्रिय सूचना आयोगका सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनालीको अध्यक्षता र डोटी जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी भीमप्रसाद भट्टराईको प्रमुख आतिथ्यतामा सम्पन्न सो कार्यक्रम जिल्ला प्रशासन कार्यालयका शाखा अधिकृत मोतीकृष्ण पौडेलले सञ्चालन गर्नुभएको थियो ।

आयोगका उपसचिव फणिन्द्र दाहालले कार्यक्रमको उद्देश्यमाथि प्रकाश पार्दै सूचनामाथिको सहज पहुँच नै सूचनाको हक भएको तथा मानवलाई प्रत्याभूत गरिएका अधिकारमध्ये सूचनाको हक सर्वश्रेष्ठ अधिकारका भएको बताउनु भयो । नेपालको संविधानको धारा २७ मा प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने वा पाउने हक हुनेछ भनी मौलिक हकका रूपमा उल्लेख गरिएको बताउँदै सूचनाको हकको प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट मात्र देशमा सुशासन कायम हुने दाहालले उल्लेख गर्नुभयो ।

आयोगका सचिव डा. मुकुन्द प्रसाद पौड्यालले कार्यपत्र प्रस्तुतीकरणका क्रममा सूचनाको हकका बारेमा गरिएको संवैधानिक र कानुनी व्यवस्था, सरकारी निकायको दायित्व, सूचना अधिकारी र स्वतः प्रकाशनको प्रावधान, सूचनाको हकका विषयमा उजुरी दिने प्रक्रिया र पुनरावेदनको व्यवस्था, सूचनाको संरक्षण गर्नुपर्ने र यसको दुरुपयोग गर्दा भोग्नु पर्ने कारवाही तथा दिनुपर्ने सूचना नदिएका कारण भोग्नु पर्ने सजाय र क्षतिपूर्तिको व्यवस्थाका बारेमा सविस्तार बताउनु भएको थियो ।

सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनालीले प्रस्तुतीकरणका क्रममा नेपालमा स्थापित भएका नागरिक अधिकारहरू नागरिक आन्दोलनको बलमा प्राप्त भएको पृष्ठभूमिसहित बताउँदै नेपालको संविधानमा सूचनाको हकको व्यवस्था पनि देशमा सञ्चालित विभिन्न प्रकारका आन्दोलनबाट मात्रै सम्भव भएको बताउनु भयो । सूचनाको हकको कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउन सूचनाको आपूर्ति पक्ष (सार्वजनिक निकायका प्रशासकीय प्रमुख र सूचना अधिकारी) को भूमिका महत्वपूर्ण हुने धारणा राख्दै अरूलाई कानुन पालना गराउने जिम्मेवारी बोकेका राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू सूचना माग गर्ने र प्राप्त गर्ने नागरिकको अधिकारलाई कार्यान्वयन र सम्मान गर्न हिचकिचाउन नहुने बताउनु भयो ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी भीमप्रसाद भट्टराईले राष्ट्रिय सूचना आयोग काठमाडौँदेखि सुदूरपश्चिमको डोटी जिल्लामा आएर सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रम आयोजना गरेकोमा आभार व्यक्त गर्दै कार्यक्रमबाट जिल्लास्थित सरकारी कार्यालयका कार्यालय प्रमुख, सूचनाअधिकारी र कर्मचारीहरू लाभान्वित बनेको बताउनुभयो । राष्ट्रसेवक कर्मचारी नागरिकप्रति जवाफदेही हुँदै आफू र आफ्नो संस्थाबाट सम्पादन हुने कामलाई पारदर्शी बनाउनुपर्नेमा प्रजिअ भट्टराईले जोड दिनु भयो । जिल्लामा रहेका सरकारी तथा सार्वजनिक निकायमा सूचना अधिकारी अनिवार्य तोक्न आफूले भनिसकेको र नतोकेको भए भए तुरुन्त तोक्न अनुरोध गर्नुभयो । सूचना माग भएका निवेदन छुट्टै दर्ता गरी अभिलेख दुरुस्त राख्न र स्वतःप्रकाशनसमेत नियमित रूपमा गर्न आफूले निर्देशन दिएको बताउँदै सूचनाको हकको कार्यान्वयनलाई राष्ट्रसेवक कर्मचारीले सहज बनाउन सके आमनागरिक र सेवाग्राहीको विश्वास जित्न सकिने बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा हरिभक्त साउद, शंकर सूचिकार, लक्ष्मीराज जोशी, कृष्ण बोहोरा, खेमराज गुरुङ, जितेन्द्र वि.क. र डोटीका सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी किरण जोशीले पनि सूचनाको हक र सूचना प्रवाहबारे जिज्ञासा राख्नु भएको थियो । कार्यक्रमबाट सूचनाको हक र प्रवाहका विविध पक्षबारे आफूहरूलाई सैद्धान्तिक र

व्यावहारिक ज्ञान हासिल भएकोले यस्ता कार्यक्रम जिल्ला र स्थानीय तहसम्म पनि आयोजना गर्नुपर्ने धारणा सहभागीहरूले राख्नुभयो ।

कार्यक्रमको सभापतित्वसमेत गर्नुभएका सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनालीले आयोगमा परेका उजुरी र उजुरीहरूको सुनुवाइको अवस्थाका बारेमा समेत जानकारी गराउँदै सहभागीका तर्फबाट राखिएका जिज्ञासाको जवाफसहित कार्यक्रम समापन गर्नुभएको थियो । कार्यक्रममा १३५ जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

६.८ स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, समुदाय र समूहका लागि आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम

६.८.१ शंखरापुर नगरपालिकामा आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम

राष्ट्रिय सूचना आयोगले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ ले निर्धारण गरेका उद्देश्य तथा लक्ष्य प्राप्तिका लागि प्रबर्द्धनात्मक कार्य अन्तर्गत स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, समुदाय र समूहका लागि आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम २०७७ मंसिर ३० गते काठमाडौं जिल्लाको शंखरापुर नगरपालिकामा सम्पन्न गरिएको थियो ।

कार्यक्रममा सहभागीहरूलाई आयोगका शाखा अधिकृत सन्ध्या सिग्देलले स्वागत गर्दै कार्यक्रमको उद्देश्यमाथि प्रकाश पार्नुभएको थियो ।

सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनालीको अध्यक्षतामा सञ्चालित सो अन्तरक्रिया कार्यक्रममा आयोगका सचिव डा. मुकुन्द प्रसाद पौड्यालले कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । प्रस्तुतीकरणका क्रममा सूचनाको हकको संवैधानिक र कानूनी आधार, सार्वजनिक निकायको दायित्व, सूचना अधिकारीको व्यवस्था, सूचनाको हकका विषयमा उजुरी दिने प्रक्रिया र पुनरावेदको व्यवस्था, सूचनाको संरक्षण गर्नुपर्ने र यसको दुस्प्रयोग गर्दा भोग्नु पर्ने कारवाहीलगायतका विषय तथा दिनुपर्ने सूचना नदिएका कारण भोग्नु पर्ने सजाय र क्षतिपूर्तिसमेतको व्यवस्थाका बारेमा सचिव डा. पौडेलले बताउनु भएको थियो ।

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन २०६४ ले सार्वजनिक निकायलाई जिम्मेवार र जवाफदेही बनाउँदै पारदर्शिता र सुशासनको परिकल्पना गरेको कुरा प्रष्ट पार्दै ऐनले सार्वजनिक निकायको जिम्मेवारीलाई सम्बन्धित कार्यालयका प्रमुखको जिम्मेवारीका रूपमा परिभाषित गरेको र सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन तथा नियमावलीमा भएको व्यवस्था, सूचना अधिकारी तोक्ने विषय, स्वतः प्रकाशन गर्नुपर्ने विषय, सूचना माग गर्दा सूचना दिनुपर्ने विषय, सार्वजनिक निकायको दायित्वको विषय, आयोगले गरेका आदेशहरूको कार्यान्वयन सम्बन्धी विषय र यसको राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय पृष्ठभूमिका बारेमा समेत प्रकाश पार्नुभएको थियो ।

आयोगका उपसचिव कपिलप्रसाद उपाध्यायले सहभागीहरूमाथि आफ्नो कार्यपत्र प्रस्तुत गर्ने क्रममा सूचनाको हक के हो ? यसको आवश्यकता किन पर्दछ ? संघ, प्रदेश र स्थानीय तह सबैमा यसको व्यवस्था छ/छैन ? नागरिकको मौलिक हक भनेको के हो ? नेपालको संविधानमा सूचनाको हकसम्बन्धी कस्तो व्यवस्था छ ? सूचनाको हकसम्बन्धी कानूनी व्यवस्था र सार्वजनिक निकाय संग सूचना माग्ने विधि आदिका बारेमा उल्लेख गर्नुभएको थियो ।

नगरप्रमुखले आफ्नो शुभकामना मन्तव्य राख्ने क्रममा राष्ट्रिय सूचना आयोगले शंखरापुरा नगरपालिकामा सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रम राखेकोमा खुशी व्यक्त गर्दै यसबाट नगरपालिका सिङ्गो नगरपालिका आयोगप्रति आभारी रहेको बताउनु भयो । उहाँले हरेक कामहरू पारदर्शी हुनुपर्ने कुरामा जोड दिनु भयो ।

कार्यक्रमको अध्यक्षता समेत गर्नुभएका सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनालीले कानुनी र औपचारिक रूपमा सूचनाको हकको प्रयोग सन् १७६६ मा स्वीडेनबाट शुरु भएको बताउँदै नेपालमा २००७ सालको परिवर्तन पछि २०१५ साल, २०४७ साल हुँदै २०६३ र २०७२ सालमा आइपुग्दासम्म सूचनाको हकसम्बन्धी व्यवस्था र संविधान लगायत विभिन्न रूपमा भएका पहलहरूको बारेमा उल्लेख गर्नु भएको थियो । सूचनाको हकको प्रयोगमा सर्वसाधारण नागरिकको चासो र बढ्दै गएको विश्वास तथा यसको प्रयोगलाई व्यापक बनाउन सके भ्रष्टाचारमा पनि कमी हुँदै जानेमा आयुक्त मैनालीले जो दिनु भयो । सहभागी तथा सञ्चारकर्मीका तर्फबाट राखिएका जिज्ञासाको जवाफसहित कार्यक्रमको अध्यक्षतासमेत गर्नुभएका सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनालीबाट कार्यक्रम समापन भएको घोषणा गरिएको थियो । कार्यक्रममा ५० जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

६.८.२ नमोबुद्ध नगरपालिकामा आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम: नागरिकलाई सहज सूचना, सार्वजनिक निकायको गरिमा

स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, समुदाय र समूहका लागि आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम २०७७ पुस १० गते काभ्रे जिल्लाको नमोबुद्ध नगरपालिकामा सम्पन्न गरिएको थियो ।

राष्ट्रिय सूचना आयोगको आयोजनामा काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको नमोबुद्ध नगरपालिकाका स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, समुदाय र समूहलगायतसँग सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तर्क्रियात्मक कार्यक्रम २०७७ पौष १० गते शुरुबार सम्पन्न भयो । सो कार्यक्रमको अध्यक्षता राष्ट्रिय सूचना आयोगका प्रमुख सूचना आयुक्त महेन्द्रमान गुरुङ्गले गर्नु भएको थियो भने नमोबुद्ध नगरपालिकाका मेयर टी.पी. शर्मा तिमल्सिना कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि हुनुहुन्थ्यो ।

कार्यक्रमका सहभागीलाई राष्ट्रिय सूचना आयोगका तर्फबाट आयोगका शाखा अधिकृत हरिहर कार्कीले स्वागत गर्नुभएको थियो । कार्यक्रममा आफ्नो मन्तव्य राख्दै नमोबुद्ध नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत राजन पौडलेले सूचना मागेर दिनुभन्दा स्वतः प्रवाह गर्दा नागरिकप्रति राज्य जिम्मेवार रहेको पुष्टि हुने बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा सूचनाको हकको बारेमा जान्नेपर्ने महत्वपूर्ण जानकारी विषयक कार्यपत्र आयोगका उप-सचिव कपिलप्रसाद उपाध्यायले प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । कार्यक्रमको उद्देश्य, सूचनाको हकको महत्व, सान्दर्भिकता, सूचनाको हकसँग जोडिएर आउने गोपनीयताको हकको बारेमा आयोगका सचिव डा. मुकुन्द प्रसाद पौड्यालले कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

अन्तर्क्रियात्मक रूपमा सञ्चालन भएको सो कार्यक्रममा सहभागी नमोबुद्ध नगरपालिकाका सूचना अधिकारीले सूचना माग्न आउने व्यक्तिले व्यक्तिगत स्वार्थको निमित्त सूचना माग्न आउँदा सूचना उपलब्ध गराउने कि नगराउने भन्ने द्विविधा आफूमा रहेको तर सो कार्यक्रममा सहभागितापछि कस्ता सूचना दिनुपर्ने र कस्ता सूचना दिनु नपर्नेबारे आफू स्पष्ट भएको बताउनुभएको थियो ।

कार्यक्रममा मन्तव्य राख्ने क्रममा आयोगका सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनालीले सूचना प्रवाह स्वतः भएको खण्डमा सूचना माग्न कोही पनि नआउने भएकाले सबै कार्यालयहरूले प्रत्येक तीन/तीन महिनामा स्वतः प्रकाशन गर्नुपर्ने तथा माग गरेको बखत सूचना उपलब्ध गराउनु पर्ने कानुनी व्यवस्थाबारे बताउनुभयो । २०६२/६३ मा भएको जनआन्दोलनपछिको राजनीतिक परिवर्तनले सूचना माग गर्ने नागरिकको अधिकारलाई संवैधानिक अधिकारका रूपमा व्यवस्था गरेको बताउँदै सूचना आयुक्त मैनालीले सूचनाको अधिकार नागरिकको विशिष्ट अधिकार भएकोले सबै नागरिक आफ्नो विशिष्ट अधिकारप्रति सचेत र संवेदनशील बन्न सके सुशासन कायम गर्न, भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न, समृद्ध नेपाल निर्माण गर्न मद्दत पुग्ने तथा नेपाललाई समृद्ध बनाउन र राजनीतिक परिवर्तन संस्थागत हुन सक्ने बताउनुभयो ।

कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि नमोबुद्ध नगरपालिकाका मेयर टि.पी. शर्मा तिमल्सिनाले नमोबुद्ध नगरपालिकाद्वारा सञ्चालित विकास-निर्माणका विभिन्न आयोजनाबारे पारदर्शी रूपले नै सूचना प्रवाह गर्ने गरिएको, वेबसाइट, सूचना पाटीलगायत अन्य विभिन्न स्थानीय सञ्चारमाध्यमबाट सूचना प्रवाह गरिरहेको बताउनुभयो । राष्ट्रिय सूचना आयोगद्वारा आयोजित अन्तर्क्रियात्मक कार्यक्रमले सूचना प्रवाहलाई अभै व्यवस्थित बनाउन आफूलाई प्रेरित गरेको उल्लेख गर्दै सूचना प्रवाह र स्वतः प्रकाशनलाई आगामी दिनमा अभै व्यवस्थित बनाउन नमोबुद्ध नगरपालिकाको प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभयो ।

सहभागीले राखेका जिज्ञासको जवाफसहित कार्यक्रमको समापन गर्दै कार्यक्रमको अध्यक्षता गर्नुभएका राष्ट्रिय सूचना आयोगका प्रमुख सूचना आयुक्त महेन्द्रमान गुरुङले सूचना प्रवाहलाई सरल र सहज बनाउँदा जनप्रतिनिधिको लोकप्रियता बृद्धि हुने बताउनुभयो । प्रमुख सूचना आयुक्त गुरुङले भन्नुभयो- सूचनाको हक कार्यान्वयन हुँदा स्थानीय तहको कामलाई जनताले परीक्षण गर्ने अवसर प्राप्त हुन्छ । सूचना लुकाउनेभन्दा सूचनालाई जनतासम्म पुऱ्याउने जनप्रतिनिधिको गरिमा बढ्छ र जनप्रतिनिधिप्रति नागरिक बढी विश्वस्त हुन सक्छन् ।

६.८.३ थाक्रे गाउँपालिकामा आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम

राष्ट्रिय सूचना आयोगले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ ले निर्धारण गरेका उद्देश्य तथा लक्ष्य प्राप्तिका लागि प्रवर्द्धनात्मक कार्य अन्तर्गत स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, समूदाय र समूहका लागि आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम मिति २०७७ पुस १६ गते धादिङ्ग जिल्लाको थाक्रे गाउँपालिकामा सम्पन्न गरिएको थियो ।

आयोगका शाखा अधिकृत सन्ध्या सिग्देलले कार्यक्रममा स्वागत मन्तव्य र उद्देश्य माथि प्रकाश पार्दै कुनै पनि सूचना माथिको सहज पहुँचनै सूचनाको हक हो भन्दै मानवलाई प्रत्याभुत गरिएका अधिकारहरू मध्ये सूचनाको हक सर्वश्रेष्ठ अधिकारका भएको र यसलाई नेपालको संविधानको धारा २७ मा व्यवस्था गरिएको, प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने वा पाउने हक हुनेछ भनी मौलिक हकका रूपमा समेत उल्लेख गरिएको बताउनु भयो ।

अन्तरक्रिया कार्यक्रममा आयोगका सचिव डा. मुकुन्द प्रसाद पौड्यालले कार्यपत्र प्रस्तुतीकरणका क्रममा सूचनाको हकको संवैधानिक र कानूनी आधार, सार्वजनिक निकायको दायित्व, सूचना अधिकारीको व्यवस्था, सूचनाको हकका विषयमा उजुरी दिने प्रक्रिया र पुनरावेदको व्यवस्था, सूचनाको संरक्षण गर्नुपर्ने र यसको दुरुपयोग गर्दा भोग्नु पर्ने कारवाही त्यस्तै दिनुपर्ने सूचना नदिएका कारण भोग्नु पर्ने सजाय र क्षतिपूर्तिसमेतको व्यवस्थाका बारेमा सविस्तार बताउनु भएको थियो ।

आयोगका उप सचिव श्री विश्वबन्धु पौडेलज्यूले सहभागीहरूमाथि आफ्नो कार्यपत्र प्रस्तुत गर्ने क्रममा लोकतन्त्रमा नागरिक सर्वशक्तिमान हुनुका साथै नेपालमा सूचनाको हकको व्यवस्थाका बारेमा जानकारी गराउनु भयो । सूचनाको हकको प्रत्याभूति कसरी गराउने ? सूचना माग गर्ने तरिका के के हुन् ? यस क्रममा उहाँले कुनै पनि नागरिकले सार्वजनिक सरोकारका विषयहरूको सूचना माग्नु, सोध्न र सोको जानकारी पाउने हक भएको, जनतालाई राज्य प्रणालीका सवै गतिविधि जान्ने हक प्राप्त भएकोले सूचनाको हक आवश्यक परेको, सूचनाको हकलाई मौलिक हकका रूपमा पनि लिइएको, यसलाई संविधानमै व्यवस्था गरिएको, सूचनाको हकसम्बन्धी छुट्टै कानूनको व्यवस्था गरिएको कुरा आफ्नो प्रस्तुतीमा राख्दै सूचनाको हकसम्बन्धी सूचना कसरी माग्ने र त्यसको विधि के हो भन्ने विषयमा समेत प्रष्ट पार्नु भएको थियो ।

कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि एवम् थाक्रे गाउँपालिकाका अध्यक्ष रामकुमार आचार्यको तर्फबाट शुभकामना

मन्तव्य राख्ने क्रममा राष्ट्रिय सूचना आयोगले थाक्ने गाउँपालिकामा सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रम राखेकोमा आयोगप्रति आभारी रहेको वताउनु भयो ।

कार्यक्रमका सहभागीहरूलाई आफ्नो मन्तव्य दिने क्रममा सूचना आयुक्त कमला ओली थापाले सन् १७६६ मा स्वीडेन वाट शुरु भएको सूचनाको हक सम्बन्धी व्यवस्था नेपालमा भने नेपाल अधिराज्यको संविधान २०४७ साल, २०६३ र २०७२ साल हुँदै हालसम्मको अवस्थामा आउँदासमेत नेपालका दूरदराजका नागरिकमा अझै पनि यस बारेमा पर्याप्त जानकारी नभएको हुँदा आयोगको सूचनाको हकसम्बन्धी प्रबर्द्धनात्मक कार्यक्रम अर्न्तगत यस कार्यक्रमको आयोजना गरिएको र कार्यक्रममा उपस्थित सबैको सक्रिय सहभागिताका लागि आयोगका तर्फबाट धन्यवाद ज्ञापन गर्नुभयो । यस कार्यक्रममा ५७ जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

६.८.४ निजगढ नगरपालिकामा आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम

स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, समूदाय र समूहका लागि आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम मिति २०७७ फागुन १७ गते निजगढ नगरपालिकामा सम्पन्न गरिएको थियो । उक्त कार्यक्रमलाई सूचना आयोगका शाखा अधिकृत डिल्ली राम भट्टले सञ्चालन गर्नुभएको थियो । आयोगका शाखा अधिकृत हरिहर कार्कीले कार्यक्रममा स्वागत मन्तव्य र उद्देश्यमाथि प्रकाश पार्दै कुनै पनि सूचनामाथिको सहज पहुँच नै सूचनाको हक हो भन्दै मानवलाई प्रत्याभूत गरिएका अधिकारहरूमध्ये सूचनाको हक सर्वश्रेष्ठ अधिकारका भएको र यसलाई नेपालको संविधानको धारा २७ मा व्यवस्था गरिएको, प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने वा पाउने हक हुनेछ भनी मौलिक हकका रूपमा समेत उल्लेख गरिएको वताउनु भयो ।

निजगढ नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सुमन कुमार कार्कीले नगरपालिकाका तर्फबाट स्वागत गर्दै नेपालको संविधानमा नै व्यवस्था भएको सूचनाको हकले सुशासन कायम गर्न समेत उल्लेख्य भूमिका खेल्ने हुनाले आयोगले निजगढ नगर पालिकामा सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रमको आयोजना गरेर एउटै थलोमा जनप्रतिनिधि, कर्मचारी र समूदाय सबैलाई सुसुचित गर्दै सूचनाको हक सम्बन्धमा चासो बढाएको र सूचनाको हक कार्यान्वयनमा सचेत र चासो समेत बढाएको कुरा व्यक्त गर्नु भएको थियो । निजगढ नगरपालिकाले पनि सूचनाको हक कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा आफ्ना गतिविधि र कृयाकलापहरूलाई पारदर्शी बनाउँदै आम जनताप्रति जवाफदेही भएको भनाई राख्नु भयो । कार्यालयमा हुने गलत क्रियाकलाप, भ्रष्टाचार, अनियमितता आदिलाई रोक्न पनि सूचनाको हक आवश्यक रहेको र यसले सुशासन प्रत्याभूति गर्न सहयोग मिल्ने बताउनु भयो । पारदर्शीताभन्दा गोपनीयता राख्ने गरेको यदाकदा पाइने गरेको र यो ठीक होइन भन्दै कानूनले वर्जित गरेको बाहेक सबै सूचना स्वःस्फूर्त रूपमा दिनु हाम्रो दायित्व हो । आफूले पनि नगरपालिकामा कार्यभार सम्हाल्न साथ सबैभन्दा पहिले सूचना अधिकारीको व्यवस्था तोकेको कुरा कार्यक्रममा वताउनु भयो । यदाकदा दुःख दिने नियतले सूचना माग्ने गरेका घटना आफूहरूले भोगे पनि त्यसलाई त्यति गम्भिर रूपमा नलिएको भनाइ राख्नु भयो । कार्यक्रमले सूचनाको हकसम्बन्धी जानकारी प्राप्त हुने र सूचनाको हक कार्यान्वयन गरी सुशासन कायम गरी समृद्धि तिर लम्कन सहयोग पुग्ने भनाइ राख्दै कार्यक्रमको सफलताको कामना गर्नु भएको थियो ।

अन्तरक्रिया कार्यक्रममा आयोगका सूचना आयुक्त कमला ओली थापाले सूचनाको हक कार्यान्वयनमा सार्वजनिक निकायको दायित्व र कानूनी प्रावधानका वारेमा कार्यपत्र प्रस्तुतीकरण गर्नु भएको थियो । कार्यपत्र प्रस्तुतीकरणका क्रममा सूचना के हो, सूचनाको हक किन, सूचनाको हकसम्बन्धी विश्वव्यापी सिद्धान्तहरू, सूचनाको हकको संवैधानिक र कानूनी आधार, सार्वजनिक निकायको दायित्व, सूचना अधिकारीको व्यवस्था, सूचनाको हकका विषयमा उजुरी दिने प्रक्रिया र पुनरावेदको व्यवस्था, सूचनाको संरक्षण गर्नुपर्ने र यसको

दुस्त्रयोग गर्दा भोग्नु पर्ने कारवाही त्यस्तै दिनुपर्ने सूचना नदिएका कारण भोग्नु पर्ने सजाय र क्षतिपूर्ति समेतको व्यवस्थाका बारेमा सविस्तार वताउनु भएको थियो । आयोगका उपसचिव कपिल प्रसाद उपाध्यायज्यूले सहभागीहरूमा आफ्नो कार्यपत्र प्रस्तुत गर्ने क्रममा सूचनाको हक के हो ? यसको आवश्यकता किन पर्दछ ? संघ, प्रदेश र स्थानीय तह सबैमा यसको व्यवस्था छ छैन ? नागरिकको मौलिक हक भनेको के हो ? नेपालको संविधानमा सूचनाको हकसम्बन्धी कस्तो व्यवस्था छ ? सूचनाको हकसम्बन्धी कानूनी व्यवस्था र सार्वजनिक निकाय संग सूचना माग्ने विधि आदिका बारेमा बताउनु भएको थियो ।

निजगढ नगरपालिकाका नगरप्रमुख सुरेश कुमार खनालले कार्यक्रममा उपस्थित राष्ट्रिय सूचना आयोगका टोली र कार्यक्रममा उपस्थित सबैलाई धन्यवाद दिँदै सुशासनमा पारदर्शिता, उत्तरदायित्व र जवाफदेहीता हुने हुनाले यसतर्फ सार्वजनिक पदमा बस्नेले विशेष ध्यानदिनु पर्ने कुरा व्यक्त गर्नु भयो । निजगढ नगरपालिकामा हुने सबै विकासका गतिविधिहरू पारदर्शी ढङ्गबाट हुने, त्यसका बारेमा नगरवासीहरूले जुनसुकै समयमा आएर पनि सो को जानकारी लिन सकिने आफूले सूचना लुकाउन दुरुत्साहन गर्ने, जनताले तिरेको करको सहि सदुपयोग भयो भएन भनेर जनताले जान्न र बुझ्न पाउनु उनीहरूको अधिकारको कुरा हो भन्नु भयो । अन्तमा राष्ट्रिय सूचना आयोगले छोटो समयमा सूचनाको हक सम्बन्धमा अन्तरक्रिया कार्यक्रम राखेर निजगढ नगरपालिकाका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी कार्यक्रममा उपस्थित सबैलाई सूचनाको हकका सम्बन्धमा सुसुचित पार्ने काम गरेकोमा कार्यक्रम आयोजकहरूलाई विशेष धन्यवाद दिँदै नगरपालिकाको हरेक क्रियाकलापमा आफू जनताप्रति पूर्ण रूपले जवाफदेही रहने कुरा गर्नुभएको थियो । उक्त कार्यक्रममा करीव ७९ जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

६.८.५ सुनापति गाउँपालिकामा आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम

राष्ट्रिय सूचना आयोगले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ ले निर्धारण गरेका उद्देश्य तथा लक्ष्य प्राप्तिका लागि प्रवर्द्धनात्मक कार्य अन्तर्गत स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, समुदाय र समूहका लागि आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम मिति २०७७ फागुन २६ गते सुनापति गाउँपालिकामा सम्पन्न भयो । उक्त कार्यक्रमलाई सूचना आयोगका शाखा अधिकृत श्रीकृष्ण खत्रीले सञ्चालन गर्नुभएको थियो ।

सुनापति गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष, गीता चौलागाईंले कार्यक्रममा गाउँपालिकाको तर्फबाट स्वागत गर्दै सुनापति गाउँपालिकामा नै कार्यक्रम छनोट गर्नुभएकोमा आभार व्यक्त गर्नुभयो । मन्तव्यका क्रममा उहाँले गाउँपालिकाले निरन्तर सूचना प्रवाह गरिराखेको, सार्वजनिक सुनुवाई, योजना छनोट गर्दा छलफलहरू हुने गरेका विषयमा जानकारी गराउनुभयो । उहाँ आफू न्यायिक समितिमा रहेर काम गर्ने समेत भएकाले सूचनाको हक र न्यायसम्पादनका बारेमा समेत सचेत रहनुपर्ने र सूचना सम्प्रेषण गर्ने गरेको जानकारी गराउनुभयो । आयोगका कानून अधिकृत शान्ति वाग्लेले कार्यक्रममा स्वागत मन्तव्य र उद्देश्यमाथि प्रकाश पार्दै कुनै पनि सूचनामाथिको सहज पहुँच नै सूचनाको हक भएको, मानवलाई प्रत्याभुत गरिएका अधिकारहरूमध्ये सूचनाकोहक सर्वश्रेष्ठ अधिकारका भएको र यसलाई नेपालको संविधानको धारा २७ मा व्यवस्था गरिएको साथै प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने वा पाउने हक हुनेछ भनी मौलिक हकका रूपमा समेत उल्लेख गरिएको वताउनु भयो । सुनापति गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत राममणी काफ्लेले स्वागत मन्तव्य व्यक्त गर्दै सूचना माग भएको अवस्थामा सम्भव भएसम्म तुरुन्तै र यथाशक्य छिटो प्रवाह गर्ने गरेको जानकारी गराउनुभयो । स्वागत मन्तव्यका क्रममा उहाँले नागरिकहरू सचेत भएका र आफूले प्राप्त गर्ने सेवा सुविधा सम्बन्धमा जागरूक हुने र सूचना खोजी गर्ने गरेको पनि बताउनुभयो । नगरपालिकाले प्रवाह गर्ने सेवाहरू र त्यसका लागि जिम्मेवार व्यक्ति तोकिएको, नागरिक वडापत्रको व्यवस्था

गरिएको, विकास निर्माणका आयोजनाहरूमा कार्यक्रम बजेट, उपभोक्ता समिति सहितको विवरण सहितको प्रलेक्स ब्यानर/होर्डिङ्ग बोर्ड राखिने गरेको र सूचनाको हकको कार्यान्वयनका सम्बन्धमा आफ्नो जिम्मेवारी र कर्तव्य पुरा नै गरेको कुरा बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा राष्ट्रिय सूचना आयोगका उपसचिव कपिल प्रसाद उपाध्यायले आफ्नो कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । उहाँले सहभागीहरूमा आफ्नो कार्यपत्र प्रस्तुत गर्ने क्रममा सूचनाको हकको परिभाषा, यसको आवश्यकता, नागरिकको मौलिक हक, नेपालको संविधानमा सूचनाको हकसम्बन्धी भएको व्यवस्था, सूचनाको हकसम्बन्धी कानूनी व्यवस्था र सार्वजनिक निकाय संग सूचना माग्ने विधि आदिका वारेमा बताउनु भएको थियो । अन्तरक्रिया कार्यक्रममा आयोगका सूचना आयुक्त कमला ओली थापाले आफ्नो कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । कार्यपत्र प्रस्तुतीकरणका क्रममा सूचनाको हक यसको परिभाषा, आवश्यकता, विश्वव्यापी मान्यता, नेपालको संवैधानिक इतिहासमा मौलिक हकको व्यवस्था, सूचनाको अधिकार सम्बन्धमा भएका व्यवस्था, सार्वजनिक निकायको दायित्व, सूचना अधिकारीको व्यवस्था, सूचनाको हकका विषयमा उजुरी दिने प्रक्रिया र पुनरावेदको व्यवस्था, सूचना प्राप्त गर्ने कार्यविधि, सूचनाको संरक्षण, सूचनाको वर्गीकरण सम्बन्धी विषयमा प्रकाश पार्नुभएको थियो । सुनापति गाउँपालिकाका अध्यक्ष धावा लामाले राष्ट्रिय सूचना आयोगले सुनापति गाउँपालिकामा नै कार्यक्रम आयोजना गरेकोमा आयोगप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्नुभयो । जननिर्वाचित जनप्रतिनिधिको मुख्य धर्म नै सेवा प्रवाह र जनतालाई सेवा पुऱ्याउनु भएको हुँदा आफूले र गाउँ कार्यपालिकाले सोही मर्म अनुरूप नै निरन्तर कार्य गरिरहेको जानकारी गराउनुभयो । सूचनाको प्रवाहमा पनि गाउँपालिकाले कुनै कुरामा कञ्जुस्याइ नगर्ने र अधिकतम खुलापन कायम गर्ने बताउनुभयो । सुनापति गाउँपालिकामा नै नमूना विद्यालयको लागि योजना छनोट भएको, अस्पताल निर्माणको क्रममा रहेको, कृषि कार्य कफी खेती प्रबर्द्धन, चिया विकास विस्तार, कृषि पर्यटनमार्फत् विकास गर्न फलफूल पकेट क्षेत्र विस्तार गर्न यसलाई व्यवसायिक रूपमा विस्तार गरिदै लगेको विषय जानकारी गराउनुभयो । यस कार्यक्रममा ५९ जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

६.९ राष्ट्रिय सूचना आयोग र प्रदेश सरकारका प्रमुख सचिवहरूबीच बैठक

सूचनाको हक कार्यान्वयन तथा अनुगमनका सन्दर्भमा प्रदेश सरकारका प्रमुख सचिवहरूसँग २०७७ असोज ८ गते राष्ट्रिय सूचना आयोगको आयोजनामा समन्वयात्मक भर्चुअल बैठक सम्पन्न भयो ।

आयोगका सचिव मणिराम ओभाले प्रदेश सरकार प्रमुख सचिवहरूसँगको भर्चुअल बैठकको उद्देश्य, औचित्य र सान्दर्भिकताका बारेमा आफ्ना भनाई राख्दै सहभागीहरूलाई स्वागत गर्नुभएको थियो ।

बैठकमा आयोगका सूचना आयुक्त कमला ओली थापाले सूचनाको हकको कार्यान्वयनमा प्रदेश सरकारको भूमिकाको महत्त्व दर्शाउँदै आफ्नो धारणा राख्नु भएको थियो ।

सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनालीले सूचना माग्ने र प्राप्त गर्ने नागरिकको हकको कार्यान्वयनमा प्रदेश सरकारको सक्रियता अझै बढाउन आवश्यक रहेकोले प्रदेश मातहतका सरकारी निकायलाई सूचनाको हकप्रति जवाफदेही बनाउन प्रदेशका मुख्य सचिव र सचिवहरूबाट सोही अनुसारको भूमिका निर्वाह हुने अपेक्षा आयोगले गरेको विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

आयोगका तर्फबाट सह-सचिव डा. मुकुन्द प्रसाद पौड्यालले प्रस्तुतीकरण गर्नुभएको थियो । प्रस्तुतीकरणमा सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन तथा नियमावलीमा भएको व्यवस्था, सूचना अधिकारी तोक्ने, स्वतः प्रकाशन गर्नुपर्ने, सूचना माग गर्दा सूचना दिनुपर्ने, आयोगले गरेका आदेशहरूको कार्यान्वयन, आयोगले गरेको अनुगमनसम्बन्धी प्रतिवेदनलगायतका विषय समावेश थिए ।

सो भर्तुअल बैठकमा सातै प्रदेशका प्रमुख सचिवहरूले सूचनाको हक सन्दर्भमा भएका कानुनी व्यवस्थाको कार्यान्वयनमा आफ्नो प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभएको थियो ।

बैठकको समापन गर्नुहुँदै प्रमुख सूचना आयुक्त महेन्द्रमान गुरुङले प्रमुख सचिवहरू प्रदेशका प्रशासकीय नेतृत्व भएको हुँदा सूचनाको हकको बारेमा पनि त्यस अनुसारको नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्न आग्रह गर्नुभयो ।

बैठकमा प्रदेश नं. १ का प्रमुख सचिव दिनेश भट्टराई, बाग्मती प्रदेशका प्रमुख सचिव मानबहादुर विश्वकर्मा, गण्डकी प्रदेशका प्रमुख सचिव विष्णुप्रसाद नेपाल, प्रदेश नं. ५ का कानुन सचिव राजेन्द्र थापा, कर्णाली प्रदेशका प्रमुख सचिव चन्द्रमान श्रेष्ठ र सुदुरपश्चिम प्रदेशका प्रमुख सचिव रामकृष्ण सुवेदीले भाग लिनुभएको थियो ।

बैठकमा प्रदेश मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयका सूचना अधिकारीहरूका साथै राष्ट्रिय सूचना आयोगका अधिकृतस्तरसम्मका कर्मचारीहरूको सहभागिता रहेको थियो ।

६.१० विभिन्न भाषाका सञ्चारकर्मी (सम्पादक) हरूसँग सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम

आयोगको वार्षिक कार्यक्रम अनुसार विभिन्न भाषाका सञ्चारकर्मीहरूसँग सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम मिति २०७७ चैत्र ०९ गते अल्फा हाउस वानेश्वर, काठमाडौंमा सम्पन्न गरिएको थियो । कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्री माननीय पार्वत गुरुङले कार्यक्रमको शुभारम्भ गर्नुभएको थियो । दुई सत्रमा बाँडिएको उक्त कार्यक्रमको पहिलो सत्रको कार्यक्रमको शुरुमा आयोगका तर्फबाट आयोगका सचिव डा. मुकुन्द प्रसाद पौड्याले कार्यक्रमको उद्देश्यमाथि प्रकाश पार्दै स्वागत मन्तव्य राख्नुभएको थियो । अन्तरक्रिया कार्यक्रम विभिन्न दृष्टिले महत्वपूर्ण रहेको व्यक्त गर्नुभयो । राष्ट्रिय सूचना आयोगका सूचना आयुक्त कमला ओली थापाले कार्यक्रममा मन्तव्य राख्दै सरकारलाई खुला पारदर्शी बनाउन सूचना आयोगको गठन भएको सूचना आयोग र पत्रकारहरू बीच अन्योन्याश्रित सम्बन्ध रहेको, पत्रकारहरूले पनि सत्यतथ्य समाचार प्रकाशन गरेर आयोगलाई सहयोग पुऱ्याउनु पर्ने वताउनु भयो । आयोगले सूचनाको हकका क्षेत्रमा गरेका कार्यहरूका बारेमा सविस्तार बताउँदै गोरखापत्रमा रहेर आ-आफ्नो मातृभाषामा कलम चलाएर जनतालाई उनीहरूकै भाषामार्फत् देशका हरेक गतिविधिहरूका बारेमा जानकारी दिएर गोरखापत्र लगायत यस क्षेत्रमा कलम चलाउनेहरूले सूचनाको हक कार्यान्वयन गर्ने दिशामा उल्लेख्य कार्य गरेका र यो कार्यक्रमले सहभागीहरूलाई भोलीका दिनमा भनै प्रेरणा प्रदान गर्ने विश्वाससमेत व्यक्त गर्नुभयो ।

कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्री माननीय पार्वत गुरुङले उद्घाटन मन्तव्य राख्ने क्रममा विभिन्न भाषाका सञ्चारकर्मी र सहभागी सबै पत्रकारहरूलाई हार्दिक स्वागत र कार्यक्रममा सहभागी हुनुभएका सहभागीहरूलाई धन्यवाद व्यक्त गर्दै सूचना प्राप्त गर्ने, जानकारी लिने, लुकाएका सूचना प्राप्त गर्न आफ्नो संवैधानिक अधिकार प्रयोग गर्न प्रेरित गर्नुपर्ने, दूरदराजमा अझै पनि नेपाली भाषा बोल्न लेख्न र पढ्न नजान्नेहरूलाई आफ्नै मातृभाषाबाट सूचनाहरू प्राप्त गरुन् भन्ने उद्देश्यबाट ३८ वटा भाषाहरूका माध्यमबाट संयोजन गर्ने काम भएको र यो कार्यक्रमबाट ३८ वटा भाषाहरूमार्फत् सूचनाको हकको बारेमा जानकारी पुग्नमा सहयोग पुग्ने विचार राख्नुभयो ।

प्रमुख सूचना आयुक्तले समापन मन्तव्यका क्रममा संविधानको धारा ६ ले सबै मातृभाषा राष्ट्रभाषा हुने, धारा ७ ले सरकारी काम काजको भाषा नेपाली हुने उल्लेख गरेको र धारा २७ मा सूचनाको हकसम्बन्धी व्यवस्था गरेको प्रसङ्ग उठाउँदै सूचनाको हक नागरिकलाई प्राप्त अधिकारमध्ये सर्वश्रेष्ठ अधिकारका रूपमा सूचनाको हकलाई लिइएको, ३८ वटा मातृ भाषाको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रबर्द्धन गर्दै सूचनाको हकलाई समेत त्यसमा समेटेर लैजान सकेको खण्डमा सूचनाको हकका बारेमा सबैतिर जानकारी गराउन सहयोग मिल्ने भनाइ राख्नु भयो ।

सूचना आयुक्त रत्न प्रसाद मैनालीको अध्यक्षतामा आयोजित दोस्रो सत्रको अन्तरक्रिया कार्यक्रममा आयोगका सचिव डा. मुकुन्द प्रसाद पौड्यालले नेपालमा सूचनाको हक र यसको कार्यान्वयनको अवस्था विषयक कार्यपत्र प्रस्तुत गर्दै सूचनाको हकको संवैधानिक र कानूनी आधार, सार्वजनिक निकायको दायित्व, सूचना अधिकारीको व्यवस्था, सूचनाको हकका विषयमा उजुरी दिने प्रक्रिया र पुनरावेदनको व्यवस्था, सूचनाको संरक्षण गर्नुपर्ने र यसको दुस्प्रयोग गर्दा भोग्नु पर्ने कारवाही त्यस्तै दिनुपर्ने सूचना नदिएका कारण भोग्नु पर्ने सजाय र क्षतिपूर्तिसमेतको व्यवस्थाका बारेमा सविस्तार बताउनु भएको थियो ।

कार्यक्रममा गोरखापत्र दैनिकका नायब कार्यकारी सम्पादन तथा नयाँ नेपाल पृष्ठका संयोजक कुमार विवेकानन्द मिश्र जगत बाशिष्ठ, सहदेब चौधरी, अजितमान तामाङ डा. नवराज कट्टेल, अनिता माभी, आइग्याल लामा, सुमन चेपाङ लगायतका सहभागीले सूचनाको हक र आयोगका बारेमा जिज्ञासा राख्नुभएको थियो ।

सहभागीका तर्फबाट राखिएका जिज्ञासाहरूको जवाफ दिँदै सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनालीले आयोगका गतिविधि, सूचनाको हकको प्रयोग जसका लागि सबै भन्दा आवश्यक छ उनीहरूमा नै यसबारे जानकारी नरहेकोले सूचनाको हकबारे त्यहाँसम्म जानकारी पुऱ्याउने उद्देश्यले कार्यक्रम आयोजना गरिएको बताउदै सूचनाको हक र यसको महत्वलाई नागरिकको त्यो तहसमक्ष पुऱ्याउन सहयोग गर्न आयुक्त मैनालीले सहभागीहरूलाई आग्रह गर्नुभयो । कार्यक्रममा ५० जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

६.११ सूचनामा सर्वव्यापी पहुँचसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय दिवस (सेप्टेम्बर २८)

सेप्टेम्बर २८ लाई सूचनाको सर्वव्यापी पहुँचसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय दिवसका रूपमा मनाउने क्रम सन् २०१५ मा UNESCO को महासभाले घोषणा गरेपश्चात् शुरू भएको थियो । संयुक्त राष्ट्रसंघको महासभाले पनि गत बर्ष अर्थात् १५ अक्टोबर २०१९ मा September-28 लाई प्रत्येक वर्ष सूचनामा सर्वव्यापी पहुँचसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय दिवसका रूपमा मनाउने घोषणा गरेको थियो । त्यस अर्थमा यो संयुक्त राष्ट्र संघले घोषणा गरेपश्चात् सूचनामा सर्वव्यापी पहुँचसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा मनाइएको पहिलो दिवस हो । यस बर्ष असोज १२ गते (सेप्टेम्बर २८) का दिन कोरोना महामारी विद्यमान रहेकाले राष्ट्रिय सूचना आयोगले भर्चुअलरूपमा 'कोरोना महामारीका समयमा सूचनाको हकको महत्व' (Panel Discussion on Access to Information during Corona Pandemic) विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रमको आयोजना गरेको थियो ।

कार्यक्रममा विशेष वक्ताको रूपमा UNESCO Nepal का प्रमुख Christian Manhart ले विपदका बेलामा सूचनाको हकको महत्व थप बढेर जानेसाथै अभै पनि सहज रूपमा सूचना पाउन मुस्किल रहेका क्षेत्रमा थप सुधार गर्दै जानु पर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

नेपाल पत्रकार महासंघका सभापति गोविन्द आचार्यले सूचनाको हकसम्बन्धी कानून ल्याउन महासंघको ठूलो योगदान रहेको तर अभै पनि सूचना पाउने वातावरण बन्न नसकेको अवस्थामा रहेको बताउनुभयो । सूचनाको हकका लागि राष्ट्रिय सञ्जाल, नेपालका संयोजक उमिद बागचन्दले आयोग केन्द्रमा मात्र रहेको, सूचना नदिनेलाई कारवाही हुन नसकेको र सूचना पाउन प्रक्रिया लामो रहेकाले नियमावली संशोधन गर्नु पर्ने विचार व्यक्त गर्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा सञ्जालका बागमती प्रदेश संयोजक शर्मिला पण्डित, प्रदेश २ का संयोजक मनोज रौनियार र विष्णु चौलागाईंले सूचनाको हकको क्षेत्रमा थप कार्य गर्नुपर्ने, सूचना पाउन अभै सहज नभएको, सूचना मागकर्तालाई अनावश्यक दुःख दिने गरिएको, आयोगबाट गरिने निर्णयलाई छिटोछरितो बनाउनु पर्ने र स्थानीय तहमा सूचनाको हकबारे आयोगबाट प्रबर्द्धनात्मक कामलाई प्रथमिकता दिनुपर्नेजस्ता विषयहरू उठाउनुभएको थियो ।

कार्यक्रममा राष्ट्रिय सूचना आयोगका सूचना आयुक्त कमला ओली थापाले यस दिवसको महत्व, संयुक्त राष्ट्र संघले यो दिवस घोषणा गरेको कारण र आयोगले गरेका कार्यहरूका बारेमा जानकारी गराउनु भएको थियो । आयोगका

अर्का सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनालीले कोरोना महामारीका बेला अभियन्ताहरूले नागरिकलाई सचेत बनाउनु पर्ने, सूचना मागकर्ताको सुरक्षा तथा आयोगले यस विषयमा गरेका कार्यहरूसहित आफ्नो धारणा व्यक्त गर्नुभएको थियो । कार्यक्रमका सभापति तथा आयोगका प्रमुख सूचना आयुक्त महेन्द्रमान गुरुङले कार्यक्रम समापन गर्दै संयुक्त राष्ट्रसंघले घोषणा गरेपछि सो दिवस पहिलो पटक औपचारिक रूपमा मनाउन लागिएको उल्लेख गर्नुभयो । सूचनामा सर्वव्यापी पहुँच सम्बन्धी अन्तराष्ट्रिय दिवसका अवसरमा सबैमा शुभकामना व्यक्त गर्दै उहाँले सूचनाको हकलाई कार्यान्वयन गर्न, थप बलियो बनाउन, यसलाई अझै नागरिकमैत्री बनाउन, कानुनी व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्न सबैको साथ र सहयोग आवश्यक पर्नुका साथै आयोग आफ्नो जिम्मेवारी पूरा गर्न प्रतिबद्ध रहेको धारणा व्यक्त गर्नुभयो । आयोगका सचिव मणिराम ओझाले कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै कार्यक्रमको उद्देश्यमाथि प्रकाश पार्नु भएको थियो । सो कार्यक्रम दुई घण्टा चलेको थियो ।

६.१२ सञ्चारकर्मी, अभियन्ता, पेशागत संघ/संस्थामार्फत् सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रम

राष्ट्रिय सूचना आयोगले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ ले निर्धारण गरेका उद्देश्य तथा लक्ष्य प्राप्तिका लागि प्रबर्द्धनात्मक कार्य अन्तर्गत संचारकर्मी अभियान्ता, पेशागत संघ संस्था मार्फत सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रम आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा सञ्चारकर्मी अभियान्ता, पेशागत संघ संस्था मार्फत सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रम काभ्रेपलाञ्चोकको धुलिखेल र ललितपुरको महालक्ष्मी नगरपालिकामा गरी सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रम २ वटा सम्पन्न भयो । उक्त कार्यक्रममा ५०/५० जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

६.१३ सञ्चार माध्यमबाट सूचनाको हक सम्बन्धमा भएका प्रबर्द्धनात्मक कार्यक्रम

राष्ट्रिय सूचना आयोगको आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार आयोगले जनताको सूचनाको हक सुरक्षित गर्न विभिन्न प्रयास गरिरहेको छ । यसै सन्दर्भमा आयोगको वार्षिक कार्यक्रम अनुसार रेडियो नेपाल, नेपाल टेलिभिजन तथा गोरखापत्र दैनिकमार्फत् सूचनाको हक सम्बन्धमा जानकारीमूलक, सन्देश एवम् सूचनामूलक तपशीलका कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण कार्य सम्पन्न भयो ।

६.१३.१ राष्ट्रिय सूचना आयोग र रेडियो नेपालको सहकार्यमा सम्पन्न कार्यक्रम

राष्ट्रिय सूचना आयोगको आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार आयोगले जनताको सूचनाको हक सुरक्षित गर्ने प्रयोजनार्थ रेडियो नेपाल संगको सहकार्यमा सूचना हाम्रो अधिकार कार्यक्रम निर्माण तथा प्रसारण गर्ने सम्झौता भई सोही अनुस्य २१ वटा कार्यक्रमहरू रेडियो नेपालबाट प्रसारण भएका थिए । रेडियो नेपालबाट प्रसारण भएका १५ मिनेटका यी २१ वटा कार्यक्रमले नेपालका विकट तथा दूरदराजमा रहेका नागरिकहरूलाई समेत सूचनाको हकका बारेमा महत्पूर्ण जानकारीहरू प्रसारण गरी सुसूचित गराई जनचेतना अभिवृद्धि भएको अनुभूति आयोगले गरेको छ ।

६.१३.२ राष्ट्रिय सूचना आयोग र गोरखापत्र संस्थानको सहकार्यमा भएका कार्यक्रम

राष्ट्रिय सूचना आयोगको आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार आयोगले जनताको सूचनाको हक सुरक्षित गर्न गोरखापत्र संस्थानसंगको सहकार्यमा गोरखापत्र मार्फत सूचनाको हक सम्बन्धमा जानकारीमूलक, संदेशमूलक एवं सूचनामूलक सामाग्रीहरू प्रकाशन गर्न सम्झौता भई १५ वटा जानकारीमूलक, संदेशमूलक एवं सूचनामूलक सामाग्री प्रकाशन गरिएका थिए । यस कार्यक्रमले नेपालका सुगम तथा दुर्गम भेगमा रहेका नागरिकहरूले आफ्नो सूचनाको हक र अधिकारका बारेमा पढ्ने मौका पाई सूचनाको हकका सम्बन्धमा आम नागरिकहरू सुसूचित भएको अनुभव आयोगले गरेको छ ।

६.१३.३ राष्ट्रिय सूचना आयोग र नेपाल टेलिभिजनको सहकार्यमा सम्पन्न भएका कार्यक्रम

नेपाल टेलिभिजनसंगको सहकार्यमा सूचना मेरो हक कार्यक्रम निर्माण तथा प्रसारण गर्न सम्झौता भई सोही अनुसूच्य प्रत्येक महिना नेपाल टेलिभिजनबाट १० वटा त्वपि कजयध कार्यक्रमहरू प्रसारण गरेका थिए । यी १० वटा श्रृङ्खलाहरू आयोगका प्रमुख सूचना आयुक्त, सूचना आयुक्त, सचिव, पूर्व सचिव, पूर्व पदाधिकारीहरू र अन्य सूचना प्रवाहको क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान गर्नुभएका व्यक्तित्वहरू सहभागी भई सञ्चालन भएकाले सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धन, जनचेतना तथा पारदर्शीताका क्षेत्रमा महत्वपूर्ण योगदान भएको ठानिएको छ । यस कार्यक्रमले शहरी एवं विद्युत लाईन पहुँच भएको स्थानहरूका जनतालाई संविधानमा व्यवस्था भएको सूचनाको हकको बारेमा प्रष्ट्याउने एवं जनचेतना अभिवृद्धि गराउने कार्य भएको आयोगको ठम्याई रहेको छ । कार्यक्रमका वक्ताहरू सूचनाको हकका बिषयमा विज्ञ रहनुले पनि आम जनसमुदायमा सूचनाको हकका बारेमा प्रत्येक नागरिक देशका सर्जक हुन भन्ने अनुभूति गराएको आयोगले महसुस गरेको छ ।

६.१४ आर.टी.आई. अडिट

राष्ट्रिय सूचना आयोगले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा संघीय मन्त्रालयहरू, तिनको सम्पर्कमा रहेका केन्द्रीयस्तरका निकायहरू र विभागहरूको आरटीआई अडिट गर्दै आएकोमा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा पूर्व पदाधिकारीहरू, पूर्व सचिव, र अन्य सूचना हक सम्बन्धी क्षेत्रमा काम गर्ने विज्ञ व्यक्तित्वहरूबाट २२ वटा संघीय मन्त्रालय र सो माताहतका केन्द्रीय निकायहरूको आरटीआई अडिट सम्पन्न गरियो । उक्त प्रतिवेदन कोरोना महामारीका कारण भर्चुअल बैठक, स्थलगत परीक्षण, छलफल, अन्तर्क्रिया, प्रश्नोत्तर र अवलोकन विधिबाट गरिएको छ । सो परीक्षणका निम्ति राष्ट्रिय सूचना आयोगले आयोगका पूर्व सूचना आयुक्तः कृष्णहरि बास्कोटा, सूचना आयुक्तहरू किरण कुमार पोखरेल र यशोदादेवी तिमिसिना तथा नेपाल पत्रकार महासंघका वर्तमान सभापति गोविन्द आचार्य र पूर्व सभापतिहरू तारानाथ दाहाल, धर्मेन्द्र भालाई छनोट गरेको थियो भने प्रतिवेदन तयारीका लागि नेपाल सरकारका पूर्व सचिव श्रीराम पन्तलाई छनौट गरेको थियो ।

आयोगबाट तर्जुमा गरी उपलब्ध गराइएको १० पूर्णाङ्कका १० वटा प्रश्नको आधारमा १०० पूर्णाङ्क निर्धारण गरी परीक्षण गरिएको थियो । प्रतिवेदनमा ६ अध्याय र ६ अनुसूची रहेका छन् । पहिलो अध्यायमा अध्ययनको पृष्ठभूमि, विधि, उद्देश्य, औचित्य र सीमाहरू प्रस्तुत गरिएको छ । दोस्रो अध्यायमा अध्ययनको नतिजा र सूचकाङ्कहरूको प्रस्तुति विश्लेषण गरिएको छ । तृतीय अध्यायमा मन्त्रालयगत कार्यान्वयको स्थिति तथा परीक्षकका निष्कर्ष र सुभावहरूलाई सम्पादन गरी एकीकृत रूपमा राखिएको छ । पाँचौ अध्यायमा परीक्षकहरूले दिएका सुभावहरूमध्ये धेरै समान भएका आवश्यक महत्वपूर्ण ठानिएका सुभावहरूलाई सङ्क्षेपीकरण गरी प्रस्तुत गरिएको छ । छैटौ अध्यायमा विगत २०७३ देखि सुरु भएको आरटीआर अडिटबाट प्राप्त सुभावहरूको सारसङ्क्षेप प्रस्तुत गरिएको छ ।

राष्ट्रिय सूचना आयोग गठन भएपश्चात् सूचनाको हकको क्षेत्रमा भएगरेका कामकारवाहीको सकारात्मक ढङ्गबाट मूल्याङ्कन गरी सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलनका लागि गर्नुपर्ने थप काम तत्काल प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न गराउन र भविष्यको लागि सुधारका उपायहरू अपनाउने उद्देश्यले यो आरटीआई अडिट सुरु गरिएको हो । यस्तो आरटीआई अडिट गर्ने मुलुकमध्ये दक्षिण एसियामै सम्भवतः नेपाल नै पहिलो देश हो । विगत वर्ष र चालु वर्षको परीक्षणका प्रतिवेदनहरूबाट धेरै चेतनाको विकास भएको र धेरै नै सकारात्मक उपलब्धिहरू हासिल भएको पाइएको छ । विगत बर्ष र चालु बर्षका अडिटका प्रतिवेदनहरूबाट केन्द्रीयस्तरका संघीय निकायहरू सबैले सूचना अधिकारी नियुक्त गरेका, स्वतःप्रकाशन सम्बन्धी विवरणहरू वेबसाइटमा राख्ने गरिएको, सूचना माग र प्रवाहको छुट्टै रजिष्टर र अभिलेख राख्न सुरु गरिएको, तालिम केन्द्रहरूले सूचनाको हकको विषय तालिम पाठ्यक्रममा राखेको र पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले माध्यमिक शिक्षाको पाठ्यक्रममा यो विषय पनि राखेको पाइएको छ । राष्ट्रिय सूचना आयोगबाट दिएको

निर्देशन पालना गरेको तथा आयोगको आदेश र फैसला अनुसार सूचना दिएको पाइएको छ । यति छोटो अवधिमा यति उपलब्धी हासिल हुनुलाई सूचनाको हकको कार्यान्वयनको अवस्थाको सकारात्मक पक्ष मान्न सकिने पनि सूचनाको हकको कार्यान्वयनको क्षेत्रमा धेरै काम गर्न अभै बाँकी रहेकोले ती कार्य सम्पन्न गर्न सुभाव दिँदै परीक्षक/प्रतिवेदकले सार्वजनिक निकाय, पदाधिकारी र आयोगको ध्यानाकर्षण समेत गरेका छन् । सूचना अधिकारीलाई अभ सक्रिय बनाउनुपर्ने बरिष्ठ अधिकृतलाई सूचना अधिकारी तोक्नु पर्ने, सूचना अधिकारीको पहुँचमा सूचना पुग्नुपर्ने, सूचना नदिने शाखा वा पदाधिकारीलाई पनि सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनको दायरामा ल्याउनुपर्ने सुभाव परीक्षक/प्रतिवेदकबाट प्राप्त भएको छ । साथै सूचना अधिकारीलाई प्रोत्साहन र वृत्तिविकासका अवसर तथा सुविधा बृद्धि गर्नुपर्ने सुभाव दिइएको छ । आरटीआई अडिटको प्रक्रियालाई प्रदेश र स्थानीय तहहरूसम्म विस्तार गर्नुपर्ने, ढाँचा अनुसार स्वतः प्रकाशन नगर्ने पदाधिकारीलाई दण्डित गर्नुपर्ने गरी ऐनमा संशोधन गर्नुपर्ने आरटीआई अडिटको सूचकाङ्कहरू परिमार्जन गर्नुपर्ने, आयोगलाई थप प्रभावकारी बनाउनुपर्ने, संवैधानिक निकायमा स्तरोन्नति गर्नुपर्ने सुभाव प्राप्त भएका छन् । आयोगले संघीय, प्रदेश र स्थानीयतहसम्म आफ्नो पहुँच बढाउनुपर्ने र सूचनाको हकको कार्यान्वयनलाई अभ बढी प्रभावकारी बनाउन पहल गर्नुपर्ने देखिएको छ । प्रस्तुत परीक्षणबाट सूचनाको हकको प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट खुला, पारदर्शी, जवाफदेही र उत्तरदायी शासनव्यवस्थाको जग मजबुत हुने र यो कार्यबाट सुशासन कायम हुन गई लोकतन्त्रको सुदृढीकरण हुने भएकोले नेपालको संविधानले प्रत्याभूत गरेको नागरिकको मौलिक हकको कार्यान्वयनबाट सरकारप्रति नागरिकको भरोसा बृद्धि हुने तथा नेपालको शाख अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा बृद्धि हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

६.१५ आयोगद्वारा पुरस्कार वितरण

राष्ट्रिय सूचना दिवसका उपलक्ष्यमाप्रत्येक वर्षभै यस वर्ष पनि सूचनाको हकका क्षेत्रमा उत्कृष्ट योगदान गर्ने देहायका ५ जना अभियन्तालाई विनय कसजु उत्कृष्ट अभियन्ता पुरस्कार, ५ जना सूचना अधिकारीलाई उत्कृष्ट सूचना अधिकारी पुरस्कार र आयोगमा कार्यरत कर्मचारीहरू मध्येबाट ३ जना कर्मचारीहरूलाई उत्कृष्ट कर्मचारी पुरस्कार प्रदान गर्ने निर्णय गरेको छ ।

सि.नं.	सूचना अधिकारीतर्फ	सि.नं.	सूचनाको हकका अभियन्तातर्फ
१	दयाराम तिवारी (मुस्लिम आयोग)	१	अजय कुमार साह, (त्रियुगा नगरपालिका ११, उदयपुर)
२	सुरज कुमार भुजेल (थाहा नगरपालिका मकवानपुर)	२	डा. मुन्ना कुमार, (सिम्रौनगढ नगरपालिका ७, बारा)
३	राजेश चौधरी (प्रदेश निर्वाचन कार्यालय कैलाली)	३	शैलेन्द्र कुमार महतो, (बटेश्वर गा.पा. २ धनुषा)
४	नवराज गिरी (जिल्ला हुलाक कार्यालय ताप्लेजुङ्ग)	४	ईश्वरा तिवारी, (हल्दिवारी गा.पा. ३ भ्रपा)
५	सरोज खतिवडा (जिल्ला हुलाक कार्यालय खोटाङ)	५	राम पुकार रौनियार, (बीरगंज नगरपालिका ८, पर्सा)
उत्कृष्ट कर्मचारी पुरस्कारतर्फ			
१	उप सचिव कपिल प्रसाद उपाध्याय		
२	कानून अधिकृत शान्ति वाग्ले		
३	कम्प्युटर अपरेटर रविन गौतम		

६.१६ सूचना आयुक्तहरूको अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन

सूचना आयुक्तहरूको विश्वव्यापी सञ्जाल (International Conference of Information Commissioner-ICIC) को प्रत्येक वर्ष आयोजना हुने वार्षिक सम्मेलन जुन २३ र २४ मा भर्चुअल माध्यमबाट सम्पन्न भएको छ । गत बर्ष ब्राजिलमा आयोजना हुने भनिएको सम्मेलन कोभिड महामारीका कारण हुन सकेको थिएन । वार्षिक रूपमा आयोजना हुनु पर्ने सम्मेलन भौतिक रूपमा लामो समयसम्म स्थगित गर्नु उपयुक्त नभएकोले कोभिड महामारीको विश्वव्यापी प्रकोपमा यथावत् रहेका कारण यस वर्षको कार्यक्रम भर्चुअल माध्यमबाट सम्पन्न भएको छ । सूचना आयुक्तहरूको सो अन्तर्राष्ट्रिय सञ्जालमा नेपालको तर्फबाट राष्ट्रिय सूचना आयोगसहित विश्वभरिका ६२ आयोगहरू

सदस्य रहेका छन् । यसपटकको सम्मेलन ब्राजिलको Office of the Comptroller General ले आयोजना गरेको थियो । सो सम्मेलन सञ्जालका अध्यक्ष तथा बेलायतका सूचना आयुक्त एलिजावेथ डनहामको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको थियो । अध्यक्षको स्वागत मन्तव्यबाट सुरु भएको बैठकमा ब्राजिलका मन्त्री र Office of the Comptroller General का अध्यक्षले मन्तव्य राख्नु भएको थियो । सञ्जालको दक्षिण अफ्रिकामा सन् २०१९ मा सम्पन्न सम्मेलनबाट ICIC Charter स्वीकृत भई औपचारिकता प्राप्त भएको थियो र चार्टरबमोजिम निर्वाचित कार्यसमिति गठन नभएसम्मका लागि बेलायतका सूचना आयुक्तको अध्यक्षतामा १६ सदस्यीय तदर्थ कार्यकारिणी समिति गठन भएको थियो । उक्त तदर्थ कार्यकारिणी समितिको सदस्यमा राष्ट्रिय सूचना आयोग, नेपालसमेत रहेको थियो ।

सम्मेलनमा सञ्जालको वार्षिक प्रतिवेदन पेश हुनुका साथै ICIC Charter बमोजिमका लक्ष्यहरू प्राप्त गर्न आवश्यक रणनीतिक प्राथमिकताहरू पेश भएको र छलफलपश्चात् स्वीकृत भएको छ । साथै यस अवधिमा भएका केही नयाँ दस्तावेजहरूलाई ICIC Charter को अङ्ग बनाउन पेश भएको संशोधन प्रस्ताव स्वीकृत भएको छ । सम्मेलनमा क्षेत्रगत उपलब्धिहरूको प्रस्तुति राखिएको थियो । सम्मेलनको दोस्रो दिन अष्ट्रेलियाको सूचना आयोगका तर्फबाट Proactive publication of information relating to the Covid-19 pandemic का विषयमा सङ्कल्प प्रस्ताव (resolution) प्रस्तुत भएको थियो । कोरोना महामारी कायम रहेको अवस्थामा सरकार तथा अन्य सार्वजनिक निकायहरूबाट महामारी नियन्त्रण तथा रोकथामका लागि भए/गरेका क्रियाकलाप तथा खर्चका विवरण स्वतः सार्वजनिक गर्न आह्वान गरिएको यस प्रस्तावउपर छलफलपश्चात् स्वीकृत भएको छ । साथै ICIC लाई दीगो रूपमा लैजान आवश्यक स्रोतको व्यवस्थापन सम्बन्धमा भइरहेको छलफल The Future of ICIC का बारेमा गठित कार्यदलले हालसम्म गरेको काम र थप छलफल गर्न राखिएको प्रस्ताव पनि स्वीकृत भएको छ । सम्मेलनमा नेपालका तर्फबाट पहिलो दिन अर्थात् जुन २३ मा राष्ट्रिय सूचना आयोगका प्रमुख सूचना आयुक्त महेन्द्रमान गुरुङ्ग, सचिव भागिरथ पाण्डे र उपसचिव फणिन्द्र दाहालले भाग लिनु भएको थियो भने दोस्रो दिन अर्थात् जुन २४ मा सूचना आयुक्तहरू कमला ओली थापा, रत्नप्रसाद मैनाली र उपसचिव कपिल प्रसाद उपाध्यायले भाग लिनु भएको थियो । सन् २०१९ मा दक्षिण अफ्रिकामा सम्पन्न बैठकले स्वीकृत गरेको सञ्जालको ICIC Charter बमोजिम पहिलो पटक निर्वाचनबाट कार्यसमितिको चयन भएको छ । कार्यसमितिको अध्यक्षमा मेक्सिको National Institute for Transparency, Access to Information and Personal Data Protection (INAI) र सदस्यहरूमा अल्वानिया, बर्मुडा, ब्राजिल, चिली, केन्या, दक्षिण अफ्रिका र संयुक्त राज्य अमेरिकाका सूचना आयोगहरू रहेका छन् । आईसीआईसीको २०२२ को सम्मेलन मेक्सिकोमा आयोजना हुनेछ । स्मरण रहोस्, नेपालका तर्फबाट आईसीआईसीको सदस्य रहेको राष्ट्रिय सूचना आयोगले २०७६ माघ १९ र २०७७ जेठ ६ गते नेपालका संघीय, प्रदेश र स्थानीय तहका सरकारहरूलाई कोरोना रोकथाम र नियन्त्रणका क्रममा भएका निर्णय, क्रियाकलाप र खर्च विवरण सार्वजनिक गर्न तथा नागरिकलाई सही सूचना प्रवाह गर्न आदेश गरेको थियो ।

६.१७ पाँच बर्षे रणनीतिक योजना (२०२१-२०२५)

आयोगको रणनीतिक योजना (२०२१-२०२५) को कार्यान्वयनपश्चात् अब अर्को चरणको रणनीतिक कार्ययोजना (२०२१-२०२५) को तयारी हुँदै गरेको छ । संयुक्त राष्ट्रसंघीय विकास कार्यक्रम (United National Development Programme UNDP) नेपालको प्राविधिक सहयोगमा नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानले यो रणनीतिक कार्ययोजनाले वर्तमान संघात्मक परिस्थितिमा सूचनाको हक प्रबर्द्धनमा अपनाउनुपर्ने कदमहरूको खाकासमेत तयार गर्नेछ । नेपालमा सूचनाको हकको कार्यान्वयनको क्रममा यो योजनाले सूचनाको हकको कार्यान्वयन प्रभावकारी हुने विश्वास गरिएको छ । पाँचबर्षे रणनीतिक कार्ययोजनामा मुख्यतः निम्न विषयहरू समेटिने प्रस्ताव गरिएको छ । सूचनाको हकको कार्यान्वयनको प्रथम स्तम्भका रूपमा रहेको हरेक सार्वजनिक निकायले सूचना अधिकारी तोक्ने

र स्वतः प्रकाशन गर्ने सम्बन्धमा अयोगबाट गरिएको अध्ययनबाट सूचनाको हकको कार्यान्वयन कमजोर रहेको पाइएकोले आमामी दिनमा यी कमजोरी न्यूनिकरण गर्दै र हटाउँदै जानुका साथै सूचनाको हकको कार्यान्वयनमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने सूचना अधिकारीलाई सक्षम, सबल अधिकारसम्पन्न तथा प्रोत्साहित बनाइराख्न नियमित रूपमा प्रशिक्षण दिने व्यवस्थाका लागि स्रोत-साधनको व्यवस्था गरिने विषय समावेश हुनेछ ।

सूचना अधिकारीबाट सूचना उपलब्ध गराउन, प्रत्येक सार्वजनिक निकायले आफूले गरेका निर्णय तथा लिखतको अभिलेख राख्न, स्वतः प्रकाशन गर्न सूचना नियमित रूपमा प्रवाह गरिरहन र भौतिक सुविधा व्यवस्थापन गर्न प्रत्येक सार्वजनिक निकायमा सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रमका लागि प्रत्येक बर्ष बजेट बिनियोजन गर्ने व्यवस्थाका लागि सबै सार्वजनिक निकायका तर्फबाट प्रस्ताव गर्ने र सम्बन्धित सरकारले उपलब्ध गराउने व्यवस्था गर्नुपर्ने विषयहरू यसमा समेटिनेछन् ।

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा २९ ले सूचनादाताको संरक्षण सम्बन्धी महत्वपूर्ण व्यवस्था गरेकोले सार्वजनिक निकायमा भएको वा भइरहेको वा हुनसक्ने भ्रष्टाचार, अनियमितता र प्रचलित कानून बमोजिम अपराध मानिने कुनै कार्यको सूचना दिनु सम्बन्धित सार्वजनिक निकायका कर्मचारीको दायित्व हुनेछ भनी गरिएको व्यवस्थाको कार्यान्वयनका लागि सूचनादाताको संरक्षणसम्बन्धी यिमावली ल्याउनुपर्ने विषयहरू समेटिनेछन् ।

नेपालको संविधानले तीन तहको शासकीय संरचनाबाट बनाएको र प्रदेश तथा स्थानीय स्तरका सार्वजनिक निकायहरूबाट नागरिक तहमा अधिकतम सेवा प्रवाह हुने व्यवस्था गरेको छ । यसका कारण सूचनाको हकको प्रयोग अर्थात् सूचनाको माग स्थानीय तहमा बढी हुने गरेको छ । तसर्थ, शुरुवाती चरणमा आयोगले प्रत्येक देशमा थोरै कर्मचारी रहने गरी एक एक वटा सम्पर्क कार्यालय खोल्न आवश्यक देखिएको छ । यससँग सम्बन्धित विषयहरू पनि यो रणनीतिक (२०२१-२०२५) योजनामा समावेश हुनेछन् । समग्रमा नेपालमा सूचनाको हकको कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउन विद्यमान ऐन, नियम संगठन र कार्यक्रमगत पक्षहरूको SWOT विश्लेषण गरी प्रस्तावित रणनीतिक योजना तयार हुँदछ ।

६.१८ अन्य निकायहरूद्वारा सम्पन्न कार्यक्रम

६.१८.१ राष्ट्रिय सञ्जाल नेपालसँग अन्तरक्रिया

सूचनाको हकका लागि राष्ट्रिय सञ्जाल, नेपालको आयोजनामा २०७७ भदौ २६ गते भएको अन्तर्क्रिया कार्यक्रममा आयोगका तर्फबाट प्रमुख सूचना आयुक्त महेन्द्रमान गुरुङको प्रमुख अतिथिका रूपमा तथा सूचना आयुक्तहरू कमला ओली र रत्नप्रसाद मैनालीको अतिथिका रूपमा सहभागिता रहेको थियो ।

कार्यक्रममा आफ्नो मन्तव्य राख्दै प्रमुख सूचना आयुक्त महेन्द्रमान गुरुङले सूचनाको हकका क्षेत्रमा सूचनाको हकका अभियन्ताहरूबाट भएका कामको प्रशंसा गर्दै सञ्जाल र अभियन्ताहरूसँग सहकार्य गर्न आयोग सधैं तयार रहेको बताउनुभयो ।

सूचना आयुक्त कमला ओली थापाले अभियन्ताहरूले सूचना मागगर्दा कानूनी पक्षलाई पनि ध्यान दिन अनुरोध गर्दै आयोग नागरिकको हक कार्यान्वयन गर्न प्रतिबद्ध रहेको बताउनु भयो । सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनालीले बदलिदो परिस्थितिसँगै सूचना मागकर्ताको सुरक्षाको विषय गम्भीर भएको बताउँदै यस विषयमा अभियन्ताहरू विशेष चनाखो रहनुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

६.१८.२ Freedom Forum को आयोजनामा Right to information: its uses, challenges and opportunity in present Nepal context विषयक कार्यशाला गोष्ठी

फ्रीडम फोरम, नेपालको आयोजनामा साउन ९ गते भएको Right to information: its uses, challenges and opportunity in present Nepal context विषयक भर्चुअल कार्यशाला गोष्ठीमा

प्रमुख सूचना आयुक्त महेन्द्रमान गुरुङ प्रमुख वक्ताको रूपमा सहभागी हुनु भयो । सो कार्यक्रममा आफ्नो प्रस्तुतीकरण राख्दै प्रमुख सूचना आयुक्त महेन्द्रमान गुरुङले सूचनाको हकजस्तो महत्वपूर्ण संवैधानिक हकको प्रवर्द्धन, सम्बर्द्धन र प्रचलनमा सूचनाको हकको क्षेत्रमा क्रियाशील अभियन्ताहरूको योगदान महत्वपूर्ण रहेको बताउनु भयो । सूचनाको हकको कार्यान्वयनमा विद्यमान चुनौतिहरूको सामना गर्नका लागि आयोग प्रतिबद्ध रहेको जनाउँदै प्रमुख सूचना आयुक्त गुरुङले यसतर्फ सरोकारवाला सबै पक्ष पनि उत्तिकै जिम्मेवार हुनुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभएको थियो । प्रमुख सूचना आयुक्त महेन्द्रमान गुरुङको प्रस्तुतीउपर फ्रिडम फोरमका कार्यकारी प्रमुख तारानाथ दाहाल र नेपाल पत्रकार महासंघका पूर्व सभापति धर्मेन्द्र भाले टिप्पणी गर्नुभएको थियो ।

६.१९ कोरोना भाइरसका कारण हुन नसकेका कार्यक्रम

६.१९.१ आयोग स्थापना दिवस

२०६५ साल बैशाख २२ गते राष्ट्रिय सूचना आयोग गठन भएकोले प्रत्येक वर्ष यो दिनलाई आयोग स्थापना दिवसका रूपमा मनाउने गरिएकोमा कोभिड महामारिको प्रभाव बढ्दै गएको कारणबाट नेपाल सरकारले निषेधाज्ञा जारी गरेको हुँदा यो बर्ष स्थापना दिवस औपचारिक रूपमा कार्यक्रम राखी सम्पन्न हुन सकेन ।

६.१९.२ सूचनाको हकमा महिला सशक्तीकरण

बार्षिक कार्यक्रममा २ वटा कार्यक्रम रहेकोमा देशका विभिन्न जिल्लाहरूमा कार्यरत उपप्रमुख (स्थानीय तह), संचारकर्मी (पत्रकार) अभियन्ता तथा कानून व्यवसायी महिलाहरूलाई सूचनाको हक कार्यान्वयनमा सार्वजनिक निकायको दायित्व र कानूनी प्रावधान विषयक भर्चुअल अन्तरक्रिया कार्यक्रम मिति मिति २०७७ असोज ३० गते भर्चुअल रूपमा सम्पन्न भयो । अर्को जिल्लामा हुने भनेको कार्यक्रम कोरोना महामारीका कारणसम्पन्न हुन सकेन ।

६.१९.३ जिल्लास्तरीय अभिमूखीकरण कार्यक्रम

आयोगले विभिन्न जिल्लामा जिल्लास्तरीय कार्यालय प्रमुख, सूचना अधिकारी, निर्वाचित जनप्रतिनिधि, राजनैतिक दलका प्रतिनिधि, नागरिक समाजका अगुवा, सूचनाको हकका अभियन्ता र सञ्चारकर्मीहरूलाई भेला गराई सूचनाको हकसम्बन्धी अभिमूखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरेको छ । यस कार्यक्रमले कार्यालय प्रमुखहरूको सूचनाको हकको प्रचलनमा लिखित प्रतिवद्धतापत्र नै सार्वजनिक गर्ने अभ्यास बढेको छ । उक्त जिल्लास्तरीय अभिमूखीकरण कार्यक्रम आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा ७ वटा सञ्चालन हुनु पर्नेमा कोरोना महामारीका कारण १ वटा सम्पन्न हुन सकेन ।

६.१९.४ स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, समुदाय र समूहका लागि आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम

राष्ट्रिय सूचना आयोगले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ ले निर्धारण गरेका उद्देश्य तथा लक्ष्य प्राप्तिका लागि प्रवर्द्धनात्मक कार्य अन्तर्गत स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, समुदाय र समूहका लागि आयोजित सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा ७ वटा सञ्चालन हुनु पर्नेमा कोरोना महामारीका कारण २ वटा सम्पन्न हुन सकेन ।

६.१९.५ न्यायाधीश, रजिष्ट्रार, सञ्चारकर्मी अभियन्ता, पेशागत संघसंस्थालगायतसँग सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रम

राष्ट्रिय सूचना आयोगले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ ले निर्धारण गरेका उद्देश्य तथा लक्ष्य प्राप्तिका लागि प्रवर्द्धनात्मक कार्यअन्तर्गत न्यायाधीश, रजिष्ट्रार, सञ्चारकर्मी

अभियान्ता, पेशागत संघसंस्था लगायतसँग सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रम आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा ३ वटा सञ्चालन हुनु पर्नेमा कोरोना महामारीका कारण २ वटा सम्पन्न हुन सकेन ।

६.१९.६ सञ्चारकर्मी अभियान्ता, पेशागत संघसंस्थामार्फत् सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रम

राष्ट्रिय सूचना आयोगले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ ले निर्धारण गरेका उद्देश्य तथा लक्ष्य प्राप्तिका लागि प्रबर्द्धनात्मक कार्यअन्तर्गत सञ्चारकर्मी अभियान्ता, पेशागत संघसंस्थामार्फत् सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रमआर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा ४ वटा सञ्चालन हुनु पर्नेमा कोरोना महामारीका कारण २ वटा सम्पन्न हुन सकेन ।

६.२० कार्यक्रमबाट प्राप्त सुभाव र निष्कर्षहरू

राष्ट्रिय सूचना आयोगबाट देशका विभिन्न भागहरूमा सञ्चालित सूचनाको हकसम्बन्धी अभिमुखीकरण, अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू र सरकारी कार्यालयहरूको अनुगमनका क्रममा प्राप्त भएका मुख्यमुख्य निष्कर्ष एवम् सुभावहरूलाई निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

- सरकारी कार्यालय, राजनैतिक दल, गैरसरकारी संघ/संस्था र निजी क्षेत्रका प्रतिष्ठानमा सूचना अधिकारी तोकिए पनि अझै पनि सर्वसाधारण नागरिकलाई सूचना अधिकारी प्रत्येक कार्यालयमा हुन्छन् भन्ने अवगत नभएको पाइयो ।
- सबै सरकारी निकायले आफूले प्रकाशन गरेको नागरिक बडापत्रमा सूचना माग भएमा सूचना प्रवाह गर्ने अवधि र जिम्मेवारी पदाधिकारी पनि तोकिएको हुनुपर्नेमा कतिपय निकायमा सो उल्लेख गरेको पाइएन ।
- प्रत्येक तीन/तीन महिनामा सबै सार्वजनिक निकायले आ-आफ्नो निकायबाट सम्पादित काम अनिवार्यरूपमा सार्वजनिक गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिनु पर्छ । यस कामको जिम्मेवारी सूचना अधिकारीलाई दिएमा तत् निकायको सूचनामाथि निजको पहुँच पनि सहज हुने देखिन्छ ।
- सार्वजनिक निकायले आफ्ना गतिविधि सम्भव भएसम्म सञ्चारका सबै माध्यममार्फत् सार्वजनिक गर्नु पर्छ । आफ्नो निकायको सूचना विद्युतीय प्रणालीमा अध्यावधिक गरी राख्नु पर्छ । यसबाट नागरिकले माग गरेका बखत तुरुन्त सूचना प्रवाह गर्न सकिने हुन्छ । प्रत्येक निकायले सेवाको प्रकार अनुसार छुट्टा-छुट्टै सफ्टवेयर निर्माण गरी सूचनाको वर्गीकरणसमेत गरी अभिलेखबद्ध हुने पद्धतिमा जानुपर्दछ ।
- संघ, प्रदेश र जिल्ला तथा स्थानीय तहमा सूचना लिने/दिने संस्कृतिको विकास गर्न विविध रचनात्मक कार्य गर्नु पर्ने देखियो । यसका लागि सबै कार्यालयको आन्तरिक बजेटभित्रैबाट सूचनाको हकसम्बन्धी बजेट उपलब्ध गराउनु पर्नेतर्फ सोच्नु पर्ने देखियो ।
- सूचनाको हकको प्रयोग र प्रचलनलाई सहज बनाउनका लागि सूचना माग भएको, माग गरिएको सूचना दिइएको वा नदिइएको विवरण स्पष्ट खुल्ने गरी सबै सार्वजनिक निकायले छुट्टै रजिष्टरमा अभिलेखबद्ध गर्नुका साथै सो विवरण प्रत्येक तीन महिनामा राष्ट्रिय सूचना आयोगलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने देखियो ।
- जिल्लागत कार्यालयहरू तथा संस्थागत रूपमा सूचना प्रवाहका उत्कृष्ट हुने निकाय र व्यक्तिलाई पुरस्कृत गर्ने परम्पराको थालनी गरिएमा सूचनाको हकको प्रचलनले थप उचाई लिने सम्भावना देखियो ।

आयोगका बैठकका निर्णयहरू

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ ले आयोगलाई दिएको जिम्मेवारी, अधिकार तथा कार्यहरू प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न, नीतिगत निर्णयहरू गर्न तथा कार्यक्रमहरूलाई प्रभावकारी बनाउन नियमित रूपमा आयोगको बैठक बसी निर्णयहरू गर्ने गरेको आयोगले गरेका निर्णयहरू आयोगका लागि र सार्वजनिक निकायहरूका लागि पनि उपयोगी र आवश्यक हुने हुँदा ति निर्णयहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा १२ वटा आयोगका बैठकहरू सम्पन्न भएका थिए ।

७.१ बैठक नं. २५२(३)१२ मिति २०७७/०४/१६

निर्णय

१. यस आयोगबाट पहिलो चौमासिकमा सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरूको सम्बन्धमा छलफल भयो । कार्यक्रमहरूमध्ये सूचना आयोगबाट प्रसारण गरिने कार्यक्रमको सम्बन्धमा रेडियो नेपाल, नेपाल टेलिभिजन र गोरखापत्र संस्थानका अधिकारीहरूसँग छलफल गरी कार्यक्रम तय गर्ने ।
२. आ. ब. २०७६/७७ को वार्षिक प्रतिवेदनको सम्बन्धमा छलफल गरी आगामी २०७७ साउन २३ गतेसम्म प्रारम्भिक मस्यौदा तयार गर्ने गरी सबै कर्मचारीहरूलाई परिचालन गर्ने ।
३. सूचना आयोगबाट प्रकाशन गरिने सूचनाको हकसम्बन्धी लेखहरूको संगालो प्रकाशन गर्ने सम्बन्धमा हालसम्म प्राप्त भएका लेखहरूको समीक्षा र प्राप्त हुन बाँकी लेखहरू आगामी साउन २३ गतेभित्र सङ्कलन गर्ने ।
४. सूचना आयोगबाट ३/३ महिनामा प्रकाशन गर्ने बुलेटिन अंग्रेजी र नेपाली भाषामा प्रकाशन गर्ने सम्बन्धमा छलफल भयो ।
५. संघीय संसदको विकास समितिमा भएका छलफल तथा समितिबाट प्राप्त निर्देशनका सम्बन्धमा समीक्षा गरियो ।
६. अन्य विविध विषयमा छलफल भयो ।

७.२ बैठक नं. २५३(३)१३ मिति २०७७/०५/०३

निर्णय

१. हाल देशमा कोरोना महामारीको कारणले मिति २०७७/०५/०३ बुधबार रातिदेखि एक सातासम्मको लागि स्थानीय प्रशासनद्वारा निषेधाज्ञा जारी गर्ने निर्णय गरेको परिप्रेक्षमा कठिनाइ परिरहेको अवस्थामा जनताको सुसूचित हुन पाउने हकलाई पनि उच्च सम्मान गर्दै निरन्तरता दिनु पर्ने हुनाले न्यूनतम कर्मचारीको उपस्थितिमा (बढीमा ५०%) आयोगको काम कारबाही सञ्चालन गर्ने ।
२. सूचना दिवसको अवसरमा मनाइने दिवस यस पटक कोरोना महामारीका कारण भव्यरूपमा मनाउन नसकिएकोले उपयुक्त समय पारेर आगामी दिनमा आयोजना गर्ने ।
३. कोरोना महामारीको बढ्दो संक्रमणलाई ध्यानमा राखी यस आयोगमा भौतिकरूपमा हुने जनसम्पर्क, गुनासो, सूचनाको माग, पुनरावेदन जस्ता कुराहरूलाई व्यक्ति आफैँ उपस्थित भएर प्रक्रियामा जानु भन्दा इमेल, प् ज्याक्स जस्ता विद्युतीय माध्यमबाट गर्नु किफायती, सहज तथा सरल एवम् स्वास्थ्य र सुरक्षाका दृष्टिले समेत प्रभावकारी हुने भएकाले विद्युतीय माध्यमको प्रयोग गर्न सम्बन्धित सबैमा अनुरोध गर्ने ।
४. अन्य विविध विषयमा छलफल भयो ।

७.३ बैठक नं. २५४(३)१४ मिति २०७७/०५/२१

निर्णय

१. आयोगको आ. ब. २०७६/७७ को वार्षिक प्रतिवेदनको प्रारम्भिक मस्यौदाउपर छलफल गरी आयोगका प्रमुख सूचना आयुक्त, सूचना आयुक्तद्वय, सचिव, सहसचिवलगायत अन्य कर्मचारीहरूबाट प्राप्त सुभाव समेतलाई समावेश गरी वार्षिक प्रतिवेदनको मस्यौदा तयार गरी आगामी बैठकमा पेश गर्ने निर्णय गरियो ।
२. सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को समय सापेक्ष संशोधन गर्ने सम्बन्धमा आयोगका सदस्य, कमला ओली थापाको संयोजकत्वमा देहायबमोजिमका सदस्य रहने गरी एक मस्यौदा सुभाव समिति गठन गर्ने
  - २.१ सूचना आयुक्त कमला ओली थापा संयोजक
  - २.२ सहसचिव, राष्ट्रिय सूचना आयोग सदस्य
  - २.३ उपसचिव, राष्ट्रिय सूचना आयोग, पुनरावेदन शाखा सदस्य
  - २.४ प्रतिनिधि सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय सदस्य
  - २.५ कानून अधिकृत, राष्ट्रिय सूचना आयोग, पुनरावेदन शाखा सदस्य-सचिवसमितिले आवश्यकता अनुसार विज्ञ तथा सरोकारवालालाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।
- २.६ नियमावलीमा संशोधन गर्ने विषयवस्तुका सम्बन्धमा सर्वसाधारण र सरोकारवालाहरूबाट राय परामर्शका लागि आयोगको वेबसाइट www.nic.gov.np मा र गोरखापत्रमा सूचना प्रकाशित गर्ने ।
- २.७ कार्यदलको पदावधि कार्य प्रारम्भ गरेको मितिले १५ दिनको हुनेछ ।
३. बैठक लगायत विभिन्न कन्फरेन्सहरूलाई प्रविधिको प्रयोग गरी आगामी दिनमा भर्चुअल मिटिङ्ग गर्न सोको तयारी गर्न प्रशासन शाखाका उपसचिवलाई जिम्मेवारी तोक्ने ।
४. मास्क तथा स्यानिटाइजरको गुणस्तर निर्धारण भए/नभएको, आयुर्वेदिक औषधिका सम्बन्धमा हाल बजारमा आइरहेका र सामाजिक सञ्जालमा आएका विषयवस्तु लगायत विषयका सम्बन्धमा देहायका निकायका पदाधिकारीहरूसँग भर्चुअल मिटिङ्ग गर्ने:
  - ४.१ सचिव, स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय
  - ४.२ सचिव, उद्योग मन्त्रालय
  - ४.३ प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, काठमाडौं महानगरपालिका
  - ४.४ महानिर्देशक, औषधि व्यवस्था विभाग
  - ४.५ महानिर्देशक, गुणस्तर तथा नापतौल विभाग
  - ४.६ महानिर्देशक, आयुर्वेद विभाग
५. यस आयोगबाट हुने बुलेटिन प्रकाशनका सम्बन्धमा सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनालीको संयोजकत्वमा देहायबमोजिमको बुलेटिन प्रकाशन समिति गठन गर्ने
  - ५.१ सूचना आयुक्त, रत्नप्रसाद मैनाली संयोजक
  - ५.२ सचिव, राष्ट्रिय सूचना आयोग सदस्य
  - ५.३ सहसचिव, राष्ट्रिय सूचना आयोग सदस्य
  - ५.४ उपसचिव, राष्ट्रिय सूचना आयोग, प्रशासन शाखा सदस्यसमितिले प्रमुख सूचना आयुक्त, सूचना आयुक्त र अन्य कर्मचारीलाई आवश्यकता अनुसार बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।
६. 'सूचनाको हकका लागि राष्ट्रिय सञ्जाल नेपाल' ले पेश गरेको ध्यानाकर्षण पत्रका सम्बन्धमा छलफल गरी उक्त सञ्जालले दिएका सुभावहरूको लागि धन्यवाद दिई सम्बन्धित ठाउँमा पत्राचार गर्ने ।
७. आयोगको सामाजिक सञ्जालमा आएका जिज्ञासाहरू सङ्कलन गरी सोको सम्बोधन गर्ने सम्बन्धमा

साप्ताहिकरूपमा आयुक्तहरू र आयोगका सचिवसमक्ष प्रगति विवरण पेश गर्न आयोगका एक जना शाखा अधिकृतलाई सचिवालयले जिम्मेवारी तोक्ने ।

८. अन्य विविध विषयमा छलफल भयो ।

७.४ बैठक नं. २५५(३)१५ मिति २०७७/०६/२७

निर्णय

१. आयोगको आ. ब. २०७६/७७ को वार्षिक प्रतिवेदनको प्रारम्भिक मस्यौदा स्वीकृत गरी मुद्रणको लागि सचिवालयलाई जिम्मेवारी दिने ।
२. पुनरावेदक राजु श्रेष्ठले सर्वोच्च अदालतका सम्माननीय प्रधानन्यायाधीश र माननीय न्यायाधीशहरूको गत आ.व. र चालु आ.व. मा पेश गरेको सम्पत्ति विवरण उपलब्ध गराई पाउन मिति २०७६ असोज २ गते दिएको पुनरावेदनउपर आयोगका सचिवद्वारा मिति २०७७/०६/०८ मा सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम २१ को खण्ड (छ) र राष्ट्रिय सूचना आयोगको पुनरावेदनको कारबाही र किनारा गर्ने कार्यविधि, २०७२ को दफा ३ को उपदफा (३.५) बमोजिम गरिएको दरपीठ आदेश सम्बन्धमा बैठकमा जानकारी गराइएको थियो ।
३. आयोगद्वारा मिति २०७७ भाद्र ३१ गते मास्क र स्यानिटाइजरको गुणस्तर सम्बन्धमा स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, औषधि व्यवस्था विभाग, नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभाग, आयुर्वेद विभाग र काठमाडौं महानगरपालिकासँग गरिएको virtual बैठकको समीक्षा गरियो ।
४. मिति २०७७ असोज ८ गते सूचनाको हक कार्यान्वयन सम्बन्धमा राष्ट्रिय सूचना आयोग र प्रदेश सरकारका प्रमुख सचिवहरूबीच virtual समन्वय बैठकको समीक्षा गरियो । बैठकबाट भएका निर्णयहरूको कार्यान्वयनमा जोड दिन आवश्यक देखिएको ।
५. मिति 28 September 2020 अर्थात् २०७७ भाद्र १२ गते सूचनाको सर्वव्यापी पहुँचसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय दिवसका अवसरमा राष्ट्रिय सूचना आयोग र यूनेस्को नेपालको संयुक्त आयोजनामा कोरोना महामारीका सन्दर्भमा सूचनाको हकको महत्व विषयक virtual अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भयो । सूचना आयोग, यूनेस्कोका प्रतिनिधि र सूचनाका अभियान्ताहरूका बीच भएको उक्त कार्यक्रममा सहभागीहरूको उपस्थिति र सक्रिय सहभागिता रहेकाले कार्यक्रम भव्यताका साथ सु-सम्पन्न भएको निष्कर्ष रह्यो । आयोगका सूचना आयुक्त रत्न प्रसाद मैनालीले Freedom Forum for Nepal ले सोही अवसर पारी आयोजना गरेको कार्यक्रममा सहभागिता जनाई सूचनाको हकका सम्बन्धमा अभियान्ताहरूले उठाएका जिज्ञासाहरूको समेत सम्बोधन गर्नु भएको थियो ।
६. वेबमा आधारित अनुगमन मिति २०७७/०३/३० मा स्वीकृत प्रतिवेदनका आधारमा दिएको निर्देशनको कार्यान्वयनको अवस्थाको सम्बन्धमा योजना शाखाले सम्बन्धित निकायमा पत्राचार गर्ने र वेब अनुगमनका कार्यक्रमलाई तीव्रता दिने गरी योजना शाखाले कार्य गर्ने ।
७. सूचना आयोगको रणनीतिक योजना तयारी गर्ने सम्बन्धमा भएको प्रगतिको बारेमा समीक्षा गर्दै आयोगको तर्फबाट आवश्यक सहयोग र समन्वय गर्ने ।
८. अन्य विविध विषयमा छलफल भयो ।

७.५ बैठक नं. २५६(३)१६ मिति २०७७/०६/११

निर्णय

१. यस आयोगको मिति २०७३/०१/३१ को बैठकको निर्णयानुसार सबै जिल्ला प्रशासन कार्यालयका प्रमुख जिल्ला

अधिकारीलाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा २० बमोजिम प्रत्यायोजित अधिकारमा संशोधन गरी देहायको अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने :

- क) सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ को उपदफा (३) र (४) तथा सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम प्रत्येक तीन/तीन महिनामा स्वतः प्रकाशन (Pro-Active Disclosure) नियमित प्रकाशन गर्न तहाँ जिल्लाका सबै सरकारी कार्यालय, स्थानीय तह र सार्वजनिक निकायहरूलाई (सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा २(क)) सरकारी कार्यालय, स्थानीय तह र सार्वजनिक निकायहरूलाई आदेश दिने ।
  - ख) सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ६ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम २४क बमोजिम तहाँ जिल्लाका सबै सरकारी कार्यालय, स्थानीय तह तथा सार्वजनिक निकायमा सूचना अधिकारी तोक्न र तहाँ पदाधिकारीको नाम, सम्पर्क र फोटो सहित विवरण फ्लेक्स बोर्ड (Flex Board) लगायतको उपयुक्त माध्यमद्वारा सार्वजनिक गर्न आदेश दिने ।
  - ग) सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ ख(४) मा सार्वजनिक निकायमा परेको सूचनाको माग सम्बन्धी निवेदन र सोउपर सूचना दिएको विषयलाई पनि ३/३ महिनामा सार्वजनिक गर्नुपर्ने व्यवस्था भए बमोजिम तहाँ जिल्लाका उल्लेखित सबै सरकारी कार्यालय, स्थानीय तह तथा सार्वजनिक निकायहरूमा पर्ने निवेदन र सो बमोजिम सूचना उपलब्ध गराईएको वा इन्कार गरिएको विवरणको छुट्टै अभिलेख राख्न आदेश दिने ।
२. सूचनाको हक सम्बन्धी कानून बमोजिम सार्वजनिक निकायमा सूचना माग गर्न जाने सूचना मागकर्ताको संरक्षण गर्न र सूचना माग गर्ने वातावरण सिर्जना गर्न तथा कुनै सार्वजनिक निकायमा सूचना मागको निवेदन दर्ता हुन नसकेको अवस्थामा प्रमुख जिल्ला अधिकारीले सम्बन्धित सार्वजनिक निकायलाई निवेदन दर्ता गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
  ३. नेपालमा पहिलो पटक तत्कालीन नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०७१ मा मौलिक हकको रूपमा धारा १६ मा सूचनाको हकलाई समावेश गरिएको थियो । त्यसपछि नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ मा सूचनाको हकलाई मौलिक हकको रूपमा बिस्तार गरी धारा २७ मा व्यवस्था गरियो । यसै संवैधानिक सूचनाको हकलाई प्रभावकारी रूपमा प्रचलन गराउन छुट्टै कानूनको निर्माण गरिएको हो । वर्तमान नेपालको संविधानले पनि यसलाई निरन्तरता दिएको छ ।

नेपालको संविधानको प्रस्तावनामा समृद्ध राष्ट्र निर्माण गर्न संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको माध्यमद्वारा दिगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकाङ्क्षा पूरा गर्न संविधान जारी भएको उल्लेख गरिएको छ । संविधानबमोजिम नेपालको सार्वभौमसत्ता र राजकीयसत्ता नेपाली जनतामा निहित रहेको छ । यसैगरी संविधानको धारा २७ मा सूचनाको हकअन्तर्गत प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने र पाउने हक हुनेछ भन्ने व्यवस्था छ । यसरी नागरिकलाई सूचनाको हकको प्रत्याभूति प्रदान गरिएकोले संविधानको यस धाराको कार्यान्वयनका लागि सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ जारी भएको हो ।

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ ले नेपाली नागरिकको सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलन गराउन एक स्वतन्त्र राष्ट्रिय सूचना आयोग रहने कानूनी व्यवस्था गरेको छ । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ मा राज्यका काम कारबाही लोकतान्त्रिक पद्धति अनुरूप खुला र पारदर्शी बनाई नागरिकप्रति जवाफदेही र जिम्मेवार बनाउन, सार्वजनिक निकायमा रहेको सार्वजनिक महत्वको सूचनामा आमनागरिकको पहुँचलाई सरल र सहज बनाउन, राज्य र नागरिकको हितमा प्रतिकूल असर पार्ने सम्बन्धनशील सूचनाको संरक्षण गर्न र नागरिकको सुसूचित हुने हकलाई संरक्षण र प्रचलन गराउने सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गर्न यो ऐन बनाउन परेको उल्लेख गरेको छ ।

नागरिकको सूचना पाउने अधिकारको लागि गठन भएको आयोगले यस बीचमा थुप्रै महत्वपूर्ण कार्यहरू सम्पन्न गरेको छ । सूचनाको हकलाई संघदेखि स्थानीय तहसम्मका सार्वजनिक निकाय, नागरिक तथा सूचनाको हकका अभियन्ताहरूसम्म पुऱ्याउने तथा सूचनाको हकसम्बन्धी कानूनी व्यवस्थाको पालना गर्न गराउन उत्प्रेरित गरेको छ । आयोगमा प्राप्त उजुरीहरूको फर्छ्यौट दर ९५ प्रतिशतभन्दा बढी छ । नियमित रूपमा आयोगले अन्तरक्रिया तथा अन्य कार्यक्रमहरूमार्फत् सूचनाको हक, कानूनी व्यवस्था तथा प्रयोगका बारेमा सचेतना गराउने काम गरिरहेको छ । संविधान र कानूनले प्रत्याभूत गरेको सूचना प्राप्त गर्ने अधिकारको अधिकाधिक सदुपयोग गर्न आमनागरिकलाई आयोगले उत्प्रेरित गर्दै आएको छ ।

नेपालको संविधानले तीन तहको शासकीय संरचनाको व्यवस्था गरेबमोजिम सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ मा संसोधन गरी प्रदेश तथा स्थानीय तहमा रहेका सार्वजनिक निकायहरूलाई पनि यसको कार्यक्षेत्रभित्र पारेपश्चात् यसरी प्रदेश तथा स्थानीय तहमा गठन हुने सार्वजनिक निकायहरूमा सूचनाको हकको प्रभावकारी कार्यान्वयन गराई संविधानले कायम गरेको सार्वजनिक निकायहरूमा रहने सूचनामा सर्वसाधारण नागरिकको पहुँच पुऱ्याई सुशासनको अनुभूति दिनु पर्ने चुनौति थपिएको छ । आगामी दिनहरूमा आयोगको ध्यान तथा कार्यक्रमहरू यसतर्फ निर्देशित हुन आवश्यक भएको छ । नयाँ संविधानले अङ्गीकार गरेको तीन तहको शासकीय स्वरूप अनुरूप प्रदेश तथा स्थानीय तहका सार्वजनिक निकायहरूमा केही हदसम्म सचेतनाका कार्यक्रम भएको भए पनि थप सचेतनामूलक कार्यक्रमको आवश्यकता छ । यसका लागि सातै प्रदेश र ७५३ स्थानीय तहका वडा तहसम्मै पुऱ्याउन जरूरी छ । सूचनाको हकसम्बन्धी कानूनले सूचना माग्न पाउने र प्राप्त गर्ने हक नागरिकलाई दिएको छ । अहिलेसम्म सामान्यतः सूचनाको हकको प्रयोग सञ्चारकर्मी र अभियन्ताहरूले बढी प्रयोग गरेको पाइन्छ । नागरिक तहसम्म पुऱ्याउन सकियो भने मात्र सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनले गरेको व्यवस्थाको सार्थकता हुनेछ ।

आयोगमा प्राप्त हुने पुनरावेदनको सङ्ख्या हेर्ने हो भने दिनानु दिन यो सङ्ख्या बढिरहेको अवस्था छ । आयोगमा प्राप्त पुनरावेदनहरूको सङ्ख्या र प्रकारको अध्ययन गर्ने हो भने गत वर्ष ५० प्रतिशतभन्दा बढी पुनरावेदन स्थानीय तहसँग सम्बन्धित छन् । यसबाट संघीयताको कार्यान्वयन भइरहेको र नागरिकसँग सीधै सम्पर्क र काम हुने भएको कारणबाट पनि स्थानीय तहमा धेरै सूचना माग हुने गरेको स्पष्ट छ । नेपाल सरकारले पटकपटक विभिन्न माध्यमबाट सुशासन कायम गर्न प्रतिबद्धता व्यक्त गरेको र सुशासन कायम गर्नका लागि अत्यन्त आवश्यक संविधानले नै सुरक्षित गरेको सूचनाको हकलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने आवश्यकता रहेको तथ्य यथार्थ हो । संघीयता कार्यान्वयनसँगै सार्वजनिक निकायहरूको सङ्ख्या बृद्धि भैरहेको अवस्था छ । राष्ट्रिय सूचना आयोगलाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनले पुनरावेदन सुन्ने निकायका रूपमा मात्र नलिई सूचनाको हकको सम्बर्द्धन, प्रबर्द्धन र प्रचलन गर्ने गराउने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ । प्रभावकारी रूपमा जिम्मेवारी निर्वाह गर्न अहिलेको सानो जनशक्ति र घट्दो बजेटले समस्या पारिरहेको यथार्थ हो । यसै भावनालाई ध्यानमा राखी सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम २० उपनियम (२) ले आयोगको सचिवका रूपमा नेपाल सरकारले निजामती सेवाको राजपत्रांकित विशिष्ट श्रेणीको कुनै अधिकृतलाई आयोगको सचिवको रूपमा काम गर्न तोक्ने व्यवस्था भएको र यसबमोजिम आयोग स्थापना कालदेखि नै कार्यान्वयन भइरहेको अवस्था छ । नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को २०७७।०७।२० को बैठकबाट यस आयोगको संगठन संरचना र दरबन्दी तेरिजमा संशोधन गरी आयोगको सचिव निजामति सेवाको राजपत्रांकित प्रथम श्रेणीको पदाधिकारी रहने व्यवस्था गरेको जानकारी प्राप्त हुन आएको छ ।

आयोगको संगठन संरचना बारेमा प्रस्ताव पेश गर्दा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले यस आयोगसँग कुनै छलफल वा परामर्श नगरी केही कारणहरूलाई आधार बनाएको पाइन्छ । केन्द्रदेखि प्रदेश र स्थानीय तहसम्म

राजनैतिकदेखि सरकारी र गैरसरकारी संस्थाहरूजस्ता सार्वजनिक निकायहरूमा मौलिक हकहरूमध्ये महत्वपूर्ण रहेको सूचनाको हकसम्बन्धी व्यवस्थाको प्रबर्द्धन, सम्बर्द्धन र प्रचलन गर्न गराउन स्थापित यस आयोगसँग संवैधानिक आयोगका रूपमा रहेका सीमित अधिकार र कार्यक्षेत्र भएका आयोगहरूको तुलना गरी साचिवको पद रा.प. प्रथम श्रेणीको रहने व्यवस्था उपयुक्त छ भन्नु र संगठन संरचनालाई छरितो बनाउने नाममा संगठनको औचित्य, महत्व, कार्यबोभ, सचिवले सम्पादन गर्नुपर्ने जिम्मेवारीको संवेदनशीलतालाई ध्यान नदिई विशिष्ट श्रेणीबाट रा.प. प्रथम श्रेणीको दरबन्दी कायम गरिनु उपयुक्त हुने देखिंदैन । यस बारेमा उक्त मन्त्रालयले कुनै अध्ययन गरेको यस आयोगको जानकारीमा नआएको तथा यसैगरी सार्वजनिक खर्च पुनरावलोकन आयोगको प्रतिवेदनमा उल्लेख नै नगरेको संस्थाको बारेमा त्यसैको बहानामा दरबन्दी मिलान गर्नु कति युक्तिसंगत र उपयुक्त हुन्छ भन्ने विषय गम्भीर छ ।

उल्लेखित कारणहरूले गर्दा कुनै पनि निकायको दरबन्दी पुनरावलोकन वैज्ञानिक अध्ययनबिना गर्दा यसबाट पर्ने प्रभावतर्फ मन्त्रालयको ध्यान गएको देखिंदैन । पदाधिकारीको दरबन्दी कायम गर्दा आयोगले सम्पादन गर्ने कार्यको प्रकृति र महत्वलाई ध्यानमा राखिएको हुन्छ । राष्ट्रिय सूचना आयोगले सम्पादन गर्ने कार्यको प्रकृति र महत्वलाई ध्यानमा राखेर नै आयोगको सचिवमा राजपत्रांकित विशिष्ट श्रेणीको कर्मचारी रहने व्यवस्था गरेको स्पष्ट छ । तसर्थ, यस आयोगको सचिवको रूपमा राजपत्रांकित विशिष्ट श्रेणीको कर्मचारी नै रहने व्यवस्था कायम गर्न नेपाल सरकारका मुख्य सचिवमार्फत् नेपाल सरकारमा आयोगको सचिवालयले अनुरोध गर्ने । यसरी संगठन संरचना परिवर्तन गर्दा यस आयोगसँग परामर्श तथा छलफल नगरिएकोप्रति आयोगको गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको छ ।

४. मुलुकभरका विद्यालयहरूमा सूचनाको हक कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा आयोगबाट आदेश गरी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
५. South Asian Forum of Information Commissionner को स्थापना गर्ने सम्बन्धमा अध्ययन गरी Protocol Charter तयार गरी पेश गर्न देहायबमोजिमको समिति गठन गर्ने :

५.१ सचिव, राष्ट्रिय सूचना आयोग	संयोजक
५.२ प्रतिनिधि (उपसचिवस्तर) परराष्ट्र मन्त्रालय	सदस्य
५.३ प्रतिनिधि (उपसचिवस्तर) सूचना तथा सञ्चार प्रविधि मन्त्रालय	सदस्य
५.४ उपसचिव, योजना शाखा, राष्ट्रिय सूचना आयोग	सदस्य-सचिव
५.५ समितिले आफ्नो जिम्मेवारी १५ दिनभित्र पूरा गर्ने ।	
६. विविध विषयमा छलफल भयो ।

७.६ बैठक नं. २५७(३)१७ मिति २०७७/०९/२८

निर्णय

१. चालू आर्थिक वर्षको हालसम्म सम्पन्न भएका कार्यक्रमहरू बारेमा छलफल भयो । हालसम्म सम्पन्न कार्यक्रमहरू उपलब्धिमूलक रहेको आयोगको ठहर रहेको छ र स्थानीय तहमा सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरूमा सहभागी छनौट गर्दा सबै समूहको सहभागिता हुने गरी थप समावेशी तथा प्रभावकारी बनाउँदै लैजाने ।
२. सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावलीमा हालै भएको संशोधनको बारेमा जानकारी भयो । नियमावली संशोधन गर्दा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३८ बमोजिम आयोगसँग परामर्श गर्नु पर्ने व्यवस्था भएको तर्फ सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयका सचिवको ध्यानाकर्षण गराउने ।
३. सूचनाको हकको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि अन्य कार्यका अतिरिक्त देहाय बमोजिमको व्यवस्था गर्न गराउन नेपाल सरकारका सार्वजनिक निकायहरूका हकमा नेपाल सरकारका मुख्य सचिव, प्रदेश सरकारका सार्वजनिक निकायहरूका हकमा प्रदेश सरकारका प्रमुख सचिव र स्थानीय तहका सार्वजनिक निकायहरूका हकमा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयका सचिव मार्फत अनुरोध गर्ने ।

- ३.१ प्रत्येक सार्वजनिक निकायले सूचनाको हक सम्बन्धी कार्यक्रम तथा बजेट अनिवार्य रूपमा राख्ने व्यवस्था गर्ने । (कार्यक्रम प्रस्ताव गर्दा सूचनाको हक सम्बन्धमा सरोकारवालाहरूसँग अन्तरक्रिया, छलफल तथा नागरिकहरूका लागि सूचनाको हक सम्बन्धी अभिमूखीकरण, सूचाको हक सम्बन्धी ब्रोसर तथा पुस्तिका प्रकाशन इत्यादी)
  - ३.२ प्रत्येक सार्वजनिक निकायले सूचनाको हकसम्बन्धी कानून अन्तर्गत प्रकाशन गर्नु पर्ने स्वतः प्रकाशनका लागि पर्याप्त बजेटको व्यवस्था गर्ने ।
  - ३.३ प्रत्येक सार्वजनिक निकायले सूचना अधिकारी लक्षित तालीम र अभिमूखीकरणका कार्यक्रमका साथै सहज र सजिलोका लागि मोबाइल, सिम कार्ड, इन्टरनेट तथा मसलन्दका लागि उपयुक्त व्यवस्था गर्ने गराउने ।
  - ३.४ प्रत्येक सार्वजनिक निकायले सूचना मागकर्ताको सहजताका लागि सूचना कक्ष तथा निवेदनको नमूना तथा बस्ने, प्रतिक्षा गर्ने कक्षको व्यवस्था गर्ने गराउने ।
४. राष्ट्रिय जनगणना २०७८ का सन्दर्भमा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा १९ को देहाय खण्ड (ग), (च) र (छ) अनुसार नेपाल सरकार, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागका महानिर्देशकको नाममा निम्न आदेश जारी गरिएको छ । यसको बोधार्थ राष्ट्रिय योजना आयोगका सचिवलाई लेखी पठाउने ।
- ४.१ राष्ट्रिय जनगणना के हो ? यसमा सबैले सहभागी हुन किन आवश्यक छ ? सहि जानकारी दिन किन महत्वपूर्ण छ ? साथै दिइएको जानकारी गोप्य रहन्छ भन्ने बिषयमा नागरिकलाई विश्वास दिलाउने बिषयहरूमा व्यापक प्रचार प्रसार गर्नु ।
  - ४.२ राष्ट्रिय जनगणनाका क्रममा नागरिकको हक अधिकार र गणकको दायित्वका बारेमा स्पष्ट खुल्ने विवरणसहितको पुस्तिका वितरण गर्नु ।
  - ४.३ राष्ट्रिय जनगणनाका सन्दर्भमा गरिने प्रचार प्रसार सामाग्री, नेपाली भाषा लगायत अपाङ्गता भएकाहरूलाई हुने गरी र स्थानीय रूपमा प्रचलनमा रहेका राष्ट्रिय भाषाहरूमा पनि प्रकाशन तथा प्रसारण गर्ने व्यवस्था मिलाउनु ।
  - ४.४ नागरिकलाई सूचना प्रवाह गर्ने काममा संघीय सरकारले प्रदेश सरकार र स्थानीय तहसँग पनि समन्वय गरी सबै प्रदेश र सबै स्थानीय तहबाट यसबारे आवश्यक सूचना प्रवाह गर्ने प्रबन्ध मिलाउनु ।
  - ४.५ स्थानीय स्तरमा रहेका आमसञ्चारका माध्यमहरूको व्यापक प्रयोग गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाउनु ।
  - ४.६ सूचनालाई व्यापक प्रचार प्रसार गर्न अनलाइन, वेबसाइटलगायत सामाजिक सञ्जालको समेत उपयोग गर्नु, स्थान र आवश्यकता अनुसार माइकिङ्ग गर्ने, पर्चा-पम्लेट वितरण गर्ने, फ्लेक्स बोर्ड तथा डिजिटल बोर्ड मार्फत सार्वजनिक गर्ने, स्कूल-कलेजका शिक्षक, विद्यार्थीलाई यसबारे जानकारी दिने र आमनागरिक भेला हुने स्थान तथा कार्यक्रमहरूमा यससम्बन्धी सूचना प्रवाह गर्ने प्रबन्ध मिलाउनु ।
  - ४.७ सम्भव भएसम्म सञ्चारका आधुनिक माध्यम जस्तै मोबाइल, तथा एसएमएस, कलर ट्युन र टोल फ्रि नम्बर मार्फत्समेत आमनागरिकलाई जनगणनाको महत्वबारे सूचना तथा जानकारी सम्प्रेषण गर्नु ।
  - ४.८ जनगणनालाई सफल बनाउन विभिन्न महिला समूह, उपभोक्ता समूहहरू, सामाजिक संघ संस्थाका कर्मचारी, शिक्षक, विद्यार्थीहरूलाई यो राष्ट्रिय अभियानको प्रचार प्रसारमा सहभागी गराउने व्यवस्था गर्ने ।
५. विविध :
- ५.१ South Asian Forum of Information Commissioners को Charter तयार गरी पेश गर्न गठित समितिको म्याद माघ १५ सम्म थप गर्ने ।
  - ५.२ सूचनाको हकसम्बन्धी संस्थाहरूको अन्तर्राष्ट्रिय संस्था International Conference of Information Commissioners (ICIC) को शुरुआत सन् २००३ मा जर्मनीको वर्लिनमा भएको बैठकबाट शुरुआत

भएको हो । यसका ११ वटा बैठकहरू भै सकेका छन । साउथ अफ्रिकाको जोहन्सबर्गमा सन् २०१९ को मार्च १३ मा सम्पन्न ११ औं सम्मेलनले स्वीकृत गरेको The ICIC Johannesburg Charter मार्फत् औपचारिक निर्वाचन गर्ने लगायतको निर्णय भएको हो । आपसी हित तथा उत्तरदायित्व र पारदर्शितामा सुधार गर्नका लागि संस्थाका सदस्यहरूलाई एक अर्कामा जोड्ने, विश्वव्यापी फोरम स्थापना गर्नु यस संस्थाको लक्ष्य रहेको छ । संस्थामा १० सदस्यीय कार्यकारणी समिति रहने व्यवस्था रहेको छ । निर्वाचन भएर कार्यकारणी समिति गठन हुन बाँकी रहेको हुँदा अहिले १६ सदस्यीय तदर्थ कार्यकारणी समिति गठन गरिएको छ । यसमा अल्बर्टा (क्यानडा), अर्जेन्टिना, बर्मुडा, ब्राजिल, चिली, हंगेरी, इण्डिया, केन्या, मेक्सिको, नेपाल, स्कटल्याण्ड, सर्बिया, सियरालियोन, साउथ अफ्रिका, ट्युनिसिया र संयुक्त अधिराज्य रहेका छन् र संयुक्त अधिराज्य अध्यक्ष रहेको छ ।

यस संस्थाको बैठक वर्षको एक पटक बस्ने व्यवस्था भए अनुरूप सन् २०२० मा ब्राजिलमा हुने तय भएको थियो तर कोभिड महामारीका कारण हुन सकेन र यस वर्षको जुनमा गर्ने गरी सरेको छ । यसैले गर्दा कार्यकारणी समितिको निर्वाचन पनि गर्न नसकिएको अवस्था छ । यही बीचमा कार्यकारणी समितिको निर्वाचन अनलाइन विधिबाट गर्न सकिने व्यवस्था भएको छ । सोही अनुसार तदर्थ कार्यकारणी समितिको निर्णय अनुसार कार्यकारणी समितिको निर्वाचन कार्यक्रम प्रकाशन गरिएको छ । निर्वाचन कार्यक्रम बमोजिम अध्यक्ष, उपाध्यक्ष र ५ जना सदस्यहरूका लागि निर्वाचन हुँदैछ । यही जनवरी २९ सम्म उम्मेदवारीका लागि आवेदन आह्वान भएको छ ।

तदर्थ कार्यकारणी समितिको सदस्यका रूपमा नेपालको प्रतिनिधित्व गर्दै राष्ट्रिय सूचना आयोगले नियमित रूपमा सक्रियतापूर्वक समितिको बैठकमा भाग लिने गरेको छ । सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलनका लागि आयोगले गरेका क्रियाकलाप तथा उत्कृष्ट अभ्यासहरूका बारेमा जानकारी गराउनुका साथै संस्थाको प्रभावकारितामा योगदान पुऱ्याउँदै आएको छ । संस्थामा रहेर आयोगले खेलेको भूमिकाका कारण अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालको प्रतिष्ठामा सकारात्मक प्रभाव पारेको विश्वास आयोगको रहेको छ । यस अवस्थामा आगामी २ वर्षका लागि कार्यकारणी समितिको सदस्यमा उम्मेदवारी दिन उपयुक्त हुने विश्वास आयोगले गरेको छ । तसर्थ नेपालको तर्फबाट सदस्य रहेको राष्ट्रिय सूचना आयोगले International Conference of Information Commissioners (ICIC) को कार्यकारिणी समितिको सदस्यमा उम्मेदवारी दिने स्वीकृतिका लागि र सदस्य राष्ट्रहरूको समर्थन जुटाउन तथा मतका लागि आवश्यक कुटनैतिक पहल समेत गर्ने व्यवस्था हुन आवश्यक कागजातहरू संलग्न गरी सञ्चार तथा प्रविधि मन्त्रालयमा स्वीकृतिका लागि लेखी पठाउने । आवेदन गर्ने अन्तिम समयसम्म स्वीकृति आउन बाँकी भएको अवस्थामा पछि स्वीकृतिका बारेमा प्राप्त हुने निर्णयानुसार हुने गरी उम्मेदवारी आवेदन ICIC मा पठाउने ।

७.७ बैठक नं. २५८(३)१८ मिति २०७७/११/१८

निर्णय

१. South Asian Forum of Information Commissioners को स्थापना गर्न गठित समितिबाट प्राप्त प्रतिवेदनमाथि छलफल भयो । उक्त समितिलाई धन्यवाद दिँदै प्रतिवेदनमा परिमार्जन गर्नु पर्ने कुनै विषय भएमा प्रमुख सूचना आयुक्तसमक्ष सुझाव पेश गर्ने निष्कर्ष रह्यो । प्रस्तुत सन्दर्भमा केही सुझाव प्राप्त भएमा अर्को बैठकमा अन्तिम रूप दिने निर्णय भयो ।
२. सर्वसधारण नागरिकले सार्वजनिक निकायमा सूचना माग गर्दा सहज होस् भन्ने उद्देश्यबाट सार्वजनिक निकायमा रहेका सूचना अधिकारीको इमेलमा एकरूपता ल्याउनको लागि सबै सार्वजनिक निकायले suchanaadhikari नाममा इमेल बनाई सार्वजनिक गर्न संघीय सार्वजनिक निकायका हकमा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को

कार्यालय मार्फत, प्रादेशिक सार्वजनिक निकायका हकमा मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय र स्थानीय तहका सार्वजनिक निकायको हकमा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय मार्फत लेखिपठाउने र राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्रमार्फत् तयार भैरहेको सरकारी इमेलमा पनि suchanaadhikari नाममा इमेल बनाउन सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयमार्फत् लेखी पठाउने ।

३. पुनरावेदनको कारबाही र किनारा गर्ने कार्यविधि, २०७२ को प्रमाणित मिति २०७२ चैत्र १५ देखि मिति २०७७ चैत्र १४ सम्म ५ वर्षको लागि बनेको देखिँदा यसमा समसामयिक सुधार गरी नयाँ तर्जुमा गरी चैत १५ गतेभित्र पेश गर्न देहायको समिति गठन गर्ने:

(क) सचिव, राष्ट्रिय सूचना आयोग	- संयोजक
(ख) उपसचिव, पुनरावेदन शाखा	- सदस्य
(ग) कानून अधिकृत शान्ति वाग्ले	- सदस्य-सचिव

४. आयोग पदाधिकारीहरूको यसैसाथ संलग्न कार्यविवरण स्वीकृत गर्ने :

५. आयोगको प्रादेशिक कार्यालय स्थापना गर्ने सम्बन्धमा अध्ययन गरी चैत मसान्तभित्र पेश गर्न देहायको समिति गठन गर्ने :

(क) उपसचिव, फणिन्द्र दाहाल	- संयोजक
(ख) शाखा अधिकृत हरिहर कार्की	- सदस्य
(ग) कानून अधिकृत शान्ति वाग्ले	- सदस्य-सचिव

६. कोभिड महामारीका कारण गत वर्षदेखि नै सूचनाको हक कार्यान्वयनसम्बन्धी अनुगमन गर्न नपाइएको र हाल कोभिडको अवस्था विस्तारै कम हुँदै गएको अवस्थालाई ध्यानमा राखी यस आर्थिक वर्षको बाँकी अवधिमा अनुगमन कार्यलाई सघन रूपमा लैजान चैतदेखि असारसम्म प्रत्येक महिना अनुगमन गरिने जिल्ला र कर्मचारीको जिम्मेवारीसहितको कार्ययोजना बनाई फागुन मसान्तभित्र प्रमुख सूचना आयुक्तसमक्ष सचिवालयले पेश गर्ने ।

विविध :

- (क) राष्ट्रिय सूचना आयोगबाट अनुगमन जाने पदाधिकारी/कर्मचारीबाट प्राप्त अनुगमन प्रतिवेदन आयोगको वेबसाइटमा राख्ने निर्णय भयो ।
- (ख) आयोगको अनुगमन र खर्चको विवरण मासिकरूपमा वेबसाइटमार्फत् सार्वजनिक गर्ने निर्णय भयो ।
- (ग) राष्ट्रिय सूचना आयोगको स्थापना दिवस प्रत्येक बैशाख २२ गते मनाउने गरिएकोमा यस वर्षको बजेटमा उक्त कार्यक्रम तथा बजेट छुट भएको पाइएको हुँदा अर्थ मन्त्रालयसँग सो बजेट माग गर्ने ।

७.८ बैठक नं. २५९(३)१९ मिति २०७७/१२/२२

निर्णय

१. पुनरावेदनको कारबाही र किनारा गर्ने कार्यविधि, २०७७ को प्रस्तावित मस्यौदामा सबैको राय/प्रतिक्रिया तथा सुझाव प्राप्त गर्नको लागि आयोगको वेबसाइटमा १५ दिनको समय तोकि राय/सुझाव माग गर्ने निर्णय भयो ।
२. सूचना आयोगहरूको अन्तर्राष्ट्रिय सञ्जाल International Conference of Information Commissioners (ICIC) को दक्षिण अफ्रिकाको जोहन्सबर्गमा बसेको बैठकबाट जारी भएको बडापत्र अनुसार गठन गरिएको तदर्थ कार्यकारी समितिको सदस्यमा राष्ट्रिय सूचना आयोग, नेपाल रहेको र सोही बैठकको निर्णयानुसार निर्वाचित कार्यकारी समिति गठनको प्रक्रिया शुरु भएकोमा आगामी २ वर्षका लागि यस आयोगले खेल्न सक्ने भूमिका तथा नेपालको प्रतिष्ठालाई समेत ध्यानमा राखी कार्यकारी समितिमा उम्मेदवारी दिने निर्णय आयोगको मिति २०७७/०९/२८ को बैठकले गरेको थियो । उक्त निर्णयानुसार आयोगले उम्मेदवारी

दिने स्वीकृतिका लागि सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय मार्फत नेपाल सरकारको स्वीकृति माग गर्न मिति २०७७/१०/०९ मा पत्राचार गरेको थियो । समयाभावका कारण स्वीकृतिका लागि पत्र लेखी उम्मेदवारी दर्ता गरेको थियो । ICIC ले प्राप्त उम्मेदवारीहरूको मूल्यांकन गरी ७ पदका लागि मात्र (सेलेक्ट) परेका १० आवेदनहरू उपर अनलाईन भोटिङका लागि अप्रिल १ देखि अप्रिल २८ सम्म समय दिईसकेको छ । यस अवस्थामा नेपाल सरकारको स्वीकृति बिना आयोगको उम्मेदवारी कायम राखी राख्न उपयुक्त र व्यवहारिक नहुने देखिएको हुँदा आयोगको उम्मेदवारी फिर्ता लिने निर्णय गरिएको छ । सोको जानकारी क्षत्रक्षत्र लाई सचिवालयले गराउने । साथै निर्वाचनमा भएका उम्मेदवारहरू मध्ये कुन कुनलाई भोट हाल्ने भन्ने बिषयमा निर्देशनका लागि सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयमा पत्र लेख्ने ।

३. विविध

- (क) आयोगको स्थापना दिवस मनाउने सन्दर्भमा यस कार्यक्रमका लागि कुनै बजेट व्यवस्था नभएको पाइएको हुँदा बजेट व्यवस्था गराई दिन अर्थ मन्त्रालयमा अनुरोध गर्ने निर्णय अनुसार सचिवालयबाट पत्राचार भैसकेको तर कुनै निकास प्राप्त भै नसकेको जानकारी आयोगलाई भयो । पुनः ताकेता गर्ने निर्णय गरियो ।
- (ख) आयोगको वार्षिक बजेट कार्यक्रमको सिलिङ आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा रु. ६ करोड २३ लाख रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा रु. ५ करोड २ लाख भएको र आगामी आर्थिक वर्षका लागि अझ घटी रु. ४ करोड ९४ लाख मात्र प्राप्त भएको सन्दर्भमा सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलन गर्न गराउन गठित यस आयोगको कार्य सम्पादनमा नकरात्मक प्रभाव पर्ने देखिँदा आगामी वर्षको बजेट सिलिङ थप गर्ने व्यवस्था हुन सूचना तथा सञ्चार प्रविधि मन्त्रालय मार्फत अर्थ मन्त्रालयमा लेखि पठाउने ।
- (ग) नेपाल राष्ट्र बैंकले हालै जारी गरेको सूचना तथा सञ्चार नीति, २०७७ सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को प्रावधानहरूसँग केकस्तो प्रभाव पर्न सक्छ ? भन्ने बिषयमा अध्ययन गरी २०७८ बैशाख १० गते भित्र राय सुभाव दिन सूचना आयुक्त कमला थापा ओलीको संयोजकत्वमा पुनरावेदन शाखाको उपसचिव र कानून अधिकृत सदस्य रहेको समिति गठन गर्ने ।
- (घ) आयोगको स्थापना दिवसको अवसरमा आम सञ्चारका माध्यमलाई सूचनाको हकसम्बन्धी सामग्री प्रकाशन, प्रशारण गर्न आह्वान गर्ने ।

७.९ बैठक नं. २६०(३)२० मिति २०७८/०१/१७

निर्णय

१. सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को संशोधन मस्यौदा तर्जुमा गरी पेश गर्न गठित समितिले पेश गरेको प्रस्तावित मस्यौदा आयोगलाई जानकारी भयो । प्रस्तावित मस्यौदामा राय सुभाव सहित अर्को बैठकमा छलफल गर्ने निर्णय भयो ।
२. कोभिड १९ को संक्रमण बढ्दै गएको र नेपाल सरकारले केही जिल्लाहरूमा निषेधाज्ञा जारी गरेको तथा सबैको स्वास्थ्य सुरक्षालाई समेत ध्यानमा राखी यस वर्षको आयोग स्थापना दिवसमा कुनै औपचारिक समारोह कार्यक्रम गर्न समय उपयुक्त नभएको हुँदा कुनै औपचारिक कार्यक्रम नगर्ने निर्णय गरियो ।
३. आयोगको १४ औं स्थापना दिवसको अवसरमा प्रदान गरिने पुरस्कृत हुनेहरूको नामावली छनौट समितिका संयोजक तथा आयोगका सचिवले आयोगमा सिफारिस पेश गर्नु भयो । प्राप्त पुरस्कृतहरूको नामावली आयोगले स्वीकृत गर्‍यो ।
४. ICICको निर्वाचनका लागि अनलाईन भोटिङ्ग शुरु भैसकेको । मतदान गर्नेसमय मे ६ सम्म अन्तिम मिति रहेको । यस सम्बन्धमा आवश्यक निर्देशनका लागि सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयमा निर्देशनका लागि लेखि पठाइसकेकोमा उक्त मन्त्रालयबाट लेखी आए बमोजिम समयमा नै मतदान गर्ने निर्णय भयो ।

५. यस बर्षको आयोगको बार्षिक प्रतिवेदनको तयारी सचिवालयबाट समयमै प्रारम्भ गर्नको लागि आयोगबाट सचिवालयलाई निर्देशन दिने ।
६. National Democracy Institute सँग सहकार्य गर्दै जाने निर्णय भयो ।

विविध

- (क) कोभिड १९ का सन्दर्भमा यस आयोगबाट गत बर्ष विभिन्न मितिमा पटक पटक निर्देशन जारी गरेको थियो । यस बर्ष पनि कोभिड महामारीको दोस्रो लहर शुरु भएको र यसबाट सर्वसाधारण नागरिकमा असर पर्ने हुँदा गत बर्ष भएका निर्देशनहरूको ध्यानाकर्षण गराउँदै सो सम्बन्धमा पुनः आयोगबाट संक्षिप्त आदेश गर्ने निर्णय भयो ।
- (ख) आयोगबाट प्रकाशित हुने बुलेटिनलाई साविकको समितिबाट नै व्यवस्थित गर्ने ।
- (ग) यस आयोगका पूर्व सचिव श्री मुकुन्द प्रसाद पौड्यालले यस आयोगमा पुन्याउनु भएको योगदानको कदर गर्दै धन्यवाद दिने र हाल सरुवा भई आउनु भएका सचिव श्री भगिरथ पाण्डेयलाई स्वागत गर्ने ।

७.१० बैठक नं. २६१(३)२१ मिति २०७८/०२/२४

निर्णय

१. राष्ट्रिय सूचना आयोगका लागि आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को बजेटमा नेपाल सरकारबाट रु. ४ करोड ९६ लाख विनियोजित भएको अवगत भयो । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ११ मा सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलन गर्ने कामका लागि एक स्वतन्त्र राष्ट्रिय सूचना आयोग रहनेछ भन्ने व्यवस्था भए बमोजिम यस आयोगको गठन भएको हो । संवैधानिक हककारूपमा व्यवस्था भएको सूचनाको हकको सम्बर्द्धन र प्रचलन गर्न गराउन यस आयोगले सरोकारवालाहरूसँगको सहकार्यमा वार्षिकरूपमा नीति निर्माण, कार्यालय प्रमुख, सूचना अधिकारी, सांसद, न्यायाधीश, सर्वसाधारण नागरिक, सञ्चारकर्मी लगायतका लागि विविध प्रकारका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आइरहेको छ । यसैका कारण सूचनाको हक कार्यान्वयनमा सघाउ पुगेको विश्वास छ । यो अवस्थालाई हेर्दा राष्ट्रिय सूचना आयोगलाई प्राप्त हुने बजेटमा बृद्धि हुँदै जानु पर्ने हो । तर विगत आर्थिक वर्ष २०७४/७५ देखि मागको पनि विश्लेषण गर्ने हो भने प्रत्येक आर्थिक वर्षमा बजेट विनियोजनको आकार घट्दै गईरहेको छ । सम्भन्नु पर्ने विषय के पनि छ भने प्रशासनिक खर्च बढिरहेको छ । यसबाट घट्दै गईरहेको कूल बजेटमा बढ्दो प्रशासनिक (अनिवार्य खर्च) खर्चका कारण कार्यक्रममा बजेटको भार स्वभाविकरूपमा कम हुने नै भयो । यसबाट आयोगबाट सम्पादन हुनुपर्ने क्रियाकलापमा स्वभाविक संकुचन आउने अवस्था देखिएको छ ।

कोरोना महामारीको समय भएका हुँदा आयोगले माग गरेको वा अपेक्षा गरे अनुरूपको बजेट पाउन मुश्किल हुन सक्ने अवस्थाप्रति आयोग सचेत छ । फेरि यही महामारीका बेलामा सूचनाको हकको थप महत्व हुने विषयप्रति पनि सचेत रहनु पर्ने देखिन्छ । यस विषयमा माननीय अर्थ मन्त्रीज्यू तथा राष्ट्रिय योजना आयोगका माननीय उपाध्यक्षज्यूलाई बजेट सिलिङ वितरण हुनु अगाडि नै पत्र लेखी आयोगलाई आवश्यक पर्ने बजेटका बारेमा अवगत पनि गराइएको थियो । यसका बाबजुद पनि विनियोजित बजेट क्रमशः प्रत्येक वर्ष घट्दै जाने क्रम यथावत रहेकोमा यस्तो अवस्थामा सूचनाको हक कार्यान्वयनका लागि गर्ने पर्ने कार्यक्रम गर्न पनि नसकिने अवस्थाप्रति आयोग चिन्तित रहेको छ । तथापि प्राप्त बजेटबाट अधिकतम प्रतिफल प्राप्त गर्नका लागि यथाशीघ्र कार्यान्वयनका कार्ययोजना, तयारी तथा अन्य कार्यहरू सम्पन्न गर्ने गरी कार्य अगाडि बढाउन सचिवालयलाई निर्देशन दिने निर्णय गरेको छ ।

२. सूचना आयुक्तहरूको विश्वव्यापी सञ्जाल को प्रत्येक वर्ष आयोजना हुने वार्षिक बैठक गत वर्ष कोरोना महामारीका कारण सम्पन्न हुन सकेन । महामारी कायमै रहेको हुँदा यस वर्षको बैठक यही जुन २३ र २४

- मा भर्तृअलरूपमा आयोजना हुने भएको छ । उक्त कार्यक्रममा आयोगका तर्फबाट पहिलो दिनको बैठकमा प्रमुख सूचना आयुक्त श्री महेन्द्रमान गुरूङ्ग, आयोगका सचिव श्री भगिरथ पाण्डेय र उपसचिव श्री फण्णिन्द्र दाहालले भाग लिने । त्यसैगरी उक्त बैठकको दोस्रो सत्रको बैठकमा सूचना आयुक्त श्री कमला ओली थापा, सूचना आयुक्त श्री रत्नप्रसाद मैनाली र उपसचिव श्री कपिल प्रसाद उपाध्यायले भाग लिने निर्णय भयो ।
३. पुनरावेदनको कारबाही र किनारा गर्ने कार्यविधि, २०७८ लाई स्वीकृत गरी आजैका दिनदेखि लागू गर्ने निर्णय भयो ।

विविध

- (क) आयोगको रणनीतिक योजनालाई अन्तिम रूप दिनको लागि आयोगको तर्फबाट प्रतिक्रिया तुरुन्तै पठाउने निर्णय भयो ।
- (ख) अन्य विविध विषयमा छलफल भयो ।

७.११ बैठक नं. २६२(३)२२ मिति २०७८/०३/०८

निर्णय

१. नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सूचनाको हकको सम्मान र संरक्षण गर्न जारी गरेको "नेपाल राष्ट्र बैंक सूचना तथा सञ्चार नीति, २०७७" का सम्बन्धमा अध्ययन गरी प्रतिवेदन दिन आयोगका सदस्य श्री कमला ओली थापाको संयोजकत्वमा गठित समितिले दिएको प्रतिवेदनमाथि छलफल भयो । सूचनाको हकको कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउन नीति ल्याएकोमा नेपाल राष्ट्र बैंकलाई आयोग धन्यवाद दिन्छ । प्रस्तुत नीतिका देहायका बुँदाहरू सूचनाको हकसम्बन्धी कानूनसँग बाफिने, अस्पष्ट हुने तथा थप गर्नु पर्ने पाइएकोले ती बुँदाहरूमा आवश्यक संसोधन गरी मात्र लागु गर्न गराउन नेपाल राष्ट्र बैंकका गभर्नरलाई लेखिपठाउने र निर्णयको कार्यान्वयन भएको जानकारी आयोगलाई उपलब्ध गराउन पनि निर्देशन दिने ।
- (क) उल्लेखित नीतिको ६(२) मा भएको व्यवस्था सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३(३) र दफा २७ सँग बाफिएको देखिँदा सो अनुकूल बनाई लागु गर्नु ।
- (ख) उक्त नीतिको दफा ७ मा सूचना मागकर्ताले अनुसूची-१ बमोजिमको ढाँचामा सूचना माग गर्ने ढाँचा मात्र राखेको पाइयो । सो अनुरूप सूचना नपाइएमा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनको दफा ९ बमोजिम उजुरी गर्न सक्ने नमूना समेत समावेश गर्नु । साथै सूचना मागकर्ताले इमेल मार्फत पनि सूचना माग गर्न र सूचना नपाएमा कार्यालय प्रमुखसमक्ष उजुरी गर्ने व्यवस्था समावेश गर्नु ।
- (ग) उक्त नीतिको दफा ९(३) मा उल्लेखित व्यवस्थाका सम्बन्धमा नीतिको ६(२) मा (आयोगको निर्देशन अनुसार बनाइएपश्चात्) राखिएको व्यवस्था नै पर्याप्त हुने भएकोले दफा ९(३) को व्यवस्था हटाउनु ।
- (घ) सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ को उपदफा (३) र (४) सम्बन्धी व्यवस्था नीतिमा समावेश गर्ने व्यवस्था मिलाउनु ।
- (ङ) सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ७ र दफा ९ ले सूचना अधिकारीले र कार्यालय प्रमुखले सूचना दिनु पर्ने समय सीमा तोकेको हुँदा सो समय सीमा नीतिमा समावेश गर्ने ।
२. आगामी आर्थिक वर्षको कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने तयारीको बारेमा छलफल भयो । कार्यान्वयनका लागि कार्यविधि बनाउने, कार्यदल बनाउने, प्रक्रिया निर्धारण गर्नेजस्ता विषयहरूमा असार मसान्तभित्र नै तयारी सम्पन्न गरी आगामी बैठकमा पेश गर्ने ।
३. वार्षिक प्रतिवेदन तयारीलाई तीव्रताका साथ कार्य गर्ने निर्णय भयो ।
४. अन्य विविध विषयमा छलफल भयो ।

७.१२ बैठक नं. २६३(३)२३ मिति २०७८/०३/२७

निर्णय

१. आगामी आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को लागि स्वीकृत कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने बारेमा कार्यान्वयन कार्ययोजना बनाई मन्त्रालयमा पठाइएको जानकारी भयो । कार्यक्रम सञ्चालनलाई सहजता प्रदान गर्न आयोगका पदाधिकारीहरूले संयोजन गर्न तथा सहजीकरण गर्न उपयुक्त हुने भएको हुँदा संलग्न विवरण बमोजिम संयोजन गर्ने निर्णय भयो ।
२. प्रत्येक वर्ष सूचनाको हक कार्यान्वयनमा महत्वपूर्ण योगदान गरेकोमा कदरस्वरूप प्रदान गर्दै आएको विनय कसजु उत्कृष्ट अभियन्ता पुरस्कारका लागि विनियोजन हुनुपर्ने बजेट आयोग तथा मन्त्रालयबाट समेत प्रस्ताव हुँदा हुँदै पनि स्वीकृत बजेटमा छुट भएको पाइएको हुँदा आवश्यक पर्ने रकम रु. २,७५,०००/- बजेट निकासी गरिदिन अर्थ मन्त्रालयमा माग गर्ने ।
३. सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा १० बमोजिम सूचना मागकर्ताले सार्वजनिक निकायका कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारीसँग सूचना माग गर्दा सूचना पाउन नसके पछि आयोगमा परेको पुनरावेदन उपर कानूनले तोकेको समय अवधिभित्र कारबाही गर्न सहज होस र सूचना मागकर्ताको माग संबोधन गर्न सकियोस भन्ने उद्देश्यबाट देहाय बमोजिम गर्ने व्यवस्था साउन १ गतेदेखि नै लागु गर्ने ।
  - (क) पुनरावेदन शाखामा कुनै पनि पुनरावेदन दर्ता हुनासाथ फाइल तयार गरी कार्य विभाजन बमोजिम आयोगका आयुक्तकोमा तत्काल पेश गर्ने ।
  - (ख) आयोगका आयुक्तले पेश भएको फाइल अध्ययन गरी उपयुक्त निर्देशनसहित पुनरावेदन शाखामा यथाशीघ्र फाइल उपलब्ध गराउने ।
  - (ग) पुनरावेदनउपर यथाशक्य चाँडो कानूनले प्रदान गरेको समयसीमा अगावै पुनरावेदनउपर सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा १० को उपदफा (३) को खण्ड (क) वा (ख) बमोजिम निर्णय गर्न आवश्यक प्रक्रिया पुरा गरी इजलासमा पेश गर्न निर्णय/आदेशको मस्यौदासहित पुनरावेदन शाखामा सम्बन्धित आयुक्तले पठाउने ।
  - (घ) सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा १० को उपदफा (३) को खण्ड (क) बमोजिम आदेश भएकोमा पुनरावेदकले आदेश भएबमोजिमको सूचना नपाएको भनी उजुरी प्राप्त भएमा त्यस्ता उजुरीको फाइल तयार गरी दफा ३२ बमोजिम कारबाही किन नगर्ने भन्ने आदेशको मस्यौदा साथ कार्यविभाजन बमोजिमको आयुक्तकोमा पुनरावेदन शाखाले पेश गर्ने ।
  - (ङ) हुँदा (घ) बमोजिम प्राप्त फाइलउपर अध्ययन गरी सम्बन्धित आयुक्तले सुभावसहित यथाशीघ्र पुनरावेदन शाखामा इजलासमा पेश गर्नका लागि फाइल पठाउने ।
४. अन्य विविध विषयमा छलफल भयो ।

परिच्छेद- ८

अन्य निकायहरूमा सूचनाको हकका सम्बन्धमा भएका कार्यहरू

यस परिच्छेदमा राष्ट्रिय सूचना आयोग बाहेक अन्य सूचनाको हक प्रचलन गर्न सघाउ पुऱ्याउन अधिकार प्रत्यायोजन गरिएका कार्यालयहरूबाट आर्थिक बर्ष २०७७/७८ मा भए गरेका कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गरिएको छ । मूलतः जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरू यसमा रहेका छन् । आयोगबाहेकका सार्वजनिक निकाय, अनुगमन समिति तथा इकाई, जिल्ला प्रशासन कार्यालय र हुलाक कार्यालयहरूले पनि विविध कार्यहरू सञ्चालन गरिरहेको भएता पनि प्रतिवेदन तयार हुँदाको समयमा उपलब्ध विवरणमात्र यहाँ समावेश गरिएको छ । यस्ता कार्यालयहरू र कार्यक्रमको विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ :

सि.नं.	निकायको नाम	क्रियाकलापहरू	सहभागिता
१	सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय	<ul style="list-style-type: none"> ■ आ.व. २०७७/७८ मा माग गरिएका २१ वटा सूचनाहरू सूचना मागकर्ताहरूलाई उपलब्ध गराइएको । ■ त्रैमासिक रूपमा प्रकाशन गनुपर्ने Proactive Disclosure मन्त्रालय र मातहतका निकायबाट निरन्तर प्रकाशन गरिएको । ■ नेपाल सरकारका सार्वजनिक निकायहरूबाट आफूले सम्पादन गरेका कार्यको प्रगति विवरण प्रकाशनका लागि सबै निकायमा त्रैमासिक रूपमा पत्राचार गरिएको । ■ सूचनाको हक कार्यान्वयनसम्बन्धी अनुगमन निर्देशिका २०७६ अन्तर्गत कार्यान्वयन अनुगमन इकाईबाट २२ वटा निकायमा भौतिक रूपमा उपस्थितिमा सूचनाको हक कार्यान्वयनको अवस्था अनुगमन गरिएको र कोभिड- १९ को जोखिमका कारण १६ वटा निकाय र १० वटा मन्त्रालयको अनलाईन अनुगमन गरिएको । ■ मौखिक रूपमा सूचना मागकर्तालाई निरन्तर सूचना उपलब्ध गराइएको । ■ RTI Audit का लागि सहजीकरणको भूमिका निर्वाह गरेको । 	

सि.नं.	निकायको नाम	क्रियाकलापहरू	सहभागिता
२	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय (सुदूरपश्चिम प्रदेश)	<p>निर्णयहरू</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ मिति २०७८।०३।२० मा सम्पन्न प्रदेश अनुगमन इकाईको बैठकले गरेका निर्णयहरू ■ सार्वजनिक निकायको काम कारवाहीमा पारदर्शिता कायम गर्न सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३ बमोजिम सबै मन्त्रालयहरूले मन्त्रालय र मातहतका निकाय/ कार्यालयहरूमा सूचना अधिकारीको व्यवस्था गर्ने गराउने । ■ सबै मन्त्रालयहरूले मन्त्रालय र मातहतका निकाय/कार्यालयहरूमा सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ६ को उपदफा (घ) बमोजिम प्रत्येक ३/३ महिनामा सूचना अद्यावधिक गरी प्रकाशन गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाउने । साथै सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, द्रष्टछ को नियम ३ बमोजिम प्रकाशित गर्नुपर्ने विवरण नियमित रूपमा प्रकाशन गर्ने, गराउने । ■ मन्त्रालयबाट हुने सूचनाको हक कार्यान्वयन सम्बन्धी कामकारवाहीको एकीकृत विवरण तयार गर्ने प्रयोजनार्थ सबै मन्त्रालयहरूले सूचनाको हक कार्यान्वयन सम्बन्धी अनुगमन निर्देशिका, २०७६ को अनुसूची- १ बमोजिमको विवरण मन्त्रालयगत रूपमा तयार पारी यस इकाई समक्ष पेश गर्ने । ■ मन्त्रालय र मातहतका कार्यालय/निकायहरूमा सूचना अधिकारीको क्षमता अभिवृद्धिसम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालनका लागि आवश्यक पूर्वतयारी गर्ने । 	<p>क्रियाकलापहरू</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ मिति २०७८।०३।२० मा प्रदेश अनुगमन इकाईको बैठक सम्पन्न गरी उक्त बैठकका निर्णय कार्यान्वयनका लागि तत्कालै सम्बन्धित निकायलाई लेखी पठाइएको । ■ मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयको निर्देशन तथा प्रादेशिक सुशासन केन्द्र डोटीको संचालनमा प्रदेश तथा स्थानीयतहका सूचना अधिकारीहरूका लागि अन्तरक्रियात्मक कार्यशाला गोष्ठी सम्पन्न गरिएको । ■ प्रदेश अनुगमन इकाईले गरेको कामकारवाही सम्बन्धमा सूचनाको हक कार्यान्वयन सम्बन्धी अनुगमन निर्देशिका, २०७६ को दफा ७ बमोजिम त्रैमासिक प्रतिवेदन तयार गरी राष्ट्रिय सूचना आयोग र सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयमा पठाइएको ।

सि.नं.	निकायको नाम	क्रियाकलापहरू	सहभागिता
३.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ओखलढुंगा	सुशासन कार्ययोजना निर्माण र कार्यान्वयन	जिल्लास्थित सरकारी तथा अर्धसरकारी कार्यालयहरू सबै
		सूचना अधिकारीहरूको नियमित बैठक	जिल्लास्थित सरकारी तथा अर्धसरकारी कार्यालयहरू सबै
		जिल्लास्थित सरकारी तथा अर्धसरकारी नोटिस बोर्डको व्यवस्था, सूचना अधिकारी फ्लेक्स अद्यावधिक नागरिक वडापत फेसबुक लगायत सामाजिक सञ्जाल इमेलमार्फत् सूचनाको प्रवाह लिखित निवेदनमार्फत् पनि सूचना माग गर्ने गरिएको, सामाजिक सञ्जाल फेसबुक लगायत तुरुन्त अपडेट गर्ने उजुरी पेटिकाको व्यवस्था वेबसाइट अद्यावधिक	जिल्लास्थित सरकारी तथा अर्धसरकारी कार्यालयहरू सबै
		स्वतः प्रकाशन मासिक तथा वार्षिक प्रगति विवरणको प्रकाशन	जिल्लास्थित सरकारी तथा अर्धसरकारी कार्यालयहरू सबै
		कार्यालयबाट सूचना प्रवाह गर्दा सूचना अधिकारीमार्फत् गराउने गरिएको ।	जिल्लास्थित सरकारी तथा अर्धसरकारी कार्यालयहरू सबै
		सूचना अधिकारीको नाम र सम्पर्क नम्बर अद्यावधिक गरी जानकारी गराउने गरिएको	जिल्लास्थित सरकारी तथा अर्धसरकारी कार्यालयहरू सबै
		जिल्ला प्रशासन कार्यालय, भोजपुर	सूचना अधिकारीहरूको बैठक सूचना उपलब्ध गराइएको

सि.नं.	निकायको नाम	क्रियाकलापहरू	सहभागिता
५.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाँके	जुम मिटिङ्ग २ पटक	जिल्लास्थित सरकारी तथा अर्धसरकारी कार्यालयहरू सबै
		जिल्लाका स्थानीय तह लगायत विभिन्न सार्वजनिक निकायहरूको सूचना अधिकारी तथा सूचना प्रवाहको व्यवस्था बारे अवलोकन गरिएको	जिल्लास्थित सरकारी तथा अर्धसरकारी कार्यालयहरू सबै
		प्रत्येक महिनाको ५ गते हुने कार्यालय प्रमुखको बैठकमा प्र.जि.अ. बाट सूचनाको हकसम्बन्धी व्यवस्था कार्यान्वयनका लागि निर्देशन दिइएको ।	जिल्लास्थित सरकारी तथा अर्धसरकारी कार्यालयहरू सूचना अधिकारी सबै
		सूचनाको हक कार्यान्वयनसम्बन्धी काममा क्रियाशील मानव अधिकार तथा सूचना अधिकारी केन्द्र बाके संघ संस्थाका लगायतका संघ संस्थासँग सहकार्य गरी जनचेतना पदाधिकारीहरूमा जगाउने कार्य गरिएको ।	
		सरोकारवालाले काम गरेका सूचनाहरू यथाशिघ्र उपलब्ध गराउने गरिएको ।	
		सूचनाको हक कार्यान्वयनका लागि परेका उजुरीका सम्बन्धमा कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित निकायमा निर्देशन दिने गरिएको ।	
६.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, अर्घाखाँची	जिल्लास्थित सरकारी कार्यालयहरूमा सूचना अधिकारीहरूको बैठक	सूचना अधिकारीहरू
		वार्षिक प्रगति विवरण प्रस्तुतीकरण तथा पत्रकार भेटघाट कार्यक्रम	कार्यालय प्रमुख, सूचना अधिकारीहरू र पत्रकारहरू
		पत्रकारहरूसँग अन्तर्क्रिया कार्यक्रम	कार्यालय प्रमुख, सूचना अधिकारिहरू र पत्रकारहरू
		जिल्लास्थित सरकारी कार्यालयहरूका सूचना अधिकारीको बैठक	सूचना अधिकारीहरू

सि.नं.	निकायको नाम	क्रियाकलापहरू	सहभागिता
७	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नुवाकोट	सूचना अधिकारीहरूसँग बैठक गरी सूचनाको हक कार्यान्वयनका लागि आवश्यक निर्देशन, समन्वय तथा सहजीकरण बैठक गरिएको	जिल्लास्थित कार्यालयका सूचना अधिकारीहरू
		जिल्लास्थित कार्यालयका सूचना अधिकारीहरूको बैठक	जिल्लास्थित कार्यालयका सूचना अधिकारीहरू
		सबै कार्यालयहरूमा सूचना अधिकारीहरूको व्यवस्था गरी Dedicated मोबाइल नं. व्यवस्था गरि सार्वजनिक गरिएको ।	जिल्लास्थित कार्यालयका सूचना अधिकारीहरू
		यस कार्यालयको सूचना अधिकारीको फोटो र सम्पर्क नम्बर सहितको विवरण कार्यालयको वेवसाईट र फ्लेक्स बोर्ड मार्फत सार्वजनिक गरिएको ।	जिल्लास्थित कार्यालयका सूचना अधिकारीहरू
		सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५(३) बमोजिम स्वतः प्रकाशन (Proactive Disclosure) गर्नुपर्ने विवरण हरेक ३/३ महिनामा प्रकाशन गरिएको र अन्य कार्यालयहरूलाई समेत प्रकाशनका लागि सहजीकरण गरिएको जसमा केही कार्यालयबाट प्रकाशनको सुरुवात भएको ।	जिल्लास्थित कार्यालयका सूचना अधिकारीहरू
८	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बैतडी	सूचना अधिकारी एवम् सञ्चारकर्मीहरूको बैठक	प्रमुख जिल्ला अधिकारी लगायत कार्यालयका सूचना अधिकारीहरू र सञ्चारकर्मीहरू
		उपभोक्ता हकहित संरक्षणसम्बन्धी जुम मिटिङ	उपभोक्ता हक हितसँग सम्बन्धित व्यक्तित्वहरू
९	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सल्यान	सूचना अधिकारीहरूको बैठक	जिल्लास्थित कार्यालय प्रमुख, सूचना अधिकारीहरू

सि.नं.	निकायको नाम	क्रियाकलापहरू	सहभागिता
१०.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनकुटा	<p>धनकुटा जिल्लामा सार्वजनिक निकायमा नियुक्त सूचना अधिकारीहरूसँग बैठक, छलफल तथा अन्तरक्रिया र बैठकबाट भएका निर्णयहरू</p> <p>निर्णय नं. १</p> <p>सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ बमोजिम सार्वजनिक निकायमा नियुक्त सूचना अधिकारीको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारी सम्बन्धि निर्देशिका, २०७३ मा व्यवस्था भएको सूचना अधिकारीको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारीको पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरियो ।</p> <p>निर्णय नं. २</p> <p>सूचना अद्यावधिक गर्ने र ३ (तिन) महिनामा स्वतः प्रकाशन गर्नुपर्ने विवरण अनिवार्य रूपमा प्रकाशन गर्नेकार्यलाई निरन्तरता दिँदै प्रकाशन नगरेका कार्यालयहरूले यहि २०७७ फाल्गुण ७ गते भित्र अनिवार्य रूपमा प्रकाशन गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरियो ।</p>	<p>प्र.जि.अ. श्री बासुदेव दाहाल (अध्यक्ष) र सूचना अधिकारीहरू सबै</p>
		<p>समीक्षा गोष्ठी/बैठक र निर्णयहरू</p> <p>निर्णय नं. १</p> <p>सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ तथा सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ बमोजिम सार्वजनिक निकायले प्रदान गरेको सूचना सम्बन्धमा सबै कार्यालयबाट सूचना अधिकारीको व्यवस्था गरी सूचना अधिकारी मार्फत सूचना संप्रेषण भई रहेको । सेवा प्रवाहमा कुनै समस्या नरहेको आजको बैठकबाट समिक्षा गरियो ।</p>	<p>सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी श्री राम नारायण श्रेष्ठ (अध्यक्ष) सबै सूचना अधिकारीहरू</p>

सि.नं.	निकायको नाम	क्रियाकलापहरू	सहभागिता
		<p>निर्णय नं. २ सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ बमोजिम सार्वजनिक निकायमा नियुक्त सूचना अधिकारीको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारी सम्बन्धि निर्देशिका, २०७३ मा व्यवस्था भएको सूचना अधिकारीको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारीको पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरियो ।</p> <p>निर्णय नं. ३ सार्वजनिक निकायले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ को उपदफा (३) मा लेखिएको अतिरिक्त सूचनाको हक सम्बन्धि नियमावली, २०६५ को दफा ३ को (क), (ख) र (ग) समेत सूचीकृत गरी सूचना अद्यावधिक गर्ने र ३ (तिन) महिनामा स्वतः प्रकाशन गर्नुपर्ने विवरण अनिवार्य रूपमा प्रकाशन गर्नेकार्यलाई निरन्तरता दिँदै प्रकाशन नगरेका कार्यालयहरूले सम्भव भए सम्म चाँडै प्रकाशन गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरियो ।</p> <p>निर्णय नं. ४ सार्वजनिक निकायहरूले कार्यालयको वेब साइटमा आ-आफ्नो सूचनाहरू राख्ने व्यवस्था मिलाउने ।</p> <p>निर्णय नं. ५ सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनको दफा ६ र ऐ. नियमावलीको नियम २४ क. बमोजिम सूचना अधिकारी तोकिएको निजको नाम, फोटो र सम्पर्क नम्बर सहितको फ्लेक्स बोर्ड आ-आफ्नो कार्यालय परिसरमा सार्वजनिक गर्ने । साथै यस्तो सूचना अधिकारीको एकीकृत विवरण मुख्यमुख्य कार्यालयमा र सम्बन्धित कार्यालयको वेबसाइटहरू समेतमा राख्ने निर्णय गरियो ।</p>	

सि.नं.	निकायको नाम	क्रियाकलापहरू	सहभागिता
		<p>निर्णय नं. ६ सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन र नियमावली बमोजिम प्रत्येक कार्यालयले सूचना माग सम्बन्धी निवेदनको छुट्टै दर्ता किताब र फाइल खडा गरी सूचना माग भएको र प्रवाह भएको विवरण अद्यावधिक गर्ने ।</p> <p>निर्णय नं. ७ सूचना लिने र दिने संस्कृतिको विकास गरी पारदर्शी, जवाफदेहिता र सुशासन कायम गर्न सबै सूचना अधिकारी प्रतिबद्ध रहने ।</p>	
		<p>अनुगमन निरीक्षण सूचनाको हकसम्बन्धी बैठकबाट भएका निर्णयहरू कार्यान्वयन सम्बन्धमा कार्यालयहरूको अनुगमन निरीक्षण गरिएको ।</p> <p>मिति २०७८/०५/२५ गते धनकुटा जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी कृष्णप्रसाद पन्थज्यूको अध्यक्षता तथा प्रदेश नं. १ का प्रमुख सचिव डा. राम प्रसाद घिमिरेज्यूको आतिथ्यतामा बसेको कार्यालय प्रमुखको बैठकमा प्रदेश नं. १ का प्रमुख सचिव डा. राम प्रसाद घिमिरेज्यूबाट सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४ र ऐ. नियमावली २०६५, सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ र ऐ. नियमावली, २०६५ बमोजिम जिम्मेवारी बहन गर्न र जनताले अनुभूति गर्ने गरी सेवा प्रवाह गर्न गराउन निर्देशन दिनुभएको ।</p>	
११.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, हुम्ला	<p>कार्यालयको सूचनामूलक गतिविधिहरू ई बुलेटिन प्रकाशन गरेको</p> <p>जिल्लास्थित कार्यालय प्रमुख सूचना अधिकारीहरूको बैठक/निर्णय कार्यान्वयन</p> <p>सूचनाको हकसम्बन्धी इमेलबाट प्राप्त भएको सूचना उपलब्ध गराएको</p>	जिल्लास्थित कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारीहरू
१२.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सल्यान	सूचना अधिकारीहरूको बैठक र अन्तरक्रिया कार्यक्रम	जिल्लास्थित कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारीहरू

सि.नं.	निकायको नाम	क्रियाकलापहरू	सहभागिता
१३.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, दोलखा	जिल्लामा क्रियाशिल स्थानीय सञ्चारकर्मीहरूसँग सूचनाको प्रवाह सम्बन्धमा जिल्लाका समस्या र यसलाई समाधान सम्बन्धमा छलफल	सञ्चारकर्मी र नागरिक समाज
		सूचनाको हकसम्बन्धी प्रचलित कानूनको अक्षरसपालना सम्बन्धमा अन्तरक्रिया तथा कार्यपत्रको प्रस्तुति	सूचना अधिकारी/कार्यालय प्रमुखसमेत
		सूचना अधिकारी र कार्यालय प्रमुख सँगको बैठकमा सूचनाको हकसम्बन्धी प्रचलित कानूनले निर्दिष्ट गरे बमोजिमका सूचनाको सहज प्रवाह र कार्यालयले नियमित रूपमा प्रकाशन गर्नुपर्ने सूचनाहरू नियमित रूपमा प्रकाशन र प्रसारण गर्नुपर्ने। सबै सार्वजनिक निकायहरूले सूचना अधिकारीको व्यवस्था गर्ने सम्बन्धमा छलफल/निर्णय/निर्देशन ।	कार्यालय प्रमुखसहित सूचना अधिकारी
		सूचनाको सहज प्रवाह र यसको अभिलेख सम्बन्धमा भए गरेका समस्याको र समस्या समाधानको विषयमा छलफल र निर्णय ।	कार्यालय प्रमुखसहित सूचना अधिकारी
		प्रत्येक महिनाहुने कार्यालय प्रमुखहरूको बैठकको सूचनाको सहज पहुँच/सूचना प्रवाहको कार्यविधि हाल सूचनाको प्रवाह सम्बन्धमा भएका समस्याहरू र सामाधानको उपाय सम्बन्धमा छलफल गरी समस्या समाधान गर्ने गरिएको	कार्यालय प्रमुख र केही बैठकहरू कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारी सहितको संलग्नतामा हुने गरेको
१४	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, इलाम	राष्ट्रिय सूचना आयोगको च.न.१७८४ मिति २०७७।८।२८ को आदेश बमोजिम जिल्लाका सबै सरकारी अर्धसरकारी र सुरक्षा निकायहरूमा कार्यान्वयन गर्न आदेश दिएको ।	सरकारी निकाय र स्थानीय तह
		सूचना अधिकारीहरूको बैठक	सबै सरकारी, अर्धसरकारी र सुरक्षा निकायका कार्यालयहरू ।
		सूचना अधिकारी र सञ्चारकर्मीहरूको बैठक	सूचना अधिकारीहरू र सञ्चारकर्मीहरू
		सूचना अधिकारीहरूको बैठक	सबै सरकारी, अर्धसरकारी र सुरक्षा निकायका कार्यालयहरू ।
		सबै सरकारी र सार्वजनिक कार्यालयहरूलाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनबमोजिम प्रकाशन गर्नु पर्ने विवरण नियमित प्रकाशन गर्न निर्देशन दिएको र सोबमोजिम त्रैमासिक विवरण प्रकाशन ३ पटक	सबै सरकारी कार्यालयहरूलाई त्रैमासिक अवधि समाप्त भएपछि
		वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन	सबै सरकारी कार्यालयहरू
		उजुरी गुनासोबारे यथार्थ जानकारी गराइएको	जिल्लाभित्रका बिषयहरू

सि.नं.	निकायको नाम	क्रियाकलापहरू	सहभागिता
१५	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सुर्खेत	सूचनाको हकसम्बन्धी बैठक	प्रमुख जिल्ला अधिकारी, कार्यालय प्रमुख सूचना अधिकारीहरू
१६	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, दार्चुला	सूचना अधिकारीहरूको नियमित मासिक बैठक	जिल्लास्थित सरकारी कार्यालयका सूचना अधिकारीहरू सबै
		कार्यालय प्रमुखहरूको नियमित मासिक बैठक	जिल्लास्थित सरकारी कार्यालयका कार्यालय प्रमुखहरू सबै

सूचनाको हकको प्रभावकारी प्रचलनका लागि आयोगका सुभावहरू

राष्ट्रिय सूचना आयोगले २०६५ साल बैशाख २२ गते स्थापना भएदेखि नै प्रत्येक वर्ष बुझाएको प्रतिवेदनमा आफ्ना सुभावहरू दिँदै आएको छ । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ११ अनुसार नागरिकको सूचनाको हक संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलन गराउन गठित यस स्वतन्त्र आयोगले विगतमा आफ्ना एघारवटा वार्षिक प्रतिवेदन सम्माननीय प्रधानमन्त्रीमार्फत् संघीय संसदमा पेश गरिसकेको छ । ती सबै प्रतिवेदनमा नागरिकको सूचनाको हक संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलनका लागि आयोगले आवश्यक ठहर गरेका सुभावहरू सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा १९ र अन्य दफाहरूमा सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धनका लागि सुभाव दिने/सिफारिस गर्ने अधिकारबमोजिम आयोगले सुभावहरू दिँदै आएको हो । आयोग स्थापनाको यो तेस्रो कार्यकालको प्रथम प्रतिवेदन पनि भएकाले खासगरी पहिलो र दोस्रो कार्यकालका ११ वटा प्रतिवेदनसमेतमा उल्लेख भएका र हाल अनुभूत भएका तर कार्यान्वयन हुन बाँकी सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलनलाई अझ प्रभावकारी बनाउन आयोगले अनिवार्य ठानेका र तत्काल कार्यान्वयन गर्नुपर्ने महत्वपूर्ण सुभावहरू निम्नानुसार रहेका छन् ।

१. सन् २०३० सम्म संयुक्त राष्ट्र संघले निर्धारण गरेको दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्नका लागि नेपाल योजनाबद्ध रूपमा अगाडि बढिरहेको छ । दिगो विकास लक्ष्य कार्यान्वयनका लागि व्यक्त प्रतिबद्धतालाई कार्यान्वयनमा उतार्नु स्वाभाविक रूपमा त्यति सहज छैन । दिगो विकास लक्ष्यको १६.१०.२ मा रहेको सूचनामा पहुँचसम्बन्धी सूचकाङ्क प्राप्तिका लागि भएको तयारी त्यति सन्तोषजनक नरहेकोप्रति यस आयोगको ध्यानाकर्षण भएको छ । जब कि सूचनाको हकका क्षेत्रमा नेपालमा भएका प्रयासहरू र यस आयोगबाट सम्पादन भएका कार्यहरूका कारण अन्य देशहरूको तुलनामा नेपालको अवस्था त्यति खराब छैन तर यसलाई नेपाल र नेपालीका लागि थप फलदायी बनाउन स्पष्ट कार्ययोजनाका साथ अगाडि बढ्नु पर्ने हुन्छ । तसर्थ, उल्लेखित सूचकाङ्क प्राप्तिका लागि राष्ट्रिय सूचना आयोगको संलग्नतामा कार्ययोजना बनाई पर्याप्त बजेट व्यवस्थासहित कार्यान्वयन गर्नेतर्फ सक्रियतापूर्वक लाग्नु पर्ने ।
२. सन् २०११ मा पारदर्शी, सहभागितामूलक, समावेशी र जवाफदेही शासन प्रबर्द्धनका लागि सरकारी नेतृत्व र नागरिक समाजका अभियन्ताहरूका बीचको सहकार्यका रूपमा खुला सरकार सहकार्य (Open Government Partnership) सम्बन्धी अभियान शुरु भएको र यसमा हाल ७८ देश र ७६ स्थानीय सरकारहरू सदस्य रहेका छन् । सदस्य हुन मात्र पनि निकै कडा शर्तहरू रहेको यस सहकार्यमा नेपालले सदस्यका लागि आवश्यक शर्त पूरा गरिसकेको अवस्था रहेको हुँदा खुला सरकार सहकार्यमा नेपाल सहभागी हुँदा अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा नेपालको छवि राम्रो देखिन्छ । यसका लागि राष्ट्रिय सूचना आयोगले विगतमा सरोकारवालासँग व्यापक छलफलपश्चात् प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा बुझाएको कार्ययोजना यथावत रहेको छ । नेपाल सरकारले आयोगले पेश गरेको कार्ययोजनालाई आधार मानेर थप काम गर्न आवश्यक ठानेको हो भने त्यसका लागि आवश्यक सहयोगका लागि आयोग तयार छ ।
३. नेपाल सरकारबाट स्वीकृत सूचनाको हक कार्यान्वयन सम्बन्धी अनुगमन निर्देशिका २०७६ बमोजिम प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयका सचिवको नेतृत्वमा केन्द्रीय अनुगमन इकाई, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयका सचिवको नेतृत्वमा कार्यान्वयन अनुगमन इकाई, प्रदेशमा मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयको सचिवको नेतृत्वमा प्रदेश अनुगमन इकाई र जिल्लामा प्रमुख जिल्ला अधिकारीको नेतृत्वमा जिल्ला अनुगमन इकाई रहने व्यवस्था तथा ती समिति वा इकाईहरूले नियमित रूपमा सूचनाको हकको कार्यान्वयनको अनुगमन, सहजीकरण तथा समन्वय गरी गराई आयोगमा समेत त्रैमासिक रूपमा प्रतिवेदन पेश गर्ने व्यवस्था रहेको छ । तर यससम्बन्धमा आयोगलाई हालसम्म कुनै पनि प्रतिवेदन प्राप्त भएको अवस्था छैन । यसबाट सूचनाको हक कार्यान्वयनमा प्रतिबद्धता अनुरूप काम नभएको

देखिन्छ । तसर्थ, कानून बमोजिम सिर्जना भएका यस्ता समितिहरूलाई सक्रिय बनाई सूचनाको हक कार्यन्वयनलाई सशक्त बनाउनु पर्ने ।

४. सूचनाको हकसम्बन्धी कानूनको परिधिभित्र रही सूचना माग गर्न सार्वजनिक निकायमा जाँदा सूचना मागकर्तालाई सहज वातावरण बनाई दिनु पर्नेमा कतिपय सार्वजनिक निकायमा सूचना मागकर्तालाई असहज वातावरण सिर्जना गरिएको, निरूत्साहित गरिएको, दुःख दिएको, निवेदन दर्ता गर्न मात्र पनि समस्या सिर्जना गरिएको तथा कतिपय अवस्थामा त सूचना माकर्तामाथि बल प्रयोगसमेत भएका घटनाका जानकारी आयोगमा प्राप्त भइरहेको छ । यस्तो अवस्थाले आयोगलाई स्वाभाविक रूपमा चिन्तित बनाएको छ । कतिपय अवस्थामा आयोगले त्यस्ता सार्वजनिक निकायका प्रमुखसँग समन्वय गरी सूचना मागकर्ताका लागि सहजीकरण गर्ने गरेको छ । सूचनाको हकसम्बन्धी कानूनको पालना गर्ने/गराउने कानुनी दायित्व र जिम्मेवारी सार्वजनिक निकायको भएको हुँदा नागरिकलाई सूचना माग गर्न र प्राप्त गर्न सहज वातावरण बनाउन नेपाल सरकारबाट निर्देशन हुनुपर्ने ।
५. सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन २०६४ को दफा ११ मा सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलन गर्न कामका लागि एक स्वतन्त्र राष्ट्रिय सूचना आयोग रहनेछ भन्ने व्यवस्था भएबमोजिम यस आयोगले पुनरावेदन तथा उजुरी लिनेबाहेक सूचनाको हकको प्रचलनका लागि प्रचारप्रसारका विभिन्न कार्यक्रमहरू गरिरहनु पर्ने हुन्छ । तर, केही वर्षदेखि आयोगका लागि विनियोजन हुने बजेट निरन्तर रूपमा घटिरहेको कारणबाट अपेक्षित र प्रभावकारी रूपमा कार्यसम्पादन गर्न/गराउन आयोगलाई बाधा पुगिरहेको अवस्था छ । तसर्थ, आयोगको आवश्यकताका आधारमा नेपाल सरकारबाट आयोगसँग छलफल गरी पर्याप्त बजेट विनियोजन गर्ने व्यवस्था हुनुपर्ने ।
६. पारदर्शिता तथा सुशासनका लागि कुनै पनि निकायले रु २५ हजारभन्दा बढीको भुक्तानी हुनासाथ यस्तो भुक्तानीसम्बन्धी विवरण त्यस निकायको वेबसाइटमार्फत् सार्वजनिक गर्ने गरिएकोमा हाल यस्तो व्यवस्था कार्यन्वयनमा शिथिलता आएको छ । खर्च स्वतः सार्वजनिक गर्ने व्यवस्थाबाट पारदर्शिता र जवाफदेहिता कायम गरी सुशासन कायम गर्न सघाउ पुग्ने हुँदा भइरहेको व्यवस्थाको प्रभावकारी कार्यन्वयन वा नयाँ निर्णय गरी पारदर्शिता र सुशासनका लागि अझ प्रभावकारी व्यवस्था कार्यन्वयनमा ल्याइनु पर्ने ।
७. नेपाल सरकारले देशको आर्थिक समृद्धि तथा विकासका लक्ष्य प्राप्तिका लागि ठूलो मात्रामा प्रत्येक वर्ष लगानी गरिरहेको छ । यसरी गरिने लगानीको ठूलो हिस्सा सार्वजनिक खरीदका लागि हुन्छ । सार्वजनिक खरीद पारदर्शी र भ्रष्टाचारमुक्त गराउन सकियो भने मात्र यस्तो लगानीको प्रतिफल उपलब्धीमूलक बन्न सक्छ र राजनैतिक नेतृत्वले अपेक्षा गरेको लक्ष्य प्राप्तिका लागि सहयोग पुग्ने हुन्छ । तसर्थ, सार्वजनिक खरीदको प्रक्रिया सार्वजनिक गर्ने सम्बन्धमा आयोगबाट मिति २०७८।४।२८ मा भएको निर्देशनको पालना र सार्वजनिक खरीदसम्बन्धी नीति तथा कानून निर्माण गर्दा यथाशक्य पारदर्शी हुने गरी गर्ने व्यवस्था गर्ने ।
८. सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली २०६५ को नियम २४ (क) मा सार्वजनिक निकायले ऐनको दफा ६ बमोजिम सूचना अधिकारी तोक्दा सार्वजनिक निकायमा कार्यरत प्रशासकीय प्रमुखले आफूभन्दा दोश्रो वा तेश्रो मुनिको अधिकारीलाई तोक्नु पर्नेछ भनिएकोमा धेरै सार्वजनिक निकायले प्रशासकीय प्रमुखभन्दा धेरै मुनिको अधिकारीलाई सूचना अधिकारीको जिम्मेवारी तोक्ने गरिएको अवस्था छ । यसबाट सूचनाको हकसम्बन्धी कानुनी व्यवस्थाको परिपालनामा स्वाभाविक असर पर्ने नै भयो । नियममा व्यवस्था भएबमोजिम प्रशासकीय प्रमुखले वरियतामा आफूभन्दा दोश्रो मुनिको अधिकारी तोक्ने व्यवस्था कडाइका साथ लागु गराउने । जस्तै मन्त्रालयको सचिवपछि सबैभन्दा जेष्ठ सहसचिवलाई सूचना अधिकारी तोक्ने व्यवस्था हुनुपर्ने ।
९. सिंहदरबारको परिसरभित्र प्रायः मन्त्रालयहरू अवस्थित रहेको र सुरक्षाका कारण सर्वसाधारणलाई परिसरभित्र प्रवेश गर्न सहज र सजिलो छैन । सूचना माग गर्ने नागरिकलाई सूचना माग गर्न सहज बनाउनु सबै सार्वजनिक निकायको दायित्वभित्रै पर्ने हुँदा सिंहदरबारको दक्षिण ढोका प्रवेशद्वारमा सूचनाको हकसम्बन्धी डेस्क राखी सूचनाको हकसम्बन्धमा

प्राप्त आवेदन दर्ता गरी निस्सा प्रदान गर्ने, प्राप्त आवेदन सम्बन्धित निकायमा पुन्याउने र सार्वजनिक निकायबाट प्राप्त सूचना सूचना मागकर्तालाई उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउने ।

१०. सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन २०६४ को दफा २७ ले दफा ३ उपदफा ३ सँग सम्बन्धित सूचनाको संरक्षणका लागि नीतिगत रूपमा सूचनाको वर्गीकरण गर्न नेपाल सरकारका मुख्य सचिवको अध्यक्षतामा एक समिति रहने व्यवस्था गरेको छ । तर हालसम्म यस व्यवस्थाको कार्यान्वयन हुन सकेको अवस्था छैन । वर्गीकरणका लागि आयोगले पटकपटक निर्देशन तथा अनुरोध गरेको छ । वर्गीकरण गर्दा सार्वजनिक निकायहरूलाई सूचना उपलब्ध गर्न गराउन सहज हुने हुँदा अविलम्ब यो कार्य सम्पन्न गर्नु पर्ने ।
११. नेपालको संविधानको धारा ६ अनुसार “नेपालमा बोलिने सबै मातृभाषाहरू राष्ट्रभाषा हुन्” भनिएको छ भने धारा ७ को उपधारा २ मा “नेपाली भाषाका अतिरिक्त प्रदेशले आफ्नो प्रदेशभित्र बहुसङ्ख्यक जनताले बोल्ने एक वा एकभन्दा बढी अन्य राष्ट्रभाषालाई प्रदेश कानूनबमोजिम प्रदेशको सरकारी कामकाजको भाषा निर्धारण गर्न सक्नेछ” भनिएको छ । भाषा आयोगले हालै पेश गरेको आफ्नो वार्षिक प्रतिवेदनमा पनि सूचना प्रवाह गर्दा मातृभाषाको प्रयोग गर्न सिफारिश गरेको छ । सार्वजनिक निकायबाट सम्पादन हुने क्रियाकलापहरूबारेमा जानकारी सार्वजनिक गर्दा नेपाली भाषाका साथसाथै अन्य राष्ट्रभाषामा समेत गर्ने गर्दा सबै भाषाभाषीसमेत मूलधारमा समेटिने, भिन्नभिन्न भाषिक समुदायलाई राज्यका नीतिबारे बुझाउन सकिने तथा राज्यका क्रियाकलापमा उनीहरूको स्वामित्व ग्रहण हुने र लक्षित वर्गमा पुग्ने हुन्छ । तसर्थ, सार्वजनिक निकायहरूले त्यस्तो भाषाको बाहुल्यता भएका क्षेत्रहरू पहिचान गरी ती भाषामा समेत सूचना दिने र प्रवाह गर्नु पर्ने ।
१२. सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन २०६४ को दफा ३८ मा “यसको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकारले आयोगसँग परामर्श गरी आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ” भन्ने व्यवस्था भएकोमा सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली २०६५ मा आयोगको परामर्शबिना नै २०७७ सालमा तेस्रो संशोधन भएको अवस्था छ । यसबाट कानून पालना गर्नु/गराउनु पर्ने निकायबाट नै कानूनको पालना नहुँदा अरुलाई कानून पालना गर्न गराउन बाधा पुग्ने देखिन्छ । तसर्थ, नियमावली संशोधन गर्दा आयोगसँग परामर्श नलिई संशोधन नगर्ने ।
१३. सूचनाको हकसम्बन्धी संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्थाको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलन गर्नका लागि स्थापित राष्ट्रिय सूचना आयोगको कार्यप्रकृति, आवश्यकता र महत्त्वलाई ध्यानमा राखी सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली २०६५ को नियम २० को उपनियम २ मा “नेपाल सरकारले निजामति सेवाको राजपत्रांकित विशिष्ट श्रेणीको कुनै अधिकृतलाई आयोगको सचिवको रूपमा काम गर्न तोक्नेछ” भन्ने व्यवस्था गरेको र सोही अनुरूप नेपाल सरकारले कानून सेवाको विशिष्ट श्रेणीका अधिकृतलाई आयोगको प्रशासकीय प्रमुखका रूपमा तोक्दै आएको थियो । आयोगको आवश्यकताको विश्लेषण तथा आयोगसँग कुनै परामर्श, सल्लाह वा छलफल नै नगरी संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले मिति २०७/०७/२५ मा पत्र लेखी अचानक प्रशासकीय प्रमुखका रूपमा निजामति सेवाको राजपत्रांकित प्रथम श्रेणीको अधिकृत रहने निर्णय भएको प्रति आयोगले मिति २०७७/०८/११ को बैठकबाट असहमति प्रकट गरिसकेको छ । तसर्थ, आयोगको कार्यप्रकृति तथा आवश्यकतालाई ध्यानमा राखी आयोगको सचिवालयको प्रमुखका रूपमा निजामति सेवाको कानून सेवाको विशिष्ट श्रेणीको अधिकृत नै रहने व्यवस्था गर्नु पर्ने ।
१४. आयोग स्थायी प्रकृतिको भएको र हालसम्म पनि आफ्नो जग्गा वा भवन नभएकोले भाडामा बस्नु परिरहेको अवस्था छ । फेरि प्रत्येक वर्ष भाडा बृद्धि भई नै रहेको हुन्छ । भाडाकै कारण आयोग एक स्थानबाट अर्को स्थानमा सर्नु पर्ने अवस्था पनि आउने गरेको छ । सेवाग्राहीलाई स्थायी ठेगाना दिन नसकिएको अवस्था रहेका कारण सेवा प्रवाहमा बाधा पर्ने गरेको छ भने बर्षेनी ठूलो रकम भाडाका रूपमा खर्च गरिरहनु पर्दा देशको लागि अनावश्यक व्ययभार बढ्दै गइरहेको छ । आयोगले आयोगका लागि स्थायी रूपमा आयोगकै नाममा रहने गरी भवन उपलब्ध गराउन वा निर्माण गरिदिन सम्पर्क मन्त्रालय सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयमार्फत् नेपाल सरकारलाई पटकपटक अनुरोध गरिसकेको

छ । तसर्थ, यथाशीघ्र नेपाल सरकारले आयोगका लागि उपयुक्त भवन वा जग्गा उपलब्ध गराई भवन निर्माण गर्ने व्यवस्था गर्ने ।

१५. नेपालको संविधानको मौलिक हक खण्डअन्तर्गतको धारा २७ मा सूचनाको हकको व्यवस्था गरिएको छ । सूचनाको हकलाई विशिष्ट हक पनि भनिन्छ । विशिष्ट यस अर्थमा कि संविधानप्रदत्त अन्य हक वा अधिकारको उपभोगका लागि सूचनाको हकको प्रयोग गर्न सकिन्छ । विश्वभरि नै आम बन्दै गएको सूचना माग गर्ने र प्राप्त गर्ने नागरिकको अधिकारका बारेमा राष्ट्रिय सूचना आयोगबाट सम्पादन भएका गतिविधि तथा कार्यहरू वार्षिक प्रतिवेदनका रूपमा सम्माननीय प्रधानमन्त्रीमार्फत् व्यवस्थापिका संसदमा छलफलका लागि प्रस्तुत हुनुपर्ने कानुनी व्यवस्थाबमोजिम यो प्रक्रिया पूरा हुँदै आएको छ । अपितु नागरिकलाई संवैधानिक रूपमा प्रत्याभूत गरिएको विशिष्ट व्यवस्था तथा त्यसको कार्यान्वयनको अवस्थाबारे व्यवस्थापिका संसदमा पर्याप्त छलफल हुन नसकेको भन्ने आम गुनासो रहँदै आएको छ । अतः आयोगबाट प्रस्तुत प्रतिवेदनमाथि व्यवस्थापिका संसदमा पर्याप्त छलफल र बहसका लागि नेपाल सरकारबाट आवश्यक पहल हुनु पर्ने देखिन्छ ।

विगतमा दिइएका सुझाव र कार्यान्वयनको अवस्था

क्र. सं.	विगतमा दिइएका सुझाव	कार्यान्वयनको अवस्था
१	<p>आ.व. २०७६/०७७ को वार्षिक प्रतिवेदनमा दिइएका सुझाव</p> <p>सूचनाको हकसम्बन्धी संवैधानिक व्यवस्था तथा कानूनको कार्यान्वयन गर्ने गराउने प्राथमिक दायित्व सार्वजनिक निकायको हो भन्नेमा कुनै दुविधा हुनसक्दैन । तर पुनरावेदन तथा उजुरी सुनुवाई गर्ने निकायका रूपमा स्थापित आयोगले सूचनाको हक प्रचलनमा ल्याउन निरन्तर रूपमा अभियान चलाईरहेको अवस्था छ । यसबाट सूचनाको हक कार्यान्वयन गर्न गराउन सार्वजनिक निकायहरूको बढ्दो उदासिनता चिन्ताजनक देखिन्छ । सूचनाको हकको कार्यान्वयनको प्रथम स्तम्भका रूपमा रहेको सूचना अधिकारी तोक्ने र स्वतः प्रकाशन गर्ने सम्वन्धमा हालै आयोगबाट गरिएको अध्ययनबाट सूचनाको हकको कार्यान्वयन कमजोर रहेको स्पष्ट हुन्छ । तसर्थ यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनको उच्चतहबाट नै जिम्मेवारी लिने, समन्वय गर्ने व्यवस्था गर्न केन्द्रमा सम्माननीय प्रधानमन्त्री वा सम्माननीय प्रधानमन्त्रीले तोकेको वरिष्ठ उपप्रधानमन्त्रीको संयोजकत्वमा समन्वय समिति र प्रदेश र स्थानिय तहका सार्वजनिक निकायहरूका हकमा प्रदेशका मूख्यमन्त्रीको संयोजकत्वमा समन्वय समिति गठन गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न गराउन उपयुक्त हुने ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी

क्र. सं.	विगतमा दिइएका सुझाव	कार्यान्वयनको अवस्था
२	<p>सूचनाको हकको कार्यान्वयनमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने सूचना अधिकारीलाई सक्षम सवल अधिकारसम्पन्न तथा प्रोत्साहित बनाई राख्न आवश्यक छ । यसका लागि सूचना अधिकारीलाई नियमित रूपमा प्रशिक्षण दिने व्यवस्था तथा स्रोत साधनले युक्त बनाउन जरूरी हुन्छ । साथै सूचना मागकर्ताले सजिलै सम्पर्क गर्ने सहजताका लागि सूचना अधिकारीलाई स्थायी प्रकारको मोवाइल सेट, सीम कार्ड, तथा इन्टरनेट सुविधा उपलब्ध गराईनुको साथै देहाय बमोजिम गर्न आवश्यक देखिन्छ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ५० जनाभन्दा बढी कर्मचारी रहने वा रु २० करोडभन्दा बढी वार्षिक बजेट हुने सार्वजनिक निकायहरूले छुट्टै सूचना शाखा नै स्थापना गर्नु पर्ने । ● सूचना अधिकारीबाट सूचना उपलब्ध गराउन, अभिलेख राख्न, स्वतः प्रकाशन गर्न, सूचना नियमित रूपमा प्रवाह गरिरहन र भौतिक सुविधा व्यवस्थापन गर्न प्रत्येक सार्वजनिक निकायमा सूचनाको हकसम्बन्धी कार्यक्रमका लागि प्रत्येक वर्ष छुट्टै बजेट शीर्षकबाट बजेट विनियोजन गर्ने व्यवस्था गर्न पर्ने । ● सूचनाको हकको महत्वलाई ध्यानमा राखी प्रत्येक सार्वजनिक निकायले सूचना अधिकारी तोक्दा प्रमुख भन्दा एक तह मुनिको पदाधिकारीलाई तोक्ने व्यवस्था गर्न पर्ने । 	कार्यान्वयन हुन बाँकी
३	<p>सिंहदरवारको परिसर भित्र अवस्थित मन्त्रालय तथा कार्यालयहरूको हकमा सुरक्षाका कारण सर्वसाधारणलाई परिसर भित्र प्रवेश गर्न सहज गर्न सहज वातावरण नभएको अवस्थामा सूचना माग गर्ने नागरिकलाई सूचना माग गर्न सहजताका लागि सिंहदरवार प्रवेश द्वारमा सूचनाको हकसम्बन्धी डेस्क राखी प्राप्त सूचनाको हकसम्बन्धी आवेदन दर्ता गरी निस्सा प्रदान गर्ने, प्राप्त आवेदन सम्बन्धित निकायमा पुऱ्याउने र सार्वजनिक निकायबाट प्राप्त सूचना सूचना मागकर्तालाई उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी
४	<p>सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन २०६४ को दफा २७ ले सूचनाको वर्गीकरण गर्ने व्यवस्था गरेको छ तर हालसम्म यस व्यवस्थाको कार्यान्वयन हुन सकेको अवस्था छैन । वर्गीकरणका लागि आयोगले पटक पटक निर्देशन तथा अनुरोध गरेको छ । वर्गीकरण गर्दा सार्वजनिक निकायहरूलाई सूचना उपलब्ध गर्न गराउन सहज हुने अवस्था भएको हुँदा अविलम्ब यो कार्य सम्पन्न गर्न पर्ने ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी
५	<p>सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन २०६४ को दफा २९ ले सूचनादाताको संरक्षण सम्बन्धी महत्वपूर्ण व्यवस्था गरेको छ । सार्वजनिक निकायमा भएको वा भैरहेको वा हुनसक्ने भ्रष्टाचार, अनियमितता र प्रचलित कानून बमोजिम अपराध मानिने कुनै कार्यको सूचना दिनु सम्बन्धित सार्वजनिक निकायका कर्मचारीको दायित्व हुनेछ भनी गरिएको व्यवस्था र यसरी सूचना दिने सूचनादाताको पहिचान गोप्य राख्ने र संरक्षण गर्न भएको व्यवस्थाको कार्यान्वयन हुन सकेको अवस्था छैन । यसको कार्यान्वयन हुँदा सार्वजनिक निकायहरूमा हुन सक्ने अनियमितता नियन्त्रणमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह हुन सक्ने हुँदा यसको कार्यान्वयनका लागि सूचनादाताको संरक्षण सम्बन्धी नियमावली ल्याउनु पर्ने ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी

क्र. सं.	विगतमा दिइएका सुझाव	कार्यान्वयनको अवस्था
६	नेपालको संविधानले नेपाली भाषाका साथ साथै राष्ट्रभाषालाई मान्यता दिन सकिने व्यवस्था गरेको छ । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ४ को उपदफा (३) मा "सार्वजनिक निकायले उपदफा (२) को खण्ड (क) बमोजिम सूचना सार्वजनिक, प्रकाशन वा प्रसारण गर्दा विभिन्न राष्ट्रिय भाषा तथा आमसञ्चारका माध्यमबाट गर्न सक्नेछ" भन्ने व्यवस्था गरेको अवस्थामा सार्वजनिक निकायले प्रकाशन वा प्रकाशन गर्ने गराउने सूचना स्वाभाविक रूपमा सवै नागरिकको पहुँचमा पुगोस भन्ने उद्देश्य रहेको हुन्छ । तसर्थ सार्वजनिक निकायहरूले सूचना प्रवाह वा प्रकाशन तथा प्रसारण गर्दा नेपाली भाषाका साथ साथै स्थानीय राष्ट्रभाषामा समेत प्रवाह गर्दा सर्वसाधारण नागरिकलाई बुझ्न बुझाउन सहज हुने हुँदा सार्वजनिक निकायहरूले नेपाली भाषाका साथ साथै स्थानीय राष्ट्रभाषामा पनि सूचना प्रवाह, प्रकाशन वा प्रसारण गर्ने व्यवस्था नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहका सार्वजनिक निकायहरूले मिलाउने ।	कार्यान्वयन हुन बाँकी
७	सार्वजनिक निकायको नेतृत्व वा उच्च पदमा पुग्ने व्यक्तिमा सदाचार, सुशासन, जवाफदेहिता, पारदर्शिता प्रतिको प्रतिवद्धताले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्छ भन्ने कुरामा कुनै दुई मत हुन सक्दैन । यसलाई मापन गर्ने थुप्रै मापदण्डहरू मध्ये सूचनाको हकको पालना एउटा महत्वपूर्ण मापदण्ड हो । जसले सूचना प्रवाह गर्न, उपलब्ध गराउन र स्वतः प्रकाशनका माध्यमबाट उल्लेखित कार्यहरू गर्न तत्पर रहन्छ त्यस्तो व्यक्तिलाई उच्च तहको पदमा पुऱ्याउँदा सार्वजनिक निकाय, सरकार र देशको विकासमा महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउँछ । तसर्थ सूचनाको हकको कार्यान्वयनलाई सार्वजनिक निकायको उच्च पदमा पुग्ने मूल्याङ्कनको आधार बनाउन आवश्यक र उपयुक्त रहेको हुँदा राजनैतिक नियुक्ति वा बढुवा गर्दा यस आयोगबाट सजाय भए नभएको बुझि सजाय नभएको व्यक्तिलाई मात्र नियुक्तिको व्यवस्था गर्ने ।	कार्यान्वयन हुन बाँकी
८	सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन २०६४ को दफा २५ मा भएको व्यवस्था बमोजिम आयोगले आफ्नो वार्षिक प्रतिवेदन सम्माननीय प्रधानमन्त्री समक्ष पेश गर्ने गरेको छ तर यस प्रतिवेदन उपर व्यवस्थापिका संसद वा संसदीय समितिमा छलफल हुने गरेको छैन । यस वर्षको वार्षिक प्रतिवेदन प्रदेश सरकार मार्फत प्रदेश सभा र स्थानीय तहमा पनि आयोगले उपलब्ध गराउने छ । वार्षिक प्रतिवेदन उपर व्यवस्थापिका संसद वा सम्बन्धित संसदीय समिति, प्रदेश सभा वा विषयगत समिति र स्थानीय तह वा विषयगत समितिमा छलफल हुँदा जनप्रतिनिधिहरू मार्फत नागरिकको मौलिक हकको रूपमा रहेको सूचनाको हकका क्षेत्रमा भएका काम कारवाहीका वारेमा बहस हुँदा यस क्षेत्रमा गरिन पर्ने सुधारका क्षेत्रहरूको पहिचान हुनुका साथै आयोगलाई र सार्वजनिक निकायहरूलाई सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलनमा थप जिम्मेवारीका साथ कर्तव्य निर्वाह गराउन सकिने विश्वास आयोगको रहेको छ ।	कार्यान्वयन हुन बाँकी

क्र. सं.	विगतमा दिइएका सुझाव	कार्यान्वयनको अवस्था
९	<p>लोकतान्त्रिक पद्धतीमा जनताका लागि जनताद्वारा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूबाट सृजित सार्वजनिक निकायहरूले गर्ने क्रियाकलापहरू निर्णयहरू नीतिहरू गोप्य रहनु हुँदैन भन्ने मान्यता अनुस्यूत संवैधानिक रूपमा सूचना माग्न पाउने र सूचना प्राप्त गर्ने हक नागरिकमा रहेकोले सीमित विषयहरूमा मात्र सूचना प्रवाह गरिने छैन भनिएको छ । यसैको आधारमा आयोगको मिति २०७६ चैत २० गतेको बैठकबाट निर्णय गरी कानून निर्माण वा संसोधन गर्दा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३ को उपदफा (३) ले व्यवस्था गरेका बाहेकका विषयमा कुनै पनि कुरा गोप्य रहने वा हुने गरी कानून निर्माण वा संसोधन नगर्न नगराउन व्यवस्थापिका संसदका विषयगत समितिहरू, प्रदेश सभा र विषयगत समितिहरू र स्थानीय तहहरूलाई अनुरोध गरिएको छ । यसै क्रममा सामान्यतया कानूनको मस्यौदा गर्दा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट नै हुने हुँदा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३ को उपदफा (३) बाहेकका विषयमा गोप्य रहने गरी कानूनको निर्माण नगर्ने र गोप्य रहने गरी रहेका प्रचलित कानूनहरू संसोधन गरी त्यस्तो व्यवस्था हटाउने तर्फ नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट पहल हुन पर्ने ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी
१०	<p>सूचनाको माग गरेको र प्राप्त गरेको विवरण सार्वजनिक निकायमा रहन्छ । सूचनाको हक प्रचलन गर्न गराउन यस्तो विवरण सहयोगी हुन्छ । साथै सूचनाको माग गर्ने प्रवृत्ति, नागरिकको समूह तथा मागको प्रकार जस्ता तथ्याङ्कले सूचनाको हक सम्बन्धमा आयोग र सार्वजनिक निकायहरूले आगामी दिनमा लिनु पर्ने रणनीतिक क्रियाकलापमा सहयोग गर्दछ । तसर्थ यस प्रकारको अभिलेख अनिवार्य रूपमा राख्न र आयोगमा उपलब्ध गराउनका साथै स्वतः प्रकाशन गर्न गराउन नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहका सार्वजनिक निकायहरूलाई निर्देशन हुनुपर्ने ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी
११	<p>एउटा निश्चित प्रकारको कानूनी प्रकृया पुरा गरी संवैधानिक दायित्व निर्वाह गर्न गठन गरिएको आयोगलाई विश्वास गर्न र जिम्मेवार बनाउन आवश्यक छ । सूचनाको हकको कार्यान्वयन गर्न गठित आयोगलाई स्वतन्त्र आयोग कानूनले नै मानेको छ । आयोग कति स्वतन्त्र छ वा छैन भन्ने विषयमा छलफल वा चर्चा हुँदै गर्दा प्राय सौधिने प्रश्न भनेको नै वित्तीय स्वतन्त्रता छ कि छैन, यदि उत्तर छ भनियो भने मात्र आयोग स्वतन्त्र छ भन्ने हुन्छ भन्ने भनाई छ । यस क्रममा नेपाल सरकारले आयोगको दायित्व निर्वाह गर्न आवश्यक (सीमित) वजेट उपलब्ध गराउने गरेकै छ, यसका लागि नेपाल सरकार र विशेष गरी अर्थ मन्त्रालयप्रति आयोग आभार व्यक्त गर्दछ । तर आयोगले लामो छलफल र यथेष्ट मात्रामा आवश्यकताको तथ्यगत मूल्याङ्कन गरी कार्यक्रम र यसका लागि आवश्यक वजेटको प्रस्ताव तयार गरेको हुन्छ । यसरी प्रस्ताव गरिएको कार्यक्रम तथा वजेटलाई मन्त्रालय मार्फत प्राप्त हुने वजेट सीलिङ्ग र बजेट छलफलका क्रममा फरक प्रकारबाट स्वीकृत गरिने प्रणालीका कारण कतिपय कार्यक्रम नै काटिने वा स्वीकृत भए पनि अपर्याप्त वजेट उपलब्ध हुने कारणबाट कार्यक्रम सञ्चालन गर्न नै बाधा पुग्ने गरेको अवस्था छ ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी

क्र. सं.	विगतमा दिइएका सुझाव	कार्यान्वयनको अवस्था
	<p>यसका कारण आयोग आफ्नो उद्देश्य अनुरूप कार्य सम्पादन गर्न समस्यामा पर्ने गरेको छ । आयोगको स्वतन्त्रताको परिक्षणमा उत्तिर्ण हुन अहिले भै रहेको व्यवस्थामा केहि परिवर्तन गर्न सकियो भने स्वाभाविक रूपमा सूचनाको हक प्रति रहेको नेपाल सरकारको प्रतिवद्धता र अग्रसरतामा थप समृद्ध हुने विश्वास आयोगको रहेको छ । यसका लागि नेपाल सरकारले आयोगसँग छलफल गरी आयोगलाई एकमुष्ट बजेट उपलब्ध गराउने र आयोगले प्रचलित कानूनको परिधिभित्र रही स्वीकृत गरेको कार्यक्रमहरूमा खर्च गर्न पाउने व्यवस्था हुनुपर्ने । यो प्रचलन नेपालका केहि निकायहरू र विभिन्न देशहरूमा अपनाइने प्रणाली नै भएकोले यस्तो प्रणाली अपनाउन उपयुक्त हुने देखिन्छ ।</p>	
१२	<p>सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा २१ मा "आयोगको केन्द्रीय कार्यालय काठमाडौं उपत्यकामा रहनेछ र आयोगले आवश्यकता अनुसार नेपालका विभिन्न स्थानमा आफ्नो कार्यालय खोल्न सक्नेछ" भन्ने व्यवस्था गरेको छ । नेपालको संविधानले तीन तहको शासकीय संरचना बनाएको र प्रदेश तथा स्थानीय स्तरका सार्वजनिक निकायहरूबाट नागरिक तहमा अधिकतम सेवा प्रवाह हुने गरेको छ । यसका कारण सूचनाको हकको प्रयोग अर्थात सूचनाको माग स्थानीय तहमा बढी हुने गरेको छ । आयोगको कार्यालय काठमाडौंमा मात्र रहँदा नेपालभर छरिएर रहेका सूचना मागकर्ताहरूलाई सूचना नपाएको उजुरी वा पुनरावेदन गर्न काठमाडौंमा नै आउनु पर्ने बाध्यताका कारण बाधा पुगिरहेको गुनासो प्रशस्त मात्रामा आउने गरेको छ । तसर्थ शुरुआती चरणमा आयोगले प्रत्येक प्रदेशमा थोरै कर्मचारी रहने गरी एक एक वटा सम्पर्क कार्यालय खोल्न आवश्यक देखिएको छ ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी
१३	<p>आयोग स्थायी प्रकृतिको भएको र हालसम्म पनि आफ्नो जग्गा वा भवन नभएकोले भाडामा बस्नु परिरहेको अवस्था हुँदा प्रत्येक वर्ष भाडा बृद्धि भई नै रहेको हुन्छ । भाडा कै कारण आयोग एक ठाउँबाट अर्को ठाउँमा सर्नु पर्ने अवस्था पनि आउने गरेको छ । सेवाग्राहीलाई स्थायी ठेगाना दिन नसकिएको अवस्था रहेको कारणबाट बाधा पर्ने गरेको छ । यसबाट बर्षेनी तुलो रकम भाडाका रूपमा खर्च गरीरहनु पर्दा देशको लागि अनावश्यक व्ययभार बढ्दै गईरहेको छ । आयोगले आयोगका लागि स्थायी रूपमा आयोगकै नाममा रहने गरी भवन उपलब्ध गराउन वा निर्माण गरिदिन सम्पर्क मन्त्रालय सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय मार्फत नेपाल सरकारलाई पटक पटक अनुरोध गरिसकेकोमा संवोधन हुन सकेको छैन । कतिपय प्रयोगमा आउन नसकेको तथा निकट भविष्यमा प्रयोगमा पनि आउने संभावना नरहेका सरकारी जग्गा र भवन एकातर्फ खेर जानु र अर्को तर्फ सरकारी कार्यालय व्यक्तिको घरमा महङ्गो भाडा तिरेर बस्नुले नेपाल सरकार माथि परेको अनावश्यक आर्थिक व्ययभार पर्ने देखिदा नेपाल सरकारले आयोगका लागि उपयुक्त भवन वा जग्गा उपलब्ध गराई भवन निर्माण गर्ने व्यवस्था गर्ने ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी

क्र. सं.	विगतमा दिइएका सुझाव	कार्यान्वयनको अवस्था
१४	<p>आयोगलाई कानूनले स्वतन्त्र आयोगको रूपमा मान्यता दिएको भएता पनि यसका आफ्नै कर्मचारीहरू नहुनु, नेपाल सरकारबाट खटि आउने कर्मचारीहरूको निश्चित अवधि पुरा नहुँदै छिटो छिटो सुरुवा हुनु, आयोगको स्रोत साधनको कमी कारण प्राथमिकता प्राप्त कर्मचारीहरू आयोगमा आउन नचाहनु र आयोगमा कार्यरत कर्मचारीहरू पनि लामो समयसम्म आयोगमा रहन नचाहनुका कारण आयोगको काम कारबाहीमा असहज स्थिति उत्पन्न हुने हुँदा मानव अधिकार आयोगको जस्तै यस आयोगले पनि आफ्ना कर्मचारी नियुक्ति गर्ने व्यवस्था हुनु पर्ने ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी
१५	<p>संविधानको धारा २७ परिमार्जन गर्ने</p> <p>नेपालको संविधानको धारा २७ मा "प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि बिषयको सूचना माग्ने र पाउने हक हुनेछ । तर कानून बमोजिम गोप्य राख्नु पर्ने सूचनाको जानकारी दिन कसैलाई बाध्य पारिने छैन" भन्ने व्यवस्था छ । यसमा निम्नानुसारको संशोधन गरी परिमार्जन गर्नु पर्ने देखिन्छ :</p> <p>१५.१ प्रतिबन्धात्मक वाक्यको भ्रम हटाउने :</p> <p>संविधानको धारा २७ मा रहेको प्रतिबन्धात्मक वाक्यमा रहेको "तर कानून बमोजिम गोप्य राख्नु पर्ने सूचना दिन बाध्य गरिने छैन" भन्ने कुरा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनले प्रवाह नगरिने सूचना दिन बाध्य गरिने छैन भन्ने भावनामा लेखिएको हो । तर, केही व्यक्तिहरूले क्षेत्रगत कानूनमा रहेको गोप्य प्रावधान समेतलाई जोडेर यस विषयलाई बुझ्दा भ्रम सिर्जना भएको छ । यसर्थ, संविधानको धारा २७ को प्रतिबन्धात्मक वाक्यमा "तर सूचनाको हकसम्बन्धी कानूनमा प्रवाह नगरिने भनिएका सूचना दिन कसैलाई पनि बाध्य गरिने छैन" भनी परिमार्जन गर्ने ।</p> <p>१५.२ प्रवाहको हक थप गर्ने :</p> <p>सन् १९४८ मा जारी गरिएको मानव अधिकारसम्बन्धी घोषणापत्रको दफा १९ मा र विश्वव्यापी प्रचलनलाई नियाल्दा प्रत्येक व्यक्तिमा सूचना माग्ने, पाउने र प्रवाह गर्ने हकको सुनिश्चिता देखिन्छ । यसर्थ संविधानको धारा २७ मा पनि 'प्रवाहको हक' थप गर्ने ।</p> <p>१५.३ नागरिकको सट्टा व्यक्तिलाई अधिकार :</p> <p>हाल हामी विश्वव्यापी सञ्जालमा आबद्ध छौं । नेपालले विश्वका प्रायः सबै अन्तर्राष्ट्रिय संयन्त्र/सञ्जालको सदस्यता लिनुका साथै तिनीहरूको संरचनाप्रति प्रतिबद्धता जनाएको छ । हामीले प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी (FDI)को आह्वान गरेका छौं । गैरआवासीय नेपालीले पनि नेपालमा लगानी बृद्धि गर्दैछन् । नेपालको प्राथमिकतामा पर्यटन व्यवसाय पर्दछ । यी सबै पक्षलाई मनन गर्दा अब 'नेपाली नागरिक' लाई प्रदान गरिएको आफूसँग सम्बन्धित सूचना माग्ने हक 'व्यक्ति' लाई प्रदान गर्ने गरी संविधान संशोधन गर्ने ।</p> <p>१५.४ प्रादेशिक सूचना आयोगको स्थापना गर्ने :</p> <p>नेपालको संविधानले नेपाललाई ७ वटा प्रदेशमा विभाजन गरेको छ । संघीय शासन पद्धति अवलम्बन गरेका प्रायः सबै मुलुकमा संघीय सूचना आयोग र प्रादेशिक सूचना आयोग स्थापना गर्ने प्रचलन छ । यसर्थ, नेपालमा पनि प्रादेशिक सूचना आयोग स्थापनाको संवैधानिक प्रत्याभूति गर्ने ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी

क्र. सं.	विगतमा दिइएका सुझाव	कार्यान्वयनको अवस्था
१६	<p>सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनमा संशोधन गर्ने</p> <p>ऐन जारी भएको एघार बर्ष वितिसकेको छ । यस अवधिमा नयाँ संविधान नै जारी भएको र राजनैतिक क्षेत्रमा व्यापक परिवर्तन भएकाले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ मा केही विषयवस्तुमा आधारभूत रूपमै परिमार्जन गर्नुपर्ने महसुस गरिएको छ । जो निम्नानुसार छन् :</p> <p>१६.१ परिभाषाको दफालाई प्रष्ट पार्ने :</p> <p>ऐनको परिभाषा खण्डमा सार्वजनिक निकाय भन्नाले सरकारी कार्यालय, राजनैतिक दल र सार्वजनिक संस्थानलाई बुझाएको कुरा प्रष्ट छ । तर, गैरसरकारी संस्था र निजी क्षेत्रका सन्दर्भमा प्रष्ट हुने गरी परिभाषा खण्डमा लेखिनु आवश्यक छ ।</p> <p>१६.२ स्वतः प्रकाशन र दण्डको व्यवस्था :</p> <p>सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनको मूल उद्देश्य भनेकै नागरिकले सूचना माग नगरे पनि लोकतन्त्रमा सार्वजनिक निकाय आफै खुल्ला, पारदर्शी, र जवाफदेही हुन ती निकायबाट निरन्तर सूचना प्रवाह भैरहनु पर्ने हो । यसका लागि ऐनको दफा ५ मा प्रत्येक ३।३ महिनामा सार्वजनिक निकायले स्वतः प्रकाशन गर्नु पर्ने व्यवस्था भए पनि अधिकांश निकायले यो व्यवस्थाको पालना गरेको पाइँदैन । कानूनी रूपमा दण्डित हुने प्रष्ट व्यवस्था नभएकाले यस्तो हेलचेक्याइँ भएको महसुस गरिएको छ । त्यसैले यस्तो बिवरण सार्वजनिक नगरेमा दण्ड हुने वा बजेट रोक्का गरिने वा अन्य विभागीय सजाय हुने गरी प्रष्ट व्यवस्था गर्न अति नै जरुरी छ ।</p> <p>१६.३ सूचना अधिकारीको योग्यता र सुविधा :</p> <p>सूचनाको हकसम्बन्धी कानूनबमोजिम नागरिकलाई सूचना प्रवाह गर्न सर्वाधिक महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने पदाधिकारी नै सूचना अधिकारी हो । यसर्थ, निज कार्यालय प्रमुखपछिको दोस्रो व्यक्ति तोकिनु पर्ने वा प्रचार विभागको प्रमुख वा निश्चित महाशाखाको प्रमुख तोकिनु पर्दछ । निजले सूचना प्रवाहको तालिम लिएको हुनु पर्छ । निज नागरिकको अधिकारको प्रचलनमा सकारात्मक सोच भएको हुन पर्छ । निजलाई सूचना अधिकारी भई काम गरेबापत केही सुविधा दिने गरी प्याकेज घोषणा गर्नु पर्छ । वार्षिक रूपमा उत्कृष्ट सूचना अधिकारीलाई पुरस्कृत गर्नु पर्छ । यी विषयलाई सम्बोधन हुने गरी ऐन र नियमावलीमा प्रष्ट व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>१६.४ कार्यविधि छोट्याउने :</p> <p>वर्तमान सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनले सूचना माग गरेको १५ दिनभित्र सूचना अधिकारीले सूचना उपलब्ध नगराएमा वा निजले सूचना दिन इन्कार गरेमा कार्यालय प्रमुखसमक्ष उजुरी गर्नुपर्ने, त्यसपछि प्रमुखले ७ दिनभित्र सूचना दिनु वा उपलब्ध गराउनु पर्ने, निजबाट पनि सूचना उपलब्ध नभए पुनरावेदनमार्फत् राष्ट्रिय सूचना आयोगले सूचना दिनु भन्ने आदेश जारी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यो प्रक्रिया लामो र भ्रष्टपूर्ण भएको आमनागरिकको गुनासो छ । यसर्थ, सामान्य, मध्यमस्तरीय र जटिल सूचना गरी क्रमशः ३ देखि ५ दिन, ५ देखि १० दिन र १० देखि १५ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउने गरी कार्यदिन वर्गीकरण गर्नु उपयुक्त हुन्छ । यसैगरी सूचना अधिकारी र कार्यालय प्रमुखको दुई तहको प्रणाली पनि सारै वैज्ञानिक देखिएको छैन । व्यवहारमा यी दुवैको निर्णय सर्वत्र एकै देखिएको छ । यसर्थ, यसमा पनि सुधारको खाँचो देखिएको छ । साथै, मौखिक सूचना माग र प्रवाहको पनि अभिलेख राख्ने प्रणालीको विकास गरी वार्षिक रूपमा कति वटा सूचना प्रवाह भयो ? सोको दुरुस्त विवरण सार्वजनिक गर्नु पर्दछ । यस विषयलाई बाध्य हुने गरी ऐन संशोधन गर्ने ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी

क्र. सं.	विगतमा दिइएका सुझाव	कार्यान्वयनको अवस्था
	<p>१६.५ आयोगका पदाधिकारी सम्बन्धी व्यवस्था : राष्ट्रिय सूचना आयोगका पदाधिकारीसम्बन्धी व्यवस्थामा पनि सिफारिस समिति र पदावधिमा सुधारको आवश्यकता बोध भएको छ । विश्वव्यापी प्रचलनलाई हेर्दा प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षतामा विपक्षी दलको नेतासमेत रहेको सिफारिस समितिको सिफारिसका आधारमा आयोगका पदाधिकारीहरू राष्ट्रपतिबाट नियुक्ति गर्नु पर्छ । साथै, सूचना आयुक्तहरू प्रमुख सूचना आयुक्तमा नियुक्त हुन एक पदावधिले बाधा नपर्ने कुरा पनि प्रष्ट्याउनु जरुरी छ । साथै, आयोगको निरन्तरताका लागि दुई जना आयुक्तको हकमा चक्रीय प्रणालीद्वारा प्रत्येक साढे दुई बर्षमा एक जना नियुक्त गर्ने प्रबन्ध गर्न सके राम्रो हुने अनुभवले देखाएकोले सो बमोजिम कानून संशोधन गर्ने ।</p> <p>१६.६ सूचना वर्गीकरणको समयावधि तोक्ने : सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा २७ मा सूचना वर्गीकरण गर्ने व्यवस्था छ । हाल सूचना वर्गीकरण नभएको स्थिति छ । यसमा अधिकतम् ३ महिनाभित्र सूचना वर्गीकरण गर्नु पर्ने गरी समयसिमा किटान गर्ने ।</p> <p>१६.७ कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारीबाहेकका पदाधिकारीलाई पनि दायित्व तोक्ने : सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम नागरिकमा सूचना प्रवाह गर्नुपर्ने गरी कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारीको मात्र दायित्व स्पष्ट रूपमा किटान भएको अहिलेको अवस्थामा कतिपय कार्यालयहरूमा दायित्व स्पष्ट किटान नभएका अन्य शाखा सम्बद्ध कर्मचारीहरूबाटै सूचना अधिकारीको सूचनाको पहुँचमा अवरोध पुगिरहेको भन्ने ब्यापक गुनासो आइरहेको सन्दर्भमा सूचना प्रवाहमा विलम्ब हुनु वा अवरोध पुऱ्याउन र कार्यालय प्रमुख वा सूचना अधिकारीले अन्य कर्मचारी संलग्न भएको भन्ने उजुरी/निवेदन गरेमा त्यस्ता कर्मचारीलाई पनि सूचनाको हकसम्बन्धी कानूनबमोजिम आवश्यक कारवाहीको प्रक्रिया अघि बढाउन सक्ने गरी कानूनी व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>१६.८ मन्त्रिपरिषद्लाई पनि जवाफदेही बनाउने : सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम सूचना उत्पादन गर्ने निकाय नै सूचना प्रवाहका लागि जिम्मेवार हुने व्यवस्था छ । तर मन्त्रिपरिषद्बाट हुने निर्णयहरू मन्त्रालयबाट प्रस्तावका रूपमा जाने र कतिपय अवस्थामा प्रधानमन्त्रीबाट सोभै ठाडो प्रस्ताव पनि आउने प्रचलन रहेकोमा सूचना माग्ने जनतालाई सूचना उत्पादन गर्ने निकायको किटानी गर्न झण्डै पर्न सक्ने हुँदा सिङ्गो मन्त्रिपरिषद्लाई एउटा सार्वजनिक निकाय मानी मन्त्रिपरिषद्को निर्णयको सूचना अनिवार्य प्रवाह गर्ने सुप्रबन्धका लागि सूचना अधिकारी तोक्ने गरी कानूनी व्यवस्था मिलाउने ।</p>	

क्र. सं.	विगतमा दिइएका सुझाव	कार्यान्वयनको अवस्था
१७	<p>सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावलीमा संशोधन</p> <p>समय र परिस्थितिको गतिशीलतासँगै मौजुदा ऐन र नियमावलीमा संशोधनको आवश्यकता पर्दछ । हाल सूचनाको हकले नागरिकमा सचेतना बृद्धि गर्दै लगेको परिवेशमा सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ मा पनि समयसापेक्ष निम्नानुसारको परिमार्जन आवश्यक देखिएको छ :</p> <p>१७.१ स्वतः प्रकाशनको प्रावधानमा संशोधन :</p> <p>नियमावलीको नियम नं. ३ मा ३।३ महिने स्वतः प्रकाशनमा ऐनको प्रावधानमा अतिरिक्त ७ वटा बुँदा थप गरिएको छ । यी बुँदा प्रायः सरकारी कार्यालयको लागि मात्रै अनुकूल हुँदा विशेषगरी राजनैतिक दल र निजी क्षेत्रका लागि आवश्यक नपर्ने गरी यस प्रावधानलाई परिमार्जन गर्ने ।</p> <p>१७.२ मौखिक र विद्युतीय सूचनाको व्यवस्था :</p> <p>नेपालमा मौखिक सूचना माग गर्ने र दिने, तर अभिलेख नराख्ने प्रचलन छ । यसमा सुधार गर्न जरुरी छ । साथै, विद्युतीय सञ्जालबाट सूचना प्रवाह गर्ने प्रावधान गर्नु तथा विद्युतीय सञ्जालबाटै सूचना माग्ने, पाउने र नपाए पुनरावेदन गर्ने कुरालाई वैधानिकता दिने गरी नियमावलीमा थप गर्ने ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी
१८	<p>विश्व विद्यालय र स्कूलको पाठ्यक्रममा समावेश गर्ने</p> <p>त्रिभुवन विश्व विद्यालय वा अन्य कुनै विश्व विद्यालयमा सूचनाको हकको छुट्टै विभाग स्थापना गर्नुपर्छ । यस विभागमा अन्य मिल्दो विषयहरू पनि समावेश गर्न सकिन्छ । यस विधाको अध्ययनले नेपालमा लोकतन्त्रको प्रबर्द्धन र स्थायित्वलाई बल पुऱ्याउने छ । यस विषयमा स्नातक वा स्नातकोत्तर गरेकालाई छुट्टै सेवा समूह गठन गरी सूचना अधिकारीमा नियुक्ति गर्न पनि सकिन्छ । हुन त हालका लागि पत्रकारिता वा कानून विषयमा स्नातक वा स्नातकोत्तर गरेकालाई सूचना अधिकारीमा नियुक्त गर्ने गरी निजामती सेवा ऐनमा आवश्यक संशोधन गर्नु उपयुक्त हुनेछ ।</p> <p>यसैगरी स्कूलको कक्षा ६ देखि १२ कक्षासम्मको पाठ्यक्रममा सूचनाको हकलाई समावेश गर्दा विद्यार्थीहरूले पारदर्शिता, जवाफदेहिता, उत्तरदायित्व र सुशासनको बोध गर्नेछन् । यसबाट भावी पुस्ताले सञ्चालन गर्ने राजनीति, प्रशासन, गैरसरकारी संस्था र निजी प्रतिष्ठान तुलनात्मक रूपमा पारदर्शी हुने कुरामा विश्वस्त हुन सकिन्छ । हाल कक्षा ६, ७, ९ र ११ मा समावेश भइसके पनि कक्षा ८ र १२ को पाठ्यक्रममा समेत समावेश गर्ने ।</p> <p>यस अतिरिक्त सबै सरकारी तालिम केन्द्र र उपभोक्ता समूह लगायत सबै संस्था र निकायका कार्यक्रममा सूचनाको हकलाई अनिवार्य रूपमा समावेश गर्ने प्रबन्ध गर्ने ।</p>	यसको सम्बन्धमा विद्यालयस्तरको पाठ्यक्रममा समावेश गरिएता पनि विश्वविद्यालयको हकमा कार्यान्वयन हुन बाँकी रहेको ।

क्र. सं.	विगतमा दिइएका सुझाव	कार्यान्वयनको अवस्था
१९	<p>सूचनाको हकलाई कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनको आधार बनाउने</p> <p>नागरिक सूचना माग्न आए पनि वा नआए पनि सार्वजनिक निकाय आफै खुला, पारदर्शी र जवाफदेही हुँदै सुशासन कायम गर्न सूचना प्रवाह गर्नु संविधानको धारा २७ र सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को मूल मर्म हो । संविधान र कानूनको यो मूल मर्म कार्यान्वयनमा ल्याउन सार्वजनिक निकायका पदाधिकारी/कर्मचारीलाई जनतामा सूचना प्रवाह गर्न उत्प्रेरित, जागरूक र सचेत गराउन अनिवार्य हुन्छ । यही कारण अहिलेलाई कम्तिमा सार्वजनिक निकायमध्ये जनताप्रति बढी जवाफदेही हुनुपर्ने सरकारी कार्यालयका कर्मचारीहरूलाई सूचना प्रवाह गरेर पारदर्शी र जवाफदेही बनाउन उनीहरूको कार्यसम्पादन र मूल्याङ्कनका आधारहरूमध्ये सूचनाको हक कार्यान्वयनलाई पनि समावेश गर्ने गरी सम्बन्धित कानूनमा व्यवस्था गर्ने ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी
२०	<p>सूचनादाताको संरक्षण सम्बन्धी नियमावली बनाउने</p> <p>सार्वजनिक निकायमा भएको वा हुने बेथिति, अनियमितता वा भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा २९ मा राखिएको सूचनादाताको संरक्षणसम्बन्धी व्यवस्थामा रहेका पाँच वटा उपदफा यो उद्देश्य प्राप्तिका लागि पर्याप्त नभएको महशुस गरी सूचनादाताको संरक्षणसम्बन्धी अलग्गै कानूनको आवश्यकता बोधसहित यस अघि सुझाव दिइसकेको सन्दर्भमा यो कानून निर्माणको गहनता, अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यासको अध्ययन, यसमाथिको व्यापक छलफल र निष्कर्षसमेतलाई विचार गर्दा यसको निर्माण गर्न केही लामो समय लाग्ने भएको हुँदा सार्वजनिक निकायमा हुने वा भएको बेथिति, अनियमितता र भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा तत्काल तदारुकता आवश्यक भएकाले हाललाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनको दफा-२९ को व्यवस्थालाई थप स्पष्ट र प्रभावकारी बनाउन सूचनादाताको संरक्षणसम्बन्धी नियमावली पारित गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी
२१	<p>सरकारी कर्मचारीहरूलाई गोपनियताको सट्टा पारदर्शीताको सपथ दिने व्यवस्था गर्ने</p> <p>हाल सरकारी कर्मचारीलाई पद तथा गोपनियताको सपथ गराउने गरिएको छ । एकातिर यस प्रकारको सपथ गराउने र अर्कोतिर सूचना प्रवाह गर, पारदर्शी हुनुपर्छ भन्दा नमिलेको जस्तो महशुस भएको छ । यसर्थ, सम्भव भए गोपनियताको सपथ नै हटाउनु पर्छ, हाल सो सम्भव नदेखिए सूचनाको कानून अनुसार सूचना प्रवाह गर्न भने यो गोपनियताको सपथले बाधा नपर्ने कुरा प्रष्ट पार्न जरुरी छ ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी
२२	<p>७५३ वटा स्थानीय तहहरूमा आरटिआई अम्बुड्सम्यान गठन गर्ने</p> <p>नेपालका ७ ओटा प्रदेशमा सातओटा सूचना आयोग गठन गर्नु पर्छ । यसैगरी ७५३ ओटा स्थानीय तहमा सूचना प्रवाहको प्रबन्ध गर्नका लागि उपप्रमुख वा उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा कम्तिमा स्थानीय सञ्चारकर्मी, सूचनाको हकका अभियन्ता र नागरिक समाजका प्रतिनिधिसमेत रहने गरी एउटा सूचना प्रवाहको जिम्मेवार सञ्जाल गठन गर्नुपर्छ ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी

क्र. सं.	विगतमा दिइएका सुझाव	कार्यान्वयनको अवस्था
२३	<p>आयोगको प्रतिरक्षा गर्ने प्रणाली व्यवस्थित गर्ने</p> <p>राष्ट्रिय सूचना आयोगले सार्वजनिक निकायको प्रमुख वा सूचना अधिकारीलाई सूचना प्रवाह गर्न दिएको आदेशका विरुद्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालत वा पुनरावेदन अदालतमा पुनरावेदन वा रिट निवेदन दिएको अवस्थामा आयोगको तर्फबाट महान्यायाधिवक्ताको कार्यालले अनिवार्यरूपमा बहसपैरबी गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्था गर्नुपर्छ ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी
२४	<p>बाभिएका कानून संशोधन गर्ने</p> <p>सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ सँग बाभिएका कानूनहरूका प्रावधानहरूलाई केही नेपाल ऐन संशोधन गरी परिमार्जन/संशोधन/खारेज गर्ने ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी
२५	<p>खुल्ला सरकारी तथ्याङ्कसम्बन्धी प्रस्तावित कार्ययोजना लागू गर्ने</p> <p>संविधानको धारा २७ र सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ ले नेपाली नागरिकलाई सार्वजनिक निकायमा रहेका सूचनामा जनताको पहुँच स्थापित गर्न सूचनाको अधिकार प्रदान गरेको सन्दर्भमा तथ्य/तथ्याङ्क बिनाको सूचना कोरा भुत्ते हुने भएकाले संविधान र कानूनको भावना र मर्मअनुसार नागरिकलाई सुसूचित गरेर साँचो अर्थमा सशक्तीकरण गर्न सबै सार्वजनिक निकायमा रहेका तथ्य/तथ्याङ्कलाई नागरिकले निर्वाध उपयोग गर्ने गरी पुनर्योग/वितरण गर्न सक्ने गरी मेशिन रिडेवल फर्मेटमा सार्वजनिक गर्न जरूरी छ । यसका लागि सार्वजनिक निकायलाई पारदर्शी र जवाफदेही बनाउन राष्ट्रिय सूचना आयोगले सरकारलाई बुझाएको खुला सरकारी तथ्याङ्कसम्बन्धी प्रस्तावित कार्ययोजना लागू गर्ने ।</p>	कार्यान्वयन हुन बाँकी

अनुसूची- १

नागरिक बडापत्र

क्र. सं.	सेवाको किसिम	सेवा प्रदान गर्ने शाखा	तल्ला	सेवा प्रदान गर्ने कर्मचारीहरू	निर्णय प्रक्रिया तथा सेवा प्राप्त गर्न पेश गर्नुपर्ने कागजात	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने शुल्क	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने समय	सेवा प्राप्त नभएमा उजुरी /पुनरावेदन सुन्ने अधिकारी
१.	सार्वजनिक निकायबाट सूचना नपाएको, गलत वा अशुद्धो सूचना पाएको सम्बन्धमा पुनरावेदन सूचना अधिकारी /सहायक प्रवक्ता	पुनरावेदन तथा फेसला कार्यान्वयन शाखा	दोस्रो तल्ला	उप सचिव (न्याय, कानून) मो.नं. ९८५२४४६६५ कानुन अधिकृत (न्याय, कानून) शाखा अधिकृत (प्रशासन, सा.प्र) नायव सुब्बा (प्रशासन, सा.प्र)	<ul style="list-style-type: none"> - सार्वजनिक निकायको प्रमुखले गरेको निर्णयउपर चित नबुझ्ने व्यक्तिले ३५ दिनभित्र आयोगसमक्ष पुनरावेदन दिनसक्ने । - यसरी प्राप्त पुनरावेदनको कारवाही र किनारा गर्दा आयोगले सम्बन्धित प्रमुख वा सूचना अधिकारीलाई आफू समक्ष उपस्थित गराई बयान गराउन, कुनै लिखत पेश गर्न लगाउन, सो सम्बन्धमा साक्षी प्रमाण बुझ्न वा सार्वजनिक निकायबाट कुनै लिखतको नक्कल माग गर्ने । - पुनरावेदनको व्यहोरा मनासिब देखिएमा समयावधि तोकिएको पुनरावेदकलाई विना शुल्क सूचना उपलब्ध गराउनु भनी सम्बन्धित निकायको प्रमुखको नाममा आदेश गर्ने । - पुनरावेदन निरर्थक देखिएमा खारेज गर्ने । - सो पुनरावेदनको सम्बन्धमा आवश्यक कारवाही गरी अन्तिम निर्णय गर्ने र आयोगको आदेशको कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने । 	कुनै शुल्क नलाग्ने	पुनरावेदन परेको ६० दिनभित्र	आयोगले गरेको सजाय उपर पुनरावेदन अदालतमा पुनरावेदन लाग्ने, अन्यको हकमा पुनरावेदननलाग्ने। आयोगको कार्य र प्रक्रियाका सम्बन्धमा प्रमुख सूचना आयुक्त समक्ष उजुरी गर्न सकिने ।

क्र. सं.	सेवाको किसिम	सेवा प्रदान गर्ने शाखा	तल्ला	सेवा प्रदान गर्ने कर्मचारीहरू	निर्णय प्रक्रिया तथा सेवा प्राप्त गर्न पेश गर्नुपर्ने कागजात	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने शुल्क	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने समय	सेवा प्राप्त नभएमा उजुरी /पुनरावेदन सन्ने अधिकारी
२.	योजना तर्जुमा गर्ने, सूचनाको हकको प्रवर्द्धन गर्ने तथा अनुगमन गर्ने	योजना तथा प्रवर्द्धन शाखा	पहिलो तल्ला	उप सचिव (प्रशासन, सा.प्र) शाखा अधिकृत (प्रशासन, सा.प्र)	<ul style="list-style-type: none"> योजना तथा प्रवर्द्धन शाखा प्रमुखले बार्षिक रूपमा सञ्चालन गर्ने कार्यक्रम तयार गर्ने । स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रम अनुसार गर्नुपर्ने कामहरूको बजेट, कार्यक्रम र औचित्य समेत विचार गरी कार्यक्रम सञ्चालनको लागि अवधारणा तयार गर्ने र कार्यान्वयन गर्ने । सूचना परियोजना कार्यान्वयन गर्ने । 	कुनै शुल्क नलाग्ने	निरन्तर	सचिव (रा.प.प्रथम)
३.	आयोगको दैनिक प्रशासन सञ्चालन	प्रशासन शाखा	भुई तल्ला	उप सचिव (प्रशासन, सा.प्र) शाखा अधिकृत (प्रशासन, सा.प्र) शाखा अधिकृत (प्रशासन, सा.प्र)	<ul style="list-style-type: none"> कर्मचारी प्रशासन, आर्थिक प्रशासन, आन्तरिक प्रशासन गर्ने । स्टोर व्यवस्थापन लगायत सबै काम गर्ने । आयोगसँग सम्बन्धित सूचना माग भएबमोजिम उपलब्ध गराउने । 	कुनै शुल्क लाग्दैन	निरन्तर	सचिव (रा.प.प्रथम)

आयोगको नोटिस बोर्ड सेवा नम्बर :- १६१८०७०८२४२६

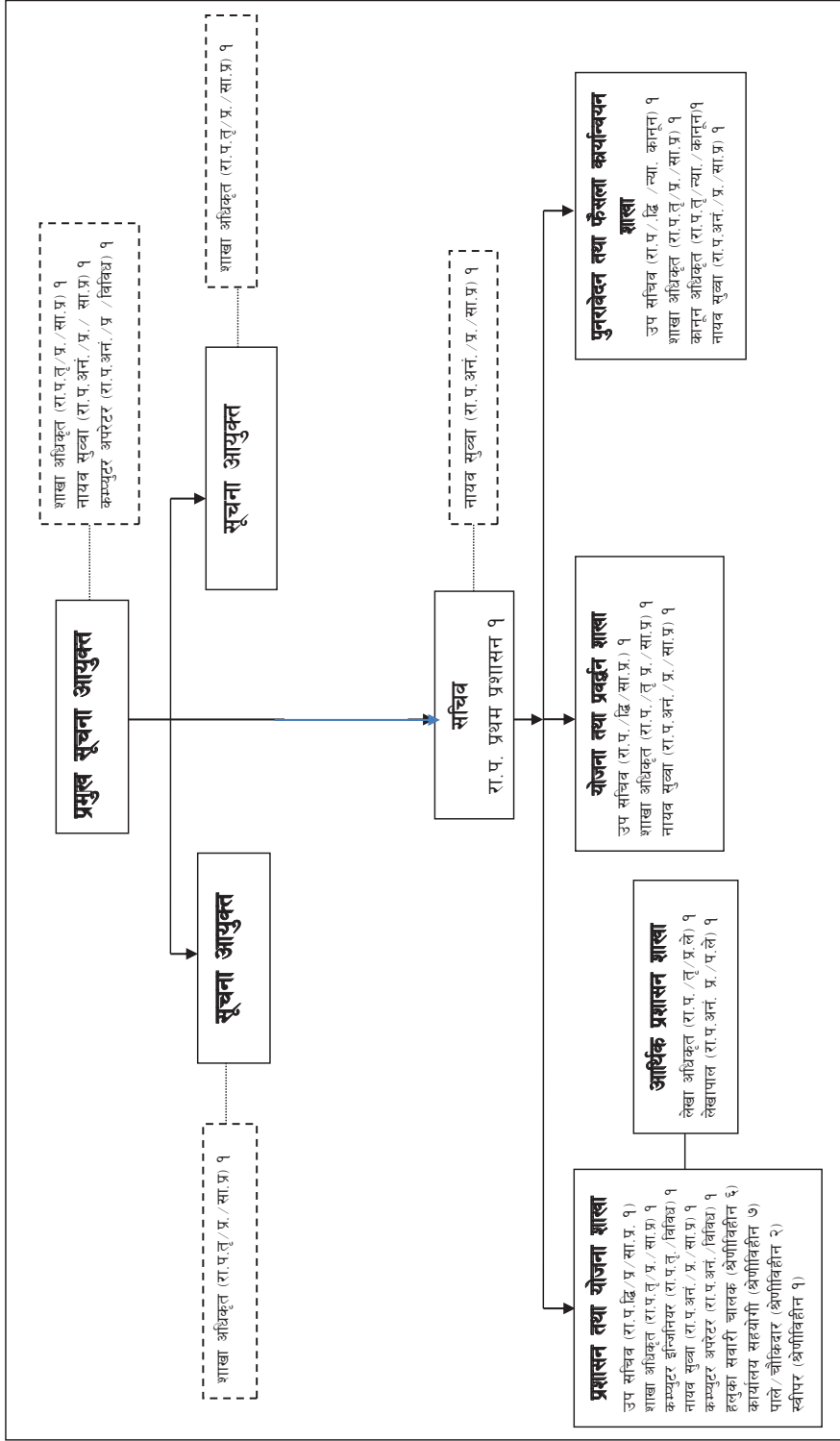
फोन नम्बर :- ०१-४४६४१२, ४४९६५४४ Web Site :- www.nic.gov.np

ईमेल :- nifo@nic.gov.np

फ्याक्स नम्बर :- ४४९६५४५

Facebook/[rtinepal](https://www.facebook.com/ratinepal)

राष्ट्रिय सूचना आयोगको सागठन संरचना

अनुसूची- ३

आर्थिक बर्ष २०७७/७८ मा जिल्लास्थित कार्यालय प्रमुखहरूसँग सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तर्क्रिया कार्यक्रमको तालिका

सि.नं.	कार्यक्रमको नाम	जिल्ला	मिति	पुरुष संख्या	महिला संख्या	सहभागी संख्या	संलग्न पदाधिकारी/कर्मचारी
१	कार्यालय प्रमुख सूचना अधिकारी, सञ्चारकर्मीहरूसँग अन्तर्क्रिया कार्यक्रम	धनगढी (भर्चुअल)	२०७७/०८/२४			३०	प्रमुख सूचना आयुक्त श्री महेन्द्रमान गुरुङ्ग, सूचना आयुक्त कमला ओली थापा, सूचना आयुक्त रत्न प्रसाद मैनाली, सचिव डा. मुकुन्द प्रसाद पौड्याल लगायत आयोगका कर्मचारीहरू
२		सिन्धुपाल्चोक	२०७७/११/०६	६५	१	६६	सूचना आयुक्त श्री रत्न प्रसाद मैनाली, सचिव डा मुकुन्द प्रसाद पौड्याल, उप सचिव कपिल प्रसाद उपाध्याय
३		पर्सा	२०७७/११/१६	७७	४	८४	सूचना आयुक्त श्री कमला ओली थापा, सचिव डा मुकुन्द प्रसाद पौड्याल, उप सचिव कपिल प्रसाद उपाध्याय
४		कञ्चनपुर	२०७७/११/२३	६९	२	७१	सूचना आयुक्त श्री रत्न प्रसाद मैनाली,
५		दार्चुला	२०७७/१२/२५	५६	३	५९	सचिव डा मुकुन्द प्रसाद पौड्याल उप
६		डोटी	२०७७/११/२८	६४	४	६८	सचिव फणिन्द्र दाहाल

आर्थिक बर्ष २०७७/७८ मा स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी समुदायहरूसँग सूचनाको हकसम्बन्धी अन्तर्क्रिया कार्यक्रमको तालिका

सि. नं.	कार्यक्रमको नाम	स्थानीय तहको नाम	मिति	पुरुष संख्या	महिला संख्या	सहभागि संख्या	संलग्न पदाधिकारी/कर्मचारी
१	स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी मुदाय र समूहसँग अन्तरक्रिया कार्यक्रम	शंखरापुरनगरपालिका काठमाडौं	२०७७।०८।३०	३६	१७	५३	सूचना आयुक्त श्री रत्नप्रसाद मैनाली, सचिव डा. मुकुन्द प्रसाद पौड्याल उप सचिव श्री कपिल प्रसाद उपाध्याय
२		नमोबुद्ध नगरपालिका	२०७७।०९।१०	६१	१६	७७	प्रमुख सूचना आयुक्त श्री महेन्द्रमान गुरूङ्ग, सूचना आयुक्त रत्न प्रसाद मैनाली, सचिव डा. मुकुन्द प्रसाद पौड्याल लगायत आयोगका कर्मचारीहरू
३		थाक्रे गाउँपालिका, धादिङ	२०७७।०९।१६	३९	१८	५७	सूचना आयुक्त श्री कमला ओली थापा, सचिव डा. मुकुन्द प्रसाद पौड्याल उप सचिव श्री विश्वबन्धु पौड्याल
४		निजगढ नगरपालिका बारा	२०७७।११।१७	५१	२०	७१	सूचना आयुक्त कमला ओली थापा, सचिव डा. मुकुन्द प्रसाद पौड्याल उप सचिव श्री कपिल प्रसाद उपाध्याय
५		सुनापती गाउँपालिका, रामेछाप	२०७७।१२।२६	३८	२१	५९	सूचना आयुक्त कमला ओली थापा, सचिव डा. मुकुन्द प्रसाद पौड्याल उप सचिव श्री कपिल प्रसाद उपाध्याय

आ.व. २०७७।७८ मा जिल्लाका सार्वजनिक निकायहरूका सूचनाको हकको कार्यान्वयनको अवस्थाको अनुगमन अनुगमन गरिएको छ ।

सि.नं.	अनुगमन गरिएको जिल्ला	अनुगमन गरिएका कार्यालय	सहभागी पदाधिकारी/कर्मचारी
१	ताप्लेजुङ्ग	जिल्ला हुलाक कार्यालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, मालपोत कार्यालय, नापी कार्यालय, जिल्ला आयुर्वेद कार्यालय, जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, डिभिजन बन कार्यालय, प्रधानमन्त्री कृषि आधुनीकीकरण परियोजना, सडक डिभिजन कार्यालय, सिंचाई सब डिभिजन कार्यालय, फुडलिड नगरपालिका ह्युमन प्राक्टोस INGO	उप सचिव श्री कपिल प्रसाद उपाध्याय, शाखा अधिकृत श्रीकृष्ण खत्री

सि.नं.	अनुगमन गरिएको जिल्ला	अनुगमन गरिएका कार्यालय	सहभागी पदाधिकारी/कर्मचारी
२	तनहुँ	जिल्ला हुलाक कार्यालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, कारागार कार्यालय, शिक्षा विकास तथा समन्वय एकाई, खानेपानी डिभिजन कार्यालय, नापी कार्यालय, तनहुँ प्राविधिक शिक्षालय	कानून अधिकृत श्री शान्ती वाग्ले
३	बैतडी	नापी कार्यालय, मालपोत कार्यालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, दशरथ नगरपालिका, जिल्ला समन्वय समिति	सूचना आयुक्त श्री रत्न प्रसाद मैनाली, सचिव डा. मुकुन्द पौड्यालय, उप सचिव श्री फणिन्द्र
४	बझाङ	केदारस्यू गाउँपालिका	दाहाल, लेखा अधिकृत यज्ञराज उप्रेती
५	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा नगरपालिका, जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, मालपोत कार्यालय, नापी कार्यालय, बलेफी गाउँपालिका	
६	बाँके		

अनुसूची- ४

आयोगमा आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा कार्यरत पदाधिकारी र कर्मचारीहरूको विवरण

(क) पदाधिकारीहरू

क्र. सं.	नामावली	पद	कार्यरत अवधि
१	श्री महेन्द्रमान गुरुङ्ग	प्र.सूचना आयुक्त	पूरै आर्थिक वर्ष
२	श्री कमला ओली थापा	सूचना आयुक्त	पूरै आर्थिक वर्ष
३	श्री रत्नप्रसाद मैनाली	सूचना आयुक्त	पूरै आर्थिक वर्ष

(ख) कर्मचारीहरू

सि.नं.	नामावली	पद	श्रेणी	सेवा/समूह/उपसमूह	कार्यरत अवधि
१	श्री मणिराम ओझा	सचिव	विशिष्ट	न्याय, कानून	२०७७।०७।१९ सम्म
२	श्री भागिरथ पाण्डेय	सचिव	रा.प. प्रथम	प्रशासन	२०७८।०१।०२ देखि
३	डा मुकुन्द प्रसाद पौड्याल	सचिव	रा.प. प्रथम	प्रशासन,	२०७७।१२।११ सम्म
४	श्री बिनु ब्रजाचार्य	सह सचिव	रा.प. प्रथम	प्रशासन,	२०७७।०४।१२ सम्म
५	श्री फणिन्द्र दाहाल	उप सचिव	रा.प. द्वितीय	प्रशासन,	२०७७।०४।२१ देखि
६	श्री कपिल प्रसाद उपाध्याय	उप सचिव	रा.प. द्वितीय	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	पूरै आर्थिक वर्ष
७	श्री विश्वबन्धु पौडेल	उप सचिव	रा.प. द्वितीय	न्याय, कानून	२०७७।०८।०३ देखि
८	श्री मन्दिरा महर्जन	शाखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	पूरै आर्थिक वर्ष
९	श्री सन्ध्या सिग्देल	शाखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	२०७७।१२।११ सम्म
१०	श्री हिरा कुमारी यादव	शाखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	२०७८।०१।०९ सम्म
११	श्री डिल्लीराम भट्ट	शाखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	पूरै आर्थिक वर्ष
१२	श्री सिजन कुमार ओली	शाखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	२०७७।०४।०७ सम्म
१३	श्री हरिहर कार्की	शाखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	पूरै आर्थिक वर्ष
१४	श्री श्रीकृष्ण खत्री	शाखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	२०७७।०५।११ देखि
१५	श्री दुर्गा कुमारी दाहाल	शाखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	२०७७।११।१६ देखि
१६	श्री प्रदिप कुमार दाहाल	शाखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	२०७८।०३।१३ देखि

सि.नं.	नामावली	पद	श्रेणी	सेवा/समूह/उपसमूह	कार्यरत अवधि
१७	श्री यज्ञराज उप्रेती	लेखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन, लेखा	२०७७।१०।१५ देखि
१८	श्री शान्ति वाग्ले	कानून अधिकृत	रा.प. तृतीय	न्याय, कानून	पुरै आर्थिक वर्ष
१९	श्री हेमन्त रिज्याल	नायव सुब्बा	रा.प.अनं. प्रथम	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	पुरै आर्थिक वर्ष
२०	श्री देव बहादुर घिमिरे	नायव सुब्बा	रा.प.अनं. प्रथम	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	पुरै आर्थिक वर्ष
२१	श्री विदुर आचार्य	नायव सुब्बा	रा.प.अनं. प्रथम	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	पुरै आर्थिक वर्ष
२२	श्री सान्ता न्यौपाने	नायव सुब्बा	रा.प.अनं. प्रथम	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	२०७७।१०।२९ देखि
२३	श्री गौरब गुरुङ	क. अ.	रा.प.अनं. प्रथम	विविध	पुरै आर्थिक वर्ष
२४	श्री रबिन गौतम	क. अ.	रा.प.अनं. प्रथम	विविध	पुरै आर्थिक वर्ष
२५	श्री कृष्णकुमार लामा	ह.स.चा.	श्रेणीविहीन		पुरै आर्थिक वर्ष
२६	श्री हरि बुढाथोकी	ह.स.चा.	श्रेणीविहीन		पुरै आर्थिक वर्ष
२७	श्री सिताराम बस्नेत	ह.स.चा.	श्रेणीविहीन		पुरै आर्थिक वर्ष
२८	श्री विजय श्रेष्ठ	ह.स.चा.	श्रेणीविहीन		पुरै आर्थिक वर्ष
२९	श्री ब्रिज किशोर राउत थारु	ह.स.चा.	श्रेणीविहीन		पुरै आर्थिक वर्ष
३०	श्री अर्जुन तिमल्सिना	ह.स.चा.	श्रेणीविहीन		पुरै आर्थिक वर्ष
३१	श्री माइली तामाङ	का. स.	श्रेणीविहीन		पुरै आर्थिक वर्ष
३२	श्री नविन सुवेदी	का.स.	श्रेणीविहीन		पुरै आर्थिक वर्ष
३३	श्री सुनिता पोडे	कुचीकार	श्रेणीविहीन		पुरै आर्थिक वर्ष
३४	श्री सृजना देवकोटा	का. स.	श्रेणीविहीन		पुरै आर्थिक वर्ष
३५	श्री स्पसना भट्टराई	का. स.	श्रेणीविहीन		पुरै आर्थिक वर्ष
३७	श्री मनोज कुमार पोखरेल	का. स.	श्रेणीविहीन		२०७७।०६।३० सम्म
३८	श्री जीवनाथ तिमिल्सिना	पाले/चौकिदार	श्रेणीविहीन		पुरै आर्थिक वर्ष
३९	श्री नवराज कार्की	पाले/चौकिदार	श्रेणी विहीन		२०७७।०६।१९ देखि
४०	टिका प्रसाद घिमिरे	का.स.	श्रेणीविहीन		२०७७।०६।१९ देखि
४१	शुसिला अधिकारी थापा	का.स.	श्रेणीविहीन		२०७७।०८।१९ देखि
४२	दिपक न्यौपाने	का.स.	श्रेणीविहीन		२०७७।०८।२४ देखि

आर्थिक वर्ष २०७७/७८मा भएका आदेशहरूको विवरण

आदेशको किसिम	साउन	भदौ	असोज	कात्तिक	मंसिर	पुष	माघ	फागुन	चैत	बैशाख	जेठ	असार	जम्मा
७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने आदेश	२५	१५	३२	४१	१७	४४	९७	८६	८५	७४	५४	१३३	७०३
१५ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आदेश												१	१
७ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आदेश	३		३	४	८	३	७	६	११	१०	३	३७	९५
३ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आदेश	४		३	२		४	२	२		१	४	१३	३५
दफा ३२ बमोजिम कारबाही गर्नु भन्ने आदेश					२	२	१					१	६
दफा ३३ बमोजिम क्षतिपूर्ति सम्बन्धी आदेश											१		१
दरपीठ पुनरावलोकन सम्बन्धमा भएको आदेश						२							२
ऐनको दफा २८ बमोजिम						१							१
आदेश सच्याईएको												१	१
लगतकट्टा गर्नु भन्ने आदेश	२०	७	३	१	४	५	१०	६०	६६	२५	३४	४४	२७९
तामेलीमा राख्नु भन्ने आदेश									२	८	६	१५	३१
जम्मा आदेश संख्या	५२	२२	४१	४८	३१	६१	११७	१५४	१६४	११८	१०२	२४५	११५५
इजलास संख्या	५	४	४	३	६	७	७	७	६	५	५	९	६८
आयोगको आदेश							१						१
दरपीठ भएको			१				२	१	११				१५
पत्राचार भएको	७४	३४	४६	६२	९१	९४	१६०	१४४	१३०	६६	८२	३१२	१२९५
मुद्दा दर्ता संख्या	२३	१९	२९	४३	१८	१७७	२५	११७	४७	१३१	३१	९३	७५३

अनुसूची- ६
राष्ट्रिय सूचना आयोग
प्रमुख सूचना आयुक्त महेन्द्र मान गुरूङ्ग
सूचना आयुक्त कमला ओली थापा
सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनाली
आदेश

मु. नं. ८५/०७६/७७

निर्णय नं. १९३

स्याङ्जा जिल्ला, पु. ब. न. पा.-८ हाल का. म. न. पा.-११ निवासी आशिष पौडेल १ पुनरावेदक
विरुद्ध

शिक्षाध्यक्ष, त्रिभुवन विश्वविद्यालय, कीर्तिपुर, काठमाडौं

१ विपक्षी

विषय :- नागरिकको संबिधान प्रदत्त हक र कानूनको व्यवस्था बमोजिम माग गरिएको सूचना नदिने कार्यालय प्रमुख (शिक्षाध्यक्ष) लाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही भएको आदेश ।

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा १० बमोजिम यस आयोग समक्ष पर्न आएको पुनरावेदन र तत् सम्बन्धमा यस आयोगबाट भएको कारवाहीको संक्षिप्त तथ्य निम्नानुसार छ :

१. स्याङ्जा जिल्ला, पु. ब. न. पा.-८ हाल का. म. न. पा.-११ निवासी आशिष पौडेलले मिति २०७५।०९।२९ गते संचालित विज्ञान तथा प्रविधि अध्ययन संस्थान अन्तर्गतको स्नातकोत्तर तह भौतिकशास्त्रको प्रथम सेमेष्टरको Msc Quantum Mechanics I Phy, 503 को पुरानो कोर्सको परीक्षाको सम्पूर्ण परीक्षार्थीहरूको उत्तरपुस्तिका धुल्याउनबाट निषेध गरी सुरक्षित रूपमा शिलबन्दी गरी राखी पाउँ भनी मिति २०७६।०६।०९ मा पुनरावेदन गरी श्री उपकुलपतिको कार्यालय, रजिष्ट्रारको कार्यालय, सूचना अधिकारी कीर्तिपुर काठमाडौंमा आदेश कार्यान्वयनका लागि मिति २०७६।०६।१४ मा पत्र पठाइएको ।
२. त्रिभुवन विश्वविद्यालय, विज्ञान तथा प्रविधि अध्ययन संस्थान, डीनको कार्यालय अन्तर्गत अध्ययन अध्यापन हुने स्नातकोत्तर तह, भौतिकशास्त्र, प्रथम सेमेष्टरको Msc Quantum Mechanics I Phy, 503 को मिति २०७५।०९।२९ मा सञ्चालन भएको परीक्षाको सम्बन्धमा उठेका विभिन्न विवादहरूको सम्बन्धमा यस आयोग लगायत अन्य विभिन्न निकायमा अनियमितता गरिएको भनी आशिष पौडेल लगायत विभिन्न व्यक्तिहरूले प्रश्न उठाई यस आयोग समक्ष उजुरी/पुनरावेदन गरेको सम्बन्धमा यस आयोगको गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको भनी उल्लेखित मितिमा सञ्चालन भएको स्नातकोत्तर तह, भौतिक शास्त्र, प्रथम सेमेष्टर Msc Quantum Mechanics I Phy, 503 को परीक्षामा सोधिएका प्रश्न पत्र, छानबीन समितिले बुझाएको प्रतिवेदन लगायत विभिन्न प्रतिवेदनहरू समेत सोसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण कागजातहरू अर्को आदेश नभएसम्म संरक्षण गर्ने गराउने व्यवस्था गर्नु भनी सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा २८ बमोजिम मिति २०७६।१२।०६ मा आयोगबाट आदेश जारी भएको ।
३. तत् पश्चात निज पुनरावेदकले श्री सर्वोच्च अदालतमा दायर गरेको ०७६-WO-११११ मिति २०७७।०३।२९ को रीट निवेदनमा त्रि. वि. वि., शिक्षाध्यक्षको कार्यालय, कीर्तिपुर काठमाडौं मातहतको कार्यालयले पेश गरेको लिखित जवाफको प्रकरण ८ मा उक्त परीक्षा सम्बन्धी प्रतिवेदन, उत्तरपुस्तिका तथा अभिलेखहरू धुल्याई सकिएको भनी २०७७।०४।३२ मा जवाफ पेश गरेको सम्बन्धमा राष्ट्रिय सूचना आयोगबाट जानकारी उपलब्ध गराउन श्री शिक्षाध्यक्षको कार्यालय, कीर्तिपुरमा मिति २०७७।०५।१९ मा पत्राचार भएको ।
४. उक्त कार्यालयको च. नं. ७४/०७७/०७८ मिति २०७७।०८।०३ को पत्रमा सम्मानीत आयोगबाट भएको आदेशमा उल्लेख भए जस्तो यस शिक्षाध्यक्षको कार्यालय समेतको लिखित जवाफमा उत्तरपुस्तिका धुल्याउने सम्बन्धमा विश्वविद्यालयको नियमानुसार सम्बन्धित निकायले नै जवाफ प्रस्तुत गर्ने हुँदा यस शिक्षाध्यक्षको कार्यालय प्रमुखलाई कुनै कारबाही हुनु पर्ने होईन भनी यस आयोगमा जानकारी गराईएको ।

विश्लेषण

यसमा पुनरावेदक स्याङ्जा जिल्ला, पु. ब. न. पा.-८ हाल का. म. न. पा.-११ निवासी आशिष पौडेलले मिति २०७५।०९।२९ गते संचालित विज्ञान तथा प्रविधि अध्ययन संस्थान अन्तर्गतको स्नातकोत्तर तह भौतिकशास्त्रको प्रथम सेमेष्टरको Msc Quantum Mechanics I Phy, 503 को पुरानो कोर्सको परीक्षाको सम्पूर्ण परीक्षार्थीहरूको उत्तरपुस्तिका धुल्याउनबाट निषेध गरी सुरक्षित रूपमा शिलबन्दी गरी राखी पाउँ भनी मिति २०७६।०६।०९ मा दर्ता भएको पुनरावेदन आयोगमा पेश हुँदा आयोगबाट भएको आदेश पूर्ण कार्यान्वयन हुन र आयोगको आदेश कार्यान्वयनमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष असर पुग्ने कुनै पनि कार्य नहुने गरी आवश्यक सूचना संरक्षणको व्यवस्था गर्न शिक्षाध्यक्ष, शिक्षाध्यक्षको कार्यालय, त्रि. वि. को नाममा मिति २०७६।१२।०६ मा यस आयोगबाट आदेश भएको देखिन्छ ।

निज पुनरावेदकले श्री सर्वोच्च अदालतमा दायर गरेको ०७६-WO-११११ मिति २०७७।०३।२९ को रीट निवेदनमा त्रि. वि., शिक्षाध्यक्ष, शिक्षाध्यक्षको कार्यालय, कीर्तिपुर काठमाडौं मातहतको कार्यालयले पेश गरेको लिखित जवाफको प्रकरण ८ मा उक्त परीक्षा सम्बन्धी प्रतिवेदन, उत्तरपुस्तिका तथा अभिलेखहरू धुल्याई सकिएको भनी २०७७।०४।३२ मा जवाफ पेश गरेको भनी उक्त लिखित जवाफको प्रतिलिपि राखी उजुरी निवेदन गरेकोले यस आयोगबाट त्रि. वि., शिक्षाध्यक्ष, शिक्षाध्यक्षको कार्यालय, कीर्तिपुरलाई मिति २०७७।०५।१९ मा जानकारी उपलब्ध गराउन पत्राचार भएको । यसै बिषयमा उक्त कार्यालयबाट कुनै जानकारी नभएकोले पुनः ७ दिनभित्र जानकारी उपलब्ध गराउन मिति २०७७।०६।०६ मा पत्राचार भएको ।

प्रस्तुत बिषयमा पुनरावेदक आशिष पौडेलद्वारा श्री सर्वोच्च अदालतमा दायर गरिएको ०७६-WO-११११ मिति २०७७।०३।२९ को रीट निवेदनमा त्रि. वि., शिक्षाध्यक्ष, शिक्षाध्यक्षको कार्यालय, कीर्तिपुर मातहतको कार्यालयले पेश गरेको लिखित जवाफको प्रकरण नं. ८ मा उक्त परीक्षा सम्बन्धी प्रतिवेदन, उत्तरपुस्तिका तथा अभिलेख तथा अभिलेखहरू धुल्याई सकिएको भनी मिति २०७७।०४।३२ मा जवाफ पेश गरेको देखिँदा यस आयोगको आदेश विपरीत उक्त अभिलेखहरू किन धुल्याइएको हो ? आयोगको आदेशको अवज्ञा गरेकोले त्रि. वि., शिक्षाध्यक्षको कार्यालय, कीर्तिपुरका कार्यालय प्रमुखलाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ को उपदफा (५) बमोजिम किन कारबाही गर्नु पर्ने हो ? कारबाही नगर्नु पर्ने कुनै कारण भएमा ७ (सात) दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्न मिति २०७७।०७।२७ मा आदेश भई उक्त कार्यालयको मिति २०७७।०८।०३ मा प्राप्त जानकारी पत्रको पेटबोलीमा "सम्मानित आयोगबाट भएको आदेशमा उल्लेख भए जस्तो यस शिक्षाध्यक्षको कार्यालय, समेतको तर्फबाट श्री सम्मानित, सर्वोच्च अदालतमा पेश गरिएको लिखित जवाफमा उत्तरपुस्तिका धुल्याउने सम्बन्धमा विश्वविद्यालयको नियमानुसार सम्बन्धित निकायले नै जवाफ प्रस्तुत गर्ने हुँदा यस शिक्षाध्यक्षको कार्यालय प्रमुखलाई कुनै कारबाही हुनु पर्ने होइन भनी आयोग समक्ष अनुरोध गर्दछु ।" भन्ने व्यहोरा उल्लेख भई आएको देखिन्छ । प्रस्तुत मिसिलसाथ कागजात अध्ययन गर्दा आयोगको मिति २०७६।१२।०६ मा भएको आदेश बमोजिमको कागजातहरूको संरक्षणको व्यवस्था मिलाउन भनिएकोमा त्रि. वि., शिक्षाध्यक्ष, शिक्षाध्यक्षको कार्यालय, कीर्तिपुरले वेवास्ता गरी मातहतको कार्यालयलाई देखाई आफ्नो जिम्मेवारीबाट पन्छिन खोजेको देखिन्छ । यस आयोगको विभिन्न मितिमा गरिएको आदेश पश्चात पनि सूचना संरक्षणको कार्यमा वेवास्ता गरी आयोग प्रति कुनै सम्मान नराखेको देखिन आयो ।

प्रस्तुत बिषयमा नेपालको संविधानको धारा २७ मा भएको सूचनाको हकसम्बन्धी व्यवस्था, सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ तथा सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ समेतको व्यवस्थालाई हेर्दा नेपालको संविधानको धारा २७ ले 'प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने र पाउने हक हुने छ । तर कानून बमोजिम गोप्य राख्नुपर्ने सूचनाको जानकारी दिन कसैलाई बाध्य पारिने छैन' भन्ने व्यवस्था रहेको छ । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३ ले प्रत्येक नेपाली नागरिकलाई सूचनाको हक हुनेछ । प्रत्येक नेपाली नागरिकलाई सार्वजनिक निकायमा रहेको सूचनामा पहुँच हुनेछ, भन्ने व्यवस्था गरेको छ । साथै ऐनको दफा ३२ ले दफा २८ बमोजिम उल्लेखित सूचना संरक्षण गर्नु भनी मिति २०७६।१२।०६ मा आदेश भई पत्राचार समेत भई आदेश बमोजिमका कागजातहरूको संरक्षणको व्यवस्था मिलाउनु भनिएकोमा त्रि. वि., शिक्षाध्यक्षको कार्यालयको मातहतका डीनको कार्यालयबाट मिति २०७७।०४।३२ मा श्री सर्वोच्च

अदालतमा पेश गरेको लिखित जवाफको बुँदा नं. ८ मा "उक्त परीक्षा सम्बन्धी प्रतिवेदन, उत्तरपुस्तिका तथा अभिलेखहरू धुल्याई सकिएको भनी उल्लेख गरिएबाट यस आयोगको उल्लेखित मितिको आदेश उल्लंघन भएको प्रष्ट छ । आयोगले उल्लेखित सूचनाको संरक्षण गर्न आदेश गरेको बेलामा कुनै प्रतिवाद नगरेको कारणबाट स्वतः सो जिम्मेवारी स्वीकारिएको बुझ्न सकिन्छ । जिम्मेवार निकायका प्रमुखले आफू मातहतका निकायमा रहेको सूचना संरक्षण गर्नु पर्नेमा सो नगरी आफ्नो जिम्मेवारीबाट पन्छिई यस आयोगको आदेशको वेवास्ता गरेको प्रष्ट रूपमा देखिन आउँछ ।

आयोगको ठहर

प्रस्तुत पुनरावेदनको सम्बन्धमा पटक-पटक त्रि. वि., शिक्षाध्यक्षको कार्यालय, कीर्तिपुरको कार्यालय प्रमुख (शिक्षाध्यक्ष) लाई सूचना उपलब्ध गराउन आदेश भएको आदेश भई पत्राचार भएको आयोगमा भएको छलफल समेतको आधारमा यस आयोगबाट मिति २०७६।१२।०६ मा भएको आदेश बमोजिमको कागजातहरूको संरक्षण व्यवस्था मिलाउन भनिएकोमा सूचना संरक्षण गर्नुको सट्टा मातहतको कार्यालयमाथि जिम्मेवारी पन्छाउन खोजेको, आयोगको आदेश, पत्राचारको वेवास्ता गरी बिषयान्तर गरी पन्छिन खोजेबाट आयोगको आदेशको पालना गरेको देखिएन । कानूनी राज्यमा अधिकार प्राप्त अधिकारीको काम कारबाही स्वच्छ र निष्पक्ष रूपमा विवेकपूर्ण किसिमबाट भएको देखिनु पर्छ । अनुचित र छलछामपूर्ण किसिमबाट गरिने कार्यले (Unjust Action) कानूनी शासनको मान्यतालाई क्षीण बनाई स्वेच्छाचारीताको सृजना भई नागरिकको कानूनी व्यवस्था प्रति नै अविश्वास उत्पन्न हुन सक्ने भएकोले आयोगको बारम्बारको आदेश पालना नगरेकोले निजको काम कारबाही स्वच्छ व्यवहारबाट भएको मान्न सक्ने अवस्था देखिएन ।

प्रस्तुत सूचनाको प्रकृति हेर्दा निज पुनरावेदक लगायतको व्यक्तिहरूको भविष्यसँग सम्बन्धित सूचना भएको हुँदा सो सूचना संरक्षण गर्न गराउन त्रि. वि., शिक्षाध्यक्षको कार्यालय, कीर्तिपुरका कार्यालय प्रमुख (शिक्षाध्यक्ष) पूर्णतः उदासीन रहेको देखिन्छ । राष्ट्रिय सूचना आयोगलाई नागरिकको संबिधान र कानून प्रदत्त हकको प्रचलन गराउनु मूख्य दायित्व रही आएको छ । आयोगबाट प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त बमोजिम निज त्रि. वि., शिक्षाध्यक्षको कार्यालय, कीर्तिपुरका कार्यालय प्रमुख (शिक्षाध्यक्ष) लाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२(५) बमोजिम कारबाही हुने ब्यहोराको जानकारी गराउँदा, चेतावनी दिँदा पनि आफ्नो जिम्मेवारी पालनामा पूर्णतः गैर जिम्मेवार रहेको पाइयो । यसर्थ नागरिकको संबिधान प्रदत्त मौलिक हकको प्रचलनको लागि स्वतन्त्र आयोगबाट चेतावनीयुक्त आदेश जारी गर्दा पनि गैर जिम्मेवारीपूर्ण कार्य गर्ने पदाधिकारीलाई दण्डित गर्नु पर्ने देखिन्छ । तसर्थ, नागरिकको संबिधान प्रदत्त र कानूनले व्यवस्था गरेको सूचनाको हकको ठाडो उल्लंघन गर्ने त्रि. वि., शिक्षाध्यक्षको कार्यालय, कीर्तिपुरका कार्यालय प्रमुख (शिक्षाध्यक्ष) लाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ को उपदफा (५) बमोजिम रु. ५,००० (अक्षरेपी पाँच हजार) जरिवाना हुने ठहर्छ । अरूमा तपसिल बमोजिम गर्नु,

- सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ६(७) बमोजिम आयोगले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२(५) बमोजिम गरेको जरिवाना असुल उपर गरी आयोगलाई जानकारी दिनु भनी जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौँका प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई लेखी पठाउनु ।
- यस निर्णय उपर चित्त नबुझेमा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३४ बमोजिम जानकारी पाएको मितिले ३५ दिन भित्र उच्च अदालतमा पुनरावेदन गर्न जानु भनी विपक्षीलाई पुनरावेदनको म्याद दिनु ।

(रत्नप्रसाद मैनाली)
सूचना आयुक्त

(कमला ओली थापा)
सूचना आयुक्त

(महेन्द्रमान गुरुङ्ग)
प्रमुख सूचना आयुक्त

इति सम्वत् २०७७ साल मंसिर २५ गते रोज ५ शुभम् ।

राष्ट्रीय सूचना आयोग
प्रमुख सूचना आयुक्त महेन्द्रमान गुरूङ्ग
सूचना आयुक्त कमला ओली थापा
सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनाली
आदेश

मु.नं. १५४/०७६/७७

निर्णय नं. १९४

जुम्ला जिल्ला, च. ना. न. पा.-४ हाल नयाँठिमी, भक्तपुर निवासी अंगराज भारती

१ पुनरावेदक

विरुद्ध

श्री कार्यालय प्रमुख, लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौं

१ विपक्षी

विषय :- नागरिकको संबिधान प्रद्वत्त हक र कानूनको व्यवस्था बमोजिम माग गरिएको सूचना नदिने कार्यालय प्रमुखलाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही भएको आदेश ।

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ अन्तर्गत यस आयोग समक्ष पर्न आएको पुनरावेदन र तत् सम्बन्धमा यस आयोगबाट भएको कारवाहीको संक्षिप्त तथ्य निम्नानुसार छ :

१. सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराई सूचना दिन इन्कार गरी लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंका कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारीले सूचना उपलब्ध नगराएकोले माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराई पाउँ भनी जुम्ला जिल्ला, च. ना. न. पा.-४ हाल नयाँठिमी, भक्तपुर निवासी अंगराज भारतीले मिति २०७६।०८।२४ मा यस आयोग समक्ष पुनरावेदन दर्ता गरेको ।
२. प्रकरण नं. (१) बमोजिमको पुनरावेदन प्राप्त भएपछि यस आयोगबाट लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंका नाममा आयोग समक्ष लिखित जवाफ पेश गर्नु भनी च. नं. ६०१ मिति २०७६।०९।०८ को पत्र लेखी गएको ।
३. प्रकरण नं. (२) बमोजिम आयोगको पत्राचार पश्चात लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंले कुनै जानकारी उपलब्ध नगराएको भनी पुनरावेदकले मिति २०७६।१०।०८ मा पुनः उजुरी गरेको ।
४. प्रकरण नं. (३) को उजुरीका सम्बन्धमा यस आयोगबाट लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंको नाममा पुनरावेदकलाई ७ (सात) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु भनी मिति २०७६।१०।१४ मा आदेश जारी भएको ।
५. प्रकरण नं. (४) को आयोगको आदेश पश्चात लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंले प्रत्येक महिनामा मात्र स्वीकृत उत्पादनशील क्षेत्र कर्जा लगानी विवरण बैंकको सिस्टमबाट निकाल्न सम्भव नहुने भएकोले कर्जा लगानीको मासिक विवरण निवेदकले बुझि लिएको भनी आयोग समक्ष लिखित जवाफ पेश गरेको ।
६. प्रकरण नं. (५) को लिखित जवाफ पश्चात पुनरावेदकले माग बमोजिमको सूचना प्राप्त नभएको भनी मिति २०७६।१२।०३ मा पुनः उजुरी गरेको ।
७. प्रकरण नं. (६) को उजुरीका सम्बन्धमा यस आयोगबाट मिति २०७६।१०।१४ को आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराउनुको स्पष्ट कारण ३ (तीन) दिनभित्र आयोगमा पठाउन र पुनरावेदकलाई ३ (तीन) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु, आयोगको आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराए सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही प्रक्रिया अगाडि बढाईने भनी चेतावनी सहित मिति २०७७।०३।१९ मा आदेश जारी भएको ।
८. प्रकरण नं. (७) बमोजिमको आयोगको आदेश पश्चात लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंले प्रत्येक महिनामा मात्र स्वीकृत उत्पादनशील क्षेत्र कर्जा लगानी विवरण बैंकको सिस्टमबाट निकाल्न सम्भव नहुने भनी लेखी आएको ।
९. प्रकरण नं. (८) को पत्रको जानकारी मिति २०७७।०३।३० को पत्रसाथ पुनरावेदकलाई उपलब्ध गराए पश्चात आंशिक

मात्र सूचना प्राप्त भएकोले पूर्ण सूचना उपलब्ध नगराउने कार्यालय प्रमुख उपर सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही गरी पूर्ण सूचना उपलब्ध गराई पाउँ भनी पुनरावेदकले क्रमशः मिति २०७७।०४।१९, २०७७।०६।०४ र २०७७।०७।२३ मा पुनः उजुरी गरेको ।

विश्लेषण

यसमा पुनरावेदक जुम्ला जिल्ला, च. ना. न. पा.-४ हाल नयाँठिमी, भक्तपुर निवासी अंगराज भारतीको मिति २०७६।०८।२४ गते आयोगमा दर्ता भएको पुनरावेदन बमोजिम मिति २०७६।०९।०८ मा लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंका नाममा सूचना नदिनुको कारण खुलाउनु भनी पत्राचार गरिएको थियो । आयोगको पत्राचार पश्चात लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंले कुनै जानकारी उपलब्ध नगराएको भनी पुनरावेदकले मिति २०७६।१०।०८ मा पुनः उजुरी गरेको सम्बन्धमा यस आयोगबाट लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंको नाममा पुनरावेदकलाई ७ (सात) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु भनी मिति २०७६।१०।१४ मा आदेश जारी भएको थियो । आयोगको आदेश पश्चात लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंलेप्रत्येक महिनामा मात्र स्वीकृत उत्पादनशील क्षेत्र कर्जा लगानी विवरण बैंकको सिस्टमबाट निकाल्न सम्भव नहुने भएकोले कर्जा लगानीको मासिक विवरण निवेदकले बुझि लिएको भनी मिति २०७७।०३।२२ मा आयोग समक्ष लिखित जवाफ पेश गरेको । तत् पश्चात लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंले माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध नगराएको भनी पुनरावेदकले मिति २०७६।१२।०३ मा पुनः उजुरी गरेकाले यस आयोगबाट लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंको नाममा मिति २०७६।१०।१४ को आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराउनुको स्पष्ट कारण ३ (तीन) दिनभित्र आयोगमा पठाउन र पुनरावेदकलाई ३ (तीन) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु, आयोगको आदेश बमोजिमको सूचना उपलब्ध नगराए सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही प्रक्रिया अगाडि बढाईने भनी चेतावनी सहित मिति २०७७।०३।१९ मा आदेश जारी भएको । आयोगको आदेश पश्चात लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंलेप्रत्येक महिनामा मात्र स्वीकृत उत्पादनशील क्षेत्र कर्जा लगानी विवरण बैंकको सिस्टमबाट निकाल्न सम्भव नभएको भनी आयोग समक्ष लिखित जवाफ पेश गरेको । तत् पश्चात पुनरावेदकले लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंबाट माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध नभएकोले माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध नगराउने कार्यालय प्रमुख उपर सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही गरी पूर्ण सूचना उपलब्ध गराई पाउँ भनी पुनरावेदकले क्रमशः मिति २०७७।०४।१९, २०७७।०६।०४ र २०७७।०७।२३ मा पुनः उजुरी गरेको ।

यस प्रकार सम्पूर्ण वस्तुस्थितिको विश्लेषण गर्दा पुनरावेदक अंगराज भारतीले माग गरेको सूचना दिने सम्बन्धमा लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंको मिति २०७६।१०।२९ को पत्रमा "आर्थिक वर्ष २०७४/७५ र २०७५/७६ को प्रत्येक महिनामा मात्र स्वीकृत उत्पादनशील क्षेत्रमा कर्जा लगानी विवरण यस बैंकको सिस्टमबाट निकाल्न सम्भव नहुने व्यहोरा अनुरोध छ" भन्ने उल्लेख भएको देखिँदा उक्त कार्यालयको कार्यालय प्रमुखले माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध नगराएको कुरामा कुनै विवाद रहेन । यस्तै प्रकृतिका सूचनाहरु यस आयोगको आदेश पश्चात अन्य विभिन्न बैंकहरुले पुनरावेदकलाई उपलब्ध गराई सकेको अवस्था छ । साथै सिस्टमबाट सूचना निकाल्न नमिल्ने भन्ने तहाँको कार्यालयले गरेको जिकीरलाई मान्न सकिने अवस्था रहेन । यस आयोगबाट विभिन्न मितिमा गरिएको पटक पटकको आदेश, पत्राचार पश्चात लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंका कार्यालय प्रमुख आयोगको निर्णय प्रति संवेदनशील भएको देखिएन । पुनरावेदकले मागेको सूचना उपलब्ध गराउनुको सट्टा उक्त बैंकले आफू अनुकूलको तर्कको सहारा लिएर माग बमोजिमको सूचना दिने मनसाय नराखेको देखिन आयो । आयोगको उल्लेखित विभिन्न मितिमा गरिएको आदेश पश्चात पनि सूचना दिन इन्कार गरेको अवस्था समेतलाई ध्यानमा राख्दा आयोग प्रति नै कुनै सम्मान नराखेको अवस्था देखिन्छ ।

प्रस्तुत विषयमा नेपालको संविधानको धारा २७ मा भएको सूचनाको हकसम्बन्धी व्यवस्था, सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ तथा सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ समेतको व्यवस्थालाई हेर्दा नेपालको संविधानको धारा २७ ले 'प्रत्येक

नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने र पाउने हक हुनेछ । तर कानून बमोजिम गोप्य राख्नुपर्ने सूचनाको जानकारी दिन कसैलाई बाध्य पारिने छैन भन्ने व्यवस्था रहेको छ । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३ ले 'प्रत्येक नेपाली नागरिकलाई सूचनाको हक हुने छ । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ७ को उपदफा (५) मा सूचना अधिकारीले निवेदकद्वारा माग गरिएको सूचना सम्भव भएसम्म माग भएको स्वस्वमा नै उपलब्ध गराउनु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था भएको । सोही दफाको उपदफा (६) मा उपदफा (५) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि निवेदकले माग गरेको स्वस्वमा सूचना उपलब्ध गराउँदा सूचनाको स्रोत बिग्रने, भत्किने वा नष्ट हुने सम्भावना भए सूचना अधिकारीले सोको कारण खोली उपयुक्त स्वस्वमा निवेदकलाई सूचना उपलब्ध गराउन सक्नेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ । प्रत्येक नेपाली नागरिकलाई सार्वजनिक निकायमा रहेको सूचनामा पहुँच हुनेछ' भन्ने व्यवस्था गरेको छ । साथै ऐनको दफा ३२ ले सार्वजनिक निकायले मनासिव कारण विना सूचना नदिएको वा दिन इन्कार गरेको, आंशिक रूपमा वा गलत सूचना दिएको वा सूचना नष्ट गरेको देखिएमा आयोगले त्यस्तो निकायका जिम्मेवार पदाधिकारीलाई एक हजारदेखि पच्चीस हजार रूपैयासम्म जरिवाना गरी त्यस्तो अधिकारी विभागीय कारवाही हुने पदमा रहेको भए निजलाई विभागीय सजायका लागि लेखी पठाउन सक्नेछ भन्ने उल्लेख छ ।

अतः नेपालको संविधानको धारा २७ को प्रतिवन्धात्मक व्यवस्था र सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनको दफा ३ को उपदफा (३) बमोजिम गोप्य राख्नुपर्ने सूचनाको जानकारी दिन कसैलाई बाध्य पारिने छैन भन्ने व्यवस्थाका सम्बन्धमा प्रस्तुत लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंसँग पुनरावेदक अंगराज भारतीले माग गरेको सूचना नेपालको संविधान, सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनको परिधि भित्र छ वा छैन वा गोप्य सूचना हुन भन्ने सम्बन्धमा विचार गर्दा गोप्य राख्नु पर्ने सूचनाभित्र नपर्ने र संविधान र कानून बमोजिम नेपाली नागरिकले पाउने सार्वजनिक सरोकारको सूचना भएको प्रष्ट हुन्छ । तसर्थ, लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंका कार्यालय प्रमुखलेपुनरावेदक अंगराज भारतीले माग गरेको सार्वजनिक सरोकारको सूचना नदिएको प्रष्ट हुन आउँछ ।

आयोगको ठहर

प्रस्तुत पुनरावेदनको सम्बन्धमा यस आयोगबाट भएको पटक-पटकको आदेश र पत्राचार समेतको आधारमा लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंले आयोगको आदेशको सम्बन्धमा कुनै संबोधन नगरी लामो समयदेखि आयोगको आदेश पालना नगरेको देखिँदा निजको काम कारबाही स्वच्छ व्यवहारबाट भएको मान्न सकिने अवस्था देखिएन ।

निज पुनरावेदकले माग गरेको सूचनाको प्रकृति हेर्दा लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंले आफ्नो सूचना पाटीमा टाँस गर्नु पर्ने, वेवसाईटमा राख्नु पर्ने र पुस्तिकामा प्रकाशित गर्नु पर्ने प्रकृतिका सूचना भएको देखिन्छ । सामान्य सार्वजनिक सरोकारको सूचना प्रबाह गर्न समेत लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौं पूर्णतः उदासीन रहेको देखिन्छ । आयोगबाट प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त बमोजिम निज लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंका कार्यालय प्रमुखलाई पटक पटक सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही हुने ब्यहोराबाट सजग गराउँदा पनि ती पदाधिकारीले आफ्नो जिम्मेवारी पालनामा पूर्णतः गैर जिम्मेवार देखिएको ठहर्छ । यसर्थ, नागरिकको संविधान प्रदत्त मौलिक हकको प्रचलनका लागि स्वतन्त्र आयोगबाट पटक पटक चेतावनीयुक्त आदेश जारी गर्दा पनि सूचना उपलब्ध नगराउने पदाधिकारीलाई दण्डित गर्नु पर्ने देखिन आयो ।

यसर्थ, नागरिकको संविधान प्रदत्त र कानूनले व्यवस्था गरेको सूचनाको हकको ठाडो उल्लंघन गर्ने लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंका कार्यालय प्रमुखलाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ को उपदफा (१) बमोजिम रु. १०,००० (अक्षरेपी दश हजार) जरिवाना हुने ठहर्छ । अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु,

१. सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ६(७) बमोजिम आयोगले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२(१) बमोजिम गरेको जरिवाना असुल उपर गरी आयोगलाई जानकारी दिनु भनी जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौंका प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई लेखी पठाउनु ।

२. सूचना मागकर्ताले मागेको सूचना तुरुन्त उपलब्ध गराउन लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंका कार्यालय प्रमुखलाई लेखी पठाउनु र सूचना उपलब्ध नगराएमा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ को उपदफा (२) आकर्षित हुने व्यहोरा लेखी पठाउनु ।
३. लक्ष्मी बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, हात्तीसार, काठमाडौंसँग भएको सूचना पुनरावेदकलाई उपलब्ध गराई दिन र यस आयोगलाई समेत जानकारी दिन नेपाल राष्ट्र बैंकमा लेखी पठाउनु ।
४. यस निर्णय उपर चित नबुझेमा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३४ बमोजिम जानकारी पाएको मितिले ३५ दिन भित्र उच्च अदालतमा पुनरावेदन गर्न जानु भनी विपक्षीलाई पुनरावेदनको म्याद दिनु ।

तपसिल

१. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ र २०७५/७६ मा लक्ष्मी बैंक लि. ले उत्पादनशील क्षेत्रमा गरेको कर्जा लगानी मध्ये प्रत्येक शीर्षकमा प्रत्येक महिनामा मात्र स्वीकृत गरेको कर्जा लगानीको विवरण ।

(रत्नप्रसाद मैनाली)
सूचना आयुक्त

(कमला ओली थापा)
सूचना आयुक्त

(महेन्द्रमान गुरुङ्ग)
प्रमुख सूचना आयुक्त

ईति सम्वत् २०७७ साल मंसिर महिना २५ गते रोज ५ शुभम् ।

राष्ट्रिय सूचना आयोग
प्रमुख सूचना आयुक्त महेन्द्रमान गुरूङ्ग
सूचना आयुक्त कमला ओली थापा
सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनाली
आदेश

मु.नं. १४७/०७६/७७

निर्णय नं. १९७

जुम्ला जिल्ला, च. ना. न. पा.-४ हाल नयाँठिमी, भक्तपुर निवासी अंगराज भारती

१ पुनरावेदक

विरूद्ध

श्री कार्यालय प्रमुख, बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी

१ विपक्षी

विषय :- नागरिकको संबिधान प्रद्वत्त हक र कानूनको व्यवस्थाबमोजिम माग गरिएको सूचना नदिने कार्यालय प्रमुखलाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही भएको आदेश ।

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ अन्तर्गत यस आयोग समक्ष पर्न आएको पुनरावेदन र तत् सम्बन्धमा यस आयोगबाट भएको कारवाहीको संक्षिप्त तथ्य निम्नानुसार छ :

१. सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराई सूचना दिन इन्कार गरी बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीका कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारीले सूचना उपलब्ध नगराएकोले माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराई पाउँ भनी जुम्ला जिल्ला, च. ना. न. पा.-४ हाल नयाँठिमी, भक्तपुर निवासी अंगराज भारतीले मिति २०७६।०८।२४ मा यस आयोग समक्ष पुनरावेदन गरेको ।
२. प्रकरण नं. (१) को पुनरावेदन प्राप्त भएपछि यस आयोगबाट बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीका नाममा आयोग समक्ष लिखित जवाफ पेश गर्नु भनी च. नं. ५९८ मिति २०७६।०९।०८ को पत्र लेखी गएको ।
३. प्रकरण नं. (२) को पत्राचार पश्चात बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीले पत्र संख्या ०४ मिति २०७६।०९।२५ को पत्रसाथ आयोगलाई सूचना उपलब्ध गराएको ।
४. प्रकरण नं. (३) को पत्र साथ प्राप्त सूचना आयोगबाट च. नं. ६७६ मिति २०७६।०९।२९ को पत्रसाथ पुनरावेदकलाई उपलब्ध गराएको ।
५. प्रकरण नं. (४) को सूचना पहिले नै उपलब्ध गराएको अपूर्ण सूचना भएकोले पूर्ण सूचना उपलब्ध गराई पाउँ भनी मिति २०७६।१०।०९ मा पुनः उजुरी गरेको ।
६. प्रकरण नं. (५) को उजुरीका सम्बन्धमा यस आयोगबाट बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीको नाममा पुनरावेदकलाई ७ (सात) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु भनी मिति २०७६।१०।१४ मा आदेश जारी भएको ।
७. प्रकरण नं. (६) को आयोगको आदेश पश्चात पनि कुनै सूचना उपलब्ध नगराएको भनी पुनरावेदकले मिति २०७६।१२।०३ मा पुनः उजुरी गरेको ।
८. प्रकरण नं. (७) को उजुरीका सम्बन्धमा यस आयोगबाट मिति २०७६।१०।१४ को आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराउनुको स्पष्ट कारण ३ (तीन) दिनभित्र आयोगमा पठाउन र पुनरावेदकलाई ३ (तीन) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु, आयोगको आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराए सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही प्रक्रिया अगाडि बढाईने भनी चेतावनी सहित मिति २०७७।०३।१९ मा आदेश जारी भएको ।
९. प्रकरण नं. (८) को आयोगको आदेश पश्चात बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीले पत्र संख्या १० मिति २०७७।०३।२९ को पत्रसाथ आयोगलाई सूचना उपलब्ध गराएको ।

१०. प्रकरण नं. (९) को सूचना पु. च. नं. १०९३ मिति २०७७/०३/२९ को पत्रसाथ पुनरावेदकलाई उपलब्ध गराए पश्चात आंशिक मात्र सूचना प्राप्त भएकोले पूर्ण सूचना उपलब्ध नगराउने कार्यालय प्रमुख उपर सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही गरी पूर्ण सूचना उपलब्ध गराई पाउँ भनी पुनरावेदकले २०७७/०७/२३ मा पुनः उजुरी गरेको ।

विश्लेषण

यसमा पुनरावेदक जुम्ला जिल्ला, च. ना. न. पा.-४ हाल नयाँठिमी, भक्तपुर निवासी अंगराज भारतीको मिति २०७६/०८/२४ गते आयोगमा दर्ता भएको पुनरावेदन वमोजिम मिति २०७६/०९/०८ मा बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीका नाममा सूचना नदिनुको कारण खुलाउनु भनी पत्राचार गरिएको थियो । आयोगको पत्राचार पश्चात बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीले पहिले नै उपलब्ध गराएको अपूर्ण सूचना दिएको भनी पुनरावेदकले मिति २०७६/१०/०९ मा पुनः उजुरी गरेको सम्बन्धमा यस आयोगबाट बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीको नाममा पुनरावेदकलाई ७ (सात) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु भनी मिति २०७६/१०/१४ मा आदेश जारी भएको थियो । आयोगको आदेश पश्चात पनि सूचना उपलब्ध नगराएको भनी पुनरावेदकले मिति २०७६/१२/०३ मा पुनः उजुरी गरेकाले यस आयोगबाट बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीको नाममा मिति २०७६/१०/१४ को आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराउनुको स्पष्ट कारण ३ (तीन) दिनभित्र आयोगमा पठाउन र पुनरावेदकलाई ३ (तीन) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु, आयोगको आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराए सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही प्रक्रिया अगाडि बढाईने भनी चेतावनी सहित मिति २०७७/०३/१९ मा आदेश जारी भएको । आयोगको आदेश पश्चात बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीले पत्र संख्या १० मिति २०७७/०३/२९ को पत्रसाथ आयोगलाई सूचना उपलब्ध गराएको । आयोगबाट पु. च. नं. १०९३ मिति २०७७/०३/२९ को पत्रसाथ उक्त सूचना पुनरावेदकलाई उपलब्ध गराए पश्चात आंशिक मात्र सूचना प्राप्त भएकोले पूर्ण सूचना उपलब्ध नगराउने कार्यालय प्रमुख उपर सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही गरी पूर्ण सूचना उपलब्ध गराई पाउँ भनी पुनरावेदकले २०७७/०७/२३ मा पुनः उजुरी गरेको ।

यस प्रकार सम्पूर्ण वस्तुस्थितिको विश्लेषण गर्दा पुनरावेदक अंगराज भारतीले माग गरेको सूचना दिने सम्बन्धमा बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीबाट पुनरावेदकले आंशिक मात्र सूचना प्राप्त भएकोले पूर्ण सूचना उपलब्ध गराई पाउँ भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा यस आयोगबाट विभिन्न मितिमा गरिएको पटक पटकको ओदश, पत्राचार पश्चात बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीका कार्यालय प्रमुख आयोगको निर्णय प्रति संवेदनशील भएको देखिएन । पुनरावेदकले मागेको सूचना मागेकै स्वरूपमा दिनुको सट्टा पहिले उपलब्ध गराएको सूचना बारम्बार दिएर माग अनुसूक्तको सूचना दिने मनसाय भएको देखिएन । यस आयोगबाट विभिन्न मितिमा गरिएको पटक पटकको आदेश, पत्राचार पश्चात बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीका कार्यालय प्रमुख आयोगको निर्णय प्रति संवेदनशील भएको देखिएन । आयोगको उल्लेखित विभिन्न मितिमा गरिएको आदेश पश्चात पनि सूचना दिन इन्कार गरेको अवस्था समेतलाई ध्यानमा राख्दा आयोग प्रति नै कुनै सम्मान नराखेको अवस्था देखिन्छ ।

प्रस्तुत विषयमा नेपालको संविधानको धारा २७ मा भएको सूचनाको हकसम्बन्धी व्यवस्था, सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ तथा सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ समेतको व्यवस्थालाई हेर्दा नेपालको संविधानको धारा २७ ले 'प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने र पाउने हक हुनेछ । तर कानून वमोजिम गोप्य राख्नुपर्ने सूचनाको जानकारी दिन कसैलाई बाध्य पारिने छैन' भन्ने व्यवस्था रहेको छ । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३ ले 'प्रत्येक नेपाली नागरिकलाई सूचनाको हक हुने छ । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ७ को उपदफा (५) मा सूचना अधिकारीले निवेदकद्वारा माग गरिएको सूचना सम्भव भएसम्म माग भएको स्वरूपमा नै उपलब्ध गराउनु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था भएको । सोही दफाको उपदफा (६) मा उपदफा (५) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि

निवेदकले माग गरेको स्वरूपमा सूचना उपलब्ध गराउँदा सूचनाको स्रोत बिग्रने, भत्किने वा नष्ट हुने सम्भावना भए सूचना अधिकारीले सोको कारण खोली उपयुक्त स्वरूपमा निवेदकलाई सूचना उपलब्ध गराउन सक्नेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ । प्रत्येक नेपाली नागरिकलाई सार्वजनिक निकायमा रहेको सूचनामा पहुँच हुनेछ भन्ने व्यवस्था गरेको छ । साथै ऐ ऐनको दफा ३२ ले सार्वजनिक निकायले मनासिव कारण विना सूचना नदिएको वा दिन इन्कार गरेको, आंशिक रूपमा वा गलत सूचना दिएको वा सूचना नष्ट गरेको देखिएमा आयोगले त्यस्तो निकायका जिम्मेवार पदाधिकारीलाई एक हजारदेखि पच्चीस हजार रूपैयासम्म जरिवाना गरी त्यस्तो अधिकारी विभागीय कारवाही हुने पदमा रहेको भए निजलाई विभागीय सजायका लागि लेखी पठाउन सक्नेछ भन्ने उल्लेख छ ।

अतः नेपालको संविधानको धारा २७ को प्रतिवन्धात्मक व्यवस्था र सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३ को उपदफा (३) बमोजिम गोप्य राख्नुपर्ने सूचनाको जानकारी दिन कसैलाई वाध्य पारिने छैन भन्ने व्यवस्थाका सम्बन्धमा प्रस्तुत बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीसँग पुनरावेदक अंगराज भारतीयले माग गरेको सूचना नेपालको संविधान, सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनको परिधि भित्र छ वा छैन वा गोप्य सूचना हुन भन्ने सम्बन्धमा विचार गर्दा गोप्य राख्नु पर्ने सूचनाभित्र नपर्ने र संविधान र कानून बमोजिम नेपाली नागरिकले पाउने सार्वजनिक सरोकारको सूचना भएको प्रष्ट हुन्छ । तसर्थ, बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीका कार्यालय प्रमुखलेपुनरावेदक अंगराज भारतीयले माग गरेको सार्वजनिक सरोकारको सूचना माग गरे बमोजिम नदिएको प्रष्ट हुन आउँछ । साथै, माग गरेको स्वरूपमा दिन नसकिने कारण र स्पष्टीकरण पनि दिएको देखिँदैन ।

आयोगको ठहर

प्रस्तुत पुनरावेदनको सम्बन्धमा पटक-पटक आदेश र पत्राचार भएको छ । बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीले आयोगको आदेशको सम्बन्धमा कुनै संबोधन नगरी लामो समयदेखि आयोगको आदेश पालना भएको देखिँदैन ।

निज पुनरावेदकले माग गरेको सूचनाको प्रकृति हेर्दा बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीले आफ्नो सूचना पाटीमा टाँस गर्नु पर्ने, वेवसाईटमा राख्नु पर्ने र पुस्तिकामा प्रकाशित गर्नु पर्ने प्रकृतिका सूचना भएको देखिन्छ । सामान्य सार्वजनिक सरोकारको सूचना प्रबाह गर्न समेत बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी पूर्णतः उदासीन रहेकोले राष्ट्रिय सूचना आयोगलाई नागरिकको संविधान र कानून प्रद्वत हकको प्रचलन गराउनु पर्ने बाध्यात्मक स्थिति आएको छ । आयोगबाट प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त बमोजिम निज बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीका कार्यालय प्रमुखलाई पटक पटक सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही हुने ब्यहोराबाट सजग गराउँदा पनि ती पदाधिकारी आफ्नो जिम्मेवारी पालनामा पूर्णतः गैर जिम्मेवार देखिएका छन् । यसर्थ, नागरिकको संविधान प्रद्वत मौलिक हकको प्रचलनका लागि स्वतन्त्र आयोगबाट पटक पटक चेतावनीयुक्त आदेश जारी गर्दा पनि गैर जिम्मेवार चरित्र प्रदर्शन गर्ने पदाधिकारीलाई दण्डित गर्नु पर्ने देखिन आयो ।

यसर्थ, नागरिकको संविधान प्रद्वत र कानूनले व्यवस्था गरेको सूचनाको हकको ठाडो उल्लंघन गर्ने बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीका कार्यालय प्रमुखलाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ को उपदफा (१) बमोजिम रु. १०,००० (अक्षरेपी दश हजार) जरिवाना हुने ठहर्छ । अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु,

१. सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ६(७) बमोजिम आयोगले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२(१) बमोजिम गरेको जरिवाना असुल उपर गरी आयोगलाई जानकारी दिनु भनी जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाण्डौंका प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई लेखी पठाउनु ।
२. सूचना मागकर्ताले मागेको सूचना तुरुन्त उपलब्ध गराउन बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीका कार्यालय प्रमुखलाई लेखी पठाउनु र सूचना उपलब्ध नगराएमा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ को उपदफा (२) आकर्षित हुने ब्यहोरा लेखी पठाउनु ।
३. बैंक अफ काठमाण्डु लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीसँग भएको सूचना पुनरावेदकलाई उपलब्ध गराई दिन र यस

आयोगलाई समेत जानकारी दिन नेपाल राष्ट्र बैंकमा लेखी पठाउनु ।

४. यस निर्णय उपर चित्त नबुझेमा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३४ बमोजिम जानकारी पाएको मितिले ३५ दिन भित्र उच्च अदालतमा पुनरावेदन गर्न जानु भनी विपक्षीलाई पुनरावेदनको म्याद दिनु ।

(रत्नप्रसाद मैनाली)
सूचना आयुक्त

(कमला ओली थापा)
सूचना आयुक्त

(महेन्द्रमान गुरुङ्ग)
प्रमुख सूचना आयुक्त

ईति सम्वत् २०७७ साल पुस महिना २ गते रोज ५ शुभम् ।

राष्ट्रीय सूचना आयोग
प्रमुख सूचना आयुक्त महेन्द्रमान गुरूङ्ग
सूचना आयुक्त कमला ओली थापा
सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनाली
आदेश

मु.नं. १४८/०७६/७७

निर्णय नं. १९८

जुम्ला जिल्ला, च. ना. न. पा.-४ हाल नयाँठिमी, भक्तपुर निवासी अंगराज भारती

१ पुनरावेदक

विरुद्ध

श्री कार्यालय प्रमुख, प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौं १ विपक्षी

विषय :- नागरिकको संबिधान प्रद्वत्त हक र कानूनको व्यवस्थाबमोजिम माग गरिएको सूचना नदिने कार्यालय प्रमुखलाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही भएको आदेश ।

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ अन्तर्गत यस आयोग समक्ष पर्न आएको पुनरावेदन र तत् सम्बन्धमा यस आयोगबाट भएको कारवाहीको संक्षिप्त तथ्य निम्नानुसार छ :

१. सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराई सूचना दिन इन्कार गरी प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंका कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारीले सूचना उपलब्ध नगराएकोले माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराई पाउँ भनी जुम्ला जिल्ला, च. ना. न. पा.-४ हाल नयाँठिमी, भक्तपुर निवासी अंगराज भारतीले मिति २०७६।०८।२४ मा यस आयोग समक्ष पुनरावेदन गरेको ।
२. प्रकरण नं. (१) बमोजिमको पुनरावेदन प्राप्त भएपछि यस आयोगबाट प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंका नाममा आयोग समक्ष लिखित जवाफ पेश गर्नु भनी च. नं. ५९९ मिति २०७६।०९।०८ को पत्र लेखी गएको ।
३. प्रकरण नं. (२) बमोजिम आयोगको पत्राचार पश्चात प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंले कुनै जानकारी उपलब्ध नगराएको भनी पुनरावेदकले मिति २०७६।१०।०८ मा पुनः उजुरी गरेको ।
४. प्रकरण नं. (३) को उजुरीका सम्बन्धमा यस आयोगबाट प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंको नाममा पुनरावेदकलाई ७ (सात) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु भनी मिति २०७६।१०।१४ मा आदेश जारी भएको ।
५. प्रकरण नं. (४) को आयोगको आदेश पश्चात पनि कुनै सूचना उपलब्ध नगराएको भनी पुनरावेदकले मिति २०७६।१२।०३ मा पुनः उजुरी गरेको ।
६. प्रकरण नं. (५) को उजुरीका सम्बन्धमा यस आयोगबाट मिति २०७६।१०।१४ को आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराउनुको स्पष्ट कारण ३ (तीन) दिनभित्र आयोगमा पठाउन र पुनरावेदकलाई ३ (तीन) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु, आयोगको आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराए सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही प्रक्रिया अगाडि बढाईने भनी चेतावनी सहित मिति २०७७।०३।१९ मा आदेश जारी भएको ।
७. प्रकरण नं. (६) बमोजिमको आयोगको आदेश पश्चात प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंले पुनरावेदकको इमेल ठेगानामा सूचना उपलब्ध गराएको व्यहोरा उल्लेख गरी मिति २०७७।०३।२६ मा लिखित जवाफ पेश गरेको ।
८. प्रकरण नं. (७) को लिखित जवाफको जानकारी मिति २०७७।०३।२९ को पत्रसाथ पुनरावेदकलाई उपलब्ध गराए पश्चात आंशिक मात्र सूचना प्राप्त भएकोले पूर्ण सूचना उपलब्ध नगराउने कार्यालय प्रमुख उपर सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही गरी पूर्ण सूचना उपलब्ध गराई पाउँ भनी पुनरावेदकले क्रमशः मिति २०७७।०४।१९, २०७७।०६।०४ र २०७७।०७।२३ मा पुनः उजुरी गरेको ।

विश्लेषण

यसमा पुनरावेदक जुम्ला जिल्ला, च. ना. न. पा.-४ हाल नयाँठिमी, भक्तपुर निवासी अंगराज भारतीयको मिति २०७६।०८।२४ गते आयोगमा दर्ता भएको पुनरावेदन वमोजिम मिति २०७६।०९।०८ मा प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंका नाममा सूचना नदिनुको कारण खुलाउनु भनी पत्राचार गरिएको थियो । आयोगको पत्राचार पश्चात प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंले कुनै जानकारी उपलब्ध नगराएको भनी पुनरावेदकले मिति २०७६।१०।०८ मा पुनः उजुरी गरेको सम्बन्धमा यस आयोगबाट प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंको नाममा पुनरावेदकलाई ७ (सात) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु भनी मिति २०७६।१०।१४ मा आदेश जारी भएको थियो । आयोगको आदेश पश्चात पनि सूचना उपलब्ध नगराएको भनी पुनरावेदकले मिति २०७६।१२।०३ मा पुनः उजुरी गरेकाले यस आयोगबाट प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंको नाममा मिति २०७६।१०।१४ को आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराउनुको स्पष्ट कारण ३ (तीन) दिनभित्र आयोगमा पठाउन र पुनरावेदकलाई ३ (तीन) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु, आयोगको आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराए सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही प्रक्रिया अगाडि बढाईने भनी चेतावनी सहित मिति २०७७।०३।१९ मा आदेश जारी भएको । आयोगको आदेश पश्चात प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंले मिति २०७७ असार २६ मा आयोग समक्ष पुनरावेदकको इमेलमा सूचना उपलब्ध गराएको व्यहोरा उल्लेख गरी लिखित जवाफ पेश गरेको । तत् पश्चात पुनरावेदकले प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंबाट आंशिक मात्र सूचना प्राप्त भएकोले पूर्ण सूचना उपलब्ध नगराउने कार्यालय प्रमुख उपर सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही गरी पूर्ण सूचना उपलब्ध गराई पाउँ भनी पुनरावेदकले क्रमशः मिति २०७७।०४।१९, २०७७।०६।०४ र २०७७।०७।२३ मा पुनः उजुरी गरेको ।

यस प्रकार सम्पूर्ण वस्तुस्थितिको विश्लेषण गर्दा पुनरावेदक अंगराज भारतीयले माग गरेको सूचना दिने सम्बन्धमा प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीको मिति २०७७।०३।२६ मा आयोग समक्ष पेश गरेको लिखित जवाफमा पुनरावेदकको इमेलमा सूचना उपलब्ध गराइएको व्यहोरा उल्लेख भएको । तत् पश्चात पुनरावेदकले आंशिक मात्र सूचना प्राप्त भएकोले पूर्ण सूचना उपलब्ध गराई पाउँ भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा यस आयोगबाट विभिन्न मितिमा गरिएको पटक पटकको ओदश, पत्राचार पश्चात प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीका कार्यालय प्रमुख आयोगको निर्णय प्रति संवेदनशील भएको देखिएन । पुनरावेदकले मागेको सूचना मागेकै स्वस्ममा दिनुको सट्टा आफू अनुकूलको तर्कको सहारा लिएर माग अनुस्र्मको सूचना दिने मनसाय भएको देखिएन । आयोगको माथि विभिन्न मितिमा गरिएको आदेश पश्चात पनि माग गरे बमोजिम सूचना दिन इन्कार गरेको अवस्था समेतलाई ध्यानमा राख्दा आयोग प्रति संवेदनशील रहेको अवस्था देखिएन । पुनरावेदकले मागेको सूचना उपलब्ध गराउनुको सट्टा उक्त बैंकले आफू अनुकूलको तर्कको सहारा लिएर माग बमोजिमको सूचना दिने मनसाय नराखेको देखिन आयो ।

प्रस्तुत विषयमा नेपालको संविधानको धारा २७ मा भएको सूचनाको हकसम्बन्धी व्यवस्था, सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ तथा सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ समेतको व्यवस्थालाई हेर्दा नेपालको संविधानको धारा २७ ले 'प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने र पाउने हक हुनेछ । तर कानून वमोजिम गोप्य राख्नुपर्ने सूचनाको जानकारी दिन कसैलाई बाध्य पारिने छैन' भन्ने व्यवस्था रहेको छ । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३ ले 'प्रत्येक नेपाली नागरिकलाई सूचनाको हक हुने छ । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ७ को उपदफा (५) मा सूचना अधिकारीले निवेदकद्वारा माग गरिएको सूचना सम्भव भएसम्म माग भएको स्वस्ममा नै उपलब्ध गराउनु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था भएको । सोही दफाको उपदफा (६) मा उपदफा (५) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि निवेदकले माग गरेको स्वस्ममा सूचना उपलब्ध गराउँदा सूचनाको स्रोत बिग्रने, भत्किने वा नष्ट हुने सम्भावना भए सूचना अधिकारीले सोको कारण खोली उपयुक्त स्वस्ममा निवेदकलाई सूचना उपलब्ध गराउन सक्नेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ । प्रत्येक नेपाली नागरिकलाई सार्वजनिक निकायमा रहेको सूचनामा पहुँच हुनेछ' भन्ने व्यवस्था गरेको छ । साथै ऐनको दफा ३२ ले सार्वजनिक निकायले मनासिव कारण विना सूचना नदिएको वा दिन इन्कार गरेको, आंशिक स्ममा वा गलत सूचना दिएको वा सूचना नष्ट गरेको देखिएमा आयोगले त्यस्तो निकायका जिम्मेवार पदाधिकारीलाई एक हजारदेखि पच्चीस हजार स्वैयासम्म जरिवाना गरी त्यस्तो अधिकारी विभागीय कारवाही हुने पदमा रहेको भए निजलाई विभागीय सजायका लागि लेखी पठाउन सक्नेछ भन्ने उल्लेख छ ।

अतः नेपालको संविधानको धारा २७ को प्रतिवन्धात्मक व्यवस्था र सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनको दफा ३ को उपदफा (३)

वमोजिम गोप्य राख्नुपर्ने सूचनाको जानकारी दिन कसैलाई वाध्य पारिने छैन भन्ने व्यवस्थाका सम्बन्धमा प्रस्तुत प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीसँग पुनरावेदक अंगराज भारतीले माग गरेको सूचना नेपालको संविधान, सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनको परिधि भित्र छ वा छैन वा गोप्य सूचना हुन भन्ने सम्बन्धमा विचार गर्दा गोप्य राख्नु पर्ने सूचनाभित्र नपर्ने र संविधान र कानून बमोजिम नेपाली नागरिकले पाउने सार्वजनिक सरोकारको सूचना भएको प्रष्ट हुन्छ । तसर्थ, प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरीका कार्यालय प्रमुखलेपुनरावेदक अंगराज भारतीले माग गरेको सार्वजनिक सरोकारको सूचना माग गरेको स्वरूपमा नदिएको प्रष्ट हुन आउँछ । साथै, माग गरेको स्वरूपमा दिन नसक्ने कारण पनि उल्लेख गरेको पाईदैन ।

आयोगको ठहर

प्रस्तुत पुनरावेदनको सम्बन्धमा पटक-पटक आदेश र पत्राचार भएको छ । प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंले आयोगको आदेशको सम्बन्धमा कुनै संबोधन नगरी लामो समयदेखि आयोगको आदेश पालना नगरेको प्रष्ट हुन आउँछ ।

निज पुनरावेदकले माग गरेको सूचनाको प्रकृति हेर्दा प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंले आफ्नो सूचना पाटीमा टॉस गर्नु पर्ने, वेवसाईटमा राख्नु पर्ने र पुस्तिकामा प्रकाशित गर्नु पर्ने प्रकृतिका सूचना भएको देखिन्छ । सामान्य सार्वजनिक सरोकारको सूचना प्रबाह गर्न समेत प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौं पूर्णतः उदासीन रहेकोले राष्ट्रिय सूचना आयोगलाई नागरिकको संबिधान र कानून प्रद्वत हकको प्रचलन गराउनु पर्ने बाध्यात्मक स्थिति आएको छ । आयोगबाट प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त बमोजिम निज प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंका कार्यालय प्रमुखलाई पटक पटक सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही हुने ब्यहोराबाट सजग गराउँदा पनि ती पदाधिकारी आफ्नो जिम्मेवारी पालनामा गैर जिम्मेवार देखिएका छन् । यसर्थ, नागरिकको संबिधान प्रद्वत मौलिक हकको प्रचलनका लागि निज पदाधिकारीलाई दण्डित गर्नु पर्ने देखिन आयो ।

यसर्थ, नागरिकको संबिधान प्रद्वत र कानूनले व्यवस्था गरेको सूचनाको हकको ठाडो उल्लंघन गर्ने प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंका कार्यालय प्रमुखलाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ को उपदफा (१) बमोजिम रु. १०,००० (अक्षरेपी दश हजार) जरिवाना हुने ठहर्छ । अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु,

१. सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ६(७) बमोजिम आयोगले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२(१) बमोजिम गरेको जरिवाना असुल उपर गरी आयोगलाई जानकारी दिनु भनी जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौंका प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई लेखी पठाउनु ।
२. सूचना मागकर्ताले मागेको सूचना तुरुन्त उपलब्ध गराउन प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंका कार्यालय प्रमुखलाई लेखी पठाउनु र सूचना उपलब्ध नगराएमा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ को उपदफा (२) आकर्षित हुने ब्यहोरा लेखी पठाउनु ।
३. प्राइम बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, कमलपोखरी, काठमाडौंसँग भएको सूचना पुनरावेदकलाई उपलब्ध गराई दिन र यस आयोगलाई समेत जानकारी दिन नेपाल राष्ट्र बैंकमा लेखी पठाउनु ।
४. यस निर्णय उपर चित्त नबुझेमा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३४ बमोजिम जानकारी पाएको मितिले ३५ दिन भित्र उच्च अदालतमा पुनरावेदन गर्न जानु भनी विपक्षीलाई पुनरावेदनको म्याद दिनु ।

(रत्नप्रसाद मैनाली)
सूचना आयुक्त

(कमला ओली थापा)
सूचना आयुक्त

(महेन्द्रमान गुरुङ्ग)
प्रमुख सूचना आयुक्त

ईति सम्वत् २०७७ साल पुस महिना २ गते रोज ५ शुभम् ।

राष्ट्रिय सूचना आयोग
प्रमुख सूचना आयुक्त महेन्द्रमान गुरूङ्ग
सूचना आयुक्त कमला ओली थापा
सूचना आयुक्त रत्नप्रसाद मैनाली
आदेश

मु. नं. २२३/०७६/७७

निर्णय नं. ३००

सिन्धुपाल्चोक जिल्ला, मेलाञ्ची न. पा.-३ हाल काठमाडौँ-७ निवासी रामप्रसाद दाहाल

१ पुनरावेदक

विरूद्ध

श्री कार्यालय प्रमुख, पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुर १ विपक्षी

विषय :- नागरिकको संबिधान प्रद्वत्त हक र कानूनको व्यवस्था बमोजिम माग गरिएको सूचना नदिने कार्यालय प्रमुख (पदपूर्ति समितिको अध्यक्ष) लाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही भएको आदेश ।

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ अन्तर्गत यस आयोग समक्ष पर्न आएको पुनरावेदन र तत् सम्बन्धमा यस आयोगबाट भएको कारवाहीको संक्षिप्त तथ्य निम्नानुसार छ :

१. सिन्धुपाल्चोक जिल्ला, मेलाञ्ची न. पा.-३ हाल काठमाडौँ-७ निवासी रामप्रसाद दाहालले पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुर समक्ष सूचना नं. १/०७५ र ०७६ तथा विज्ञापन नं. २/०७५/७६ शिक्षणतर्फको (करार) पदपूर्ति अन्तर्गत विकास व्यवस्थापन तथा प्रशासन बिषयको उपप्राध्यापकको २०७६ असारमा भएको परीक्षामा निवेदक समेत परीक्षार्थी रहेकोले निवेदकको रोल नं. ०२५ को प्रथम र दोस्रो पत्रको परीक्षण भएको उत्तर पुस्तिकाको प्रतिलिपि पाउँ भनी मिति २०७६।०९।०८ मा निवेदन दिएकोमा उक्त प्रतिलिपि उपलब्ध नगराएको भनी मिति २०७६।१०।२३ मा यस आयोग समक्ष पुनरावेदन गरेको ।
२. प्रकरण नं. (१) को पुनरावेदन प्राप्त भएपछि यस आयोगबाट पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरका नाममा आयोग समक्ष लिखित जवाफ पेश गर्नु भनी मिति २०७६।११।०२ मा आदेश भएको ।
३. प्रकरण नं. (२) को आयोगको आदेश पश्चात पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरले आयोग समक्ष लिखित जवाफ पेश नगरेको साथै पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरले कुनै जानकारी उपलब्ध नगराएको भनी पुनरावेदकले मिति २०७६।१२।०७ मा पुनः उजुरी गरेको ।
४. प्रकरण नं. (३) को उजुरीका सम्बन्धमा यस आयोगबाट पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरको नाममा पुनरावेदकलाई ७ (सात) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु भनी मिति २०७७।०२।३२ मा आदेश जारी भएको ।
५. प्रकरण नं. (४) को आयोगको आदेश पश्चात पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरले पुनरावेदकले उक्त विश्वविद्यालयको नियममा तोकिएको समयभित्र निवेदन दिएको जानकारी नभएको भनी लिखित जवाफ पेश गरेको । आयोगबाट पुनरावेदकलाई च. नं. १०९० मिति २०७७।०३।२९ को पत्रसाथ उक्त लिखित जवाफको जानकारी दिएको ।
६. प्रकरण नं. (५) को लिखित जवाफ उपर पुनरावेदकले उक्त पदपूर्ति समितिले करार सेवामा पदपूर्ति गर्ने सम्बन्धी सूचनामा प्रकाशित पदपूर्ति समितिको ईमेल ठेगाना unepalopenuniversityrc@gmail.com मार्फत सूचना माग गरेको भनी Sent Item को प्रिन्ट मिति २०७७।०४।२९ को उजुरीका साथ यस आयोगलाई उपलब्ध गराएको ।
७. प्रकरण नं. (६) को उजुरीका सम्बन्धमा यस आयोगबाट मिति २०७७।०२।३२ को आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराउनुको स्पष्ट कारण ३ (तीन) दिनभित्र आयोगमा पठाउन र पुनरावेदकलाई ३ (तीन) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु, आयोगको आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराए सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही प्रक्रिया अगाडि बढाईने भनी चेतावनी सहित मिति २०७७।०६।०८ मा आदेश जारी भएको ।

८. प्रकरण नं. (७) बमोजिमको आयोगको आदेश पश्चात पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरले हालसम्म आयोग समक्ष कुनै जानकारी उपलब्ध नगराएको ।

विश्लेषण

यसमा पुनरावेदक सिन्धुपाल्चोक जिल्ला, मेलाम्ची न. पा.-३ हाल काठमाडौं-७ निवासी रामप्रसाद दाहालको मिति २०७६।१०।२३ गते आयोगमा दर्ता भएको पुनरावेदन बमोजिम पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरका नाममा सूचना नदिनुको कारण ७ (सात) दिनभित्र खुलाउनु भनी मिति २०७६।११।०२ मा यस आयोगबाट आदेश भएको थियो । तर आयोगको आदेश बमोजिम पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरले आयोग समक्ष लिखित जवाफ पेश नगरेको । आयोगको आदेश पश्चात पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरले कुनै जानकारी उपलब्ध नगराएको भनी पुनरावेदकले मिति २०७६।१२।०७ मा पुनः उजुरी गरेको सम्बन्धमा यस आयोगबाट पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरको नाममा पुनरावेदकलाई ७ (सात) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु भनी मिति २०७७।०२।३२ मा आदेश जारी भएको थियो । आयोगको आदेश पश्चात पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरले पुनरावेदकले उक्त विश्वविद्यालयको नियममा तोकिएको समयभित्र निवेदन दिएको जानकारी नभएको भनी लिखित जवाफ पेश गरेकोमा पुनरावेदकले उक्त पदपूर्ति समितिले करार सेवामा पदपूर्ति गर्ने सम्बन्धी सूचनामा प्रकाशित पदपूर्ति समितिको ईमेल ठेगाना unepalopenuniversityrc@gmail.com मार्फत सूचना माग गरेको भनी कभलत क्षत्रफ को प्रिन्ट मिति २०७७।०४।२१ को उजुरीका साथ यस आयोगलाई उपलब्ध गराएकोले यस आयोगबाट मिति २०७७।०२।३२ को आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराउनुको स्पष्ट कारण ३ (तीन) दिनभित्र आयोगमा पठाउन र पुनरावेदकलाई ३ (तीन) दिनभित्र माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध गराउनु, आयोगको आदेश बमोजिम सूचना उपलब्ध नगराए सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही प्रक्रिया अगाडि बढाईने भनी चेतावनी सहित मिति २०७७।०६।०८ मा आदेश जारी भएको थियो । आयोगको आदेश पश्चात पनि पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरले हालसम्म आयोग समक्ष कुनै जानकारी उपलब्ध नगराएको ।

यस प्रकार सम्पूर्ण वस्तुस्थितिको विश्लेषण गर्दा पुनरावेदक राम प्रसाद दाहालले माग गरेको सूचना दिने सम्बन्धमा पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरले माग बमोजिमको सूचना उपलब्ध नगराएको कुरामा कुनै विवाद रहेन । यस आयोगबाट माथि उल्लेखित विभिन्न मितिमा गरिएको पटक पटकको आदेश पश्चात पनि सूचना दिन बेवास्ता गरेको अवस्था समेतलाई विचार गर्दा सूचना दिने मनसाय रहेको देखिएन । पटक पटकको आदेश पश्चात "निज राम प्रसाद दाहालको निवेदन सम्बन्धमा उल्लेखित पदपूर्ति समितिको निर्णय अध्ययन गर्दा निज दाहाल विज्ञान नं. २/०७५/७६ का उपप्राध्यापक पदका प्रतिस्पर्धी हुन निजले यस समितिमा कुनै निवेदन दर्ता गराएका छैनन् । आफ्नो परिणाम प्रति चित्त नबुझे आवेदन/पुनरावेदन गर्ने नियम विश्वविद्यालयको नियममा उल्लेख छ । सूचना अधिकारी विरुद्ध आदेश गर्ने निकायले सो सूचना उपलब्ध गराउन आदेश भए सम्मानित सर्वोच्च अदालतका मा. न्यायाधीश बलराम के. सी. तथा मा. न्यायाधीश अवधेश कुमार यादवद्वारा मिति २०६८ जेठ ४ मा रिट नं. २०६६-WO-०३६९ को सूचना आयोग समेत विपक्षी भएको आदेशलाई समेत ध्यान दिएर काम गर्न उक्त समितिलाई कुनै आपत्ति नहुने" भन्ने विपक्षीको जीकिर समेतलाई विचार गर्दा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३ को उपदफा (१) मा नेपाली नागरिकलाई सूचनाको हक हुने र सोही ऐनको दफा ३ को उपदफा (२) मा प्रत्येक नेपाली नागरिकलाई सार्वजनिक निकायमा रहेको सूचनामा पहुँच हुनेछ भन्ने व्यवस्था गरेको छ । साथै ऐनको दफा ३ को उपदफा (३) ले केही सूचना प्रवाह गरिने छैन भन्ने व्यवस्था गरेको छ । कुनै पनि नागरिकले निवेदन दिई सूचना माग गरेकोमा सो सूचना ऐनको दफा ३(३) ले प्रवाह गरिने छैन भन्ने विषयको सूचनाभित्र पर्छ कि पर्दैन भनी हेर्नु पर्ने हुन्छ । पुनरावेदकले मागेको सूचना ऐनको दफा ३(३) ले प्रवाह गरिने छैन भन्ने व्यवस्थाभित्र पर्ने देखिँदैन । साथै यसै प्रकृतिको निवेदक विजय अर्याल विपक्षी त्रि. वि. केन्द्रीय परीक्षा सञ्चालक समिति भएको सम्मानित सर्वोच्च अदालतको रिट नं. २०६६-WO-०३६९ को उत्प्रेषणयुक्त प्रतिषेध समेतको आदेशको पाना नं. १८ मा रहेको शर्त सहित उत्तरपुस्तिकाको प्रतिलिपि उपलब्ध गराउनु भन्ने मिति २०६८ जेठ ४ को आदेश समेतलाई हेर्दा पुनरावेदकले माग गरेको उत्तरपुस्तिकाको प्रतिलिपि दिने पर्ने देखिन्छ । तसर्थ पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरले आयोगको पटक पटकको आदेशलाई बेवास्ता गरी आयोगलाई अटेर गरेको प्रष्ट हुन आउँछ ।

आयोगको ठहर

प्रस्तुत पुनरावेदनको सम्बन्धमा विपक्षीको नाममा भएको पटक-पटकको आदेश, पत्राचार, आयोगमा भएको छलफल समेतबाट विपक्षीलाई जानकारी गराईएको छ । उल्लेखित पदपूर्ति समितिको कार्यालयले सूचना दिनुको सट्टा सूचना दिनु नपर्ने कारण खोजी आयोगको आदेशको बेवास्ता गरी आयोगको आदेशको पालना गरेको देखिएन । कानूनी राज्यमा अधिकार प्राप्त अधिकारीको काम कारबाही स्वच्छ र निष्पक्ष रूपमा विवेकपूर्ण किसिमबाट भएको भन्ने प्रष्ट देखिइनु पर्छ । अनुचित र छलछामपूर्ण किसिमबाट गरिने कार्यले कानूनी शासनको मान्यतालाई क्षीण बनाई स्वेच्छाचारिताको सृजना भई नागरिकको कानूनी व्यवस्था प्रति नै अविश्वास उत्पन्न हुन सक्ने भएकाले आयोगको बारम्बारको आदेश पालना नगरेकोले विपक्षीको काम कारबाही स्वच्छ व्यवहारबाट भएको मान्न सकिएन ।

निज पुनरावेदकले माग गरेको सूचनाको प्रकृति हेर्दा पुनरावेदक आफैँ आवेदक भई आफू संलग्न परीक्षाको उत्तरपुस्तिकाको प्रमाणित प्रतिलिपि व्यक्तिगत सरोकार राख्ने प्रकृतिको देखिँदा निजलाई सूचना उपलब्ध गराउन विपक्षी पदपूर्ति समितिको कार्यालय उदासिन रहेको स्पष्ट छ । राष्ट्रिय सूचना आयोगलाई नागरिकको संविधान र कानूनले प्रत्याभूत गरेको हकको प्रचलन गराउनु मुख्य दायित्व रही आएको छ । आयोगबाट प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त बमोजिम निज पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरका कार्यालय प्रमुखलाई पटक पटक सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ बमोजिम कारबाही हुने ब्यहोराबाट सजग गराउँदा पनि ती पदाधिकारीले आफ्नो जिम्मेवारी पालनामा सचेत रहेको पाइएन । नागरिकको संविधान प्रद्वत मौलिक हकको प्रचलनका लागि स्वतन्त्र आयोगबाट पटक पटक चेतावनीयुक्त आदेश जारी गर्दा पनि सूचना उपलब्ध नगराउने पदाधिकारीलाई दण्डित गर्नु पर्ने हुन्छ ।

यसर्थ, नागरिकको संविधान प्रद्वत र कानूनले व्यवस्था गरेको सूचनाको हकको पालना नगर्ने पदपूर्ति समितिको कार्यालय, नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरका कार्यालय प्रमुख (अध्यक्ष) लाई सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ को उपदफा (१) बमोजिम रु. ५,००० (अक्षरेपी पाँच हजार) जरिवाना हुने ठहर्छ । अरूमा तपसिल बमोजिम गर्नु,

तपसिल

१. सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ६(७) बमोजिम आयोगले सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२(१) बमोजिम गरेको जरिवाना असुल उपर गरी आयोगलाई जानकारी दिनु भनी जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ललितपुरका प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई लेखी पठाउनु ।
२. सूचना मागकर्ताले मागेको सूचना तुरुन्त उपलब्ध गराउन नेपाल खुला विश्वविद्यालय, ललितपुरका कार्यालय प्रमुखलाई लेखी पठाउनु र सूचना उपलब्ध नगराएमा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३२ को उपदफा (२) आकर्षित हुने ब्यहोरा लेखी पठाउनु ।
३. यस निर्णय उपर चित्त नबुभेमा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३४ बमोजिम जानकारी पाएको मितिले ३५ दिन भित्र उच्च अदालतमा पुनरावेदन गर्न जानु भनी विपक्षीलाई पुनरावेदनको म्याद दिनु ।

माग गरेको सूचना

१. सूचना नं. १/०७५ र ०७६ तथा विज्ञापन नं. २/०७५/७६ शिक्षणतर्फको (करार) पदपूर्ति अन्तर्गत विकास व्यवस्थापन तथा प्रशासन विषयको उपप्राध्यापकको २०७६ असारमा भएको परीक्षामा निवेदक समेत परीक्षार्थी रहेकोले निवेदकको रोल नं. ०२५ को प्रथम र दोस्रो पत्रको परीक्षण भएको उत्तर पुस्तिकाको प्रतिलिपि ।

(रत्नप्रसाद मैनाली)
सूचना आयुक्त

(कमला ओली थापा)
सूचना आयुक्त

(महेन्द्रमान गुरुङ्ग)
प्रमुख सूचना आयुक्त

ईति सम्वत् २०७७ साल माघ महिना १२ गते रोज २ शुभम् ।

परिशिष्ट-१

आ.व. ०७७।७८ मा आयोगमा परेको पुनरावेदन उपर भएको कारवाहीको संक्षिप्त विवरण

क्रम संख्या:		
मु.नं.	०१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सागर जोशी	
विपक्ष :	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, रामशाहपथ, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०३।२९	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०४।१२	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०४।१२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०४।१५	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
५	२०७७।०४।१५	पुनरावेदकलाई लगत कट्टाको जानकारी ।

क्रम संख्या:		
मु.नं.	०२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सागर जोशी	
विपक्ष :	नेपाल दुरसञ्चार प्राधीकरण, कमलादी, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०३।२९	सूचना पाइन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०४।१२	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०४।१२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०५।०८	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७८।०२।२४	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
६	२०७८।०२।२५	पुनरावेदकलाई लगत कट्टाको जानकारी ।

क्रम संख्या:		
मु.नं.	०३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सरस्वती कार्की	
विपक्ष :	ललितपुर महानगरपालिका, ललितपुर	
१	२०७७।०४।१२	सूचना पाइन भनी पुनरावेदन गरेको ।

२	२०७७।०४।१२	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०४।१२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०४।१५	आंशिक सूचना मात्र पाएकोले तीन महले विवरण पेश गरी सूचना माग ।
५	२०७७।०४।१५	पूनः सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आदेश ।
६	२०७७।०४।१५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
७	२०७७।०४।२६	पुनरावेदकले माग गरे बमोजिमको सूचना प्राप्त गरेको ।
८	२०७८।०३।०७	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
९	२०७८।०३।०८	पुनरावेदकलाई लगत कट्टाको जानकारी ।

क्रम संख्या:		
मु.नं.	४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सावित्री तिवारी श्रेष्ठ	
विपक्ष :	काठमाडौं उपत्यका विकास प्राधिकरण, अनामनगर, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०४।२५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०४।२६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०४।२६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०६।०७	लिखित जवाफ पेश भएको ।
५	२०७८।०२।२०	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
६	२०७८।०२।२३	पुनरावेदकलाई लगत कट्टाको जानकारी ।

क्रम संख्या:		
मु.नं.	५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	आदित्य दाहाल	
विपक्ष :	जुगल गाउँपालिका, सिन्धुपाल्चोक ।	
१	२०७७।०४।२५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०४।२६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०४।२६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०७।०३	लिखित जवाफ पेश भएको ।

४	२०७८।०४।१८	७ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने विपक्षीको नाममा पुनः आदेश भएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भुवन बहादुर सिंह	
विपक्ष :	मष्टा गाउँपालिका बभाङ्ग ।	
१	२०७७।०४।२६	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०४।२९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०४।३२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०९।२९	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
५	२०७७।१०।०८	७ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
६	२०७७।१०।१९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
७	२०७८।०३।१७	३ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
९	२०७७।०३।२०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	२०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	पाखापानी प्रहरी चौकी, म्याग्दी ।	
१	२०७७।०३।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०४।२९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०४।३२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०९।०९	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	२१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	विद्या राई	
विपक्ष :	बादी समुदाय उत्थान विकास समितिको कार्यालय, ललितपुर ।	
१	२०७७।०४।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०४।२९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०४।२९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०६।०९	सूचना पाईन भनी पुनः उजुरी गरेको ।
५	२०७७।०६।०८	७ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।

६	२०७७।०६।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
७	२०७७।०७।२७	३ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
८	२०७७।०८।०५	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
९	२०७७।०८।१०	आयोगबाट छलफलका लागि उपस्थित हुन पत्राचार गरेको ।
१०	२०७७।०८।१५	आंशिक सूचना मात्र पाई तीनमहले सूचनाको जानकारी माग ।
११	२०७७।०८।२९	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	२२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सागर सुवेदी	
विपक्ष :	नेपाली राजदुतावास भियनाको कार्यालय ।	
१	२०७७।०४।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०४।२९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०४।३२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०५।१४	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७७।०६।२३	पुनः उजुरी ।
६	२०७७।०८।०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
७	२०७७।०८।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
८	२०७७।०८।१६	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
९	२०७७।०९।०९	पुनः उजुरी ।
१०	२०७७।०९।२९	पुनरावेदकलाई तीन महले विवरण बनाई सूचनाको माग गर्न आयोगले पत्र पठाएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	२३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	प्रतिभा प्रतिनाङ्ग	
विपक्ष :	वडा नं. ९ को कार्यालय, काठमाडौं महानगरपालिका ।	
१	२०७७।०४।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०४।२९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०४।३२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।

४	२०७७।०५।३१	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७८।०२।२०	तामेलीमा राख्नु भन्ने आदेश ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	२४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सागर जोशी	
विपक्ष :	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ।	
१	२०७७।०५।०१	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०५।०३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०५।०४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
	२०७७।०८।२२	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
४	२०७७।०९।२९	आंशिक सूचना पाएकोले पुनरावेदकबाट तीन महले सूचनाको जानकारी माग ।
५	२०७८।०१।०६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
६	२०७८।०१।०८	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	२५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सागर जोशी	
विपक्ष :	महालेखा परीक्षकको कार्यालय, बबरमहल, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०५।०१	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०५।०३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०५।०४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०६।०७	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७७।०९।२९	आंशिक सूचना पाएकोले पुनरावेदकबाट तीन महले सूचनाको जानकारी माग ।
६	२०७८।०३।०४	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
७	२०७८।०४।११	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
८	२०७८।०४।१५	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	२६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	आदित्य दाहाल	

विपक्ष :	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाको कार्यालय, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०५।०१	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०५।०३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०५।०४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०६।१२	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७७।१२।२६	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
६	२०७७।१२।२६	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	२७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	आकाश प्रसाद उप्रेती	
विपक्ष :	राष्ट्रिय विज्ञान तथा प्रज्ञा प्रतिष्ठान, खुमलटार, ललितपुर ।	
१	२०७७।०५।०१	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०५।०३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०५।०४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	२८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सागर जोशी	
विपक्ष :	त्रि.वि. किरिपुर ।	
१	२०७७।०५।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०६।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०३।२५	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	२९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सागर जोशी	
विपक्ष :	त्रि.वि. किरिपुर ।	
१	२०७७।०५।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०६।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।

४	२०७७।०९।०९	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	राजु ढकाल	
विपक्ष :	अर्थ मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०४।२६	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०५।१९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०५।१९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०२।३१	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	राम बहादुर चन्द	
विपक्ष :	पञ्चेश्वर गा.पा., बैतडी ।	
१	२०७७।०५।०९	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०५।१९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०५।१९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।०७	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
५	२०७८।०३।०८	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	यदुनाथ बज्जारा	
विपक्ष :	फेवा सिटी हस्पिटल प्रा.लि.पोखरा ।	
१	२०७७।०५।०८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
		पुनरावेदकले संस्थागत रूपमा सूचना मागेको देखिदा कारबाही अगाडि नबढेको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भुवन बहादुर सिंह	
विपक्ष :	जलस्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालय, बभ्राङ ।	
१	२०७७।०३।१०	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०५।२२	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०५।२६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।

४	२०७८।०३।१४	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
क्रम संख्या: ७७९		
मु.नं.	३४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सागर जोशी	
विपक्ष :	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ।	
१	२०७७।०३।१०	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०५।२२	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०५।२६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०९।०३	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
५	२०७८।०९।०७	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भुवन बहादुर सिंह	
विपक्ष :	तलकोट गाउँपालिका, बभ्राङ ।	
१	२०७७।०५।२३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०५।२६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०५।२६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०९।२९	पुन: उजुरी ।
५	२०७७।१०।०५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
६	२०७७।१०।०६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
७	२०७८।०३।१७	३ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भुवन बहादुर सिंह	
विपक्ष :	सुर्मा गाउँपालिका, बभ्राङ ।	
१	२०७७।०५।२३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०५।२६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०५।२६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०९।०८	पुनरावेदकले पुन उजुरी ।
५	२०७७।१०।०५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
५	२०७८।०३।१७	३ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
क्रम संख्या:		

मु.नं.	३७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भुवन बहादुर सिंह	
विपक्ष :	बुङ्गल नगरपालिकाको कार्यालय, बभाङ ।	
१	२०७७।०५।२३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०५।२६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०५।२६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१०।०५	७ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
५	२०७७।१०।०६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
६	२०७८।०३।१७	३ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
७	२०७८।०३।२०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	ईश्वरा तिवारी	
विपक्ष :	दिपेन्द्र प्राथमिक विद्यालय, हल्दीवार १,भापा ।	
१	२०७७।०५।२३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०५।२६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०५।२६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	काशीराम शर्मा	
विपक्ष :	कोहलपुर नगरपालिकाको कार्यालय, बाँके ।	
१	२०७७।०५।२३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०५।२६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०५।२६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०८।१८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
५	२०७७।०८।१८	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
६	२०७७।१०।२९	३ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
७	२०७७।११।०३	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण

पक्ष :	नरबहादुर शाही	
विपक्ष :	नेपाल टेलिकम, केन्द्रीय कार्यालय, भद्रकाली, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०५।२९	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।०९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०६।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०८।०७	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७७।०९।१४	पुनः उजुरी ।
६	२०७७।११।१३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
७	२०७७।११।१४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
८	२०७८।०३।२९	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
९	२०७८।०३।२३	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	काशीराम शर्मा	
विपक्ष :	नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका, बाँके ।	
१	२०७७।०५।२९	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।०९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०६।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।०३	तामेलीमा राख्नु भन्ने आदेश ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	बसन्त कुमार श्रेष्ठ	
विपक्ष :	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, केन्द्रीय कार्यालय, ताहाचल, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०५।२९	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।०९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०६।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०६।२८	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	राजु श्रेष्ठ	
विपक्ष :	सर्वोच्च अदालत ।	

१	२०७७।०६।०२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।०८	दरपीठ गरिएको ।
३	२०७७।०६।०९	दरपीठको जानकारी दिईएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४४/०७६/७७	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	कृष्णचन्द मौर्य	
विपक्ष :	नरैनापुर गाउँपालिका, बाँके ।	
१	२०७७।०५।३१	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०६।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०९।०३	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७८।०२।३१	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
६	२०७८।०३।०१	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	हरिहर प्रसाद ढुङ्गाना	
विपक्ष :	संघीय मामीला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०५।२९	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।२९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०६।२९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०२।२०	तामेलीमा राख्नु भन्ने आयोगको आदेश ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	यदुनाथ बज्जारा	
विपक्ष :	पोखरा महानगरपालिका, कास्की ।	
१	२०७७।०५।२९	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०६।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१२।१९	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	आदित्य दाहाल	

विपक्ष :	औरही गाउँपालिका, धनुषा ।	
१	२०७७।०६।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।१२	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०६।१२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१२।२६	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
५	२०७७।१२।३१	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	आदित्य दाहाल	
विपक्ष :	जनकपुर उपमहानगरपालिका, धनुषा ।	
१	२०७७।०६।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।१२	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०६।१२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१२।२६	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
५	२०७७।१२।३१	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	आदित्य दाहाल	
विपक्ष :	मिथिला विहारी नगरपालिका, धनुषा ।	
१	२०७७।०६।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।१२	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०६।१२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१२।२६	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
५	२०७७।१२।३१	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	५०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	आदित्य दाहाल	
विपक्ष :	कमला नगरपालिका कार्यालय, धनुषा ।	
१	२०७७।०६।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।१२	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०६।१२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१२।२६	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।

४	२०७७।०७।२४	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७७।१०।१५	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
६	२०७७।१०।१५	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	६५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	नेपाल इन्टरमोडल विकास समितिको कार्यालय, कुपण्डोल ।	
१	२०७७।०६।२०	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।२९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०६।२९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।१०	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
५	२०७८।०३।११	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	६६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०६।२०	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।२९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०६।२९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	६७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	खडक चन्द	
विपक्ष :	मैलौली नगरपालिका, बैतडी ।	
१	२०७७।०६।१५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।२९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०६।२९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०४।१८	विपक्षीको नाममा ताकेता पत्र लेखी गएको ।
५	२०७८।०४।०७	पुन उजुरी ।
६	२०७८।०४।१४	पुनरावेदकलाई सूचना उपलब्ध गराएको जानकारी ।
७	२०७८।०५।०८	पुन उजुरी ।

क्रम संख्या:		
मु.नं.	६८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	कुमारी जानकी चन्द	
विपक्ष :	मैलौली नगरपालिका, बैतडी ।	
१	२०७७।०६।२२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।२९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०६।२९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०६।०८	पुनरावेदकलाई सूचना उपलब्ध गराएको जानकारी ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	६९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	नागेन्द्र बहादुर चन्द	
विपक्ष :	मैलौली नगरपालिका, बैतडी ।	
१	२०७७।०६।२२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।२९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०६।२९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१०।१४	पुनरावेदकलाई सूचना उपलब्ध गराएको जानकारी ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	आदित्य दाहाल	
विपक्ष :	त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिकाको कार्यालय, सिन्धुपाल्चोक ।	
१	२०७७।०४।२२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।२९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०६।२९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०२।२७	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
५	२०७८।०२।२८	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	मोहनमाया श्रेष्ठ समेत	
विपक्ष :	वडा नं. ३ को कार्यालय, नागार्जुन नगरपालिका, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०४।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।

२	२०७७।०६।२९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०६।२९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०२।२८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	नरेश प्रसाद भट्ट	
विपक्ष :	संघीय मामीला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, सिंहदरबार काठमाडौं । दसरथचन्द नगरपालिका, बैतडी ।	
१	२०७७।०६।२६	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।०६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।०६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०२।२७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
५	२०७८।०२।२७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सागर जोशी	
विपक्ष :	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०६।२५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।०६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।०६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०८।१५	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७७।०९।२९	आंशिक सूचना पाई तीन महले उजुरी ।
६	२०७८।०४।१९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
७	२०७८।०४।१५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भुवन बहादुर सिंह	
विपक्ष :	खप्तडछन्ना गाउँपालिका, बझाङ ।	
१	२०७७।०५।२३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।

३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७६।०८।१९	आंशिक सूचना पाई तीन महले उजुरी ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भुवन बहादुर सिंह	
विपक्ष :	खप्तडछन्ना गाउँपालिका, बझाङ ।	
१	२०७७।०७।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।०६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।०६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१०।१२	आंशिक सूचना पाई तीन महले उजुरी ।
५	२०७८।०३।१०	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
६	२०७८।०३।१०	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	रमेश कुमार सिंह	
विपक्ष :	माण्डवी गैरसरकारी संस्था, रौतहट ।	
१	२०७७।०५।१४	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०५।२२	आयोगबाट कागजात उपलब्ध गराउन पत्राचार ।
३	२०७७।०७।०६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
४	२०७७।०७।०६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
५	२०७७।०७।०७	३ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
६	२०७७।०७।०८	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सुशिल पन्थ	
विपक्ष :	एन.आई.सी. एसिया बैंक लि.	
१	२०७७।०६।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०८।२३	आयोगबाट कागजात उपलब्ध गराउन पत्राचार ।
३	२०७८।०२।२७	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
४	२०७८।०२।२८	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण

पक्ष :	धन बहादुर श्रेष्ठ
विपक्ष :	पर्सागढी नगरपालिका, पर्सा ।
१	२०७७।०७।०४ सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४ ७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५ आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०४।१४ ७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
५	२०७८।०४।२७ आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:	
मु.नं.	७९/०७७/७८
क्र.सं	मिति
विवरण	
पक्ष :	आशिष पौडेल
विपक्ष :	महानगरीय प्रहरी परिसर टेकु, काठमाडौं ।
१	२०७७।०७।०४ सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४ ७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५ आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:	
मु.नं.	८०/०७७/७८
क्र.सं	मिति
विवरण	
पक्ष :	आशिष पौडेल
विपक्ष :	जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय, बबरमहल, काठमाडौं ।
१	२०७७।०६।३० सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४ ७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५ आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०८।२८ सूचनाको जानकारी पुनरावेदकलाई दिएको ।
५	२०७७।११।१७ लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
६	२०७७।११।१८ पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:	
मु.नं.	८१/०७७/७८
क्र.सं	मिति
विवरण	
पक्ष :	ललित बहादुर गाहा
विपक्ष :	सूर्यप्रकाश मा.वि., पञ्चपुरी सुर्खेत ।
१	२०७७।०७।१८ सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४ ७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५ आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।

४	२०७७।१०।१४	सूचनाको जानकारी पुनरावेदकलाई दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	८२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	अजय कुमार पटेल	
विपक्ष :	संघीय मामीला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०७।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०८।१५	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७८।०२।२७	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
६	२०७८।०२।२८	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	८३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	बद्री बहादुर थापा	
विपक्ष :	सुवर्ण गाउँपालिका, बारा ।	
१	२०७७।०७।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१०।०४	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७८।०३।२९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
६	२०७८।०३।२२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	८४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	विपिन प्रसाद यादव	
विपक्ष :	श्री पर्सागढी नगरपालिकाको कार्यालय, पर्सा ।	
१	२०७७।०७।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।

४	२०७८।०३।१०	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
५	२०७८।०३।११	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा मात्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	८५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	दीपक आचार्य	
विपक्ष :	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, कास्की ।	
१	२०७७।०६।१५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	८६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	लाल कुमार भा समेत	
विपक्ष :	श्री राष्ट्रिय माध्यामिक विद्यालय, कैलाली ।	
१	२०७७।०६।१३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०९।२३	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७७।१०।१५	पुनरावेदकले तीन महले सूचना विवरण मागको लागि उजुरी गरेको ।
६	२०७७।०५।०१	आयोगले सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने पत्राचार गरेको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	८७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	देबि प्रसाद बराल	
विपक्ष :	उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय ।	
१	२०७७।०७।१८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०२।१७	पुनरावेदकबाट पुनः उजुरी ।
५	२०७८।०३।०७	आयोगबाट तामेलीमा राख्नु भन्ने आदेश ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	८८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	इश्वरा तिवारी	

विपक्ष :	साना किसान कृषि सहकारी संस्था, भापा ।	
१	२०७७।०७।१८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१०।१४	आवश्यक सूचना उपलब्ध गराई दिन विपक्षीको नाममा पत्राचार गरेको ।
५	२०७७।११।२५	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
६	२०७७।१२।०१	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	८९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	स्वास्थ्य चौकी, पाखापानी, म्याग्दी ।	
१	२०७७।०७।१८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०९।०३	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	९०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	हुलाक कार्यालय, बेनी, म्याग्दी ।	
१	२०७७।०७।१८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०९।०२	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७७।११।०३	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
६	२०७७।११।०४	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	९१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०७।१८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।

२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०८।०७	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७७।१०।१९	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
६	२०७७।१०।२०	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं. ९२/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, भक्तपुर ।	
१	२०७७।०७।१८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०८।१६	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७७।१०।१४	पुनरावेदकबाट पुन उजुरी ।
६	२०७७।१०।२५	आयोगबाट विपक्षीलाई सूचना दिन पत्राचार ।
क्रम संख्या:		
मु.नं. ९३/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बेनी, म्याग्दी ।	
१	२०७७।०७।१८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०९।२८	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७७।१०।१४	पुनरावेदकबाट पुन उजुरी ।
६	२०७७।१०।१९	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
७	२०७७।१०।२०	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं. ९४/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	कानून आयोगको कार्यालय, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०७।१८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।

२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०८।२२	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७७।१०।२६	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
६	२०७७।११।०३	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं. ९५/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	रघुगंगा गाउँपालिका, म्याग्दी ।	
१	२०७७।०७।१८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०९।२८	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं. ९६/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सुभाष शाह	
विपक्ष :	चन्द्रागिरी नगरपालिकाको कार्यालय, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०७।१४	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।१३	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं. ९७/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	राजु श्रेष्ठ	
विपक्ष :	राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र, सिंहदरबार, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०६।०२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०६।०८	दरपीठ गरिएको ।
३	२०७७।०६।०९	आयोगले पुनरावेदकलाई दरपीठको जानकारी दिइएको ।
४	२०७७।०८।०४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।

५	२०७७।०८।०५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
६	२०७८।०३।१७	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
७	२०७८।०३।३०	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं. ९८/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	इश्वरा तिवारी	
विपक्ष :	स्नातकोत्तर क्याम्पस, विराटनगर, मोरङ ।	
१	२०७७।०६।३०	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।१०	सूचना दिनु भनिएकोमा पाइन भन्न नआएकोले आयोगबाट तामेलीमा राख्नु भन्ने आदेश ।
क्रम संख्या:		
मु.नं. ९९/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	ईश्वरा तिवारी	
विपक्ष :	मालपोत तथा भूमिसुधार कार्यालय, भद्रपुर, झापा ।	
१	२०७७।०७।१८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०९।१६	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७८।०३।०७	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
६	२०७८।०३।०८	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं. १००/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	परमेश्वर धरिकार	
विपक्ष :	श्री जनता नि.मा.वि.	
१	२०७७।०६।१३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०९।१३	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
५	२०७८।०९।१४	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।

क्रम संख्या:		
मु.नं. १०१/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	परमेश्वर धरिकार	
विपक्ष :	श्री अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, टंगाल, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०६।१३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०८।२३	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७७।१२।२२	पुनरावेदकले पुनः उजुरी दिएको ।
६	२०७८।०३।०७	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
७	२०७८।०३।०८	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं. १०२/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	आशिष पौडेल	
विपक्ष :	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०६।१३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं. १०३/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	जिबन खनाल	
विपक्ष :	बुद्धनगर आधारभुत विद्यालय, बानेश्वर, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०७।२०	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०८।१८	७ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने विपक्षीको नाममा पत्राचार भएको ।
५	२०७७।०८।१८	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
६	२०७७।०९।१९	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
७	२०७७।१०।२९	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।

२	२०७७।०७।२७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।१७	७ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने विपक्षीको नाममा पत्राचार भएको ।
५	२०७८।०३।२०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१११/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	कृष्णा चौधरी	
विपक्ष :	पर्सागढी नगरपालिकाको कार्यालय, पर्सा ।	
१	२०७७।०७।२०	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।१७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
५	२०७८।०३।२०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	११२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सन्तोष कुमार शाह	
विपक्ष :	पर्सागढी नगरपालिकाको कार्यालय, पर्सा ।	
१	२०७७।०७।२०	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।०७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
५	२०७८।०३।०७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	११३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सुरेन्द्र ओम्फा	
विपक्ष :	पर्सागढी नगरपालिकाको कार्यालय, पर्सा ।	
१	२०७७।०७।२०	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।१७	७ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने विपक्षीको नाममा पत्राचार भएको ।
५	२०७८।०३।२०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		

मु.नं.	११४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	जमुना प्रसाद चौधरी	
विपक्ष :	पर्सागढी नगरपालिकाको कार्यालय, पर्सा ।	
१	२०७७।०७।२१	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०७।२७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०७।२७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।०७	७ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने विपक्षीको नाममा पत्राचार भएको ।
५	२०७८।०३।०७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	११५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	राजु श्रेष्ठ	
विपक्ष :	सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०५।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०८।०३	दरपीठ गरिएको ।
३	२०७७।०९।०२	दरपीठ पुनरावलोकन ।
४	२०७७।०९।०६	पुनरावेदकलाई जानकारी गराइएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	११६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शैलेन्द्र कुमार महतो	
विपक्ष :	आन्तरिक मामीला तथा कानून मन्त्रालय, प्रदेश नं. २ ।	
१	२०७७।०८।०४	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०८।०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०८।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।११।१०	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७८।०३।११	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
६	२०७८।०३।२२	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	११७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शैलेन्द्र कुमार महतो	
विपक्ष :	भूमि व्यवस्था कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, प्रदेश नं. २ ।	
१	२०७७।०८।०४	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।

२	२०७७।०८।०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०८।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०९।१६	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७८।०३।१०	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
६	२०७८।०३।१३	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	११८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शुभाष शाह	
विपक्ष :	चुनादेवि मा.वि. थानकोट, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०७।०५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०८।०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०८।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०४।१८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
५	२०७८।०४।१९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	११९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शैलेन्द्र कुमार महतो	
विपक्ष :	सामाजिक विकास मन्त्रालय, प्रदेश नं. २ ।	
१	२०७७।०८।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०८।०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०८।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१०।२५	पुनरावेदकले पुन उजुरी ।
५	२०७७।११।१०	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
६	२०७७।११।११	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
७	२०७८।०१।१०	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१२०/०७६/७७	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	अंगराज भारती	
विपक्ष :	सानिमा बैंक लि.	
१	२०७६।०७।१८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।

२	२०७६।०८।०५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७६।०८।०५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७६।०९।०७	७ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने विपक्षीको नाममा पत्राचार भएको ।
५	२०७६।१०।०५	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या: ८६६		
मु.नं.	१२१/०७६/७७	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सुभाष शाह	
विपक्ष :	गोरखा बुअरी प्रा. लि., काठमाडौं	
१	२०७६।०७।२१	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७६।०८।०५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७६।०८।०५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७६।०८।२६	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या: ८६७		
मु.नं.	१२२/०७६/७७	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सुजन अधिकारी	
विपक्ष :	माछापुच्छे बैंक लि.	
१	२०७६।०८।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७६।०८।०५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७६।०८।०५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७६।०९।१५	विपक्षीको नाममा ताकेता पत्र लेखी गएको ।
५	२०७६।११।०५	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
६	२०७७।०३।२५	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
७	२०७७।०३।२६	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या: ८६८		
मु.नं.	१२३/०७६/७७	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	चन्द्राकुमारी आचार्य	
विपक्ष :	सामाजिक विकास मन्त्रालय, बीरेन्द्रनगर	
१	२०७६।०६।०८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७६।०८।०५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७६।०८।०५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।

४	२०७६।११।११	७ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
५	२०७६।११।११	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
६	२०७७।०३।०४	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या: ८६९		
मु.नं.	१२४/०७६/७७	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	नितेशकुमार केशरी	
विपक्ष :	सघन सहरी तथा भवन निर्माण आयोजना, पर्सा	
१	२०७६।०७।२९	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७६।०८।०५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७६।०८।०५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७६।०९।०८	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७६।११।१९	७ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
६	२०७६।११।१९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या: ८७०		
मु.नं.	१२५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	अंगराज भारती	
विपक्ष :	एन.सी.सी. बैंक, केन्द्रीय कार्यालय, बागबजार ।	
१	२०७७।०८।१४	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०८।१५	पुनरावेदकको नाममा आवश्यक कागजात उपलब्ध गराउनु भनी पत्राचार गरेको ।
३	२०७७।०८।१६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०९।१६	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७७।०९।२३	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
६	२०७७।०९।२३	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१२६/०७६/७७	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	बसरुदीन मियाँ अन्सारी	
विपक्ष :	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई, पर्सा	
१	२०७६।०८।०१	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७६।०८।१७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।

३	२०७६।०८।२२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७६।१०।०५	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या: ८७२		
मु.नं.	१२७/०७६/७७	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शुसिला सापकोटा	
विपक्ष :	औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लिमिटेड, बालाजु	
१	२०७६।०७।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७६।०८।११	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७६।०८।१२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७६।०८।२७	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७७।०३।२५	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
६	२०७७।०३।२६	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या: ८७३		
मु.नं.	१२८/०७६/७७	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	महासिं लुहार	
विपक्ष :	नवज्योती आधारभूत विद्यालय, डोटी	
१	२०७६।०८।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७६।०८।११	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७६।०८।१२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।०२।३२	७ दिनभित्र सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
५	२०७७।०२।३२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या: ८७४		
मु.नं.	१२९/०७६/७७	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	गणेशदत्त भट्ट	
विपक्ष :	संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	
१	२०७६।०७।२४	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७६।०८।१५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७६।०८।२२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७६।१०।१२	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या: ८७५		
मु.नं.	१३०/०७६/७७	

क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		खेलानन्द यादव समेत
विपक्ष :		राजविराज नगरपालिकाको कार्यालय
१	२०७६।०८।०५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७६।०८।१७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७६।०८।२२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१३१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		कैलाश माफ्री
विपक्ष :		सप्तकोशी नगरपालिका, सप्तरी ।
१	२०७७।०८।२२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०८।२५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०८।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१२।०१	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७८।०३।१४	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
६	२०७८।०३।१५	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१३२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		शैलेन्द्र भा
विपक्ष :		कृषि ज्ञान केन्द्र, रौतहट ।
१	२०७७।०८।२२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०८।२५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०८।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।१७	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१३३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		धन बहादुर श्रेष्ठ
विपक्ष :		श्री पर्सागढी नगरपालिकाको कार्यालय, पर्सा ।
१	२०७७।०८।२४	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।२१	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०३।२२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		

मु.नं.	१३४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		विद्या राई
विपक्ष :		प्रदेश सभा सचिवालय, प्रदेश नं. १
१	२०७७।०८।२४	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।०२	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०९।०३	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१०।२५	पुनरावेदकले पुनः उजुरी ।
५	२०७७।११।१०	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
६	२०७७।११।११	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१३५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		दिपेन्द्र बहादुर चन्द
विपक्ष :		श्री जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बैतडी ।
१	२०७७।०९।०१	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।०६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा पत्राचार भएको ।
३	२०७७।०९।०६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१०।१५	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
५	२०७७।१०।१५	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१३६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		शैल सुमन सिलवाल
विपक्ष :		श्री मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय, डिनको कार्यालय, बल्लु ।
१	२०७७।०९।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।०६	आयोगबाट विपक्षीलाई उत्तरपुस्तीका संरक्षण गर्नु भन्ने आदेश ।
३	२०७७।०९।०६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१३७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		सागर जोशी
विपक्ष :		क्षलकतप्तगतभ या :भमष्पलभ, डीनको कार्यालय, महाराजगञ्ज, काठमाडौं ।
१	२०७७।०९।०५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।०९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।

२	२०७७।०९।१२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
३	२०७७।११।०६	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
४	२०७७।११।०९	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१३८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सागर जोशी	
विपक्ष :	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०९।०५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।०९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०९।१२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१२।०१	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७८।०३।२१	तामेलीमा राख्नु भन्ने आदेश ।
६	२०७८।०३।२२	जानकारी सम्बन्धमा ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१३९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सागर जोशी	
विपक्ष :	औषधी व्यवस्था विभाग, बिजुलीबजार,काठमाडौं ।	
१	२०७७।०९।०५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।०९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०९।१२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।२७	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१४०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	विभुति राज बस्नेत	
विपक्ष :	त्रि.वि. सेवा आयोग, किर्तिपुर, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०९।१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।१३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा पत्राचार भएको ।
३	२०७७।०९।१४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।२८	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
५	२०७८।०४।०१	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या: ८८६		
मु.नं.	१४१/०७७/७८	

क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शैलेन्द्र कुमार महतो	
विपक्ष :	विदेह नगरपालिका, धनुषा ।	
१	२०७७।०९।१४	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।१६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा पत्राचार भएको ।
३	२०७७।०९।१७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।११।१०	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१४२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भ्रा	
विपक्ष :	बाग्लुङ नगरपालिकाको कार्यालय, बाग्लुङ ।	
१	२०७७।०९।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।२३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा पत्राचार भएको ।
३	२०७७।०९।२४	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१४३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भ्रा	
विपक्ष :	गलकोट नगरपालिकाको कार्यालय, बाग्लुङ ।	
१	२०७७।०९।०८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।२३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा पत्राचार भएको ।
३	२०७७।०९।२४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०६।१८	पुनरावेदन खारेज गर्नु भन्ने आदेश ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१४४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भ्रा	
विपक्ष :	ढोरपाटन न.पा. बाग्लुङ ।	
१	२०७७।०९।०८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।२३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा पत्राचार भएको ।
३	२०७७।०९।२४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१४५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भ्रा	

५	२०७८।०३।१५	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१७८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	मनाङ डिस्ट्याङ गाउँपालिकाको कार्यालय, मनाङ ।	
१	२०७७।०९।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१०।०५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१०।०६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।१४	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
५	२०७८।०३।१५	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१७९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	राईनास नगरपालिकाको कार्यालय, लमजुङ ।	
१	२०७७।०९।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।१७	पुनरावेदकले सूचना प्राप्त भएको भनी आयोगमा जानकारी पठाएकोले लगत कट्टा गरिएको ।
३.	२०७७।११।१८	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१८०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	दुधपोखरी गाउँपालिकाको कार्यालय, लमजुङ ।	
१	२०७७।०९।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१०।०५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१०।०६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१८१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	दोर्दी गाउँपालिकाको कार्यालय, लमजुङ ।	
१	२०७७।०९।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।

२	२०७७।११।१७	पुनरावेदकले सूचना प्राप्त भएको भनी आयोगमा जानकारी पठाएकोले लगत कट्टा गरिएको ।
३.	२०७७।११।१८	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१८२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	बेशीसहर नगरपालिकाको कार्यालय, लमजुङ ।	
१	२०७७।०९।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।१७	पुनरावेदकले सूचना प्राप्त भएको भनी आयोगमा जानकारी पठाएकोले लगत कट्टा गरिएको ।
३.	२०७७।११।१८	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१८३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	सुन्दरबजार नगरपालिकाको कार्यालय, लमजुङ ।	
१	२०७७।०९।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।१३	सूचना पाएको भनी पुनरावेदकबाट जानकारी आएकोले प्रक्रिया अगाडि नबढेको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१८४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	निस्दी गाउँपालिकाको कार्यालय, पाल्पा ।	
१	२०७७।०९।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।१७	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आदेश भएको ।
३	२०७७।११।१८	पुनरावेदकलाई लगतकट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	१८५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	रम्भा गाउँपालिकाको कार्यालय, पाल्पा ।	
१	२०७७।०९।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।

३	२०७७।११।१२	पुनरावेदकलाई लगत कट्टाको जानकारी ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	२९१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	अंगराज भारती	
विपक्ष :	नेपाल बैंक लि. केन्द्रिय कार्यालय, धर्मपथ, न्युरोड, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०९।१५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।२३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०९।२४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०४।२१	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०४।२२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	२९२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	अंगराज भारती	
विपक्ष :	मज्जु श्री फाइनान्स लि. केन्द्रिय कार्यालय, नयाँबानेश्वर, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०९।१५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।२३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०९।२४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०९।०६	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०९।०७	पुनरावेदकलाई लगत कट्टाको जानकारी दिईएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	२९३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	अंगराज भारती	
विपक्ष :	कृषि विकास बैंक लि., केन्द्रिय कार्यालय, रामशाहपथ, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०९।१५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।२३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०९।२४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	२९४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	अंगराज भारती	
विपक्ष :	स्ट्याण्डर्ड चार्टर्ड बैंक लि., केन्द्रिय कार्यालय, नयाँबानेश्वर, काठमाडौं ।	

१	२०७७।०९।१५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।२३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०९।२४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।११।२०	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
४	२०७८।०९।०९	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०९।१२	पुनरावेदकलाई लगत कट्टाको जानकारी दिईएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	२९५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सागर जोशी	
विपक्ष :	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, रामशाहपथ, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०९।१७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।२३	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
३	२०७७।०९।२४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०९।१३	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०९।१४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	२९६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	काशीराम शर्मा	
विपक्ष :	सिम्ता गाउँपालिकाको कार्यालय, सुर्खेत ।	
१	२०७७।०९।०२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।२३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०९।२४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	२९७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	जनक सिं विष्ट	
विपक्ष :	धनगढी उ.म.न.पा., धनगढी ।	
१	२०७७।०९।१७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।२३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०९।२८	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	२९८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण

६	२०७८।०३।२४	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
७	२०७८।०३।२७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३०४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सलामत हुसेन/अकतर मिया	
विपक्ष :	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, वीरगञ्ज १५, पर्सा ।	
१	२०७७।०९।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।२७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०९।२८	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१२।१८	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७७।१२।२२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
६	२०७८।०३।२१	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
७	२०७८।०३।२२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३०५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	अनिल कुमार सिंह/संजित कुमार कुशवाह ।	
विपक्ष :	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, वीरगञ्ज १५, पर्सा ।	
१	२०७७।०९।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।२७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०९।२८	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।३१	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०४।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३०६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	उदयनारायण प्रसाद कोईर/दिपनारायण प्रसाद यादव ।	
विपक्ष :	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, वीरगञ्ज १५, पर्सा ।	
१	२०७७।०९।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।

२	२०७७।०९।२७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०९।२८	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१२।३१	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०१।०५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३०७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	प्रमिला गिरी/अफरोज हुसेन ।	
विपक्ष :	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, वीरगञ्ज १५, पर्सा ।	
१	२०७७।०९।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।२७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०९।२८	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१२।१८	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७७।१२।२२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३०८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	मनोज कुमार रौनीयार/प्रवीण कुमार मणिपाल ।	
विपक्ष :	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, वीरगञ्ज १५, पर्सा ।	
१	२०७७।०९।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।२७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।०९।२८	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१२।१८	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७७।१२।२२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३०९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	नारायण प्रसाद अर्याल	
विपक्ष :	राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा सूचना तथा सञ्चार केन्द्र, टेकु, काठमाडौं ।	
१	२०७७।०९।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१०।०५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१०।०६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।

४	२०७७।१२।१०	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी पत्र दिएको ।
---	------------	--

क्रम संख्या:		
मु.नं.	३१०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	राधेश्याम वर्मा	
विपक्ष :	जानकी गाउँपालिकाको कार्यालय, बाँके ।	
१	२०७७।१०।०५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१०।०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१०।११	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।

क्रम संख्या:		
मु.नं.	३११/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सुदिप गिरी	
विपक्ष :	हल्दिवारी गाउँपालिका, झापा ।	
१	२०७७।१०।०९	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१०।१२	पुनरावेदकको नाममा आवश्यक कागजात उपलब्ध गराउनु भनी पत्राचार गरेको ।
३	२०७७।१०।२७	पुनरावेदकले सूचना पाइन भनी पुन उजुरी गरेको ।
३	२०७७।११।०३	माग गरेको सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
४	२०७७।११।०४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
५	२०७८।०१।१०	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।

क्रम संख्या:		
मु.नं.	३१२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	हरि प्रसाद तिवारी	
विपक्ष :	गौरीगंगा नगरपालिका, कैलाली ।	
१	२०७७।१०।०८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१०।१२	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१०।१२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।११।१०	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।

क्रम संख्या:		
मु.नं.	३१३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सागर जोशी	

विपक्ष :	शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, काठमाडौं ।	
१	२०७७।१०।०८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१०।१२	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१०।१२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।१३	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।

क्रम संख्या:		
मु.नं.	३१४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	दिपेन्द्र बहादुर चन्द	
विपक्ष :	भूमि व्यवस्थापन तथा अभिलेख विभाग, बबरमहल, काठमाडौं ।	
१	२०७७।१०।११	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१०।१५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१०।१५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०४।२५	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०४।२६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।

क्रम संख्या:		
मु.नं.	३१५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सरिता खरेल	
विपक्ष :	गुण मल्टिपर्पोज को-अपरेटिभ, पुल्चोक, ललितपुर ।	
१	२०७७।१०।१५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१०।१९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१०।२०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१२।२७	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।

क्रम संख्या:		
मु.नं.	३१६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	मुकेश कुमार कुशवाह/सन्तोष पाण्डे	
विपक्ष :	देवताल गाउँपालिकाको कार्यालय, बारा ।	
१	२०७७।१०।१५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१०।१९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१०।२०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।

४	२०७७।१२।०१	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
५	२०७८।०३।१०	लगत कट्टा गर्नु भन्ने आयोगको आदेश ।
६	२०७८।०३।११	पुनरावेदकलाई लगत कट्टाको जानकारी ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३२४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	मुकेश कुमार कुशवाह	
विपक्ष :	रजिष्ट्रारको कार्यालय, त्रिभुवन विश्वविद्यालय, केन्द्रीय कार्यालय, किर्तिपुर ।	
१	२०७७।१०।१५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१०।१९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१०।२०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१२।०१	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३२५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	प्रेम बहादुर चन्द	
विपक्ष :	कृषि विभाग	
१	२०७७।१०।२१	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१०।२९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।०३	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०५।३१	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०६।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३२६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	एकामुल हक	
विपक्ष :	राजपुर नगरपालिकाक, रौतहट ।	
१	२०७७।१०।१९	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१०।२६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१०।२८	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१२।२७	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३२७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण

पक्ष :	सागर जोशी	
विपक्ष :	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, काठमाडौं ।	
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१०।२९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।०३	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१२।२७	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३२८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सागर जोशी	
विपक्ष :	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, काठमाडौं ।	
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१०।२९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।०३	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१२।२७	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३२९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	पवन थापा मगर	
विपक्ष :	वराहताल गाउँपालिकाको कार्यालय, सुर्खेत ।	
१	२०७७।०९।१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।०९।२९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
३	२०७८।०१।०५	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
४	२०७८।०३।१७	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०३।२०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३३०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	अंगराज भारती	
विपक्ष :	नेपाल राष्ट्र बैंक केन्द्रीय कार्यालय, बालुवाटार ।	
१	२०७७।१०।२६	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।०३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।

३	२०७७।११।०४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१२।१०	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३३१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	अगराज भारती	
विपक्ष :	माछापुछे बैंक लि. केन्द्रीय कार्यालय, लाजीम्पाट, काठमाडौं ।	
१	२०७७।१०।२६	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।०३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।०४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०१।०३	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३३२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	डा. मुन्ना कुमार	
विपक्ष :	गैरसरकारी संस्था महासंघको कार्यालय, बुद्धनगर, काठमाडौं ।	
१	२०७७।१०।२५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।०३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।०४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१२।१०	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३३३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	खुम प्रसाद पोखरेल	
विपक्ष :	मालारानी गाउँपालिकाको कार्यालय, अर्घाखाँची ।	
१	२०७७।११।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।०३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।०४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३३४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	मिथिलेश यादव	
विपक्ष :	सखुवानन्कारकट्टी गाउँपालिका, सिरहा ।	
१	२०७७।१०।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।

२	२०७७।११।०३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।०४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०२।३१	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०३।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३३५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	रविन राज गौतम	
विपक्ष :	काठमाडौं ईन्जिनियरिङ कलेज, काठमाडौं ।	
१	२०७७।११।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।०३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।०४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७७।१२।०१	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३३६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	रघुगंगा गाउँपालिका, म्याग्दी ।	
१	२०७७।११।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।०६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०१।१०	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३३७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	बेनी नगरपालिका, म्याग्दी ।	
१	२०७७।११।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।०६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३३८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शिप्रा कुमारी परमार	
विपक्ष :	नेपाल स्वास्थ्य व्यवसायी परिषद्, बाँसबारी , काठमाडौं ।	

१	२०७८।०१।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०१।१६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०२।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०४।१८	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०४।१९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
६	२०७८।०५।१५	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३३९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	ठांटीकाध गाउँपालिका, दैलेख ।	
१	२०७७।१०।१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।१०	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।११	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३४०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	छविसपाथीभरा गाउँपालिका, बझाङ ।	
१	२०७७।१०।१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।१०	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।११	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०४।१८	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०४।१९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३४१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	पुर्चौडी नगरपालिका, बैतडी ।	
१	२०७७।१०।१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।१०	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।११	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३४२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	

विपक्ष :	गौरीगंगा नगरपालिका, कैलाली ।	
१	२०७७।१०।१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।१०	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।११	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३४३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	छप्तडछन्ना गाउँपालिका, बझाङ ।	
१	२०७७।१०।१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।१०	पुनरावेदकको नाममा आवश्यक कागजात उपलब्ध गराउनु भनी पत्राचार गरेको ।
३	२०७७।११।११	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३४४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	टिकापुर नगरपालिका, कैलाली ।	
१	२०७७।१०।१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।१०	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।११	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०६।२५	पुनरावेदन खारेज गर्नु भन्ने आयोगको आदेश ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३४५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	नवदुर्गा गाउँपालिका, डडेल्धुरा ।	
१	२०७७।१०।१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।१०	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।११	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०४।१८	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०४।१९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३४६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	पचालभरना गाउँपालिका, कालिकोट ।	

१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।१३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।१४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०४।२१	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०४।२२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३७८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	टोखा नगरपालिकाको कार्यालय, काठमाडौं ।	
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।१३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।१४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०६।२५	पुनरावेदन खारेज गर्नु भन्ने आयोगको आदेश ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३७९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		
विपक्ष :		
१		सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२		७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३		आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३८०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	आदित्य दाहाल	
विपक्ष :	त्रि.वि. विज्ञान तथा प्रविधि अध्ययन संस्थान डीनको कार्यालय, किर्तिपुर ।	
१	२०७७।०९।२३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।१३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।१४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।१८	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३८१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण

पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	नाम्खा गाउँपालिका, हुम्ला ।	
१	२०७७।१०।१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।२०	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।२१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३८२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	सार्केगाड गाउँपालिका, हुम्ला ।	
१	२०७७।१०।१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।२०	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।२१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३८३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	चंखेली गाउँपालिकाको कार्यालय, हुम्ला ।	
१	२०७७।१०।१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।२०	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।२३	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३८४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	शिवनाथ गाउँपालिकाको कार्यालय, बैतडी ।	
१	२०७७।१०।१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।२०	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।२३	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३८५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	हिमाली गाउँपालिकाको कार्यालय, बाजुरा ।	
१	२०७७।१०।१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।२०	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।२३	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		

विपक्ष :	छेडागाड नगरपालिकाको कार्यालय, जाजरकोट ।	
१	२०७७।१०।१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।२५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३९५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	पातारासी गाउँपालिकाको कार्यालय, जुम्ला ।	
१	२०७७।१०।१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।२५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३९६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	राममणी कुशवाह/सरोज कुमार महतो	
विपक्ष :	शिवशक्ती माध्यामिक नमुना विद्यालय, धनुषा ।	
१	२०७७।१०।२७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।१७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।१८	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३९७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	प्रतिक्षा कार्की	
विपक्ष :	जुद्ध नमुना मा.वि., गौर, रौतहट ।	
१	२०७७।१०।२७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।१७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।११।१८	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३९८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	मालिका गाउँपालिकाको कार्यालय, म्याग्दी ।	
१	२०७७।११।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।२५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।

३	२०७७।१२।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०४।१४	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०४।१७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	३९९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	जिल्ला शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाई, बेनी, म्याग्दी ।	
१	२०७७।११।१६	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।२५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।१८	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिइएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४००/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबार, काठमाडौं ।	
१	२०७७।११।१६	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।२५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०१।१०	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिइएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४०१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	जन आदर्श आधारभुत विद्यालय, रघुगंगा गा.पा. ६, कोटगाउँ, म्याग्दी ।	
१	२०७७।११।१६	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।२५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०५।२४	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०५।२७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		

मु.नं.	४०२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	जिल्ला हुलाक कार्यालय, बेनी, म्याग्दी ।	
१	२०७७।११।१६	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।२५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।१३	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिइएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४०३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	गोकर्णेश्वर नगरपालिका, काठमाडौं ।	
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०६।१८	पुनरावेदन खारेज गर्नु भन्ने आयोगको आदेश ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४०४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शिव अर्याल	
विपक्ष :	रजिष्ट्रारको कार्यालय, त्रि.वि., किर्तिपुर ।	
१	२०७७।०९।२४	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।२५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०४।२५	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिइएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४०५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	औरही गाउँपालिका, धनुषा ।	
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।२५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०७।०८	पुनरावेदन खारेज गर्नु भन्ने आयोगको आदेश ।

क्रम संख्या:		
मु.नं.	४०६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	लक्ष्मिनिया गाउँपालिकाको कार्यालय, धनुषा ।	
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।२५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०६।१४	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०६।१७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४०७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	गणेशमान चारनाथ नगरपालिका, धनुषा ।	
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।२५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०६।१४	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०६।१७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४०८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	नगराइन नगरपालिका, धनुषा ।	
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।२५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४०९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भा	
विपक्ष :	ध्याङलेख गाउँपालिका, सिन्धुली ।	
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।

क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		शारदा भुसाल भा
विपक्ष :		गौरीशंकर गाउँपालिका, दोलखा ।
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०४।०९	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिईएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४९८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		शारदा भुसाल भा
विपक्ष :		शैलुङ्गी गाउँपालिका, दोलखा ।
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४९९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		शारदा भुसाल भा
विपक्ष :		चन्द्रागिरी नगरपालिका, काठमाडौं ।
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४२०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		प्रकाश खत्री
विपक्ष :		ग्रीन भ्याली बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि., बल्खु, काठमाडौं ।
१	२०७७।११।२०	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।११।२५	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०९।१०	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिईएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४२१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		शारदा भुसाल भा

विपक्ष :	बुढानिलकण्ठ नगरपालिका, काठमाडौं ।	
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४२२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		रुक्सना कपाली
विपक्ष :		सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं ।
१	२०७७।११।२५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।१८	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४२३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		शारदा भुसाल भा
विपक्ष :		नागार्जुन नगरपालिका, काठमाडौं ।
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४२४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		तीर्थराज भट्टराई
विपक्ष :		दिक्तेल रूपाकोट मभुवागढी नगरपालिका, खोटाङ ।
१	२०७७।११।२५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४२५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		सागर जोशी
विपक्ष :		वाणिज्य आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग ।
१	२०७७।११।२५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।

मु.नं.	४४८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भ्वा	
विपक्ष :	भिमदत्त नगरपालिका, कञ्चनपुर ।	
१	२०७७/१०/१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७/१२/१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४४९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भ्वा	
विपक्ष :	बोगटान गाउँपालिका, डोटी ।	
१	२०७७/१०/१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७/१२/१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८/०६/०५	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८/०६/०७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
६	२०७८/०६/११	पुनरावेदन खारेज गर्नु भन्ने आयोगको आदेश ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४५०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भ्वा	
विपक्ष :	सायल गाउँपालिका, डोटी ।	
१	२०७७/१०/१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७/१२/१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४५१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भ्वा	
विपक्ष :	मुङ्केचुला गाउँपालिका, डोल्पा ।	
१	२०७७/१०/१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७/१२/१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८/०६/०७	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८/०६/१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।

६	२०७८/०६/११	पुनरावेदन खारेज गर्नु भन्ने आयोगको आदेश ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४५२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	इश्वरी प्रसाद ढकाल	
विपक्ष :	विद्योदय मा.वि., भोजपुर ।	
१	२०७७/११/२५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७/१२/१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८/०६/१८	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८/०६/२२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४५३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सागर जोशी	
विपक्ष :	त्रि.वि. अनुगमन निर्देशनालय, किर्तिपुर, काठमाडौं ।	
१	२०७७/११/२५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७/१२/१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८/०३/१८	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४५४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शिव अर्याल	
विपक्ष :	त्रि.वि. अनुगमन निर्देशनालय, किर्तिपुर, काठमाडौं ।	
१	२०७७/११/२५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७/१२/१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८/०५/०३	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४५५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	वेदगेन्द्र बहादुर के.सी.	

विपक्ष :	चतुर्भुजेश्वर जनता मा.वि., हरिवन, सर्लाही ।	
१	२०७७/१९/२५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/१०८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७/१२/१९०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८/१०३/१०७	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८/१०३/१०८	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४५६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	आशिष पौडेल	
विपक्ष :	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, काठमाडौं ।	
१	२०७७/१०९/१०८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/१९७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७/१२/२०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८/१०४/२९	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४५७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	लालकृष्ण मिश्र	
विपक्ष :	गोकर्णेश्वर नगरपालिका, काठमाडौं ।	
१	२०७७/१०९/१०८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/१९७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७/१२/२०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४५८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शैलेन्द्र कुमार महतो	
विपक्ष :	मूख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, २ नं. प्रदेश ।	
१	२०७७/१२/१०६	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/१९७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७/१२/२०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८/१०३/१९३	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४५९/०७७/७८	

क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सार्थक न्यौपाने	
विपक्ष :	राप्ती स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, दाङ्ग ।	
१	२०७७/१९/१०४	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/१९७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७/१२/२०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८/१०३/१९७	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४६०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	विकास कुमार सिंह	
विपक्ष :	शसस्त्र प्रहरी बल नं. २२ गण, दुवाकोट, भक्तपुर ।	
१	२०७७/१२/१०६	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/१९७	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७/१२/२०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८/१०३/१९४	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४६१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	प्रजु पन्त	
विपक्ष :	नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान ।	
१	२०७७/१९/२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८/१०६/२०	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८/१०६/२२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४६२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	वसन्ती बखती बस्नेत	
विपक्ष :	भक्तपुर सुर्यविनायक नगरपालिका, वडा नं. ९ को कार्यालय ।	
१	२०७७/१२/१०९	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/२३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७/१२/२४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८/१०४/१९४	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८/१०४/१९७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।

क्रम संख्या:		
मु.नं.	४७०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारद भुसाल भ्वा	
विपक्ष :	बेथानचोक गाउँपालिका, काभ्रेपलाञ्चोक ।	
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।२६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।३१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०४।१८	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०४।१९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४७१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भ्वा	
विपक्ष :	भुल्लु गाउँपालिका, काभ्रेपलाञ्चोक ।	
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।२६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।३१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०४।१८	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०४।१९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४७२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भ्वा	
विपक्ष :	से-फोक्सुण्डो गाउँपालिका, डोल्पा ।	
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।२६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।३१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४७३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भ्वा	
विपक्ष :	कमला नगरपालिका, धनुषा ।	
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।२६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।३१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।

४	२०७८।०६।२५	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०७।०३	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४७४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भ्वा	
विपक्ष :	शहिदनगर नगरपालिका, धनुषा ।	
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।२६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।३१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४७५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	हिमालय शाह	
विपक्ष :	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषा ।	
१	२०७७।१२।०४	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।२०	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।२०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०४।२७	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४७६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भ्वा	
विपक्ष :	मनरा सिसवा नगरपालिका, महोत्तरी ।	
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।२६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।३१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४७७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सागर जोशी	
विपक्ष :	नेपाल मिडिया काउन्सिल, तीलगंगा, काठमाडौं ।	
१	२०७७।११।२५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०४।१९	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४७८/०७७/७८	

क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		कमल कुमारी रौनीयार/ज्ञानी चन्द
विपक्ष :		शहरी स्वास्थ्य प्रवर्द्धन केन्द्र, वीरगञ्ज ।
१	२०७७।०९।२६	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।२३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।२४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४७९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		शारदा भुसाल भ्रा
विपक्ष :		सखुवापर्सौनी गाउँपालिका, पर्सा ।
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।२६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।३१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०६।२५	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०७।०३	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४८०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		शारदा भुसाल भ्रा
विपक्ष :		महावु गाउँपालिका, दैलेख ।
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०१।१३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०१।१४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०६।०७	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०६।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
६	२०७८।०६।११	पुनरावेदन खारेज गर्नु भन्ने आयोगको आदेश ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४८१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		शारदा भुसाल भ्रा
विपक्ष :		त्रिवेणी गाउँपालिका, सल्यान ।
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०१।१३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०१।१४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।

४	२०७८।०६।०७	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०६।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४८२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		शारदा भुसाल भ्रा
विपक्ष :		भगवतीमाई गाउँपालिका, दैलेख ।
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०१।१३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०१।१४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०६।०७	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०६।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
६	२०७८।०६।११	पुनरावेदन खारेज गर्नु भन्ने आयोगको आदेश ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४८३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		भीम प्रसाद पुन
विपक्ष :		जिल्ला प्रशासन कार्यालय, म्याग्दी ।
१	२०७७।१२।०५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।२६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।३१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०५।१५	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४८४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		भीम प्रसाद पुन
विपक्ष :		जिल्ला हुलाक कार्यालय, म्याग्दी ।
१	२०७७।१२।०५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७।१२।२६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७।१२।३१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०४।१९	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४८५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		कैलाश माभी

विपक्ष :	तिलाठिकोइलाडी गाउँपालिका, सप्तरी ।
१	२०७७/१२/१६ सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/२६ पुनरावेदकको नाममा आवश्यक कागजात उपलब्ध गराउनु भनी पत्राचार गरेको ।
३	२०७७/१२/३१ आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८/०५/३१ सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८/०६/०१ आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:	
मु.नं.	४८६/०७७/७८
क्र.सं	मिति
विवरण	
पक्ष :	संजय अधिकारी
विपक्ष :	पशुपति क्षेत्र विकास कोष ।
१	२०७७/११/२५ सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/०१ दरपीठ गरिएको ।
क्रम संख्या:	
मु.नं.	४८७/०७७/७८
क्र.सं	मिति
विवरण	
पक्ष :	कैलाश माभी
विपक्ष :	कंचनरूप नगरपालिका, सप्तरी ।
१	२०७७/१२/१६ सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/२६ पुनरावेदकको नाममा आवश्यक कागजात उपलब्ध गराउनु भनी पत्राचार गरेको ।
३	२०७७/१२/३१ आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८/०५/३१ सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८/०६/०१ आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:	
मु.नं.	४८८/०७७/७८
क्र.सं	मिति
विवरण	
पक्ष :	कैलाश माभी
विपक्ष :	राजगढ गाउँपालिका, सप्तरी ।
१	२०७७/१२/१६ सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/२६ ७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७/१२/३१ आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८/०५/०३ पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:	
मु.नं.	४८९/०७७/७८
क्र.सं	मिति
विवरण	
पक्ष :	
विपक्ष :	

१		सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२		७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३		आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४९०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	पारस भुर्तेल	
विपक्ष :	नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रतिष्ठान ।	
१	२०७७/१२/२०	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/२६	पुनरावेदकको नाममा आवश्यक कागजात उपलब्ध गराउनु भनी पत्राचार गरेको ।
३	२०७७/१२/३१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८/०४/१८	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८/०४/१९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
६	२०७८/०५/३१	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४९१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	खेम बहादुर खड्का	
विपक्ष :	जन्तेढुङ्गा गाउँपालिका, खोटाङ ।	
१	२०७७/१२/२५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/२६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७७/१२/३१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४९२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल फा	
विपक्ष :	त्रिवेणी गाउँपालिका, रूकुम पश्चिम भाग ।	
१	२०७७/१०/१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७७/१२/३१	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८/०१/०५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	४९३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल फा	
विपक्ष :	सानीभेरी गाउँपालिका, रूकुम पश्चिम भाग ।	
१	२०७७/१०/१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।

४	२०७८।०६।१८	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०६।२२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	५५४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	सुनिता थिङ	
विपक्ष :	पालुङ्ग प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, मकवानपुर न.पा. वडा नं. ४ ।	
१	२०७८।०९।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०९।०६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०९।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०५।०३	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	५५५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	ओम जंग शाह	
विपक्ष :	मालपोत कार्यालय, जाजरकोट ।	
१	२०७८।०९।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०९।०६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०९।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	५५६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	ओम जंग शाह	
विपक्ष :	नापी कार्यालय, जाजरकोट ।	
१	२०७८।०९।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०९।०६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०९।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	५५७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	उद्योग वाणिज्य संघको कार्यालय, बेनी ।	
१	२०७८।०९।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०९।०६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०९।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।

४	२०७८।०४।१९	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	५५८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	६ नं. वडा कार्यालय, पाखापानी, म्याग्दी ।	
१	२०७८।०९।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०९।०६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०९।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	५५९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	जिल्ला मालपोत कार्यालय, बागलुङ ।	
१	२०७८।०९।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०९।०६	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०९।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०४।२९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
५	२०७८।०४।२२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	५६०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं ।	
१	२०७८।०९।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०९।०९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०९।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।१८	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	५६१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बेनी, म्याग्दी ।	
१	२०७८।०९।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०९।०९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।

३	२०७८।०१।१२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०४।२१	पुनरावेदन खारेज गर्नु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०४।२२	पुनरावेदकलाई पुनरावेदन खारेजको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	५६२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	हुलाक कार्यालय, सिंहदरबार, काठमाडौं ।	
१	२०७८।०१।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०१।०९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०१।१२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।२७	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	५६३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	प्रहरी चौकीको कार्यालय, पाखापानी, म्याग्दी ।	
१	२०७८।०१।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०१।०९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०१।१२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०६।२०	पुनरावेदन खारेज गर्नु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०६।२२	पुनरावेदकलाई पुनरावेदन खारेजको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	५६४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पंजीकरण विभाग, काठमाडौं ।	
१	२०७८।०१।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०१।०९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०१।१२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।१८	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		

मु.नं.	५६५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	भीम प्रसाद पुन	
विपक्ष :	हुलाक सेवा विभाग, डिल्लीबजार, काठमाडौं ।	
१	२०७८।०१।०३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०१।०९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०१।१२	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०३।१८	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	५६६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भ्रा	
विपक्ष :	शारदा नगरपालिका, सल्यान ।	
१	२०७७।१०।१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।१४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०३।१५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०७।०४	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०७।०७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	५६७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भ्रा	
विपक्ष :	कटहरिया नगरपालिका, रौतहट ।	
१	२०७७।१०।२८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०२।२०	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०२।२३	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०६।०७	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०६।१०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	५६८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शारदा भुसाल भ्रा	
विपक्ष :	इशनाथ नगरपालिका, रौतहट ।	
१	२०७७।१०।१२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०२।२०	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।

३	२०७८।०३।०४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।	
क्रम संख्या:			
मु.नं.	६३०/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण	
पक्ष :	अमृत प्रसाद अधिकारी		
विपक्ष :	बलेफी गाउँपालिका, सिन्धुपाल्चोक ।		
१	२०७८।०१।१५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।	
२	२०७८।०२।१८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।	
३	२०७८।०२।१९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।	
४	२०७८।०४।१८	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।	
५	२०७८।०४।१९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।	
क्रम संख्या:			
मु.नं.	६३१/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण	
पक्ष :	सागर जोशी		
विपक्ष :	अनुगमन निर्देशनालय, त्रिभुवन विश्वविद्यालय ।		
१	२०७८।०१।१६	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।	
२	२०७८।०२।१८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।	
३	२०७८।०२।१९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।	
क्रम संख्या:			
मु.नं.	६३२/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण	
पक्ष :	सागर जोशी		
विपक्ष :	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग,		
१	२०७८।०१।१६	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।	
२	२०७८।०२।१८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।	
३	२०७८।०२।१९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।	
क्रम संख्या:			
मु.नं.	६३३/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण	
पक्ष :	दीपक आचार्य		
विपक्ष :	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, कास्की ।		
१	२०७७।०६।१५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।	
क्रम संख्या:			
मु.नं.	६३४/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण	
पक्ष :	अंगराज भारती		

विपक्ष :	हिमालयन बैंक लि., केन्द्रिय कार्यालय, कमलादी, काठमाडौं ।		
१	२०७८।०१।०६	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।	
२	२०७८।०२।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।	
३	२०७८।०२।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।	
४	२०७८।०४।३२	सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।	
क्रम संख्या:			
मु.नं.	६३५/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण	
पक्ष :	भिम गुरुङ सहित सात जना ।		
विपक्ष :	नेपाल विद्युत प्राधीकरण, केन्द्रिय कार्यालय, दरवारमार्ग, काठमाडौं ।		
१	२०७८।०१।०९	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।	
२	२०७८।०२।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।	
३	२०७८।०२।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।	
४	२०७८।०५।१५	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।	
क्रम संख्या:			
मु.नं.	६३६/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण	
पक्ष :	रुकसना कपाली		
विपक्ष :	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, काठमाडौं ।		
१	२०७८।०१।१९	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।	
२	२०७८।०३।०३	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।	
३	२०७८।०३।०४	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।	
४	२०७८।०४।२७	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।	
क्रम संख्या:			
मु.नं.	६३७/०७७/७८		
क्र.सं	मिति	विवरण	
पक्ष :	प्रेम शंकर चौधरी		
विपक्ष :	नेपाल विद्युत प्राधीकरण तथा ग्राहक सेवा परासी केन्द्र, नवलपरासी वर्दघाट सुस्ता पश्चिम ।		
१	२०७८।०२।१८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।	
२	२०७८।०३।१४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।	
३	२०७८।०३।१६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।	

विपक्ष :	विहादी गाउँपालिका, पर्वत ।
१	२०७८।०३।०८ सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।३१ ७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०४।०१ आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:	
मु.नं.	६८७/०७७/७८
क्र.सं	मिति
विवरण	
पक्ष :	दुर्गा आचार्य
विपक्ष :	तमानखोला गाउँपालिका, बाग्लुङ ।
१	२०७८।०३।०८ सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।३१ ७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०४।०१ आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:	
मु.नं.	६८८/०७७/७८
क्र.सं	मिति
विवरण	
पक्ष :	दुर्गा आचार्य
विपक्ष :	जैमिनी नगरपालिका, बाग्लुङ ।
१	२०७८।०३।०८ सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।२८ ७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०४।०१ आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:	
मु.नं.	६८९/०७७/७८
क्र.सं	मिति
विवरण	
पक्ष :	दुर्गा आचार्य
विपक्ष :	मोदी गाउँपालिका, पर्वत ।
१	२०७८।०३।०८ सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।२८ ७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०४।०१ आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:	
मु.नं.	६९०/०७७/७८
क्र.सं	मिति
विवरण	
पक्ष :	रमेश कुमार न्यौपाने
विपक्ष :	नेपाल राष्ट्र बैंक ।
१	२०७८।०२।२७ सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।२९ लगत कट्टा गर्नु भन्ने आयोगको आदेश ।
३	२०७८।०३।२२ पुनरावेदकलाई लगत कट्टाको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:	
मु.नं.	६९१/०७७/७८

क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		अंगराज भारती
विपक्ष :		रा.वा. बैंक, रामशाहपथ, काठमाडौं ।
१	२०७८।०३।०८ सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।	
२	२०७८।०३।२९ ७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।	
३	२०७८।०३।२२ आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।	
क्रम संख्या:		
मु.नं.	६९२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		अंगराज भारती
विपक्ष :		लक्ष्मी बैंक, केन्द्रीय कार्यालय, हात्तिसार, काठमाडौं ।
१	२०७८।०३।०८ सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।	
२	२०७८।०३।२९ ७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।	
३	२०७८।०३।२२ आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।	
क्रम संख्या:		
मु.नं.	६९३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		कैलाश माफी
विपक्ष :		कृष्णासवरन गाउँपालिका, सप्तरी ।
१	२०७८।०३।०७ सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।	
२	२०७८।०३।२४ ७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।	
३	२०७८।०३।२७ आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।	
४	२०७८।०७।०८ सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।	
५	२०७८।०७।०९ आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।	
क्रम संख्या:		
मु.नं.	६९४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		कैलाश माफी
विपक्ष :		क्षिरेश्वरनाथ नगरपालिका, धनुषा ।
१	२०७८।०३।०७ सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।	
२	२०७८।०३।२८ ७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।	
३	२०७८।०४।०९ आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।	
क्रम संख्या:		
मु.नं.	६९५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		कैलाश माफी
विपक्ष :		हंशपुर नगरपालिका, धनुषा ।

मु.नं.	७०४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	कैलाश माभी	
विपक्ष :	बोदेबरसाईन नगरपालिका, सप्तरी ।	
१	२०७८।०३।०७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०३।२५	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७०५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	अंगराज भारती	
विपक्ष :	नेपाल राष्ट्र बैंक, केन्द्रीय कार्यालय, बालुवाटार ।	
१	२०७८।०३।०८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०३।२७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०५।२७	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७०६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	अंगराज भारती	
विपक्ष :	गरिमा विकास बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, लाजिम्पाट, काठमाडौं ।	
१	२०७८।०३।०८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०३।२७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७०७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	दुर्गा आचार्य	
विपक्ष :	कुश्मा नगरपालिका, पर्वत ।	
१	२०७८।०३।०८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०३।२७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७०८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण

पक्ष :	दुर्गा आचार्य	
विपक्ष :	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, तनहुँ ।	
१	२०७८।०३।०८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०३।२७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७०९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	कैलाश माभी	
विपक्ष :	सप्तकोशी नगरपालिका, सप्तरी ।	
१	२०७८।०३।२३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०३।२७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।

क्रम संख्या:		
मु.नं.	७१०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	कैलाश माभी	
विपक्ष :	सप्तकोशी नगरपालिका, सप्तरी ।	
१	२०७८।०३।२३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०३।२७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०५।१५	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।

क्रम संख्या:		
मु.नं.	७११/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	कैलाश माभी	
विपक्ष :	सप्तकोशी नगरपालिका, सप्तरी ।	
१	२०७८।०३।२३	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०३।२७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।

क्रम संख्या:		
मु.नं.	७१२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	अर्जुन प्रसाद प्रसाईं	
विपक्ष :	नापी कार्यालय, रामेछाप ।	
१	२०७८।०२।२४	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।

२	२०७८।०३।२४	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०३।२७	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७९३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	अंगराज भारती	
विपक्ष :	एनसीसी बैंक लि., केन्द्रिय कार्यालय, बागबजार, काठमाडौं ।	
१	२०७८।०३।०८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।२८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०४।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७९४/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	शशि विक्रम कार्की	
विपक्ष :	काठमाडौं विश्वविद्यालय,	
१	२०७८।०३।२९	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।२८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०४।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०५।०३	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७९५/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	धन बहादुर तामाङ	
विपक्ष :	दोरम्बा गाउँपालिका, रामेछाप ।	
१	२०७८।०३।२०	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।२८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०४।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०६।१७	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७९६/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	यदुनाथ बज्जारा	
विपक्ष :	भरतपुर अस्पताल, चितवन ।	
१	२०७८।०३।२२	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।

२	२०७८।०३।२८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०४।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०५।१५	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७९७/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	विष्णु कुमार गिरी	
विपक्ष :	त्रि.वि. सेवा आयोग, किर्तिपुर, काठमाडौं ।	
१	२०७८।०३।१८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।२८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०४।०९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०५।२६	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७९८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	बल बहादुर प्रधान	
विपक्ष :	पशुपति विकास कोष, गौशाला, काठमाडौं ।	
१	२०७८।०३।२४	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।२८	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०३।३९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०४।२०	सूचना पूर्ण नपाएको भनी पुन निवेदन ।
५	२०७८।०४।२५	७ दिनभित्र सूचना मागकर्तालाई सूचना दिनु भन्ने आयोगको आदेश ।
६	२०७८।०४।२६	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
७	२०७८।०५।०४	पुनरावेदकले पुनः निवेदन पेश गरेको ।
८	२०७८।०५।१७	७ दिनभित्र सूचना मागकर्तालाई सूचना दिनु भन्ने आयोगको आदेश ।
९	२०७८।०५।२०	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७९९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :	कैलाश माभी	
विपक्ष :	राष्ट्रिय सूचना आयोग काठमाडौं ।	
१	२०७८।०३।२५	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।३९	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०४।०३	राष्ट्रिय सूचना आयोगबाट लिखित जवाफ पेश भएको ।

क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		मिलन पौडेल
विपक्ष :		तारकेश्वर नगरपालिका, काठमाडौं ।
१	२०७८।०३।०९	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।३१	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०४।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७४८/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		अंगराज भारती
विपक्ष :		कृषि विकास बैङ्क लि., केन्द्रीय कार्यालय, रामशाहपथ, काठमाडौं ।
१	२०७८।०३।०८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।३१	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०४।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०४।२५	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७४९/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		अंगराज भारती
विपक्ष :		सिभिल बैंक लि., केन्द्रीय कार्यालय, सुनधारा, काठमाडौं ।
१	२०७८।०३।०८	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।३१	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०४।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०५।१५	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७५०/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		युवराज पाण्डे
विपक्ष :		स्वास्थ्य सेवा विभाग, टेकु, काठमाडौं ।
१	२०७८।०३।२७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।३१	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०४।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०५।१०	पुनरावेदकलाई सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।

५	२०७८।०५।१३	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
६	२०७८।०६।२०	पुनरावेदकलाई प्राप्त पत्रको जानकारी दिएको ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७५१/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		अमित कुमार ठाकुर
विपक्ष :		जिल्ला अस्पताल, गौर, रौतहट ।
१	२०७८।०४।०४	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।३१	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०४।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०५।१७	पुनरावेदकलाई सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०५।१८	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७५२/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		विद्या राई
विपक्ष :		प्रहरी प्रधान कार्यालय, नक्साल, काठमाडौं ।
१	२०७८।०३।२७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।३१	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०४।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०५।२८	पुनरावेदकलाई सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०५।२९	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
क्रम संख्या:		
मु.नं.	७५३/०७७/७८	
क्र.सं	मिति	विवरण
पक्ष :		ललित कुमार यादव
विपक्ष :		सोनमा गाउँपालिका, महोत्तरी ।
१	२०७८।०३।२७	सूचना पाईन भनी पुनरावेदन गरेको ।
२	२०७८।०३।३१	७ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भन्ने विपक्षीको नाममा आदेश भएको ।
३	२०७८।०४।०१	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।
४	२०७८।०५।१७	पुनरावेदकलाई सूचना उपलब्ध गराउनु भन्ने आयोगको आदेश ।
५	२०७८।०५।१८	आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा पत्र ।

आ.व. २०७७/७८ (वि.सं. २०७८।०३।३१ सम्म)

को वार्षिक समीक्षा

महिलाबाट पुनरावेदन गरेको संख्या	पुरुषबाट पुनरावेदन गरेको संख्या	कुल पुनरावेदन संख्या
४८६	२६७	७५३

विषयगत क्षेत्रका आधारमा :-

सि.नं.	विषयगत क्षेत्र	जम्मा संख्या
१	स्थानीय तह	५४६
२	बैंक तथा वित्तीय संस्था (सहकारी संस्था समेत)	३२
३	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि	६
४	कानून, न्याय तथा प्रशासन	३१
५	शिक्षा, स्वास्थ्य तथा खेलकुद	५६
६	खानेपानी, विद्युत तथा यातायात	२०
७	संस्थान तथा प्राधीकरण	७
८	जग्गा, मालपोत, भूमि, वन तथा कृषि	१३
९	प्रहरी तथा सुरक्षा निकाय	११
१०	अन्य (गैरसरकारी संस्था तथा अन्य संस्था)	३१
	कुल जम्मा	७५३

प्रधानमन्त्रीसमक्ष राष्ट्रिय सूचना आयोगको आ.व. २०७६/०७७ को प्रतिवेदन पेश गर्नुहुँदै प्रमुख सूचना आयुक्त महेन्द्र मान गुरुङ्ग

२०७६/०७७ को प्रतिवेदन पेश गरेपछि आयोगका पदाधिकारी र कर्मचारीहरू

आयोगको विकास समिति सँगको छलफल

आयोगको विकास समिति सँगको छलफल

विभिन्न भाषाका सञ्चारकर्मीहरूसँगको अन्तरक्रिया कार्यक्रम

थाक्ले गाउँपालिका धादिङमा भएको अन्तरक्रिया कार्यक्रम

शखरापुर नगरपालिकामा भएको अन्तरक्रिया कार्यक्रम

नमोबुद्ध नगरपालिका काभ्रेमा भएको अन्तरक्रिया कार्यक्रम

निजगढ नगरपालिका बारामा भएको अन्तरक्रिया कार्यक्रम

बीरगंज पर्सामा भएको अन्तरक्रिया कार्यक्रम